

Ver. MARTIJN
29/9 01

PERSFOCUS

ZEVENTIENDE JAARGANG NUMMER 7 - JULI 2001

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

In dit nummer:

Martijn niet welkom op Roze Zaterdag (vinden homo's...)
Straf voor (fictieve) kinderporno
Jeugdige ontucht, eigenrichting...
...en de fabels van de NCRV
TBS...
...de strijd tegen misbruik...
...door verstandelijk gehandicapten
Ontucht van de maand
Justitiële slippertjes (met DNA)
Onterecht
Cops in Cyberspace!
De kelders van Dutroux...
...en toch geen Haarlemse connectie
Bulger, Verstappen en vermiste kinderen
Berichten uit de hoeksteen
Kindslaven en kinderprostitutie (volgens de NRC)
Jeugd en seks; 't blijft tobben...
De schone kunsten/Achtergrond
Nagekomen bericht: christelijke hoop voor pedofielen

pag. 2
pag. 4
pag. 5
pag. 7
pag. 8
pag. 11
pag. 13
pag. 15
pag. 17
pag. 19
pag. 23
pag. 26
pag. 31
pag. 32
pag. 33
pag. 35
pag. 38
pag. 39
pag. 41

PERSFOCUS, ZEVENTIENDE JAARGANG, NUMMER 7, JULI 2001

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Sp!ts	
Metro	
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Apeldoornse Courant	Ap. C.
Gooi en Eemlander	G+E
Gelders Dagblad	GD
Hoogeveense Courant	
VPRO-gids	VPRO
HP/De Tijd	
Vrij Nederland	VN
Maandblad Geestelijke Volksgezondheid	MGV
Psychologie Magazine	
0/25	
Zorg+Welzijn	Z+W
De Oogst	
Adformatie	
Pedagogiek in Praktijk	
Gay Krant	GK
Diversen:	
The Nation (Thailand)	

Abonnementen op Persfocus kosten f 95,-- per jaar.

Losse nummers f 10,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

'Afnemende tolerantie voor homo'

Op papier schrijdt de homo-emancipatie voort: homoseksuelen mogen trouwen en ambtenaren die weigeren daaraan mee te werken kunnen worden weggestuurd. Op straat ligt het ingewikkelder.

Door onze redacteur
ARJEN FORTUIN

AMSTERDAM, 7 JULI. „Iedereen loopt nog steeds met een grote boog om onze stand heen”, zegt Jan Krol, voorzitter van de COC-afdeling Achterhoek/Twente. Die donderdag stond hij de hele koopavond in Enschede met informatiemateriaal op straat. „Mensen van wie je weet dat ze homo zijn, willen niet bij ons gezien worden. Daar is nog altijd weinig aan veranderd. En mensen om áchter de kraam te staan, zijn steeds moeilijker te vinden.”

Erkenning van het homohuwelijk, welwillende belangstelling voor Roze Zaterdag vorige week in Rotterdam – toch heeft de homo-emancipatie nog een lange weg te gaan, meent Krol. „Wij bieden scholen een voorlichtingsprogramma aan: in het hele jaar 2000 zijn precies twee scholen op ons aanbod ingegaan. Dat is erg weinig.”

De geringe voorlichting over homoseksualiteit op Nederlandse scholen – twee derde doet er niets aan, bij veel andere is de aandacht incidenteel – kwam maandag aan de orde toen de Tweede Kamer debatteer-

de over het homo-emancipatiebeleid. Staatssecretaris Adelmund (Onderwijs) zegde toe die voorlichting te zullen verbeteren en de onderwijsinspectie daar voortaan intensiever toezicht laten houden.

Het Kamerlid Rehwinkel (PvdA) zegt zich grote zorgen te maken over de situatie in het onderwijs. „We zijn een heel eind gekomen met de homo-emancipatie, maar nu hoor je verhalen over mensen die terugkomen op hun *coming out*. We moeten oppassen dat de positie van homoseksuele docenten en leerlingen niet in het geding komt. De emancipatie van homoseksualiteit is een ononderhandelbare verworvenheid van de Nederlandse samenleving. Dat moet ook duidelijk zijn voor bepaalde allochtone kringen, waar men zeer argwennend tegenover homoseksualiteit staat.”

Het Kamerdebat had plaats in een periode waarin de positie van homoseksuelen veel in het nieuws komt. De gemeenteraad van Leeuwarden steunde dinsdag het wegsturen van een ambtenaar die op grond van haar religieuze overtuiging weigert een homohuwelijk te sluiten. Het openbaar ministerie buigt zich nog steeds over uitspraken van de Rotterdamse imam Khalil el-Moumni. Die verklaarde begin mei homoseksualiteit als een besmettelijke en gevaarlijke ziekte te zien. Begin augustus besloot het OM of El-Moumni wordt vervolgd.

In een ogenschijnlijk vergelijkbare zaak werd een dominee onlangs vrijgesproken van belediging. Hij kwalificeerde homofilie twee jaar geleden als 'een vieze en vuile

zonde'. Die uiting was volgens het gerechtshof in Arnhem niet beledigend doordat zij was gedaan vanuit een religieuze opvatting.

In Zwolle spoot twee weken geleden een actiegroep een giertank leeg op een ontmoetingsplaats voor homoseksuelen, uit protest tegen naaktloperij en 'orgies'. Margot van Belkum, voorzitter van het COC Zwolle, vindt dat het protest niet te gemakkelijk van een etiket moet worden voorzien. „Er zit waarschijnlijk een homofob element in, maar als mannen daar buiten de bossages voor overlast zorgen, kan ik me voorstellen dat omwonenden er last van hebben. Daar moet je pratend uit kunnen komen.”

„Waar homoseksualiteit nadrukkelijk aanwezig is in de publieke ruimte, roept het tegenreacties op”, zegt Vincent Lorijn, projectleider bij Rotterdam Roze, de stichting die Roze Zaterdag en daarvoor de Roze Week organiseerde. In die week protesteerde een raadslid van de SGP/Christen-Unionie tegen de aanwezigheid van het huwelijksbed van twee getrouwde homo's in het centrale hal van het stadhuis.

Aan de vooravond van Roze Zaterdag was er bij de politie wel enige angst voor incidenten, maar de dag zelf verliep vlekkeloos, zegt organisator Lorijn. De toenemende berichten over agressie tegen homoseksuelen, moeten volgens hem niet te zeer aan allochtone jongeren worden toegeschreven. „Dat lijkt me echt onzin. Er is al langer een verharding van de maatschap-

pij aan de gang. Bij de meeste groepen voetbalsupporters hoor je ook nogal wat homofobe geluiden. En in Zwolle zullen ook geen Marokkanen aan het werk geweest zijn.”

Een voorbeeld van afnemende tolerantie was volgens Lorijn de afwezigheid van de pedofielenvereniging Martijn op de informatiemarkt van de Roze Zaterdag. Martijn, al jaren een vaste aanwezige op de markt, werd geweerd onder grote druk van onder meer de Nederlandse Politiebond, die niet met de pedofielenvereniging op één manifestatie wilde staan.

Gert Hekma, docent homostudies aan de Universiteit van Amsterdam, vreest dat de verworvenheden van de homobeweging nog lang onder druk zullen staan. „Ik ben tevreden over wat er is bereikt, maar er gebeurt nog altijd veel niet. Er is weinig *drive* om de situatie op scholen aan te pakken. Bovendien is er steeds meer verzet tegen wat men als viezigheid ziet. Het hartje van Amsterdam is redelijk tolerant, maar als je in Amsterdam-West komt, is het al minder. Dat is deels een kwestie van sociale klasse, maar ook van kleur. Vroeger waren potentrammers Nederlandse jongeren, nu doen ze het samen met Marokkanen.”

Juist successen als het homohuwelijk kunnen de alertheid van de homobeweging verminderen, denkt Hekma. „Een deel van de homo's en lesbo's in Amsterdam zit veilig, die kunnen denken dat alles in orde is. Zoals toeristen die in San Francisco eindelijk arm kunnen lopen, niet meer willen denken aan hoe het thuis in Texas is.”

Gay Krant 23/6

'Martijn' niet op infomarkt Roze Zaterdag

De vereniging *Martijn*, die de belangen van pedoseksuelen behartigt, mag niet meedoen aan Roze Zaterdag op 30 juni in Rotterdam. De organisatie van Rotterdam Roze heeft na alle commotie besloten de vereniging niet toe te laten tot de informatiemarkt, omdat er in haar ogen te weinig draagvlak is voor de deelname van de groep. De onrust die over Martijn is ontstaan zou een succesvol verloop van de dag in de weg staan.

Het bestuur van Rotterdam Roze zag aanvankelijk geen aanleiding de vereniging Martijn te weigeren op de informatiemarkt aanwezig te zijn. Navraag bij de politie leerde dat van Martijn geen activiteiten of doelen bekend zijn die strijdig zijn met de wet. Na deze beslissing van het bestuur haakte in eerste instantie de *Nederlandse Politiebond* (NPB) af. De bond liet de organisatie weten niet in een adem met pedofielen te willen worden genoemd. „Wij hebben er bezwaar tegen dat de schijn wordt gewekt dat homoseksualiteit en pedofilie over één kam worden geschoren”, verklaarde een

woordvoerder van de NPB. De organisatie van Roze Zaterdag zegt 'het te betreuren dat voor het eerst in de geschiedenis van Roze Zaterdag deze legale belangenvereniging voor pedoseksuelen de toegang geweigerd is tot het platform van de infor-

matiemarkt.' De beslissing om Martijn de toegang tot de infomarkt te ontfemen is genomen omdat de aanwezigheid van de pedofielenbelangenvereniging het eigenlijke doel van de Roze Zaterdag dreigde te overschaduwen. Chris Canter, voorzitter van Martijn, laat weten teleurgesteld te zijn in de beslissing van de organisatie. „Wij propageren geen seks tussen volwassenen en kinderen, wij willen alleen discussiëren over dit onderwerp.” Canter is bang dat deze 'morele paniek' over pedofilie leidt tot 'wanhoop' bij de degenen die seksuele gevoelens hebben voor kinderen.

Pedo's op Roze Zaterdag? Wij zullen er niet bij zijn! De politiebond gaf een goed voorbeeld, want dat is dus wel het allerlaatste waar we op zitten te wachten: een associatie met een pedoclub. Tolerantie is een groot goed, maar nu slaan we toch echt door. Het kan me ook weinig schelen dat de doelstellingen van de stichting Martijn niet tegen de letter van de wet zijn. Ergens moet je een grens trekken! Wat mijn man en mij aangaat is dat dus op dit punt! Pedo's op Pride? Nee, dank je hartelijk, wij zullen daar niet bij zijn, ook niet nu besloten is (door politieke of, waarschijnlijker, commerciële druk) om deze stichting te weren. Het pure feit dat überhaupt overwogen is om deze stichting een plek te geven, vinden wij beneden alle peil. Organisatie: hartstikke bedankt voor het verzieken van dit festijn!

Ron en Bill Rumley-Van Gorp, Rijswijk

Aparte groep

Alleen het idee al dat Rotterdam Roze pedofielenvereniging Martijn wilde toelaten, vind ik absurd. Nu wordt de gedachtegang van sommige mensen alleen maar bevestigd, want als er in mijn omgeving wordt gepraat over pedofielen, hoor je er meteen achteraan: 'zal zeker wel weer een vieze homo zijn'. Dit is een aparte groep mensen, die zeker niet gekoppeld mag worden aan de homo-organisatie. Ik vind het al erg dat pedofielen bestaan en voorkomen in onze maatschappij. Als deze mensen wel toegelaten zouden worden, had ik dit jaar niet deelgenomen aan diverse activiteiten van de Roze Zaterdag. Dit roept hele negatieve gevoelens en reacties op. Moeten we ons straks maar weer gaan schamen homo of lesbisch te zijn, omdat we ook meteen voor pedo worden uitgemaakt?

H. Spiegelenberg, Brummen

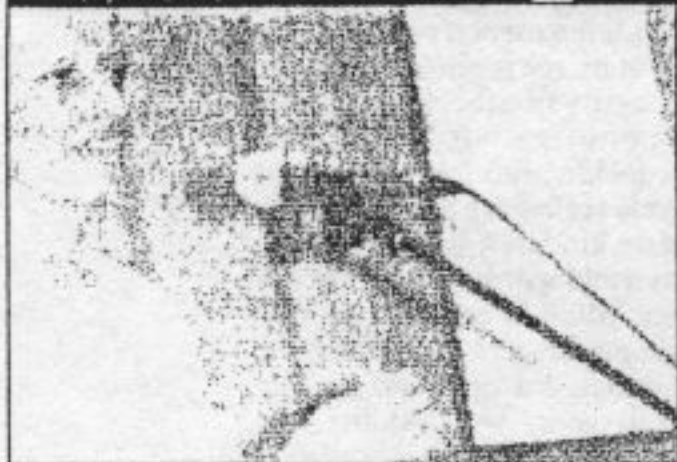
Gay Krant
23/6

Gay Krant Pedo's 7/7

Wat een enge, intolerante brieven van medehomo's las ik in *Dialog*. Nog tachtig jaar geleden waren homoseksuelen ziek, besmettelijk, krankzinnig, vies en gevaarlijk. Nu weet men beter. Kan het misschien zo zijn dat men over nog eens tachtig jaar weet dat er naast ho, he en bi nog een geaardheid bestaat van mensen die op kinderen vallen? En dat men weet dat dat onze kinderen ten goede kan komen als men met deze mensen morele afspraken maakt, zoals die er bij hetero- en homoseksuelen ook zijn? Homo's, tot voor kort en zelfs nu nog zelf achter- en vervolgd, zouden beter moeten weten en zich toleranter

De Stelling

'Het is goed dat de Roze Zaterdag de pedo-organisatie Martijn heeft geweigerd'

Marjan Berk, schrijfster en moeder:

"Ik ga altijd voor respect, maar dit ligt moeilijk, je moet de zaken wel op de juiste merites kunnen beoordelen. Ik denk dat de stichting Martijn er beter aan doet een eigen paraplu op te zoeken en niet die te gebruiken van de homobeweging."

Jan Wolter Wabeke, voormalig hoofdofficier van Justitie:

"Ik ben het met de stelling eens. Pedofilie heeft zeer weinig van doen met homoseksualiteit. Pedofilie is bovendien, als het in de praktijk wordt beoefend, strafbaar. Dat komt omdat de wet seksuele handelingen met kinderen verbiedt. En daar is ook een

goede reden voor. Het is fout om jonge mensen, die nog niet seksuele wasdom hebben bereikt en/of nog niet tot een eigen seksueel leven en eigen keuzes op dat gebied zijn gekomen, te betrekken in de eigen lusten van een volwassene. Laat het kind eerst zelf ontdekken en experimenteren. En dat kan het beste met leeftijdsgenootjes. Natuurlijk zijn er positieve ervaringen en verhalen over seksuele affaires van volwassenen met kinderen, maar in de regel levert seks tussen volwassenen en kinderen schade op voor het kind. Met alle respect voor pedofielen, ze hebben een geheel andere zaak op te lossen dan homoseksuelen en doordat ze in de praktijk de wet overtreden en ook kinderen ernstig kunnen benadelen, is het juist hen niet een prominente plaats te gunnen in de beweging die homoseksualiteit emancipeert.

Reacties van lezers

Cees Mul uit Rotterdam: "De vereniging Martijn is een legale vereniging. De opvattingen over pedofilie zijn sterk tijd- en cultuurgebonden. Voorlichting, discussie en hulpverlening zijn zeer wenselijk. Daarenboven wordt hier onder verwerpelijke dwang een besluit aan de organisatie van Roze Zaterdag opgedrongen. De vrijheid van meningsuiting is hier in het geding."

Bas de Jager uit Amsterdam: "Martijn is niet illegaal maar hoort niet thuis op de Roze Zaterdag, die is van en voor homo's en lesbiennes. Wat misschien wel een idee

is, is een jaarlijkse infomarkt voor organisaties die opkomen voor hun seksuele identiteit. Daar kunnen dan ook bijvoorbeeld mensen present zijn die dol zijn op seks met bejaarden, seks met dieren voorstaan en necrofielen."

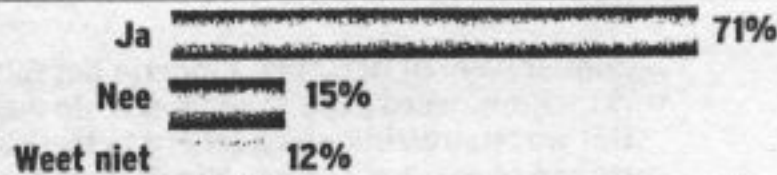
Peter Tiel Groenestege uit 's-Hertogenbosch: "Ik zelf ben homo, hoe moeilijk is het voor ons niet om in deze wereld geaccepteerd te worden? Moeten wij nu andere personen met een andere geaardheid discrimineren? Ik weet wel, het valt niet goed te praten, maar die mensen kun-

nen er ook niets aan doen dat ze zo zijn en kunnen, net zoals wij, hun geaardheid niet veranderen."

Ad Schuring uit Delft: "Je afzetten tegen een deel van je eigen groep en die als zwart schaap afschilderen is een verwerpelijke strategie, die nooit heeft geholpen om de tolerantie van je eigen groep te vergroten of repressie te verminderen. Pedo's horen niet bij die groep, brult iedereen om het hardst. Potten horen ook niet bij nichten, maar ze behartigen hun belangen al wel meer dan 50 jaar samen. Horen pedo's dan niet tot dezelfde groep die vervolgd werden/worden om hun seksuele voorkeur?"

poll

Ook onze internetgebruikers konden op www.gaykrant.nl hun mening geven. Hiernaast de uitslag

Op www.gaykrant.nl kun je nu reageren op de volgende stelling: Een ambtenaar Burgerlijke stand mag weigeren twee homo's te trouwen

moeten opstellen tegenover de emancipatiegroep pedofielen (mensen die zich goed gedragen en géén kinderen schenden en misbruiken). Vergeet niet dat veel mannelijke pedo's op jongens vallen en dus ook homo zijn. Tot slot: Roze Zaterdag is er niet voor de Politiebond, maar voor de emancipatieverenigingen. Stonewall begon ook bij de politie, is het niet?!

Peter de Biesd, Den Haag
Zie ook pagina 22

Dialog

Stuur schriftelijke reacties naar de Gay Krant, Dialog, postbus 10, 5680 AA Best of fax naar nummer (0499) 39 06 03. Via email kan ook red@gaykrant.nl vermeld, dan wel je postadres. Brieven langer dan 250 woorden worden niet geplaatst. De redactie heeft het recht om brieven zonder opgaaf van redenen te weigeren of in te korten. De Gay Krant is niet verantwoordelijk voor de inhoud.

Gay Krant Woede 21/7

Prima, die aandacht voor Marokkaans geweld in Gay Krant 438. Prima actie, Rotterdam Roze. Weerbaar worden, de woede weer leren voelen! Verder lezend groeit mijn woede! Rotterdam Roze en de Gay Krant worden misbruikt voor seksueel geweld tegen de meest weerloze roze groep, Martijn. Wie de emancipatie van een andere roze minderheid dwarsboomt, heeft geen recht van spreken! Alle seksuele minderheden zijn verwant. Homo's en pedo's moeten over één kam geschoren worden. De overeenkomst is groter dan het verschil. Naast globaal-politieke overeenkomst is er specifieke verwantschap: overlappende idealen. Veel homo's vallen ook op jongens onder de 16. Veel pedo's vallen ook op jongens van 16-plus. Baardloze, maar geslachtsrijpe tieners zijn geen kinderen, maar jongeren. Eigenlijk zijn veel pedo's homo. Jongensliefde is intergenerationele homoseksualiteit. Antipedo-geweld is anti-homo: kwantitatief en kwalitatief. Kwantitatief: 70% van de 'zedendelinquenten' is man en veroordeeld voor seks met jongens, meestal boven 12 jaar. Kwalitatief: justitieel antihomo-geweld in politieverhoren. De politie manipuleert angst bij jongens over gelijkslachtelijke gevoelens: jongens zijn bang van homoseks homo te worden. Een homovriendelijke politie prikt dit waanidee, de echte oorzaak van trauma's bij jongeren in zedenzaken, meteen door. Maar justitie gebruikt de aloude verleidingstheorie als hefboom om 'onder de 16'-jongensminnaars te veroordelen. Deze krijgen de schuld van trauma's, door justitie aangewakkerd.

De zedenjustitie is deel van een machtige, maatschappelijke anti-pedo-lobby. Waarom heeft justitie nog roze medewerkers? Zij moeten collaboreren met justitiële potrammerij. Toch zijn er roze politieagenten, rechters, officieren, zelfs roze kamerleden met justitietaken. Wie straft de blanke imams van de anti-pedo-lobby?

Roel van Eijsden, Nijmegen
COC-lid /-vrijwilliger

Misbruik meisje op video

Perverse hobby brengt Deventer ontuchtzaak aan het rollen DD 26-6-01

ZWOLLE/DEVENTER (JPZ) - Zijn perverse liefhebberij om pornofilmpjes te maken van de kinderen die hij misbruikte, deed de 51-jarige Schiedammer J.H.B. de das om. Via de videobanden kwam niet alleen het seksueel misbruik van een 11-jarig meisje uit Deventer aan het licht. Ook een inmiddels 18-jarige vrouw uit Rotterdam, die jarenlang door hem werd misbruikt en gefilmd, kon zo worden getraceerd.

B. moest zich gisteren verantwoorden voor de Zwolse rechtbank, die zichtbaar gefirriteerd was door zijn houding. Niet alleen bagatelliseerde hij de ver-

grijpen, ook bleef hij maar herhalen dat met name het Rotterdamse meisje er zelf om vroeg. Ook officier van justitie mr. C.A.M. Schaap stak haar ergeris niet onder stoelen of banken. Zij verklaarde dat ze onpasselijk was geworden van de 'walgelijke' beelden. Om haar afschuw kracht bij te zetten, vertelde ze beeldend over zijn 'twee grote, pokdalige billen' die in beeld verschenen nadat het kind eerst lange tijd seks-spelletjes met zichzelf had gedaan.

De openbare aanklagster had geen medelijden met de Schiedammer, die zelf op zijn 13e in een internaat seksueel is misbruikt. Zij eiste zonder pardon

zes jaar gevangenisstraf. Als B. daadwerkelijk een therapie voor seksuele delinquenten wil volgen, dan moet hij dat na het uitzitten van zijn straf maar in zijn eigen tijd doen, vond Schaap.

De verdachte had relaties met de moeders van beide meisjes. Hij had de vrouwen leren kennen via een contactadvertentie. Sinds het begin van de jaren negentig had hij wat met de vrouw uit Rotterdam. Haar dochter was toen negen. Al snel begon het gedoe met de videocamera.

Begin vorig jaar kreeg hij een relatie met de vrouw uit Deventer, die overigens geen vinger uitstak om het misbruik te voorkomen. Zij vond het heel gewoon

dat zij en haar vriend seks hadden in bed, terwijl haar 11-jarige dochter daar naakt bij lag. Ook het doen van allerhande seksspelletjes was volgens moeder een uitstekende manier om het 'te leren'. De zaak kwam aan het rollen toen het oudere zusje van het meisje naar de politie stapte. Er volgde een huiszoeking, waar de politie de belastende videobanden aantroef. Tijdens zijn verhoren heeft de Schiedammer alles bekend. „Ik deed het omdat ik het zelf plezierig vond”, zei hij. „Of zij het nooit afgevraagd.” Tegenover de rechter was B. minder openhartig.

Uitspraak op 9 juli.

Fictieve kinderporno *Kee*

COLUMBUS, 14 JULI. In de Amerikaanse staat Ohio is een man tot 10 jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij kinderporno-verhalen heeft geschreven voor privé-gebruik. Het is de eerste keer in de VS dat een pornografische tekst over kinderen tot een veroordeling leidt. Tot nu toe is alleen het in bezit hebben van afbeeldingen met kinderporno bestraft. De 22-jarige veroordeelde heeft toegegeven dat hij enkele verhalen had geschreven over drie kinderen die aangerand en gemarteld worden terwijl ze opgesloten zitten in een kelder. Volgens de aanklagers waren de verhalen gebaseerd op fictie en niet bestemd voor verspreiding. In Ohio werd in 1989 een wet aangenomen die obscene 'materiaal' met kinderen verbiedt, en niet alleen afbeeldingen. Het Amerikaanse Hoogerechtshof definieert kinderporno wel alleen als afbeeldingen. (Reuters)

Yasha

ARNON GAMBURG 18

ALS beloofd: de overwinning van de beschaving op de kinderpornografie.

In de Amerikaanse staat Ohio is een man, Brian Dalton, veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf wegen het schrijven van fictieve kinderpornografie.

In zijn 14 pagina's tellende dagboek werden verhalen aangetroffen over drie kinderen (leeftijd 10 en 11) die in een kelder waren opgesloten en daar gemarteld. Dit dagboek was uitsluitend bestemd voor eigen gebruik. Het is de eerste keer in Amerika dat een man veroordeeld wordt wegens het produceren van kinderpornografie die uitsluitend uit woorden bestaat. De beschaving rukt op.

In een buitengewoon interessant artikel in de New York Times van 17 juli staat dat de koningen in de Maya-beschaving gebruik maakten van schrijvers om hun macht uit te breiden en te bestendigen.

De koningen meenden zelfs dat schrijvers militaire overwinning konden afdwingen.

Na een nederlaag werden de schrijvers, die behoorlijke hoog op de maatschappelijke ladder in die beschaving stonden, in het openbaar gemarteld. Vingers werden gebroken en nagels uitgetrokken om te voorkomen dat deze schrijvers hun diensten ooit nog aan andere koningen zouden aanbieden.

Veel is er geschreven over de dood van de lezer. De lezer vergrijst. Ook u.

De oplossing ligt voor de hand.

Deelnemers aan Libris- en AKO-prijzen moeten in de toekomst niet alleen maar kans lopen op een beloning, maar ook op een straf.

De straf moet in het openbaar worden voltrokken en bij voorkeur fysiek zijn.

Wij hoeven niet meteen aan het breken van vingers te denken. Hoewel, geef toe, bij sommige schrijvers is dat een aanlokkelijke gedachte. Let wel: het staat de schrijvers vrij hun boeken niet in te zenden voor prijzen. Zij kunnen dan niets winnen, maar hoeven ook geen openbare martelingen te ondergaan.

Behalve zweepslagen in het openbaar, zijn mogelijke straffen: het huis van een befaamd criticus schoonmaken met een tandenborstel. Een week op het Leidseplein aan een lantaarnpaal worden vastgebonden met een groot bord op de buik: 'Ik ben een abominabele schrijver'. Vergeet ook niet dat de martelingen die deze mensen ondergaan hun toekomstige boeken veel beter en interessanter zullen maken. Niet al het lijden helpt, maar vernederen en vernederd worden zijn onmisbare attributen bij het scheppen van grote literatuur.

ARNON GAMBURG

MRFD 16-5 jongen (13) betrapt op bezit kinderporno

MISDAAD Een Britse kinderrechtster heeft een dertienjarige jongen uit het plaatsje Thornaby voor achttien maanden onder toezicht geplaatst wegens het bezit van kinderporno. Daarnaast plaatste justitie hem voor een periode van tweeënhalve jaar op een lijst met daders van seksuele delicten nadat in zijn computer obscene foto's werden gevonden.

Dat hebben de Britse kranten The Times and The Independent gisteren gemeld. De politie wist de jongen op te sporen nadat hij zich onder een schuilnaam in een chatroom begaf op zoek naar meisjes van zijn leeftijd. (ANP)

Duitser handelde in kinderporno

NORDENHAM - Een huisvader uit het Duitse Nordenham is aangehouden wegens bezit en verspreiding van kinderporno. De 42-jarige man bekende 50.000 foto's en 1.200 videobanden met kinderporno te bezitten, en gaf bovendien toe dat hij de beelden via het internet heeft verspreid. Het jongste slachtoffer van de opnamen was volgens de politie tussen de zes en twaalf maanden oud. De politie was de man op het spoor gekomen dankzij aanwijzingen uit de VS. De man hangt maximaal vijf jaar cel boven het hoofd.

Kinderporno bij fotobureau

BUREN - De politie heeft vrijdag twee medewerkers van een fotobureau in de Gelderse gemeente Buren aangehouden op verdenking van het maken van kinderporno. Het gaat om de 28-jarige directeur van het bedrijf en een 46-jarige medewerkster. Dat heeft de politie gisteren bekendgemaakt. Een 14-jarig meisje deed vorige week aangifte. Van het meisje zouden tegen haar wil pornografische opnamen zijn gemaakt. Uit de aangifte bleek ook dat het de bedoeling was om de foto's op internet te plaatsen.

Boschenaar bezat kinderporno

DEN BOSCH - De politie in Den Bosch heeft een 24-jarige inwoner van die stad aangehouden op verdenking van bezit en verspreiding van kinderporno. Dat maakte de politie gisteren bekend.

De politie heeft in de woning van de man dinsdag twee computers en enkele tientallen cd's en diskettes in beslag genomen. Op een van de computers is tijdens een voorlopig onderzoek kinderporno aangetroffen. De komende dagen wordt het materiaal uitgebreid bekeken. De Boschenaar is in verzekering gesteld. 31/7 12/7 (ANP)

Fotobureau deed aan kinderporno

BUREN - De politie heeft vrijdag twee medewerkers van een fotobureau in de Gelderse gemeente Buren aangehouden op verdenking van het maken van kinderporno. Het gaat om de 28-jarige directeur van het bedrijf en een 46-jarige medewerkster. Een 14-jarig meisje deed vorige week aangifte. Van het meisje zouden tegen haar wil pornografische opnamen zijn gemaakt. Uit de aangifte bleek ook dat het de bedoeling was om de foto's op internet te plaatsen. Volgens een politiewoordvoerder is er een grote hoeveelheid materiaal in beslag genomen.

Inwoner Den Bosch met kinderporno opgepakt

DEN BOSCH - De politie heeft een 24-jarige inwoner van Den Bosch aangehouden op verdenking van bezit en verspreiding van kinderporno. In de woning van de man werden twee computers en enkele tientallen cd's en diskettes in beslag genomen. Op een van de computers is kinderporno aangetroffen. (ANP)

Medewerkers fotobureau gepakt voor kinderporno

BUREN - De politie heeft twee medewerkers van een fotobureau in Buren aangehouden op verdenking van het maken van kinderporno. Het gaat om de 28-jarige directeur van het bedrijf en een 46-jarige medewerkster. Een 14-jarig meisje deed vorige week aangifte. Van haar zouden tegen haar wil pornografische opnamen zijn gemaakt. Bij huiszoeking is een grote hoeveelheid materiaal in beslag genomen. (ANP) 17/7

bob frommé

Pedoporno

Terwijl jullie gedrieën bij de kooi staan, waarin je Fonsje aan hen beiden toont, ontsteek je een kaars, en je ziet hun vriendschap oprijzen en vooruitpuilen in hun matrozenbroeken als je Fonsje voor hen foltert door, van boven de kooi, het gloeiende kaarsvet van die vlam op onverwachte plaatsen op hem te laten neerdruppelen, terwijl hij te vergeefs in de kooi van de ene hoek naar de andere wegstrookelt... (...) Ze wentelen Fonsje om en om tussen hen in, en bieden hem elkaar met zoete woorden aan, maar telkens draait degene die Fonsje zijn kontje aangeboden krijgt, hem weer om naar zijn maritieme levensmakker, want elk van beiden wil van de ander die hij aanbidt dat die de eerste zal zijn die Fonsje zijn lieve weerloze jongensgrot binnentreedt... Tot opeens de donkerste van de twee, die precies zo donkerblond is als Fonsje, zich niet meer beheersert kan van verlangen als hij voor de achtste maal Fonsje zijn fluwel zadel aangeboden krijgt, en eindelijk toestoot met zijn donkerblonde verkrachtersdolk tussen zijn behaarde, meedogenloze benen...

Dit is Gerard Reve in *Lieve Jongens* (1973). Niet iedereen was enthousiast over zulke passages. Maar niemand liep naar de rechter. Wie God lasterde, kreeg

gedonder. Wie in fictie een jongetje liet folteren en verkrachten, werd geen strobreed in de weg gelegd.

Het was natuurlijk ook heel erg fictie. Vlak na bovenstaande passage spreekt Woelrat, aan wie Reve het verhaal in bed vertelt, de ontluisterende woorden: 'Dat van die matrozen, kan dat niet later? Ik bedoel, ik zit nog gewoon in die auto met Fonsje, of niet?' Ook de weergalozige stijl, die in weerwil van de inhoud kuis is, voorkwam opschudding.

Toch kun je je afvragen of Lieve Jongens nu, wegens de algehele gevoeligheid jegens pedofilie en kinderporno, even hartelijk zou zijn ontvangen. Minder hartelijk, vermoed ik.

Maar wee de auteur die zo'n boek zou uitbrengen in Ohio. Ik las een bericht over een rechtszaak in Columbus. Een man had tien jaar gevangenisstraf gekregen, omdat hij pornoverhalen had geschreven, waarin drie kinderen aangerand en gemarteld werden, terwijl ze zaten opgesloten in een kelder. De aanklagers erkenden dat de verhalen fictief waren en niet bedoeld waren voor verspreiding. En toch eisten ze een gevangenisstraf die meer in overeenstemming is met moord of doodslag.

De kans dat die verhalen zijn geschreven met een Reviaanse pen, is erg klein. Maar daar gaat het niet om. Het gaat erom of iemand het recht heeft te denken wat hij wil en die gedachten op schrift te stellen. Dat heeft hij. Fictie hoort eerder tot het domein van de droom dan van de daad. Iedereen mag schrijven wat hij wil, al is het een seksfantasie over Anne Frank. Niemand hoeft zulk proza te waarderen, maar het verbieden en er straf op stellen is een zonde tegen de Heilige Geest. En gaat nu allen heen in vrede.

PAR 28-7

10K AP.C. 27/7

AC 10/7 (waarschijnlijk)

Kenmerken van jonge zedendelinquenten

ANTON VAN WIJK
THEO DORELEIJERS
RUUD BULLENS
EN HENK FERWERDA

Onderzoekers aan de Vrije Universiteit te Amsterdam hebben samen met dertig andere deskundigen alle kennis verzameld uit Nederland en het buitenland over ernstige en gewelddadige jeugdgedelinqentie. Het resultaat is het boek *Ernstige en gewelddadige jeugdgedelinqentie*. Als voorpublicatie in 0|25 een ingekorte versie van het hoofdstuk over jeugdige zedendelinquenten.

Jongeren maken zich net als volwassenen schuldig aan zedenmisdriven. In Nederland is pas de laatste tien jaar maatschappelijke en wetenschappelijke aandacht voor deze groep jeugdigen. In de Verenigde Staten wordt al sinds de jaren tachtig onderzoek gedaan naar jeugdige zedendelinquenten. De Amerikaanse onderzoekers sultaten worden eerst besproken; daarna volgen gegevens uit Nederlands onderzoek.

Volgens voorzichtige schattingen in de VS komt 20 procent van alle verkrachtingen voor rekening van jeugdigen en kan 30 tot 50 procent van alle gevallen van seksueel misbruik van kinderen worden toegeschreven aan jeugdigen.

Er is nooit sprake van één aanwijsbare oorzaak die verklaart waarom iemand een zedendelict pleegt. Verschillende factoren moeten in hun onderlinge samenhang en wisselwerking worden gezien. Jongeren die seksuele misdrijven plegen, groeien veelal op in gezinnen die tekortschieten in ouderlijke zorg. De ouders verwaarlozen of mishandelen de kinderen, met een hechtingsstoornis als gevolg. De kinderen zijn niet in staat om op een positieve manier aandacht te vragen, mede omdat ze dat niet van hun ouders hebben geleerd. Ze gebruiken agressief gedrag, geweld en manipulatie om hun

directe behoeften te bevredigen. Dergelijk gedrag zal op latere leeftijd het aangaan van sociale contacten met leeftijdgenoten bemoeilijken. Ze ontberen het vermogen om intieme relaties aan te gaan met de andere sekse, hetgeen tot een negatief zelfbeeld kan leiden. Deze jongeren hebben geen of weinig empathische vermogens en ontwikkelen een antisociale of criminele levensstijl.

Typend voor jeugdige zedendelinquenten is hun geringe schuldbesef. Een groot deel heeft een gebrek aan empathie voor het slachtoffer, ervaart geen gevoelens van schuld of wroeging of legt de schuld bij het slachtoffer. Dit wordt het syndroom van sociale tekorten genoemd.

De ernst van de seksuele delicten vloeit voort uit factoren als hechtingsstoornissen, eventueel eigen slachtofferschap, inadequate voorbeeldgezinnen en impulsiviteit. Naarmate deze factoren een grotere rol spelen in de ontwikkeling van een jongere neemt de kans op een ernstig (gewelddadig) zedendelict toe. Zeker als deze jongeren in de puberteit komen en ontdekken dat ze geen normale relaties kunnen aangaan, brengt dat gevoelens van wrok en

boosheid teweeg. Er is sprake van een vicieuze cirkel: het gebrek aan sociale vaardigheden verhindert een normaal contact - met name met de andere sekse - en vergroot de sociale incompetentie. Dit heeft weer invloed op de wijze waarop de jongeren anderen en zichzelf beoordelen.

Het toepassen van seksueel geweld bij het leggen van contact met meisjes heft de gevoelens van incompetentie en minderwaardigheid voor korte tijd op. Na verloop van tijd komen die gevoelens echter weer terug, vaak in versterkte vorm. Op den duur kunnen dergelijke seksuele ervaringen in de fantasieën van de jongeren worden geïncorporeerd. De kans is dan aanwezig dat zij alleen seksueel opgewonden raken bij het vooruitzicht een slachtoffer te gaan misbruiken en dat zij dat ook ten uitvoer brengen. Hiermee is de cirkel gesloten.

Er zijn diverse pogingen ondernomen om verschillende typen jeugdige zedendelinquenten van elkaar te onderscheiden. Een eenvoudige manier om jeugdige zedendelinquenten onder te verdelen, is naar de aard van het delict: *hands-off* delicten, zoals exhibitionisme en voyeurisme, en *hands-on* delicten, zoals aanranding en ver-

krachting. Wanneer ook de leeftijd van het slachtoffer wordt meegenomen, zijn de *hands-on* delicten te verdelen in verkrachting of aanranding van leeftijdgenoten of volwassenen, en misbruik van kleine kinderen. Deze indeling is voornamelijk het meest gangbaar in de literatuur.

Voor het aanduiden van misbruik van kleine kinderen wordt vaak de juridische term 'ontucht' gebruikt. Het verschil tussen verkrachting en aanranding van leeftijdgenoten of volwassenen enerzijds en ontucht anderzijds zit vooral in het gebruik van geweld.

De gezinskenmerken van jeugdige zedendelinquenten vertonen veel overeenkom-

sten met die van gezinnen van niet-seksuele delinquenten. De verschillen betreffen vooral een slechte hechting van de jongere aan zijn ouders. Gesuggereerd wordt dat de gezinsstructuur bepalend is voor de aard en de wijze van het zedendelict. Jongeren die opgroeien in chaotische gezinnen raken leeftijdgenoten aan of verkrachten ze. Degenen die uit rigide gezinnen komen, maken kleine kinderen tot slachtoffer.

Over de individuele kenmerken van jeugdige zedendelinquenten is het een en ander bekend. Onderzocht zijn onder andere het sociaal functioneren, enkele persoonlijkheidskenmerken, seksuele ervaringen en psychopathologie.

Sociale isolatie is een risicofactor die kan leiden tot de ontwikkeling van een scala aan levensproblemen, waaronder seksuele delinqentie. Ongeveer tweederde van de jeugdige zedendelinquenten vertoont kenmerken van sociale isolatie en weinigen hebben vrienden.

Jeugdige verkrachters en aanranders van leeftijdgenoten hebben meer moeite dan andere delinquenten om afwijzende signalen van vrouwen te 'verstaan'. Zij hebben een opgeblazen zelfbeeld, zijn arrogant en exploiteren relaties.

De misbruikers van kleine kinderen zijn sociaal inadequater, afhankelijker, terughoudender en cijferen zichzelf meer weg. Ze tonen een gebrek aan initiatief en autonómie. Zij zijn geneigd kleinerend over zichzelf te denken. Vaak trekken zij zich terug uit de omgang met leeftijdgenoten, met als resultaat gevoelens van eenzaamheid en isolatie.

Jeugdige zedendelinquenten hebben minder 'gewone' seksuele ervaringen gehad dan 'gewone' geweldplegers. Niettemin heeft een deel naar eigen zeggen wel normale seksuele contacten. Onderzoek onder jeugdige daders van zedendelicten toont aan dat de meesten op jonge leeftijd werden geconfronteerd met zowel 'softe' als 'harde' porno.

Veel jeugdige zedendelinquenten zijn zelf ooit slachtoffer geweest. Slachtofferaantal in de literatuur variëren van 40 tot 80 procent, afhankelijk van definities, onderzoeksmethoden, steekproefomvang en menstelling.

Jeugdige daders die kinderen misbruiken, zijn vaker zelf seksueel misbruikt dan diegenen die peers of volwassenen aanranden of verkrachten. Daders die een jongere jongen misbruiken, rapporteren vaker seksuele slachtofferschap dan diegenen die jongere meisjes of leeftijdgenoten seksueel misbruiken. Hierbij valt op dat de jongens meer buiten dan binnen het gezin werden misbruikt. Verder beginnen daders die zelf misbruikt zijn op jongere leeftijd met hun seksueel afwijkende gedrag en maken ze meer slachtoffers.

Veel jeugdige zedendelinquenten vertonen psychopathologische trekken. Een veel voorkomende stoornis bij met name jeugdige verkrachters is de antisociale gedragsstoornis. Naast externaliserend probleemgedrag vertonen jeugdige zedendelinquenten

Ontuchtpleger moet weg

van een onzer verslaggevers
ELSL00 - Een dertienjarige jongen uit het Limburgse Elsloo, die die buurtkinderen seksueel zou hebben misbruikt, vertrekt samen met zijn ouders uit de wijk.

Buurtbewoners gooiden afgelopen weekeinde de ruiten van zijn ouderlijk huis in, nadat de rechter hem op vrije voeten had gesteld.

Volgens de ouders van de slachtoffers is hun toegezegd dat het gezin 'binnen korte termijn' verhuist. Ze kondigden eerder aan dat ze het recht in eigen hand

zouden nemen, als de familie niet uit de buurt zou verdwijnen. Woningstichting Elsloo bevestigd dat er voor het gezin andere huisvesting wordt gezocht. De ouders van de betrokken kinderen waren woedend dat de rechter de dertienjarige verdachte vorige week op vrije voeten stelde. Het onderzoek tegen hem loopt nog.

Volgens de ouders waren de ver Nielingen aan het huis van de jongen het gevolg van provocaties door het gezin. Volgens een woordvoerder van de politie wordt de buurt extra in de gaten te houden.

Jonge ontuchtpleger moet verhuizen

Elsloo - Een 13-jarige jongen uit het Limburgse Elsloo, die buurtkinderen seksueel zou hebben misbruikt, vertrekt met zijn gezin uit de wijk. Buurtbewoners gooiden afgelopen weekeinde de ruiten van zijn ouderlijk huis in, nadat de rechter hem op vrije voeten had gesteld. Volgens de ouders van de slachtoffers is hun toegezegd dat het gezin 'binnen korte termijn' verhuist. Volgens een woordvoerder van de politie wordt de buurt extra in de gaten gehouden. (GPD)

N 4/4 N 2607

Waarschuwing tegen 'pedofiel'

Emmen - Zo'n 150 bewoners van de lemingecamp en Bensingecamp in Emmen hebben gisteren een alarmerende brief in de bus gekregen, waarin zij worden gewaarschuwd voor een loslopende 'pedofiel'. Deze, woonachtig in een flat aan de lemingecamp, is opgepakt door de politie maar in afwachting van de rechtszaak weer op vrije voeten gesteld. En dat nu stuit Kees Dijkstra, afzender van de brief, tegen de borst.

Waar de verdachte man twee maanden geleden al werd verhoord, viel de spreekwoordelijke druppel die de emmer bij Dijkstra deed overlopen, pas vorig weekeinde. "Toen wij thuis kwamen van vakantie vonden we een brief dat de rechtszaak, die deze week zou dienen, is uitgesteld in verband met vakantie van de advocaat. Het kan zo weer drie tot vier maanden duren!", vertelt Kees Dijkstra, zelf vader van vier kinderen in de leeftijd van 1 tot en met 12 jaar.

Drie van hen zijn volgens hem door de 'pedofiel', zoals hij het noemt, lastig gevallen. De man zou voor de ogen van

het drietal en nog vijf spelende kinderen op het balkon van zijn flat hebben staan masturberen. Ook zou hij verbaal toenadering hebben gezocht. Lichamelijk contact is er, zo geeft Dijkstra toe, niet geweest.

Dat zou er anderhalve week geleden wél zijn geweest bij een ander voorval met nog een man uit dezelfde flat, volgens Dijkstra familie van de potloodventer. "Een 7-jarig meisje is door deze man uitgenodigd om in zijn flat snoepjes te komen eten. Dat wilde ze niet, waarna hij haar vastpakte. Dankzij een buurvrouw is ze weg kunnen komen", vertelt Dijkstra. "Er lopen hier dus twee van die mannen rond en wij staan met de rug tegen de muur. De politie zegt niets te kunnen doen." De Emmenaar benadrukt met zijn brief geen hetze te willen voeren. "Ik wil alleen dat de rust hier terugkeert en dat de kinderen onbekommerd kunnen spelen. Dat is alles. Ik wil geen paniek zaaien."

Volgens politiewoordvoerder Roel Hallink klopt Dijkstra's verhaal niet. "De man

die het snoepje aanbod, is gewoon een aardige man. Hij heeft hier niets mee te maken en woont ook in een heel andere wijk."

Wel bevestigt hij dat de eerder genoemde schennispleger diverse keren is opgepakt. "In verband met herhaling is hij door justitie in bewaring gesteld. Plotseling is hij weer vrij. Waarom weet ik niet", aldus Hallink. Volgens justitiewoordvoerder Erna van Eerden kan de man wettelijk gezien niet langer vastgehouden worden. "Hij is opgepakt, vrijgelaten onder voorwaarden (hij moest zich onder behandeling stellen en het feit niet weer plegen), heeft deze voorwaarden overtreden, is opnieuw opgepakt en na zeven dagen weer op vrije voeten gesteld. Langer dan zeven dagen mogen wij hem namelijk niet vasthouden."

Van Eerden ontkent dat de rechtszaak is uitgesteld. Deze staat volgens haar voor komende vrijdag op de rol. Volgens een medewerkster van advocaat Cats zal de zitting echter niet doorgaan in verband met de vakantie van Cats.

Wat kan een moord er gewoontjes uitzien. Op het kleine, korrelige videobeeld naderen twee auto's een kruispunt met verkeerslichten. Ze stoppen voor rood. Na een tijdje rijdt de rechterauto door en zoekt nog net in beeld een afslag af. In de rode Volkswagen Golf die voor het groene licht is blijven staan, zit een inwoner van Zürich. Dood. Wat de videobeelden niet tonen, is dat de bestuurder is getroffen door twee kogels. Afgevuurd vanuit de auto die naast hem halt hield.

De videobeelden werden op 27 juni gemaakt door een surveillance-camera in Genève. De Zwitserse politie zette ze deze week op de website www.ge.ch/police/meurtre.html in de hoop zo de dader(s)

Politie-site toont moord

te vinden van deze drive-by shooting. Details zijn op de nachtelijke opname niet te zien. Maar wellicht dat de beelden het geheugen van mogelijke getuigen opfrist, aldus een politiewoordvoerder. Tipgevers kunnen rekenen op anonimiteit en een beloning van bijna 7300 gulden. Wat de video dramatisch maakt, is een witte driehoek met het woord *tueur* (moordenaar) die gedurende de rit boven de auto met de dader(s) zweeft.

De politie heeft geen idee wie de daders zijn, maar kent het slachtoffer. Het is een 50-jarige man die meerdere malen is veroordeeld wegens exhibitionisme en aanranding van kinderen. In 1995 stond hij voor het laatst voor de rechter.

Peter van Ammelrooy

In de hoop dat een internetter met de gouden tip komt aanzetten, heeft de politie een video online gezet van een beschieting uit een rijdende auto waarbij een veroordeelde pedofiel is gedood. Dit nieuws is op de Belgische nieuwssite webtoday.be te lezen.

De kans dat de moord op deze manier wordt opgelost, is echter klein. Door de slechte kwaliteit van de video is de dader slecht te zien. De beloning voor de gouden tip bedraagt 7500 gulden. Het is de eerste keer dat de politie in Zwitserland een misdrijf op internet plaatst.

redactie internet

Badgasten grijpen aanrander

Van onze correspondent

WINSSEN, zaterdag - Badgasten hebben een 39-jarige man in zijn woonplaats Winsen in zijn nekvel gegrepen. Hij wordt ervan verdacht onder andere een 14-jarig meisje mishandeld en aangerand te hebben.

Bij een steiger in een waterplas op het recreatieterrein De Groene Heuvels had de man al een tijdje een groepje jongere zwimmers geobserveerd. Hij greep de scholieren plotseling bij haar borsten en smeet haar in het water. Even later herhaalde de affaire zich. Toen het slachtoffer weer op de wal stapte, werd zij bij de keel gegrepen. Op dat moment besprongen diverse zwimmers en zongaanbidders de man en wachtten de komst van de politie af. De ingesloten aanrander zou zich in het recreatiegebied ook aan vrouwen hebben vergrepen.

Moordvideo

De Zwitserse politie begint de voordelen van internet in te zien.

ROLF LOEBER, N. WIM SLOT, JOSEPH A. SERGEANT (RED.), ERNSTIGE EN GEWELDDADIGE JEUGDELINQUENTIE, HOUTEN, BOHN STAFLU VAN LOGHUM, 2001; 456 BLZ., f 89,90. ISBN 90 313 356 49.

0125 JUNI 2001 33

dat verkrachters en in mindere mate anders een vrij 'normale' seksuele omkering doormaken. Kenmerkend voor seksuele ontwikkeling van misbruikers van kleine kinderen is dat ze op jonge leeftijd geconfronteerd worden met porno of slachtoffer zijn van seksueel misbruik. Daarnaast kunnen ze geen of moeilijk relaties aangaan met meisjes van hun eigen leeftijd. Hendriks en Bijleveld stellen dat solopleggers vaker dan groepspleggers zelf het slachtoffer zijn van seksueel misbruik.

Van de jeugdige zedendelinquenten die Bruinsma heeft onderzocht in het kader van de vroegdiagnostiek was bij 30 procent sprake van een psychiatrische stoornis. Ruim 10 procent had een gedragsstoornis (waaronder ADHD) en ruim 10 procent - vooral de plegers van ontucht met kleine kinderen - had een ernstige neurotische stoornis. Typend voor de verkrachters en aanranders is het externaliserende gedrag. Een verschil tussen de verkrachters en aanranders is dat de verkrachters 'sociaal' en assertiever zijn; aanranders zijn eerder als 'meeloper' te typeren en kunnen zich in sociaal-emotioneel opzicht minder goed redden. Bij de misbruikers van kleine kinderen valt vooral het internaliserende probleemgedrag op, waaronder aan autisme verwante contactstoornissen. Uit de studie van Hendriks en Bijleveld blijkt dat de solopleggers 'neurotischer' en 'impulsiever' zijn dan de groepspleggers. Bovendien zijn ze meer 'spanningsbehoefstig' en scoren ze lager op 'sociabiliteit'. Groepspleggers hebben volgens de auteurs een weinig deviant te persoonlijkheidsstructuur.

Behandeling van jeugdige zedendelinquenten in de Angelsaksische landen en in Nederland is vooral gedragstherapeutisch georiënteerd. Het doel van de behandeling is jeugdige plegers van zedenmisdriven te leren hun seksueel afwijkende gedrag onder controle te houden. Seksueel afwijkend gedrag is geen ziekte, maar maatschappelijk ongewenst en in sommige gevallen gestoord gedrag. Het seksueel afwijkende gedrag kan door behandeling verdwijnen. ■

Gegevens over de gezinnen van jeugdige zedendelinquenten laten zien dat zij voor de helft van de gevallen opgroeien bij beide ouders.

Bruinsma constateert dat binnen het gezin 40 procent emotioneel wordt verwaarloosd, 15 procent fysiek wordt mishandeld en 14 procent seksueel is misbruikt. Ook in de studies van Boelrijk en van Hendriks en Bijleveld woont de helft van de plegers in een twee-oudergezin. Iets meer dan de helft van de verdachten is in Nederland geboren. Als echter wordt gekeken naar het geboorteland van de moeder, blijkt uit de studie van Boelrijk dat slechts 16 procent van de moeders in Nederland is geboren.

Verkrachters en aanranders hebben bijkins de informatie uit het onderzoek van Van Wijk in 27 dossiers met elkaar gemeen dat ze overwegend een niet-Nederlandse achtergrond hebben. In het gezin is er sprake van mishandeling van henzelf of andere gezinsleden. De plegers vertonen opstandig en agressief gedrag in het gezin, bijvoorbeeld tegenover broers of zussen.

Daarentegen hebben misbruikers van kinderen met elkaar gemeen dat ze een Nederlandse achtergrond hebben. In het gezin vallen ze niet op en vertonen ze teruggetrokken gedrag. Uit de analyse van de politicijfers blijkt dat ongeveer 60 procent van de jeugdige plegers van zedenmisdriven die in aanraking zijn gekomen met de politie de Nederlandse nationaliteit heeft.

Verkrachters en aanranders lijken in vergelijking met de misbruikers van kleine kinderen meer sociaal vaardig en hebben meer vrienden. Ze houden zich meer bezig met groepsactiviteiten, zoals rondhangen op straat. De misbruikers van kinderen houden zich vooral bezig met solistische activiteiten en hebben weinig tot geen aansluiting met leeftijdgenoten.

Over de seksuele ontwikkeling van jeugdige zedendelinquenten in Nederland is weinig bekend. De indruk uit het kleinschalige dossieronderzoek van Van Wijk is

ten ook vaak internaliserend probleemgedrag, zoals angstgevoelens en depressie. Het blijkt dat vooral misbruikers van kleine kinderen internaliserende problemen hebben. Zij vertonen meer vermijdend gedrag dan jongeren die seksuele delicten plegen tegen leeftijdgenoten. In vergelijking met andere delinquenten hebben misbruikers van kinderen meer problemen met eenzaamheidsgevoelens, assertiviteit, sociale angst, een gering gevoel van eigenwaarde en depressie.

In Nederland is er nog nauwelijks groot-schalig onderzoek gedaan naar jeugdige zedendelinquenten. De studies die zijn verricht, zijn qua inhoud en opzet zeer gevarieerd waardoor ze moeilijk onderling te vergelijken zijn. Het gaat om vijf Nederlandse onderzoeken.

Aanrander is meeloper

Frits Bruinsma (1996) heeft in zijn hoedanigheid van forensisch gedragsdeskundige en behandelaar ongeveer driehonderd jongeren die een zedenmisdrif hadden gepleegd onderzocht en behandeld.

Michaël Boelrijk (1997) heeft bij de Amsterdamse politie 182 dossiers onderzocht van jongeren die verdacht werden van een zedenmisdrif. Het overgrote deel is aan te merken als *first offender* op het gebied van seksuele misdrijven. Van exclusieve zedendelinquenten lijkt weinig sprake. Bovendien pleegde een belangrijk deel de delicten in groepsverband.

Jan Hendriks en Catrien Bijleveld (1999) hebben honderd dossiers onderzocht van jongens die een persoonlijkheidsonderzoek hebben ondergaan vanwege een zedenmisdrif. Daarbij zijn de verschillen geïnventariseerd tussen degenen die het delict alleen pleegden (solopleggers) en degenen die het in groepsverband deden (groepspleggers).

Anton van Wijk (1999) heeft in het kader van een verkennend onderzoek 27 dossiers van jeugdige zedendelinquenten bestudeerd.

Anton van Wijk en Henk Ferwerda (2000) hebben op basis van politiegegevens criminaliteitsprofielen ontwikkeld van 980 personen die een of meer zedendelicten hebben gepleegd.

ARNHEM - Domineesfamilie Broere uit Elburg heeft gisteren besloten een schadevergoeding te eisen van de NCRV. Deze omroep zou hen in hun goede naam hebben aangetast door vorig jaar de documentaire *Verborgene Moeders* uit te zenden. Tevens willen vader, moeder, een zus, een broer en een zwager via een procedure bij de Arnhemse rechtbank eerherstel.

Dat heeft raadsman W. Hendriks van de familie bekendgemaakt. Hendriks heeft het afge-

Dominee eist schadevergoeding

NCRV en documentairemaker vonden waarheid niet belangrijk

lopen jaar diverse getuigen, onder wie documentairemaker Thom Verheul, onder ede bij de rechtbank gehoord. Die verhoeren hebben volgens de raadsman zoveel bewijzen opgeleverd dat de familie niet meer wil afwachten of de NCRV nog

getuigen wil oproepen. De omroep heeft daarvoor nog tot 1 juli de tijd. In de documentaire vertelde dochter Jacqueline dat zij in haar jeugd stelselmatig seksueel was misbruikt door haar vader en broers. Uit het misbruik

zouden kinderen geboren zijn, die onder toezicht oog van haar moeder vermoord zouden zijn. De huiselijke omgeving van de familie was duidelijk herkenbaar in beeld. Na de uitzending moest de dominee zich bij diverse kerkeraden verant-

woorden. In sommige kerken mag de emeritus-predikant niet meer preken.

Leugens

Dochter Jacqueline heeft volgens de familie een voorgeschiedenis van leugens en on-

Predikant daagt dochter en NCRV voor rechter

ANP
ARNHEM
VK 31/7

De hervormde predikant G. Broere uit Elburg heeft, samen met enkele familieleden, zijn dochter Jacqueline de NCRV en programmamaker Thom Verheul voor de rechter gedaagd. Ze eisen schadevergoeding wegens aantasting van hun goede naam in de NCRV-documentaire *Verborgene Moeders*, waarin Jacqueline haar vader beschuldigde van incest en het aanzetten tot abortus. Broere eist ook een rectificatie en een verbod op verdere verspreiding van de documentaire. De NCRV en Verheul hebben volgens hen onrechtmatig gehandeld door de documentaire uit te zenden terwijl zij wisten van het 'leugenachtige verleden' van de dochter, aldus de dagvaarding. Ook hebben zij de anonimiteit van de betrokkenen niet gewaarborgd. De documentaire werd op 19 en 20 juni 2000 uitgezonden. De rechtszaak begint op 9 augustus bij de rechtbank in Arnhem.

G+E 8/6

waarheden, waarvoor zij ook meermalen onder behandeling is geweest. Toen de familie de vrouw in een voorfilmpje herkende, probeerde zij de uitzending tegen te houden, maar de NCRV weigerde dat. Volgens de omroep was de

waarheid niet belangrijk en ging het om het maatschappelijk probleem. Raadsman Hendriks stelt dat de omroep onrechtmatig jegens de familie heeft gehandeld. De dominee is volgens hem voor zijn leven beschadigd. Ook de moeder is grof onrecht aangedaan, aldus de advocaat. De familie van een tweede vrouw in de gewraakte procedure is een strafzaak tegen de omroep begonnen. Over deze zaak is volgens de advocaat van die familie nog niets bekend. ANP

DE ELLENDE begon in 1992, zegt de familie van Annemarie, met brieven over het liefdeloze gezin waarin ze was opgegroeid. Ze had allerlei onbegrepen lichamelijke klachten, bezocht een reeks therapeuten, waarna de aantijgingen steeds ernstiger werden. Ze zei dat ze was misbruikt. Eerst beschuldigde ze alleen haar vader, later ook twee broers.

Het contact werd verbroken, de zaak bleef rusten. Totdat broer Sjaak vorig jaar op een juli-avond een programma-aankondiging op de tv hoorde en de stem van zijn zus herkende. Hij belde de hele familie, die om elf uur 's avonds verbijsterd keek naar een NCRV-documentaire over verborgen moeders. Naar Annemarie die zei: 'Ik wil vertellen dat ik moeder ben van vijf kinderen.'

Programmamaker Thom Verheul was met Annemarie Kok in contact gekomen via een therapiegroep van de Fiom. Hij trok een jaar met haar op en liet haar uiteindelijk vertellen over haar 'wandeling door de hel'. Ze keerden terug naar het West-Friese Grootebroek, waar Annemarie tussen haar 12de en haar 16de vier keer zwanger zou zijn geraakt, een keer van een tweeling. Drie zouden er zijn vermoord, een verkocht en een was niet levensvatbaar. De enige nog levende zoon zou nu 23 zijn.

Landelijke opschudding was het gevolg. De NCRV werd in de media uitgeroepen tot 'omroep van het onfatsoen'. In de eerste aflevering van het tweeluik vertelt domineesdochter Jacqueline dat ze twee keer zwanger raakte van haar vader. Haar familie stapte naar de rechter voor schadevergoeding: Jacqueline is naar hun zeggen een notoire fantaseer.

Ook de familie Kok trok ten strijde; broer Rob, een van de beschuldigers, voorop. Hij zocht contact met de Alkmaarse advocaat C. Veraart, gespecialiseerd in valse aangiften van zedenzaken. Op 17 augustus 2000 deed hij namens de hele familie aangifte van smaad tegen de NCRV en tegen zijn zus. De officier van justitie twijfelde aanvankelijk aan de haalbaarheid van de zaak omdat in de uitzending geen namen van daders worden genoemd. Onbegrijpelijk, oordeelt Veraart. 'Als op tv een paar moorden ter sprake komen, moet het OM toch meteen een onderzoek instellen.'

De videoband van aflevering 1, die Rob wist te bemachtigen, zette de zaak op scherp. Aan het einde volgt een vooraankondiging van Annemarie's verhaal: 'Een jonge vrouw die door haar vader zwanger is gemaakt en het kind op zijn verzoek moest doden.'

Vader Kok overleed vijf jaar geleden. Zijn 76-jarige vrouw deed daarom op 1 mei van dit jaar opnieuw aangifte van smaad, namens haar overleden echtgenoot. 'Wat ze over mij zeggen, kan me niet schelen', zegt ze, 'maar dat ze hem belasteren, kan ik niet over mijn kant laten gaan.' Binnenkort wordt duidelijk of Verheul en de NCRV zich ook in deze zaak voor de rechter moeten verantwoorden.

Rechercheur Mooij bezocht moeder Kok in haar serviceflat in Bovenkarspel waar ze hem vertelde over de onbezorgde jeugd van haar jongste dochter. Nooit verzuimd van het Martinuscollege, altijd vriendinnen mee naar huis, na school een leuke baan in de

Verbijsterd keek de familie Kok naar een NCRV-documentaire waarin wordt geïmpliceerd dat dochter Annemarie seksueel is misbruikt door gezinsleden: 'Ik ben moeder van vijf kinderen.' Broer Rob deed aangifte wegens smaad. Binnenkort wordt duidelijk of programmamaker Thom Verheul en de NCRV zich voor de rechter moeten verantwoorden. Annemarie: 'Ik heb een keer helemaal voor mezelf gekozen.'

door Ellen de Visser

NK 3/7

drogisterij. Toen ze verkering kreeg met Kees en naar Friesland verhuisde, kwam haar vader regelmatig een paar dagen langs om te klussen.

'Kun jij begrijpen', vraagt ze, 'dat hoe het echt was, dat ze dat allemaal kwijt is?'

Annemarie (38) is de schaamte voorbij, zegt ze in de tuin voor haar huis op het Friese platteland. De film die ze vorig jaar maakte, heeft haar de vrijheid gebracht: 'Ik heb een keer helemaal voor mezelf gekozen.'

Jarenlang leidde ze een opgesplitst leven, zegt ze. Een aangepast kind, dat schreeuwde om aandacht. 'Wat heb ik me geschaamd tijdens de biologies. Het zweet liep in straaltjes langs mijn lichaam. Ik heb me jarenlang zo vies gevoeld.' Pas in Friesland werd ze zo ziek dat ze nauwelijks meer kon lopen. 'Ik ging over al mijn grenzen heen.' Haar man Kees: 'Had ik toen maar geweten wat ik nu weet. Ze was intens benauwd om zwanger te raken.'

Ze kreeg herbelevingen die zo heftig waren, zegt ze, dat haar lichaam reageerde alsof ze zwanger was: haar borsten werden groter, ze kreeg naweeën. Therapie bleek hard nodig. 'Bij elk stukje dat ik onder ogen zag, ging het beter met me.'

EEN FILM over haar leven zag ze aanvankelijk niet zitten. Totdat ze beseftte dat het misbruik haar altijd had belet dingen te doen die ze wilde. 'Ik wilde weer een volwaardig leven leiden. En het taboe doorbreken. Zwangerschap na misbruik bestaát.'

Dat de uitzending zo'n commotie zou veroorzaken, had ze niet voorzien. Ze moest in de krant lezen dat haar familie aangifte tegen haar had gedaan. Het verhoor bij de recherche was 'overweldigend'. De namen van de daders wilde ze ook daar niet noemen: 'Daar gaat het mij niet om.' En dus, zegt ze, werd alles uit de kast gehaald om haar eronder te krijgen. 'Ik moest kiezen: vertellen wie mij had misbruikt of zeggen dat niemand uit het gezin mij had misbruikt. Na anderhalf uur ben ik opgestapt.'

Ze zegt: 'Ik eis van niemand dat ze me geloven, maar als ik ga ontkennen, doe ik mezelf en mijn kinderen tekort. Dan ben ik weer net zo ver als tien jaar geleden.'

Iemand moet Annemarie over opa heb-

ben verteld. Ruim dertig jaar lang wisten haar ouders het familiegeheim voor de rest van het gezin te bewaren. Opa rommelde met kinderen. Twee van zijn zoons, onder wie de vader van Annemarie, gaven hem aan bij de politie. Opa werd op 77-jarige leeftijd gecastreerd. Hij overleed zeven jaar later, Annemarie was toen 3.

Haar moeder herinnert zich de middag aan de keukentafel toen het geheim moest worden prijsgegeven. Annemarie begon over haar grootvader, haar ouders vertelden, waarop zij zei: 'Ik ben ook slachtoffer van opa.' Opa zou haar op haar 2de hebben betast en haar vader had zijn hoofd omgedraaid. 'Zo is het begonnen', verzucht haar moeder.

Haar familie spreekt over hervonden herinneringen, fictieve herinneringen aan misbruik die onder invloed van psychotherapie worden 'hervonden'. Het waarheidsgehalte van dergelijke verhalen is zeer dubieus. Annemarie weersprekt dat haar iets is aangepaakt: 'Ik heb altijd geweten wat er is gebeurd, maar ik heb het heel lang verdrongen. Mijn lichaam was het bewijs; bij iedere aanraking verstarde ik, of kreeg ik een spontane herbeleving.'

Een keer hadden haar ouders op verzoek van Annemarie een gesprek met een van haar therapeuten. 'We kwamen er helemaal ondersteboven van terug', zegt haar moeder. Het gesprek werd op band opgenomen, advocaat Veraart heeft het uitgetikte verslag alvast bij de eventuele processtukken gevoegd. De psychotherapeut vertelde de verbouwereerde ouders dat Annemarie 'haar waarheid' sprak. Opa was een kindermisbruiker, en 'de kans dat iets wordt doorgegeven, is heel groot'. Annemarie, zei hij ook, heeft geen belang bij fantasieren.

De therapeut wil vanwege zijn beroepsgeheim niet reageren op vragen over zijn voormalige cliënte. 'Of bij Annemarie sprake was van zwangerschappen en kindermoord, daar wil ik buiten blijven. Maar de emoties die ik heb gezien, waren echt. Lichaamstaal liegt niet voor mij. Daaraan valt af te lezen of iemand traumatische gebeurtenissen heeft meegemaakt. Ik ben zelfs weleens gevraagd om te beoordelen of een verdachte daadwerkelijk incest had gepleegd.'

De uitlatingen van haar therapeut hebben haar familie ervan overtuigd dat Annemarie vooral slachtoffer is. Haar moeder: 'Zij denkt dat alles haar echt is overkomen, dat

er ergens nog een kind van haar rondloopt. Dat is toch verschrikkelijk!' Vervolging van Annemarie heeft voor haar geen prioriteit. 'Als ik mijn hart uitspreek heb ik het liever niet.'

Maar de NCRV, als boodschapper van de leugens, moet boeten, zegt advocaat Veraart. De omroep weigert commentaar. De Werkgroep Fictieve Herinneringen, een groep van 250 ouders wier kinderen na het volgen van therapie met misbruikbeschuldigen zijn gekomen, schreef de NCRV een brief op poten. Voorzitter Brink reageerde met de mededeling dat de beweringen van de geïnterviewden voldoende waren geïnterviewd, onder meer bij de Fiom en het Clara Wichmann Instituut. Bij navraag laten beide instellingen weten alleen algemene informatie over het onderwerp te hebben verstrekt en verder niet aan de documentaire te hebben meegewerkt.

In het getuigenverhoor in de zaak van domineesdochter Jacqueline liet Brink weten dat het journalistieke principe van hoor en wederhoor voor de documentaire niet van toepassing was. 'In dit soort zaken wordt altijd wat door de een wordt gezegd door de ander ontkend.' De NCRV wilde aandacht vragen, zei hij, voor het probleem van incestervaringen. 'De tegenpartij heeft niet begrepen wat de NCRV met de documentaire heeft gewild. De tegenpartij ging het te veel om de kwestie wel waar of niet waar. Zoals is voor een ander programma, *Hart van Nederland* of zo. Ook in deze uitzending is een waarheid uitgezonden, namelijk de waarheid van de beleving van deze mevrouw.'

ANNEMARIE heeft een beeld gemaakt ter nagedachtenis aan haar kinderen. Symbool van haar moederschap en teken van herwonnen vrijheid. Het gaat weer goed met haar, zegt ze. 'Er zijn nog altijd dagen dat ik de wereld niet zo hoef, maar mijn leven draait niet meer alleen om mijn verleden.'

Haar zus Marijke heeft na het zien van de documentaire een emotionele brief opgesteld. 'Niemand in haar omgeving heeft ooit gemerkt dat ze zwanger was. Wel vier keer? Ze kon gewoon haar school afmaken? Leefde vrolijk verder?' Haar ouders waren nuchtere West-Friezen, schrijft ze. 'Niet van die knuffelaars met grote woorden als ik hou van je, maar hun liefde voor ons gezin kon je in alles voelen.'

De brief was bedoeld voor haar zus. Ze heeft hem nooit gepost. Onlangs las ze een West-Friese spreuk: 'n leugen wordt enkel waarheid als 'n aar 'm gelouft. 'Annemarie', schrijft ze, 'jouw waarheid is niet mijn waarheid. Hopelijk kom je ooit nog tot inzicht dat alles een grote leugen is, maar dan is er al heel veel stuk gemaakt.'

Laatst, op een regenachtige zondag, heeft moeder Kok alle oude fotoalbums weer eens bekeken. Foto's van haar 40-jarige trouwdag, Annemarie deed mee aan de revue: 'Toen wist ze dat allemaal nog niet.' Het onderwerp is nooit meer uit haar gedachten, slapen zonder medicijnen lukt al een jaar niet meer.

'De ontkenning van toen gaat gewoon door', constateert Annemarie. Haar moeder zegt: 'Ik ben bang dat het nooit meer goedkomt.'

NELLEKE VAN DER HEIDEN

In de radiodocumentaire *Een leven lang* portretteert Jos Lubsen de psychiater Frank Beyaert. Beyaert heeft twintig jaar lang crimineel onderzoek op hun psychische gestoordheid. In zijn jeugd heeft hij in Indonesië in een jappenkamp gezeten. Lubsen spreekt met de man zelf en laat oud-collega's aan het woord. Genoeg spannende onderwerpen om een boeiend portret te zetten, Beyaert reikt ze aan, maar Lubsen voert gezellig kabbellende gesprekken en stuurt stevast bij als iets ook maar neigt naar spannend.

Beyaert (71) was geneesheer-directeur van het Pieter Baan Centrum van 1971 tot 1991. In deze observatiekliniek worden verdachten

Nieuw Babbelen over tbs

Lubsen neemt daarop een kijkje in het familiealbum van Beyaert. Beyaert heeft zijn jeugd in Nederlands-Indië doorgebracht, onbekommerd totdat de Japanners kwamen. Hij bracht zo'n twee jaar in een jappenkamp door en vond

RADIO VOORAF

het vooral stoer. Bagatelliseerde hij het niet? Misschien een beetje. Volgend onderwerp.

Terug in Nederland kwam Beyaert in een pleeggezin. Zijn ouders en zijn jongere zusje keerden terug

naar Indonesië. Beyaert noemt het volkomen vanzelfsprekend dat hij niet bij zijn vier 'neurotische' vrijgezelle tantes ging wonen. Lubsen vond dat blijkaar ook.

Tenslotte komt de zware taak van Beyaert in het Pieter Baan Centrum ter sprake. Hij moest het advies uitbrengen of iemand zo psychisch gestoord was, dat tbs noodzakelijk was. Een besluit dat zo'n impact op iemands leven heeft, dat moet wel moeilijk zijn. Ja, dat kan Beyaert bevestigen, maar „Nederland heeft een redelijke inschattingcapaciteit”. Daarmee is de kous voor Lubsen af.

Een leven lang (Jos Lubsen, NPS), 747 AM, donderdag, 16.02-16.45u. Herh. Radio 1, donderdag, 0.04-0.45u.

Meer dan een gevangenis

De effectiviteit en kosten van TBS staan geregeld ter discussie. Wat gebeurt er in een TBS-behandeling? Waarmee krijgen patiënten en behandelaars te maken: Een reportage vanuit de Dr. Henri van der Hoeven Kliniek, een van de twaalf instellingen in ons land waar TBS'ers worden behandeld.

TEKST: VITTORIO BUSATO • BEELD: XANDER REMKES

Geheel toerekeningsvatbaar zit Steven de Kliniekraad voor. De dagelijkse vergadering met vertegenwoordigers van de verschillende leefgroepen in de Dr. Henri van der Hoeven Kliniek en hun groepsbegeleiders duurt op maandagen altijd een uur. Op de agenda staan het aanstaande voetbaltoernooi voor patiënten en medewerkers, een patiënt die begeleid buiten de kliniek woont en een mobiele wil, een theaterbezoek en de bijzonderheden van het afgelopen weekend. Bekwaam zorgt Steven dat iedereen aan het woord komt. Geen van de groepsbegeleiders hoeft in te grijpen om de orde te bewaren. 'Iemand nog iets voor de rondvraag? Nee? Eet smakelijk straks.'

Kan menij ambtenaar een voorbeeld nemen aan zijn vergadertempo, dat geldt niet voor de reden waarom Steven is opgenomen. Steven heeft tbs (terbeschikkingstelling) en moet dus wel iets vreselijks op zijn kerfstok hebben. Een rechter kan immers pas tbs opleggen bij een misdrijf waarop minimaal vier jaar gevangenisstraf staat. Op moord en doodslag dus of een prijsj daarvoor, op ernstige mishandeling en brandstichting, op zedendelicten als verkrachting en pedofilie.

Verzachtende omstandigheid voor alle daders met tbs is dat het gepleegde delict hen niet of niet volledig kan worden toegerekend als gevolg van bijvoorbeeld een ernstige persoonlijkheidsstoornis, zwakzinnigheid of een psychose. Een rechter moet zich hierover laten adviseren door minimaal twee

gedragkundigen (psychologen, psychiaters), van bijvoorbeeld het Pieter Baan Centrum, de justitiële observatiekliniek in Utrecht. Daar onderzoeken deskundigen zeven weken lang de mate waarin een verdachte tijdens het misdrijf toerekeningsvatbaar was. Vrijwel altijd neemt een rechter dat gedragskundig advies over.

Studentencampus

Wie zich bij de Henri van der Hoeven Kliniek een gevangenis voorstelt, komt bedrogen uit. Tralies en kogelvrij glas ontbreken. De kliniek staat in een woonwijk, net buiten het centrum van Utrecht. 'We hebben prima contact met de burenen', zegt Jan Niemantsverdriet, als jurist-criminoloog aan de kliniek verbonden. 'Bejaarden en kinderen maken gebruik van ons zwembad en andere ruimtes en we verhuuren ook therapieruimtes voor vergaderingen. We proberen een zo normaal mogelijk leefklimaat voor de patiënten te creëren.'

De patiënten wonen in leefgroepen van maximaal tien personen. Ze delen een gemeenschappelijke woonkamer en keuken en hebben een eigen kamer met douche en toilet. Samen doen ze de (financiële) huishouding, koken ze en houden elkaar in de gaten. In de kliniek is een winkel, een kerk en een bibliotheek. Er zijn sport- en onderwijsfaciliteiten, lokalen voor handvaardigheid, mime, toneel en muziek. De kliniek beschikt over onder meer een kwekerij en een hout-

De kliniek mag dan een psychiatrisch ziekenhuis heten, dat idee heb je niet als je rondloopt in de tuin waaromheen het complex is gebouwd

metaal- en montagewerkplaats. Voor patiënten die wat verder zijn met hun behandeling, zijn er transmurale voorzieningen. Zij krijgen al dan niet begeleidte verlopen, of wonen bijvoorbeeld (onder toezicht) zelfstandig in de stad, en volgen therapie in de kliniek of werken er.

De kliniek mag dan een psychiatrisch ziekenhuis heten, dat idee heb je niet als je rondloopt in de tuin waaromheen het complex is gebouwd. Je waant je eerder op een studenten-campus. En in zekere zin studeert men hier ook voor een beter leven.

'De primaire doelstelling van tbs is beveiliging van de maatschappij tegen psychisch gestoorde misdadigers', zegt psychiater Jan Gerrits, directeur behandeling. 'TBS moet een delinquent dusdanig veranderen dat risico op herhaling minimaal is. Als iemand daardoor een leuker mens wordt, dan is dat meegenomen.'

Om die doelstelling te bereiken is alles in de kliniek gericht op het bevorderen van verantwoordelijkheid, zowel voor jezelf als voor anderen. De behandeling kent een strak stramien:

TBS in cijfers

In 1928 werd de Psychopatenwet ingevoerd. Op grond daarvan konden rechters misdadigers gedwongen ter beschikking van de regering (TBR) stellen. Sinds 1988 heet deze maatregel TBS: terbeschikkingstelling. Nederland is het enige land ter wereld dat deze sanctie kent. Met een TBS-behandeling wordt begonnen als iemand ten minste een derde van de gevangenisstraf heeft uitgezeten. Na telkens twee jaar beslist een rechter voor elke patiënt of diens TBS met één of twee jaar wordt verlengd, tot ontslag volgt.

Begin jaren negentig kon een rechter alleen beslissen of iemand ontslagen werd uit een TBS-kliniek of moest blijven. Nu heeft de rechter ook de mogelijkheid van voorwaardelijke beëindiging van de behandeling. Een patiënt krijgt dan begeleiding van de reclassering, maar woont niet meer in de kliniek. Ook kan de rechter, indien daar aanleiding toe is, iemand weer terugplaatsen in een kliniek. Onderzoek van het Wetenschapsbureau (WODC) van het ministerie van Justitie wijst uit dat vijftig procent van de delinquenten na TBS wederom met justitie in aanraking komt en twintig procent weer een soort-

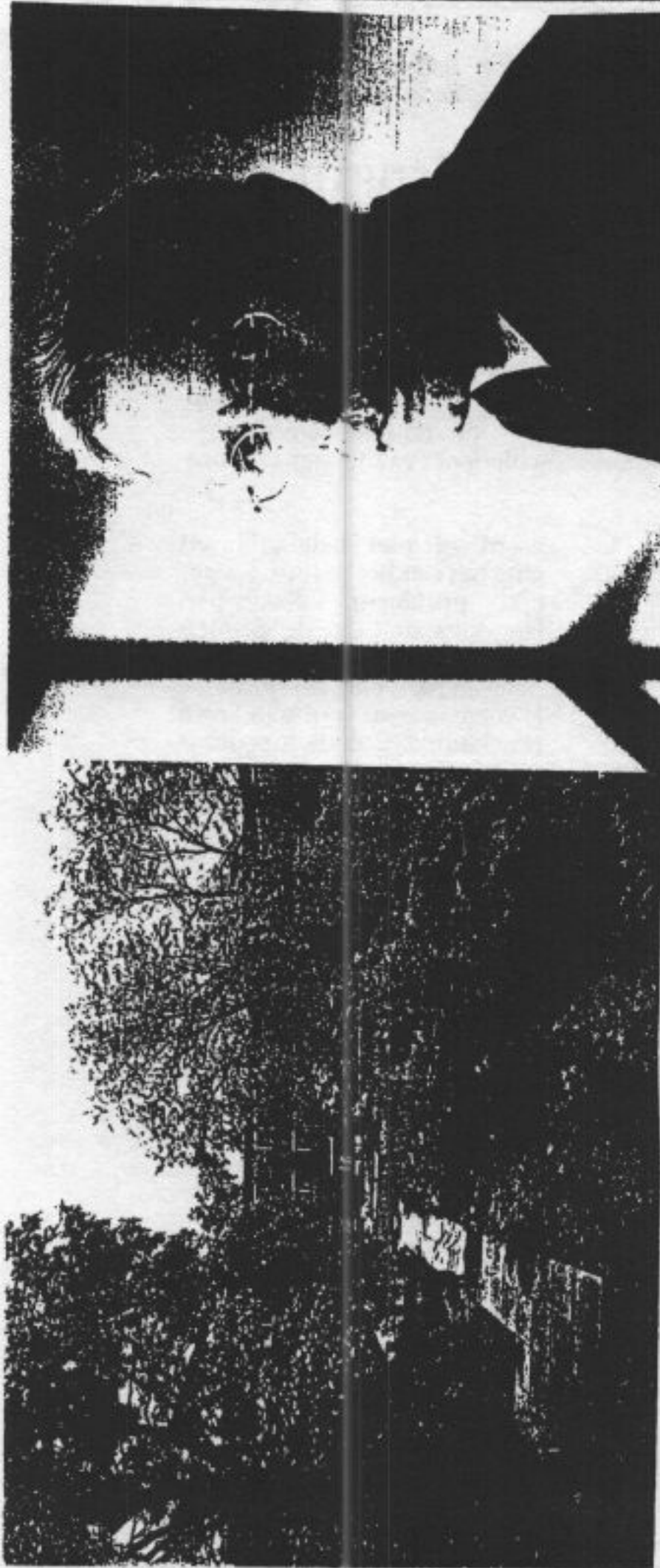
werk (vanaf half acht 's morgens), studie, recreatie, therapie. Op deze manier probeert de kliniek patiënten meer controle over hun functioneren bij te brengen. No curs, but control, dat is het motto. Gerrits: 'We bieden inhaal mogelijkheden, nieuwe kansen. Patiënten kunnen officieel erkende (vak)opleidingen volgen en doen werkervaring op, zodat ze meer kans maken op de arbeidsmarkt. Zo bereiden we patiënten geleidelijk voor op een veilige terugkeer.'

Die verantwoordelijkheid zie je bijvoorbeeld terug in het zitting nemen in de Kliniekraad, waarin patiënten om de drie maanden rouleren, of in het samen muziek maken. Gerrits: 'Patiënten ervaren dat ze deel uitmaken van een groep en dat ze nodig zijn. Daarmee speel je in op iemands verantwoordelijkheidsgevoel en stimuleer je tegelijkertijd iemands gevoel van eigenwaarde.'

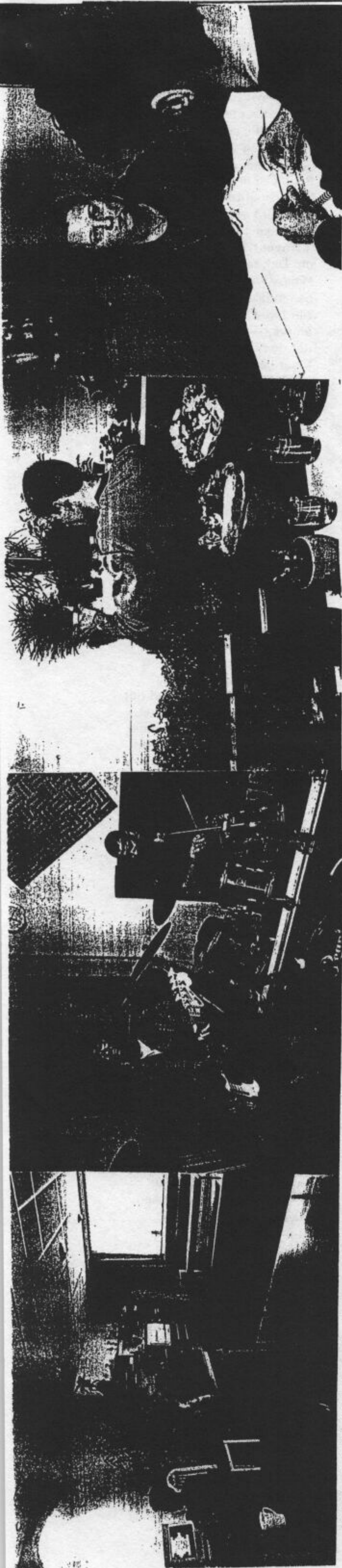
Ook de geboden cognitieve gedragstherapie is gericht op het bijbrengen van verantwoordelijkheid, op zelfsturing. Daan van Beek, psychotherapeut en hoofd psychotherapie: 'Essentieel onderdeel voor alle patiënten is het delictscenario.

Van de langgestraften zonder TBS recidiveert zestig tot tachtig procent. De effectiviteit van TBS staat regelmatig ter discussie. De ene kliniek werkt groepsgericht, de andere psychodynamisch, weer een ander socio-therapeutisch, cognitief-gedragstherapeutisch of familietherapeutisch, zonder dat duidelijk is wat er precies werkt aan de behandeling. Zowel externe deskundigen als deskundigen uit TBS-klinieken erkennen dat de effectiviteit van TBS nauwelijks wetenschappelijk is onderzocht. Ook pleiten ze ervoor klinieken onderling meer te vergelijken. Momenteel hebben ongeveer

twaalfhonderd mensen (zo'n zeventien procent van alle gedetineerden) TBS en staan ruim honderd mensen op een wachtlijst. Dat is een verduubaling vergeleken met 1985, maar in 1985 waren het er nog vijftienhonderd. Veruit het grootste deel is man (94,6 procent) en heeft de Nederlandse nationaliteit (91,7 procent). Een behandeling duurt gemiddeld 65 maanden. Een TBS'er kost f 949,- per dag, een 'gewone' gevangene f 325,-. De totale staatskosten voor TBS gaan richting de driehonderd miljoen gulden per jaar; het grootste deel wordt betaald uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten.

Jan Niemantsverdriet: 'We proberen een zo normaal mogelijk leefklimaat voor de patiënten te creëren'

De gemeenschappelijke woonkamer wordt gedeeld door maximaal tien patiënten

Daarin moeten ze minutieus en met behulp van processen-verbaal en eventuele foto's beschrijven hoe ze tot hun delict kwamen. Het doel is dat ze hun cognities, emoties en gedrag bij dreigende conflictsituaties dusdanig leren erkennen en herkennen, dat ze hun gedrag dat tot het delict leidt in de toekomst zelf kunnen voorkomen. Zo'n scenario en het bijbehorende terugvalpreventieplan moeten ze uiteindelijk presenteren in het bijzijn van familieleden. Dat is heel confronterend. Blijvende tegenwerking van patiënten kom je zo goed als niet tegen, anders duurt de TBS gewoon veel langer.

Jungle

De hoge kosten van TBS staan regelmatig ter discussie in politiek en media. Gerrits: 'Ik vind dat de maatschappij verplicht is uit te zoeken wat je aan preventie van ernstig delinquent gedrag kunt doen. Het zegt ook iets over onze beschaving. TBS is duur, maar we doen hier veel meer met patiënten dan in een gevangenis mogelijk is. Bovendien zorgen deze mensen in de reguliere gezondheidszorg voor veel ontreding.'

Ook patiënten zijn kritisch. 'Heb je het boek van Humphrey Ludvig gelezen?' vraagt er een. 'Dat beschrijft precies hoe het toe gaat in een kliniek. De gevangenis is een jungle, maar TBS is vreselijk. Ik heb in een andere kliniek gezeten en men is hier wel iets humaner. Maar of ik hier meer verantwoordelijkheidsgevoel ontwikkel? Dat had ik al, ik was eigen ondernemer. Nee, met alleen gevangenisstraf was ik beter af geweest en nu allang vrij.'

Het boek van Humphrey Ludvig is onlangs verschenen onder de titel *Onder Dwang*. Ludvig schrijft daarin bepaald niet positief over zijn ervaringen in de Groningse Van Messdagkliniek. 'Ja, ik ben gegroeid, ik ben een beter mens geworden. Maar niet dankzij de 'behandeling'; veel eerder ondanks die 'behandeling', concludeert hij. En uit de mond van Ferdi E., moordenaar van Gerrit Jan Heijn en vermoedelijk Nederlands bekendste TBS-patiënt, tekent hij op: 'Wat zo'n kliniek doet is niets anders dan de eer opeisen voor veranderingen die mensen vanzelf al ondergaan.'

Jan Gerrits is niet onder de indruk van de citaten. 'Ik heb het boek niet gelezen. Tja, een narcist zegt: "De psychiater heeft veel van mij geleerd." Een narcist geeft niet makkelijk toe dat er met hemzelf iets mis is.'

Muziek maken in 'de bunker' zoals die wordt genoemd, in de geluidsdempende kelder

Belle is wel enthousiast over haar behandeling: 'Voordat ik in behandeling kwam, kon ik droom en werkelijkheid niet meer onderscheiden. Door TBS en medicatie leer ik de chaos in mijn hoofd te controleren en weet ik beter wanneer het mis dreigt te gaan.' Ze zit ruim vier jaar in de kliniek en gaat voornamelijk om met mensen die het nut van hun be-

'Hoe moreel verwerpelijk je een patiënt ook vindt, op den duur bouw je toch een band op'

handeling inzien. 'Als je niet gemotiveerd bent, verandert je niet. Voor drugsdealers en echte criminelen is TBS uitermate ongeschikt. Die zie je vaak in hun oude gedrag terugvallen.' Daar is ze zelf minder bang voor. Ze mag al onbegeleid de kliniek uit. Een dagdeel per week werkt ze met gehandicapte kinderen op een kinderboerderij. 'Pas voelde me ik me niet zo goed en kwam ik er wat later aan. Ze waren zo blij met me te zien.' Haar universitaire studie zal ze niet meer afronden. 'Hoe ik de toekomst zie? Ooit wil ik op een boerderijje wonen en met behoud van uitkering vrijwilligerswerk doen.'

Geen idealisten

Als een patiënt erin slaagt weer een enigszins normaal leven op te bouwen, zorgt dat voor ontroering, zeggen diverse behandelers van de kliniek. Maar allen zijn nuchter genoeg om juist kleine verbeteringen te waarderen, zoals iemand die voor je opkomt als een andere patiënt je bedreigt, een patiënt die een diploma haalt of die opfleurt door toneellessen, iemand die een baan krijgt, een patiënt die de consequenties van zijn daad inziet. 'Als iemand oprecht berouw toont, zeker naar een slachtoffer toe, doet me dat goed', zegt een medewerker. 'Een patiënt nadert dan mijn eigen moraal.'

Maar patiënten wezenlijk willen veranderen, dat moet niet je motivatie zijn. Daan van Beek: 'Ze boeien me. En net zo als een advocaat meent dat iedereen recht heeft op een faire verdediging, vind ik dat iedere psychisch gestoorde misdadiger recht heeft op een zo goed mogelijke psychotherapeutische behandeling.' Maar van sommige delinquenten, met name seksuele, weet Van Beek op basis van onderzoek dat ze sta-

Een klein deel van de bloemen in piketten uit de eigen kwekerij is te koop in de bloemenwinkel. Da niet gaat naar de veiling

tistisch een kleine kans maken op verbetering. 'Dat zijn weliswaar uitspraken gebaseerd op groepen. Daarom zeg ik te- gen patiënten dat we er alles aan doen om ervoor te zorgen dat ze bij die twintig procent horen die niet in oude zedendelicten vervalt. Maar ik zet mijn doelstellingen laag in. Elk beetje winst is meegenomen.'

'Wie te idealistisch is, zal snel teleurgesteld zijn', zegt een andere behandelaar. 'Je maakt geen wonderen verwachten.' Betrokkenheid en nieuwsgierigheid zijn reële drijfveren. 'Is een patiënt werkelijk zo slecht als de delictomschrijving op papier? Vaak blijkt een patiënt zelf als kind seksueel te zijn misbruikt of verwaarloosd. Natuurlijk voel je aanvankelijk weerstand, tegenoverdracht heet dat in het jargon, en denk je wel eens dat iemand beter niet geboren had kunnen worden. Hoe moreel verwerpelijk je een patiënt ook vindt, op den duur bouw je toch een band op en ontdek je iemands goede kanten.'

In zo'n band kun je je evenwel flink vergissen, zegt een medewerker die een patiënt bij een begeleid verlof na tien minuten de benen zag nemen. 'Ik stak echt mijn hand in het vuur voor hem. Hij leek zo herinnervol, wilde zo graag zijn leven voor zijn zoonje betoven. Allemaal fake. We kregen nog een telefoontje uit het huisland dat we ons niet ongerust hoefden te maken. Zorp... was hij wel.'

Vervalt een patiënt na de TBS weer in het oude delictgedrag, dan zijn teleurstelling en woede de meest genoemde emoties: 'Zekerheid kunnen we helaas niet bieden. Er zullen altijd misdadigers blijven bij wie TBS niet werkt.'

Verzet is normaal

'Dat je bij ons blijft mee-eten. Als ik jou was, zou ik zo snel mogelijk de kliniek uit willen', knopvoert Richard terwijl hij een bord toeschuipt. Die ochtend trof ik hem op de metaalwerkplaats. Richard werkt aan kattenrollen, bestemd voor booreilanden, om reddingsduikers snel te kunnen takelen. 'Wij zijn ook mensenredders.'

De sfeer in zijn leefgroep is aanzienlijk verbeterd. Gistermiddag kreeg groepsgenoot Boris zijn evaluatie. Die loog er niet om. De begeleiding ontkende dat de continuïteit en structuur in zijn behandelprogramma zoek was en hij weer afgileed. Hij liet te veel verstek aan bij verplichte activiteiten, stond te laat op. 'Je spreekt nu over woorden, maar je toont

Maatschappijleer. Een van de lessen op de afdeling onderwijs in de interne school

geen daden. Ook lukt het je maar niet andere mensen vertrouwen te geven.' De komende weken zal hij daarom door een medewerker steeds naar zijn programmaonderdelen worden gebracht en na afloop weer worden opgehaald.

Boris reageerde kwaad. 'Ik toon geen agressie meer zoals vroeger. Jullie behandelen me als een klein kind, ik voel me vernederd. Ik vertik het met jullie samen te werken. Hoe kan ik jullie vertrouwen geven als ik dat zelf niet krijg? Mijn vertrouwen is in mijn leven zo vaak misbruikt. Natuurlijk heb ik net als ieder mens soms een stok achter de deur nodig, maar dit voelt als een ploerendoder.' Zijn groepsgenoten namen het voor hem op. 'Kunnen jullie het niet nog één maand aankijken? Leren is een proces van vallen en opstaan.' Ook adviseerden ze Boris alles even te laten bezinken. 'Met kopigtheid bereik je niks. En als je je ontrekt aan de groepsactiviteiten, laat je ons ook vallen.'

Een ermaal later schenkt Boris me bij het eten een kop thee in. Tot halverwege de dag verzette hij zich tegen de extra begeleiding, maar na een gesprek met een andere medewerker en een telefoontje van oma is hij bijgedraaid. Hij ziet in dat hij gebaat is bij een vast ritme en gaat zijn best weer doen. 'Ik ben nog jong. Het is beter dat ik meewerk, wil ik nog iets van mijn leven maken.' Later zegt een medewerker: 'Dat verzet is een normale reactie. Een TBS-patiënt moet ook tegenoverdracht overwinnen en leren inzien wat hij met zijn weerstand bewerkstelligt.'

Na de maaltijd kijken de patiënten samen televisie. Wie daar geen zin in heeft, gaat lezen, doet een spelletje of gaat nog wat sporten. Kyra gaat even naar de leefgroep van Frenk, op wie ze in de kliniek verliefd raakte. Onlangs zijn ze in de kliniek getrouwd. 'We hebben alles zelf geregeld. De ambtenaar van de burgerlijke stand is hierheen gekomen. Een paar patiënten zijn getuigen geweest. Nu mogen we gelukkig wat meer bij elkaar zijn.'

Om tien uur moeten alle patiënten, ook Kyra en Frenk, weer in hun eigen kamer zijn. Medewerkers sluiten de deuren van buiten af, behalve van de patiënten die wacht hebben en eventuele calamiteiten snel kunnen melden. Ook dat hoort bij het stimuleren van verantwoordelijkheid.

De namen van de TBS-patiënten zijn om privacy-redenen gefingeerd.
• Internet: www.hoevenstichting.nl, www.dji.nl, www.minjust.nl/wvd

Test op stapel voor zedendelinquenten

Van onze correspondent
TEL 2/4 BALKBRUG, maandag
Het ministerie van Justitie heeft plannen voor een experiment met een soort leugendetector in de tbs-inrichting Veldzicht in Balkbrug en in de Van der Hoevenkliniek in Utrecht. Hiermee zouden tbs-patiënten die wegens zedendelicten vastzitten, worden getest om te zien welk gedrag ze zullen vertonen als ze vrijkomen.

„We willen een polygrafisch instrument gaan gebruiken dat de hartslag, bloeddruk en transpiratie meet”, zegt Justitiewoordvoerder M. Bredero. „Het is dus geen leugendetector waarbij wijzers naar links of rechts uitslaan als de ondervraagde antwoord geeft.”

„In september wordt een symposium gehouden dat wordt bijgewoond door Amerikaanse en Britse onderzoekers die er ervaring mee hebben. Pas daarna gaan we kijken of we het in Nederland ook gaan gebruiken.”

De test is een onderdeel van een promotieonderzoek van psycholoog Buschman, die tevens in Veldzicht werkt. Hij hoopt te kunnen voorspellen of zedendelinquenten in hun oude patronen gaan vervallen. Dat is het geval bij een van de drie gedetineerden die wegens seksuele misdrijven hebben vastgezet.

Onbehandelde tbs'ers op straat

door Malika el Ayadi
2001-07-03, Trouw

AMSTERDAM - Het ministerie van justitie heeft sinds 1991 tientallen tbs'ers onbehandeld op straat gezet. De ter beschikking gestelden, veroordeeld voor moord en verkrachting, werden geplaatst in daklozentehuizen en huurwoningen. Dat zegt de vroegere tbs-adviseur van het ministerie, prof. D. Raes. Een adviescommissie van het ministerie van justitie stelt voor tbs-klinieken in de huidige vorm op te heffen.

Raes is werkzaam als hoogleraar forensische psychiatrie bij de Vrije Universiteit in Amsterdam en was vroeger directeur van de tbs-advieskliniek F.S. Meijersinstituut. Hij adviseerde het departement van 1991 tot 1999 over patiënten die in klinieken de orde dreigden te verstoren. In overleg met het departement werden zij op straat gezet. De reclassering hield een oogje in het zeil. In oktober 1999 stak de tot tbs veroordeelde Dirk de V. met vijftig messteken de Groninger Tjirk van Wijk dood. De aan De V. door de rechter opgelegde tbs-maatregel was nooit in praktijk gebracht. De klinieken weigerden hem, omdat zij vreesden voor ordeproblemen. De V. werd, na verschillende mislukte pogingen van het F.S. Meijersinstituut om hem in een kliniek te plaatsen, in een rijtjeshuis in Assen ondergebracht. Vier maanden na zijn vrijlating beging hij de moord.

Proeftijd van tbs'er verdubbeld

Van onze parlementaire redactie
TEL 14/7 DEN HAAG, zaterdag
Mensen die veroordeeld zijn tot dwangverpleging (tbs) blijven na hun terugkeer in de samenleving voortaan langer onder toezicht van de rechter.

Die periode, de voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging, wordt verdubbeld van drie naar zes jaar. Op die manier kunnen mensen langer begeleid

worden, zo heeft het kabinet gisteren op verzoek van de Kamer besloten. Indien de tbs'er zich niet houdt aan de voorwaarden of als er gevaar ontstaat voor de samenleving, kan de dwangverpleging worden hervat.

De rechter beoordeelt jaarlijks of de voorwaardelijke beëindiging moet blijven voortduren. De terbeschikkingstelling eindigt definitief na zes jaar of zoveel eerder als de rechter voldoende vindt.

Raes: „De methode om tbs-gestelden niet binnen maar buiten de klinieken te plaatsen is al die jaren dat ik directeur was met succes toegepast. Tegenwoordig doen wij dat niet meer, omdat dergelijke patiënten worden geplaatst op de longstay-afdeling. Het behandelaspect binnen een dergelijke afdeling is miniem en beperkt zich tot het handhaven van de veiligheid.”

De commissie-Kosto, die het tbs-beleid onderzocht, heeft ministers Korthals van justitie en Borst van volksgezondheid vorige maand geadviseerd een eind te maken aan tbs-klinieken in de huidige vorm. Een van de redenen is dat deze onvoldoende zijn toegerust voor de behandeling van zware gevallen. De klinieken moeten op termijn opgaan in de instellingen van de geestelijke gezondheidszorg. Het ministerie van justitie is dan alleen verantwoordelijk voor de beveiliging. De behandeling van geestelijk gestoorde delinquenten komt in handen van het ministerie van vws. Ook adviseert de werkgroep een 'verlofcommissie' op te richten die beslist of een tbs-gestelde op proefverlof kan gaan. Nu beslissen de behandelaars daarover. Ook het ministerie wil hieraan een eind maken. Sinds november hanteert het departement een nieuwe methode: een vragenlijst waaruit kan worden afgelezen of een patiënt nog een gevaar vormt voor de samenleving.

Tbs / Veiligheid voor alles
door Malika el Ayadi
2001-07-03, Trouw

In de bloeitijd van de forensische psychiatrie - de jaren vijftig en zestig - geloofden klinieken in de mogelijkheid om psychopaten te veranderen. Met veel idealisme en overheidsgeld gingen ze aan de slag. In de jaren zeventig doofde het heilig vuur geleidelijk. Psychopaten zijn wel te helpen, maar niet allemaal. Inmiddels is in het laatste toevluchtsoord, de tbs-kliniek, niet eens plaats meer voor iedere psychisch gestoorde delinquent.

De 27-jarige Tjirk van Wijk uit Groningen werd in oktober 1999 met vijftig

messteken om het leven gebracht. De dader was Dirk de V., die eerder tot tbs veroordeeld bleek te zijn. Deze door de rechter opgelegde maatregel was echter nooit in de praktijk gebracht. Het F.S. Meijersinstituut, een tbs-advieskliniek, had wel geprobeerd om hem in een inrichting te plaatsen, maar die pogingen mislukten jammerlijk. De psychiaters noemden hem onbehandelbaar.

De V. (50) wist niet wat hem overkwam op die julidag in 1999. Ogenscheinlijk zonder aanleiding openden zijn bewaarders de celdeur en sommeerden hem zijn spulletjes in te pakken. Even later nam hij plaats in een auto, naast een opgewekte medewerkster van het consultatiebureau voor alcohol- en drugs (CAD) in Assen, die hem naar zijn nieuwe huis reed. Tien jaar had hij vrijwel zonder onderbreking in gevangnissen doorgebracht. Nu was de opgelegde straf tot zijn niet geringe verbazing van de baan, ze werd eenvoudigweg niet ten uitvoer gebracht.

Zo reed De V., met een volgens de psychiatrische rapporten 'onverminderde stoornis', naar zijn nieuwe woonplaats Assen. Zijn begeleidster overhandigde hem de sleutel van een keurig rijtjeshuis en legde hem de spelregels uit. Geen drugsgebruik, geen delicten, nooit rottigheid meer en wekelijks melden bij het CAD. Dat en niets anders was de opdracht. Dirk de V. bleef stomverbaasd en alleen achter. Na een paar uur pas drong stilaan de waarheid tot hem door. Hij had zijn vrijheid terug, en zijn behandelaars lieten hem aan zijn lot over.

Een kleine dertig jaar eerder, Dirk was 21, sloeg het noodlot voor het eerst in alle hevigheid toe. Zijn vader schoot hem thuis, voor de ogen van zijn moeder, neer. Twee kogels in zijn hoofd en drie in zijn lichaam. Hij overleefde de aanslag, maar zijn moeder legde later bij de politie een verklaring af, die in het voordeel van zijn vader uitviel. Die twee traumatische gebeurtenissen zouden bepalend zijn voor de rest

van Dirks' leven. Hij pleegde verschillende delicten, schuwde geweld niet en werd regelmatig opgepakt. Met tussenpozen bracht hij ongeveer de helft van zijn leven door in de gevangenis of tbs-kliniek.

Nog maar net buiten de poort van de Van Mesdagkliniek in Groningen beroofde hij in 1996 met geweld een Amsterdamse caféhouder. De rechter legde hem tbs op, maar de klinieken wilden hem niet meer. De V. verdween in de gevangenis en wachtte twee jaar lang op een behandelplek, die niet kwam.

Een gevangenispsychiater schreef in 1997 over hem: 'De laatste periode in Demersluis 'schreeuwde' betrokkene om een tbs-plaatsing omdat de datum van voorwaardelijke invrijheidstelling naderde en hij zich realiseerde dat hij anders zomaar op straat zou worden gezet (...)' De psychiater vervolgde: 'Alhoewel betrokkene de mening is toegedaan dat hij met het verstrijken van de jaren enigszins uitgedoofd is, lijkt hij vooralsnog meer een wandelende tijdbom die op scherp staat.'

Ook een inrichtingspsycholoog van de penitentiaire inrichting in Almere plaatste kanttekeningen bij Dirks' situatie. Op 24 april 1998 verwoordde hij in een brief aan het ministerie van justitie zijn zorg over 'de psychische toestand van de heer Dirk de V. die in afwachting van een tbs-plaatsing sinds januari in onze inrichting verblijft'. De psycholoog wees op de onzekerheid die de op handen zijnde tbs-plaatsing voor De V. met zich meebracht, de toezeggingen die hem waren gedaan en ook de verwachtingen daaromtrent. 'Dit alles zorgt bij hem voor veel onrust', rapporteerde de psycholoog aan het ministerie. Terwijl de gevangenis het ministerie van justitie dringend verzochten De V. op te komen halen, gaven de klinieken om uiteenlopende redenen niet thuis. Het F.S. Meijersinstituut, verantwoordelijk voor de advisering van de plaatsing van Dirk elders, haalde voortdurend bakzeil. Nadat de klinieken Oldenkotte en

De Kijvelanden aangaven een opnameverzoek niet te kunnen honoreren, riep de leiding van het Meijersinstituut de tbs-directies en het ministerie van justitie om de tafel. Bij dat overleg was ook geneesheer-directeur B. Raes van het

Meijersinstituut aanwezig. Het werd een vruchteloze bespreking. Raes zegt hierover nu: „Ons doel was om Dirk te plaatsen in een kliniek waar hij minimaal behandeld werd. Het was zijn tweede tbs-behandeling en we geloofden niet meer dat de hulp zou aanslaan.” Maar de tbs-directeuren wezen de komst van De V. resoluut van de hand. Hij zou voor te veel onrust zorgen, iets waar de klinieken niet op waren berekend.

Het Meijersinstituut nam Dirk uiteindelijk maar zelf op. Een paar maanden later werd hij alsnog overgebracht naar de gevangenis Nieuw Vosseveld te Vught. De reden: hij viel vanwege zijn gedrag niet te handhaven in het instituut.

Dirk belandde weer in de gevangenis in afwachting van een behandelplaats. Vier maanden later deed het Meijersinstituut de rechter een voorstel: Dirk niet meer binnen de poorten van een instelling opvangen, maar daarbuiten. Raes: „Die methode pasten wij vaker toe. Met instemming van het ministerie van justitie plaatsten wij sommige patiënten in bijvoorbeeld een daklozenopvang of in een huis in de buurt van een kliniek. De instelling houdt dan toezicht op de patiënt.

En dat heeft in de acht jaar dat ik directeur was nooit tot calamiteiten geleid.” Met dit doel werd nu tbs-kliniek Veldzicht benaderd. Het instituut schrijft de directie van de kliniek een brief, waarin wordt gesteld: '(...) de bereidheid in het tbs-veld om betrokkene op te nemen is nihil (...). De opdracht is derhalve om in de omgeving van Assen contact te leggen met de reclassering en met hen voorwaarden op te stellen die een verantwoorde terugkeer naar de samenleving bewerkstelligen. Een en ander is schier onmogelijk vanuit een extra beveiligd regime.'

Later, na de moord op Tjirk van Wijk, schrijft de directeur van Veldzicht een brief naar Dirks advocaat waarin hij zegt: „Persoonlijk heb ik nooit wat gezien in een totaal omgooien van het roer: als het binnen niet lukt met de patiënt dan moeten we het buiten maar eens proberen. Wel moet ik hierbij aangeven dat het

Meijersinstituut, vanuit zijn ervaring, deze strategie in het verleden vaker toepaste (...)."

Raes, terugblikkend: „Klinieken lopen soms vast met tbs-patiënten die ernstige beheersproblemen opleveren. De patiënten verzetten zich tegen iedere vorm van behandeling. Instellingen hebben daarom voorzieningen in de nabijheid van de kliniek waar een aantal van deze tbs'ers kan verblijven. De reclassering houdt dan een oogje in het zeil. Maar bij Dirk was ook dit plan niet bespreekbaar met de klinieken."

En dus loopt de wandelende tijdbom Dirk de V. in 1999 gewoon over straat. Een gepensioneerde therapeut, die Dirk nog kent uit de van Mesdagkliniek in Groningen, is bereid toezicht op hem te houden. De V. meldt zich ook iedere week bij het CAD en slikt medicijnen die het drinken van alcohol belemmeren. Maar hij kan niet aarden in zijn nieuwe woning. Hij zwerft door de straten en is al snel een geregelde gast in de Assense drugswereld. Twee maanden na zijn onverwachte vrijheid belt hij middenin de nacht zijn therapeut. Hij heeft cocaïne gebruikt, is in paniek en zegt op het punt te staan iemand te vermoorden. De gepensioneerde hulpverlener bedenkt zich geen moment en komt meteen.

In de woning van De V. treft hij een bewusteloze vrouw aan. Ze draagt alleen een slipje, delen van haar hoofd zijn kaalgeschoren. Op tafel ligt een messenset en een pistool. Dirk vertelt een verdovend middel bij de vrouw naar binnen te hebben gegoten. De therapeut belt vrijwel meteen naar de crisislijn van tbs-kliniek Veldzicht. De medewerkers daar horen het verhaal aan. Omdat Dirk aangeeft niet meer naar de kliniek te willen, maar methadon nodig heeft, adviseren de behandelaars van Veldzicht de therapeut om naar een nachtapotheek te gaan voor kalmerende pillen. De volgende ochtend rapporteert de therapeut aan het CAD dat Dirk de V. een terugval heeft gehad. Het CAD besluit het openbaar ministerie te bellen, omdat Dirk - in strijd met de voorwaarden die aan zijn verlof zijn gesteld - verdovende middelen heeft gebruikt. De verantwoordelijke officier van justitie besluit niettemin de zaak te laten lopen. Dirk is nog steeds vrij, maar moet als sanctie nu wel meedoen aan een methadonprogramma. Een week later steekt De V. Tjirk van Wijk met vijftig

messteken dood.

Het ministerie van justitie betitelt de problemen in de tbs-klinieken als 'aanloopproblemen'. Men wijst er op dat de klinieken in de eerste plaats dienen om de maatschappij te beschermen. En daarover is het ministerie tevreden.

Tbs'ers / Brief spreekt ontkenning Korthals tegen van onze verslaggeefster 2001-07-04, Trouw

AMSTERDAM - Minister Korthals van justitie ontkent dat in de jaren negentig tbs'ers onbehandeld op straat zijn gekomen. Maar uit een brief van behandelkliniek Veldzicht blijkt dat dit wel degelijk in de praktijk voorkwam.

Letterlijk schrijft behandeldirecteur Oppedijk in een van 16 oktober 2000 daterende brief aan de advocaat van Dirk de V.: „Persoonlijk heb ik nooit wat gezien in een totaal omgooien van het roer: als het binnen niet lukt met de patiënt, dan moeten we het buiten maar eens proberen. Wel moet ik hierbij aangeven dat het Meijersinstituut vanuit hun ervaring, deze strategie in het verleden vaker toepaste."

Trouw berichtte gisteren dat in het verleden tbs'ers onbehandeld op straat zijn gezet, omdat zij zorgden voor ordeverstoringen binnen de klinieken. Dat werd bevestigd door tbs-adviseur D. Raes, die momenteel werkzaam is bij de Vrije Universiteit. Korthals gisteren in de Tweede Kamer: „Dat beeld werp ik verre van mij". De minister laat overigens onderzoeken hoe vaak tbs'ers onterecht zijn overgeplaatst naar minder zwaarbewaakte behandelcentra. Hij erkent dat dat sommigen van hen weer teruggeplaatst moesten worden naar een gesloten inrichting, omdat zij zich niet konden handhaven in een vrije omgeving.

Tbs-advieskliniek het F.S. Meijersinstituut selecteerde wie daarvoor in aanmerking kwam. „Natuurlijk zijn er gevallen geweest waarbij het niet goed ging, maar over het algemeen waren er weinig problemen", verklaarde de minister tijdens het vragenuurtje. Op verzoek van de Kamer zal de VVD-bewindsman onderzoeken of veroordeelde tbs'ers strafbare feiten hebben begaan nadat zij niet langer opgesloten zaten.

Ook vertelde de minister dat gestoorde gedetineerden die niet te behandelen zijn, tegenwoordig belanden in de zogenoemde longstay-

Zedenslachtoffer dwingt vader tot andere werkkring

Van onze verslaggeefster Janny Groen AMSTERDAM

Slachtoffers van zedendelinquenten kunnen, jaren na een veroordeling van hun vader, eisen dat deze uit de buurt blijft. Zelfs als dit betekent dat de delinquent naar een andere werkplek moet worden overgeplaatst. Dit blijkt uit een uitspraak van het Amsterdamse gerechtshof in een zaak van het proefprocessenfonds Clara Wichmann.

De zaak betreft een vrouw die in haar jeugd (twintig jaar geleden) van haar zevende tot haar twaalfde ernstig seksueel is misbruikt door een werknemer op de boerderij van haar grootouders. Als gevolg van verjaring van de zaak is geen strafvervolg ingesteld. Wel is de vader vijf jaar geleden in een civiele zaak veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding van 25 duizend gulden.

De vrouw heeft door het seksueel misbruik langdurig psychische problemen ondervonden en is jarenlang bij een psychotherapeut onder behandeling geweest. In het kader van de therapie werd de vrouw geadviseerd weer naar de streek van haar jeugd terug te keren. Daar had het misbruik plaatsgevonden en daar woont nog steeds haar familie.

In augustus 1998 was zij voldoende hersteld om weer te gaan werken. Als ziekenverzorger bezocht ze patiënten aan huis. Na een half jaar kwam ze in de streek haar vader tegen, die daar werkt bij de plantsoendienst. De schrik was hevig, de confrontatie buitengewoon emotioneel. Na die eerste ontmoeting stuitte ze regel-

matig op hem, waardoor de situatie voor haar ondraaglijk werd. Ze kreeg een terugval en belandde opnieuw in de ziektewet.

De vrouw stapte naar de rechter, eiste een streekverbod en verweet de vader dat deze haar niet probeerde te mijden. Ze vond dat de vader bij zijn werkgever moest vragen om overplaatsing. Ze wilde graag weer aan het werk, maar vreesde de onverwachte confrontaties. De rechter legde de vader een streekverbod op tijdens de werkuren van de vrouw voor een periode van drie jaar.

De man ging in beroep. Hij weigerde overplaatsing te vragen, dat kwam volgens hem neer op een 'Berufsverbot'. Het gerechtshof Amsterdam heeft dit verweer verworpen. 'Als veroorzaker van het aangedane leed mag worden verwacht dat hij, zich zoveel als mogelijk is, actief moeite getroost om een confrontatie uit de weg te gaan teneinde uit haar persoonlijke levenssfeer weg te blijven en haar voor herbelevingen te sparen (...)', motiveert het hof.

Wat het 'grondwettelijke en verdragsrechtelijke recht op bewegingsvrijheid' van de vader betreft, stelt het hof dat daar grenzen aan zijn. De bescherming van rechten van de vrouw wegen hier zwaarder. E. Boor van het proefprocessenfonds Clara Wichmann noemt de uitspraak 'grensverleggend'. De plantsoendienst kon deze vader makkelijk overplaatsen. Hij zit inmiddels met zijn hele ploeg op een andere locatie. Boor: 'Met deze uitspraak kunnen we weer een stap verder. Als het nodig is voor de verwerking van een delict in het verleden, kunnen we aandringen op een andere werkkring. Ook als het betreffende bedrijf geen andere vestiging heeft.'

Misbruikte priester moet van Rome boek intrekken

Van onze redactie religie & filosofie AMSTERDAM - Het Vaticaan doet er alles aan om te voorkomen dat een 37-jarige Britse geestelijke in een boek uit de doeken doet hoe hij als knaap door een priester op het seminarie is misbruikt.

Het Pyjamaspel heet Steve Gilhooley's relaas. Het had al eerder moeten uitkomen, maar toen liep het proces tegen pater Francis B. nog en dat leidde tot uitstel. Nu is deze veroordeeld, staat zijn naam voluit en levenslang op de lijst van seksuele misbruikers en kon Gilhooley's boek verschijnen. Maar het Vaticaan heeft de bisschop O'Brien van Edinburgh opgedragen Gilhooley de mond te snoeren.

afdelingen van een tbs-kliniek. Hier wordt, door een minimum aan therapie, nauwelijks nog aan hun terugkeer naar de samenleving gewerkt. Justitie is al enige tijd bezig het aantal tbs-plaatsen uit te breiden. Dit is noodzakelijk door het toenemend aantal delinquenten dat voor tbs in aanmerking komt.

In een brief wijst O'Brien curiekardinaal Castrillon Hoyos er bits op dat Gilhooley slachtoffer is, geen vader. Het Vaticaanse bevel getuigde niet van enig begrip daarvoor. Volgens Gilhooley hebben verscheidene slachtoffers van B. in de loop van de jaren zelfmoord gepleegd. Het proces en het boek - een 'openbare catharsis' - komen voor hen te laat. Gilhooley wordt door de een geprezen om zijn moed, anderen verwijten hem de vuile kerkwas buiten te hangen. Hypocriet noemt hij echter de doorgaande pogingen van kerkelijke zijde om de vuilheid onder het tapijt te vegen.

Seksueel misbruik

[Pedagogiek in Praktijk | juni 2001

VAN KINDEREN

On het kader van het nationaal Actieplan Seksueel Misbruik van Kinderen heeft het ministerie van Justitie een aantal brochures samengesteld met informatie over aard, omvang, signalen en aanpak van seksueel misbruik. De folder is geschreven voor volwassenen die privé of via hun werk met kinderen te maken hebben, maar vooral ook voor ouders en jongvolwassenen. Zie ook www.minjust-dpjs.nl. Voor studenten

In de brochure *Seksueel misbruik van kinderen* komen de aard, omvang, signalen en aanpak van misbruik aan bod. De folder is gericht op ouders en mensen die via hun werk met kinderen te maken hebben.

In het eerste deel van de brochure, een uitgave van Justitie in het kader van het Nationaal Actieplan Seksueel Misbruik van Kinderen, zet de schrijver de aard en omvang van seksueel misbruik op een rijtje. De variaties lopen uiteen van 'lichte mishandeling' - eenmalige betasting van de geslachtsdelen - tot 'zeer ernstige mishandeling' - seksueel misbruik met penetratie. De vader chanteert het kind of gebruikt lichamelijk geweld. De groep pedoseksuelen is ingedeeld in drie type volwassenen, hun karakteristieken worden uiteengezet en hun wijze van toenadering staat kort beschreven. De brochure besteedt ook aandacht aan jeugdigen die kinderen misbruiken.

Plotselinge gedragsveranderingen als slaapproblemen en stemmingswisselingen kunnen tekenen zijn van misbruik. Ouders en andere opvoeders moeten kinderen die verhalen vertellen over seksueel misbruik altijd serieus nemen. Toch kloppen die verhalen soms niet. De brochure beschrijft hoe ouders de waarheid boven tafel kunnen krijgen.

De brochure is niet direct een *eye opener*. De tips die volwassenen kinderen kunnen geven om zich tegen misbruik te beschermen, klinken bekend: 'Eerst thuis vertellen waar je naar toe gaat', en 'Er zijn maar een paar mensen die je naakt mogen aanraken'. Handig zijn een literatuurlijst en een opsomming van adressen voor advies en hulp. SA

J. FRENKEN, SEKSUEEL MISBRUIK VAN KINDEREN. DEN HAAG, JUSTITIE, 2001. 29 BLZ. GRATIS EXEMPLAREN ZIJN TE BESTELLEN BIJ JUSTITIE, AFDELING INFORMATIE, VOORLICHTING EN PUBLICITEIT, POSTBUS 20301, 2500 EH DEN HAAG.

en docenten is het relevant om te kijken op www.nisso.nl waar de wetenschappelijke publicaties worden vermeld waar de gegevens uit de brochure op gebaseerd zijn. Exemplaren zijn gratis te bestellen bij ministerie van Justitie, directie Preventie Jeugd en sanctiebeleid, afdeling informatie, Voorlichting en Publiciteit, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Zedendelinquent mag van Schröder nooit meer vrij

door onze correspondent
Wierd Duk

BERLIN – Een oproep van bondskanselier Gerhard Schröder om plegers van seksuele misdrijven 'voor altijd op te sluiten', heeft in Duitsland geleid tot een stortvloed aan reacties. Medestanders stemmen in met Schröders conclusie dat zedendelinquenten 'niet te behandelen zijn'. Critici verwijten de sociaal-democraat 'verregaand populisme'.

Schröder deed zijn controversiële uitspraken in de krant *Bild am Sonntag*. „Ik kom meer en meer tot de overtuiging dat therapie bij volwassen mannen die zich

vergrepen aan kleine meisjes geen resultaat oplevert”, aldus Schröder. „Daarom is er maar één oplossing: opsluiten, en wel voor altijd.”

De bondskanselier deed zijn oproep enkele dagen nadat in de deelstaat Hessen het verkoelde lichaam werd aangetroffen van de 8-jarige Julia Hose. Het meisje, van wie de schedel was ingeslagen, werd al een week vermist. In Duitsland worden jaarlijks zo'n 80 tot 90 kinderen vermoord, niet zelden na eerst seksueel te zijn misbruikt.

Volgens de Bond voor de Bescherming van Kinderen heeft Schröder geen oog voor de complexiteit van het probleem. Kindermisbruik komt hoofdzakelijk voor in huiselijke kring, met familieleden als daders, aldus de bond. In deze gevallen zou hulp effectiever zijn dan straf. Ook juristen en hulpverleners zien niets

in Schröders rigoureuze voorstel. De kanselier heeft met zijn uitlatingen een 'gevaarlijke spiraal' in gang gezet, aldus Regina Michalka van de Vereniging van Duitse Advocaten. „Dat therapie niet zou helpen, is in het geheel niet bewezen.” Volgens een psycholoog uit Stuttgart is zelfs het tegendeel het geval. „In de afgelopen drie jaar hebben wij in Baden-Württemberg 109 daders van seksuele misdrijven behandeld, en slechts drie van hen zijn in herhaling gevallen.” Maar volgens *Bild* gaat het nou niet om die laatste gevallen. „Al te veel kinderen hebben het optimisme van juridische experts met hun leven moeten bekopen. Daarom heeft de kanselier met zijn oproep zo'n gelijk”, vindt de krant. Ook woordvoerders van de christen-democratische CDU zijn het met de kanselier eens. Zij eisen nu dat Schröder druk

uitoefent op zijn partijgenoten in de sociaal-democratische SPD om de mogelijkheden te verruimen om bijzonder gevaarlijke misdadigers langer vast te houden dan de periode van 15 tot 20 jaar die 'levenslang' in Duitsland feitelijk inhoudt. Ook wil de oppositie meer mogelijkheden scheppen voor het gebruik van DNA-tests.

Sommige media zien in Schröders voorstellen een ordinaire publiciteitsstunt. „Altijd als het moeilijk wordt, toert de bondskanselier een nieuw thema uit de hoed”, aldus de Berlijnse *BZ*. Volgens de krant probeert Schröder de aandacht af te leiden van het feit dat zijn regering er niet in slaagt om de werkloosheid terug te dringen. „En weet u het nog: zes maanden geleden verlangde Schröder de onmiddellijke uitzetting van criminele buitenlanders. Wat gebeurde er? Niets.”

569

DISSOCIATIESTOORNISSEN

CONCLUSIE

Een dissociatiestoornis houdt niet uitsluitend verband met traumatische ervaringen zoals seksueel misbruik, maar ook met lichamelijke geweld door een van de ouders en met verwaarlozing door de moeder. De auteurs geven te kennen dat bij het diagnosticeren en behandelen van deze patiënten rekening moet worden gehouden met de relaties in het gezin en met gehechtheid.

Subsidie: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Correspondentieadres: dr. N. Draijer, Vakgroep Psychiatrie, Vrije Universiteit, Valeriusplein 9, 1075 BG Amsterdam.

Commentaar

De Nederlandse onderzoekers Draijer en Boon hebben inmiddels veel en grondig onderzoek verricht naar vroege seksuele traumatisering en dissociatieve stoornissen. Het is verleidelijk om een causaal verband te vermoeden tussen deze twee fenomenen. Draijer en Langeland gingen na in hoeverre zo'n relatie aanwijsbaar is in een selecte groep psychiatrische patiënten. Ze onderzochten bovendien of naast seksueel misbruik ook andere vormen van ouderlijk wangedrag hadden bijgedragen tot dissociatieve verschijnselen.

Trauma's in de kindertijd bleken maar 23% van de variantie te verklaren. Opmerkelijk was verder dat vooral het disfunctioneren van moeders een rol bleek te hebben gespeeld. Nativiteit tussen de ouders droeg op zichzelf niet bij tot een verhoogde dissociatiescore op volwassen leeftijd. Wel was dat het geval voor ondergaan geweld door de kinderen en verwaarlozing.

Interessant aan deze studie is vooral dat ze erop wijst dat er meer dan één risicofactor is voor dissociatieve fenomenen op volwassen leeftijd. Een 'veilige gehechtheid' is van groot belang voor de neurobiologische rijping en de ontwikkeling van cognitieve schemas; dat blijkt ook uit onderzoek onder apen. Toch lijkt dit onderzoek erop te duiden dat dissociatieve verschijnselen op latere leeftijd niet rechtstreeks voortkomen uit ervaringen.

Wat dit artikel niet duidelijk maakt, is of de onderzochte patiënten ook last hadden van de dissociatieve verschijnselen. De onderzoekers pleiten terecht voor een vergelijkbare studie onder gezonde mensen, liefst prospectief, vanaf de kindertijd. Misschien dat we dan meer gaan begrijpen van het nog steeds slecht gedefinieerde en moeilijk te grijpen fenomeen dissociatie.

BERTHOLD P. R. GERSONS

Hoogleraar psychiatrie AMC, lid RVB De Meren

Dissociatiestoornissen hangen niet alleen samen met seksueel misbruik of ouderlijk geweld maar ook met verwaarlozing door de moeder

16 JUNI 01

DRAIJER, N., & W. LANGELAND (1999). CHILDHOOD TRAUMA AND PERCEIVED PARENTAL

DYSFUNCTION IN THE ETIOLOGY OF DISSOCIATIVE SYMPTOMS IN PSYCHIATRIC INFANTS. AMERICAN JOURNAL OF PSYCHIATRY, 56, 379-385.

VRAAG

Hangt dissociatiestoornis bij volwassen patiënten in een psychiatrisch ziekenhuis samen met verwaarlozing (ouderlijk disfunctioneren), scheiding van een ouder (door echtscheiding, ziekte of dood), ernstige ervaringen in de kindertijd (geweld tussen ouders, seksueel misbruik of ander lichamelijke geweld)?

OPZET VAN HET ONDERZOEK

Alle patiënten die gedurende anderhalf jaar in een psychiatrisch ziekenhuis waren ingeschreven, werden gevraagd om mee te doen aan de studie. Dit bleek een landelijk representatieve groep psychiatrische patiënten te zijn, afgemeten aan ICD-criteria.

PLAATS

Een psychiatrisch ziekenhuis (Joris, Delft)

DEELNEMERS

Van de 313 ingeschreven patiënten waren er 182 bereid om deel te nemen; 160 van hen (51%) deden dat daadwerkelijk. Deelnemers waren minder vaak alleenstaand (43 versus 59%; $p < 0,005$) en werkloos (53 versus 71%; $p < 0,0001$) dan niet-deelnemers. Ook waren ze wat jonger (35,6 tegen 38,5 jaar; $p < 0,05$). Last van psychosen had 36% van de deelnemers, tegen 62% van de niet-deelnemers ($p < 0,0001$). Van de deelnemers was 59% vrouw.

UITKOMSTMATEN

De Dissociative Experience Scale (DES) is een gevalideerd en betrouwbaar instrument van 28 items gericht op geheugenverlies, depersonalisering, verlies van het gevoel voor realiteit, absorptie en verandering van identiteit. Het Structured Trauma Interview (STI) is een voor psychiatrische patiënten aangepaste versie van een instrument uit nationale

survey-onderzoeken, gericht op retrospectieve zelfrapportage van het voorkomen en de gevolgen van seksueel misbruik, lichamelijke geweld, en verwaarlozing. Dit instrument is nog niet gevalideerd.

UITKOMSTEN

De gemiddelde dissociatiescore (DES) was 17,4 ($SD=16,8$, $n=139$). Mannen en vrouwen verschilden niet in gemiddelde score. Jongere deelnemers scoorden wat hoger ($r=-0,18$, $n=139$, $p < 0,05$). Vroege scheiding van een ouder werd gerapporteerd door 26,4% van de deelnemers; 30,1% was getuige geweest van geweld tussen ouders, 23,6% zei zelf geleden te hebben onder fysiek geweld en 42,1% rapporteerde seksueel misbruik, al dan niet gecombineerd met lichamelijke geweld. Dissociatie hing vooral samen met drie factoren die tevens de beste voorspellers zijn (voor seksueel misbruik en lichamelijke geweld zijn de β 's beide 0,24, $p < 0,01$, voor het disfunctioneren van de moeder is deze 0,21, $p < 0,05$).

Bij ernstig seksueel misbruik (penetratie, meerdere daders, langer dan een jaar) was de gerapporteerde dissociatie het sterkst. De hoogste dissociatiescores werden gevonden bij deelnemers met diverse traumatiserende ervaringen op seksueel gebied (in en buiten het gezin) of die zowel seksueel misbruik als lichamelijke geweld hadden ondergaan.

Het slecht functioneren van de moeder hing sterker samen met een dissociatie-stoornis dan wanneer dit een kenmerk van de vader was. De door de patiënten gerapporteerde aspecten van disfunctioneren waren voor de moeder vooral ziekte, nervositeit, depressie en alcoholmisbruik. Voor de vader werden eveneens nervositeit en alcoholmisbruik genoemd en verder het gebruik van kalmerende middelen.

Gehandicapte vaak door verkommering crimineel

Van onze verslaggeefster
Ellen de Visser

BOSCHOORD

Een verstandelijk gehandicapte man gaat het huis uit als zijn bejaarde ouders de zorg niet meer aankunnen. De Sociaal Pedagogische Dienst regelt een huisje. Hij gaat iedere dag naar de sociale werkplaats. Het gaat mis als hij zomaar begint te verzuimen. Er volgen weken van chips eten en tv kijken. En van eenzaamheid en verveling, want vrienden en kennissen heeft hij niet.

De buurtkinderen komen langs, ze krijgen snoep en op een dag betast hij ze voor een gulden. De rechtbank vonnist zwaar: een man met een IQ van 52 en pedofiele neigingen kan gevaarlijk zijn. Hij belandt in Hoeve Boschoord (Drenthe), de tbs-kliniek voor verstandelijk gehandicapten.

Na behandeling weet Boschoord hem te plaatsen in een gezinsvervangend tehuis. In het busje dat hem naar zijn werk brengt, zit hij iedere dag naast hetzelfde meisje. Na een paar weken vertelt hij rond dat hij verkering heeft.

Het tehuis belt de tbs-kliniek met de vraag: wat nu?

De man is geen verkrachter, zegt directeur C. Hesse van Hoeve Boschoord. 'Hij is typerend voor een groot deel van onze tbs'ers: te impulsief, graag mee willen doen, weinig sociale contacten en niet in staat hun daden te overzien.'

Dit voorbeeld, zegt Hesse, geeft de belangrijkste problemen weer rond de zorg voor criminele verstandelijk gehandicapten. De trend van het zelfstandig wonen en de verleidingen van de straat leiden bij steeds meer gehandicapten tot grensoverschrijdend gedrag.

Behandel mogelijkheden zijn er niet, op Boschoord na. Politie en justitie weten zich daarom geen raad met hen. Geen instelling wil ze opvangen. Op een psychiatrische afdeling horen ze niet thuis en de gehandicaptenzorg heeft ze liever niet. Hesse kan zijn cliënten na behandeling alleen ergens anders plaatsen als hij een heropnamegarantie biedt en een aantal maanden begeleiding bijlevert.

Forensische verstandelijk gehandicaptenzorg bestaat nog niet,

maar dat moet snel veranderen, luidt het advies van expertisecentrum De Borg aan staatssecretaris Vliegthart van Welzijn. Eerdere bemoeienis met delinquente verstandelijk gehandicapten moet een neerwaartse spiraal voorkomen, zegt Hesse. 'Velen komen tot hun delicten vanuit een verkommerde situatie. Ze vertonen geen vooropgezet crimineel ge-

'Er is een groep die niet in staat is alleen te wonen'

drag, maar zijn een speelbal van de omstandigheden.'

Hoe hoog de nood is, blijkt uit de praktijk in Boschoord. Het aantal plaatsen is de afgelopen jaren bijna verdubbeld tot honderd-twintig. Naast zeventig tbs'ers verblijven op het Drentse platteland ook vijftig gedragsgestoorde gehandicapten. Er is een wachtlijst van veertig man, maar Hesse zegt dat hij daar niet meer aan toe komt. Boschoord is niet bedoeld

voor bewoners met criminele antecedenten, evenmin als de vier andere centra voor gedragsgestoorde. Maar de laatste tijd wordt de instelling overstelpt met verzoeken om crisisopvang.

Vorige week kreeg hij er drie bewoners tegelijk bij: een man die in een instelling niet meer te handhaven was, een cliënt die na behandeling terug moest omdat hij het niet redde, en een doof meisje dat had gepoogd haar neefje te wurgen. 'We zijn verplicht tot opname', zegt Hesse, 'maar hoe doe ik dat als ik vol zit?' Een week geleden heeft hij de Inspectie voor de Gezondheidszorg van de nood-situatie op de hoogte gebracht.

Aankomend probleem zijn de jongeren. Boschoord heeft acht plaatsen voor jonge gedragsgestoorde verstandelijk gehandicapten die een delict hebben gepleegd. Negen jongeren wachten in jeugdgevangenissen op een plek. Gemiddelde wachttijd: zestien maanden. De Borg meldt dat rekening moet worden gehouden met 'een toenemende stroom uit het jeugdzorgcircuit'.

Wat vijftig jaar geleden begon

als 'tehuis voor mannelijke onmaatschappelijke debielen', is nu veranderd in een complete dorpsgemeenschap in het Fries-Drentse woud. Met een winkel, een groentetuin, kassen, een zorgboerderij en veertien beroepsmogelijkheden. Boschoord doet mee aan het jaarlijkse bloemencorso en heeft een eigen voetbalteam.

De rust van het vertrouwde instellingsterrein en de overzichtelijkheid van hun nieuwe leven doet veel gedragsgestoorde bewoners goed, zegt Hesse. 'Ze hoeven niet meer in de isoleer, beschadigen zichzelf niet meer, kunnen een dagprogramma vullen.'

De vermaatschappelijking van de gehandicaptenzorg is in Boschoord op zijn retour: de verwantenraad van bewoners heeft Hesse verzocht een zogeheten *long stay*-afdeling te bouwen. Het zorgkantoor betaalt.

Het idee is een oude boerderij te kopen waar twaalf bewoners de rest van hun leven terecht kunnen. Hesse: 'Zelfstandig wonen is prachtig. Maar we moeten accepteren dat er een groep is die daartoe niet in staat is.'

Justitie weet zich vaak geen raad met vele honderden verdachten van seksueel misbruik in instellingen

Verstandelijk gehandicapte aanrander harder aan gepakt

Van onze verslaggeefster
Ellen de Visser

ARNHEM

Verstandelijk gehandicapten die andere gehandicapten seksueel misbruiken, moeten door politie en justitie vaker ter verantwoording worden geroepen. Jaarlijks worden enkele duizenden verstandelijk gehandicapten misbruikt, vaak door medegehandicapten.

Een werkgroep van politie, Openbaar Bestuur en gehandicaptenorganisaties komt met voorstellen over de omgang met

verstandelijk gehandicapte verdachten. Die gaan nu vaak vrijuit omdat politie en justitie zich met hen geen raad weten. Het misbruik gaat daarna meestal gewoon door.

Zedenrechercheurs worstelen met deze dadergroep omdat hun handicap juridische problemen veroorzaakt. Het verhoor blijkt lastig, omdat ze zeer vatbaar zijn voor suggestie, sociaal wenselijke antwoorden geven en moeite hebben een samenhangend verhaal te vertellen. Daardoor worden ze bijna nooit ter verantwoording geroepen.

Terwijl de meeste verstandelijk

gehandicapte plegers donders goed weten dat wat ze hebben gedaan niet mag, zegt de Arnhemse officier van justitie A. Brughuis, voorzitter van de werkgroep. 'Het is te simpel om te roepen: daar kunnen we niets mee. Of ik er een ronde zaak van kan maken is een tweede, maar dat is niet eens zo belangrijk. De dader moet voelen dat hij fout zit, zodat het slachtoffer zich weer veilig kan voelen en recidive wordt voorkomen.'

Volgens deskundigen, die binnenkort in een artikel in het tijdschrift voor recherche en forensische wetenschappen *Modus* aan het woord komen, is misbruik

door verstandelijk gehandicapten verergerd sinds in het weekend 's avonds seksfilms op tv komen. De televisie fungeert voor velen als referentiekader. Vrouwen in instellingen zouden zich na die films niet meer veilig voelen.

Instellingen staan vaak machteloos. Ze hebben een zorgplicht en kunnen de plegers niet op straat zetten. Ze weten dat de politie moeite heeft met de daders en doen vaak niet eens aangifte. Dader en slachtoffer blijven vaak in dezelfde instelling wonen. Soms, de overkoepelende organisatie van Sociaal Pedagogische Diensten, schrijft in een rapport

dat daders soms worden overgeplaatst zonder dat de nieuwe instelling wordt gewaarschuwd.

Brughuis vindt dat instellingen alle gevallen van misbruik door een verstandelijk gehandicapte moeten melden bij de politie. Duidelijk moet worden in welke gevallen de politie deskundigen moet raadplegen en wanneer het verhoor in een speciale studio moet plaatsvinden. Sinds vier jaar is een pool van deskundigen op afroep beschikbaar. Die mogen alleen verstandelijk gehandicapte slachtoffers horen.

'Bij verstandelijk gehandicapte daders moeten we creatief zijn',

zegt Brughuis. 'Ze hoeven lang niet altijd meteen te worden vervolgd. Een stevig gesprek op het bureau met een politiemans in uniform maakt vaak al veel indruk.'

De werkgroep wil ook bewerkstelligen dat zedenzaken met gehandicapte slachtoffers vaker tot een veroordeling leiden. In die zaken wordt slechts 15 procent van de daders veroordeeld, zo bleek twee jaar geleden uit onderzoek.

De werkgroep bekijkt hoe verstandelijk gehandicapten voortaan op een juridisch correcte wijze kunnen worden ondervraagd, zonder omstrede extra hulpmiddelen als poppen en plaatjes.

van een onzer verslaggevers
VIERHOUTEN - Zorginstellingen, vakbonden en ouderverenigingen gaan in september onderhandelen over landelijke afspraken om seksueel misbruik bij verstandelijk gehandicapten te voorkomen. **AFC 14-7**

Hoe vaak seksueel misbruik bij verstandelijk gehandicapten in heel Nederland voorkomt, weet de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) niet. Wel houden instellingen zelf een registratie bij. De Stichting Philadelphia Zorg, gevestigd in Vierhouten, kreeg in 1999 zestien meldingen, in 2000 elf en in de eerste drie maanden van dit jaar zeven meldingen van vermeend seksueel misbruik.

Het gaat om misbruik van cliënten door zowel medewerkers als medeciënten. Dat er in de eerste drie maanden al zeven meldingen zijn, betekent niet dat seksueel misbruik in de instelling ernstig is toegenomen. Deze meldingen zijn nog niet allemaal onderzocht. Na onderzoek zal een aantal meldingen loos alarm blijken te zijn. Philadelphia, die zo'n 500 woonvormen en centra voor dagbesteding in heel Nederland beheert, werkt sinds 1995 met een protocol misbruik cliënten. 's Heeren Loo-Lozenoord in Ermelo, dat ongeveer 950 bewoners telt, kreeg vorig jaar twintig meldingen in tien maanden, waarvan er vier tot een aangifte leidden.

De zorginstellingen zijn het eens over de manier waarop ze seksueel misbruik willen aanpakken. De instellingen, vertegenwoordigd in de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland, werken met een protocol seksueel misbruik. VGN adviseerde vorig jaar om een meldplicht op te nemen in de arbeidsovereenkomst. De instellingen willen een dossier aanleggen over persoonsleden die zijn beschuldigd van seksueel misbruik. Als niet bewezen kan worden dat het personeelslid onschuldig is, blijft die aantekening staan.

Instellingshoofd Van Donk vindt dat criminaliteit onder verstandelijk gehandicapten bespreekbaar moet zijn

'De buitenwereld denkt dat ze altijd lief en aardig

Van onze verslaggeefster
Ellen de Visser

HAARLEM

Eén keer is Yvonne van Donk, hoofd van een woonvoorziening voor verstandelijk gehandicapten in Haarlem, geconfronteerd met seksueel misbruik van een bewoonster door een medebewoner. Ze besloot meteen dat de dader niet kon blijven en deed een dag lang verwoede pogingen elders plek voor hem te vinden.

Ze vond een noodbed in Castricum, daarna een tijdelijk onderkomen in IJmuiden. Nu woont hij onder begeleiding in een flat in Haarlem. Veroordeeld is hij nooit; Van Donk probeert ergens therapie voor hem te regelen. Ze herinnert zich zijn reactie toen ze hem vertelde dat hij weg moest. 'Zo'n grote vent met het verstand van een kind van 8. Hij kroop bij me op schoot en bood aan een ca-

deautje voor zijn slachtoffer te kopen. Als ik het nou écht, écht niet meer doe, vroeg hij, mag ik dan blijven?'

Van Donk is een van de weinige instellingshoofden die willen praten over criminaliteit onder verstandelijk gehandicapten. In de gehandicaptenzorg heerst nog altijd het idee dat grensoverschrijdend gedrag geaccepteerd moet worden, dat bedreigingen en blauwe plekken nu eenmaal bij het werk horen. 'Instellingen houden het liefst hun sores binnenshuis. Maar je hoeft echt niet alles te pikken.'

Haar woonvoorziening heeft 24 bewoners, met een gemiddelde leeftijd van 40 jaar. De meesten hebben werk en reizen zelfstandig. 'De buitenwereld denkt dat ze altijd lief en aardig zijn', zegt Van Donk. 'De verstandelijk gehandicapten uit de To-moet-zwemmen-actie uit de jaren zestig. Maar we

hebben hier de maatschappij in het klein, mét de bijbehorende incidenten.'

Na jarenlange ervaring in instellingen in heel Nederland, heeft ze genoeg voorbeelden paraat. Het personeel wordt soms verbaal bedreigd, spullen worden gestolen. In een nevenvestiging werd een paar keer brand gesticht. Een tand door de lip of ontvelde schenen zijn geen uitzondering. Een van haar personeelsleden werd onlangs zo hard met haar hoofd tegen de deur gegooid dat zij een lichte hersenschudding opliep.

Oplaaierende seksuele gevoelens van bewoners kunnen voor problemen zorgen. 'Sommigen kijken 's avonds naar seksfilms. Pornofilms staan naast de videobanden van Bassie en Adriaan en Willie de Walvis. Afspakken kan niet, ze hebben ervoor gespaard. Maar we praten er wel over. We proberen uit te leggen dat die seks niets

met liefde of intimiteit te maken heeft.'

Samen met de Rutgers Stichting verzorgt ze seksuele voorlichting en weerbaarheidstrainingen. 'Veel bewoners zijn zo naïef in hun sociale contacten. Zij hebben ook grote kans door iemand van buiten de instelling te worden misbruikt.'

Een paar keer in haar carrière maakte ze mee dat een bewoner na overleg met huisarts, seksuoloog en de Inspectie chemisch werd gecastreerd. 'Een verregaande maatregel, maar soms kan het niet anders. Ze weten dat wat ze doen, verboden is, omdat jij het ze vertelt. Maar hun gevoelens blijven.'

Sommige bewoners dagen haar na een incident uit. 'Dan zeggen ze: ik ben verstandelijk gehandicapt, jij kunt me toch niet laten opsluiten. Of ze nemen het jargon van de hulpverleners over. Moet

je horen, zeggen ze dan, dit is onmacht. Iets te veel met de orthopedagoog gepraat. Nog even en ze laten het begrip handelingsonbekwaam vallen.'

Van Donk heeft met de politie afgesproken dat er altijd aangifte wordt gedaan. 'We vragen of de agenten in uniform willen komen, de knuppel mee en het pistool goed zichtbaar. Dat maakt indruk. Ik weet dat verdachten bij bepaalde delicten twee dagen voor ondervraging de cel in kunnen. Daar maak ik dan gebruik van.'

De politie doet zijn best, zegt ze, maar justitie weet zich geen raad met delinquente verstandelijk gehandicapten. Alleen de brandstichter zat ooit drie maanden in voorarrest. Toen hij moest voorkomen, bepaalde de rechter dat hij genoeg was gestraft. De instelling wilde hem niet meer opnemen, hij kwam in een pension terecht.

'zijn'

VERVOLG VK 12/7
 Het is een prachtig idee, zegt ze, om alle gehandicapten in de wijk te laten wonen, maar het is niet voor iedereen weggelegd. 'Je kunt ze leren koken en vertellen dat ze moeten opletten met oversteken, maar elke keer weer lopen wij tegen hun beperkte sociaal-emotionele ontwikkeling aan. Als iemand vanuit een tehuis opeens alleen op een flatje komt te zitten, slaan soms de eenzaamheid en verveling toe. Ze willen zo graag meedoen en aardig worden gevonden dat ze vatbaar zijn voor invloeden van buitenaf. Onze begeleiders leren ze hoe ze hun sociale netwerk kunnen uitbreiden.'
 Nadeel is dat ze die begeleiding kunnen weigeren. 'Als het mis dreigt te gaan, proberen we ze met veel praten tot inzicht te krijgen. Ze daarmee ervan te overtuigen dat ze in de maling worden genomen door hun zogenaamde vrienden.'

Oordeel niet te snel over gehandicapten

VK 12/7
 IN de Volkskrant werd op 10 juli onder de kop 'Gehandicapte vaker op criminele pad' geschetst hoe de 'trend om instellingen te ontmantelen en gehandicapten op zichzelf te laten wonen, tot ontsporingen leidt'.
 In de daarop volgende dagen zijn nog meer artikelen verschenen met uitspraken die door de gemiddelde lezer kunnen worden opgevat als: onze samenleving wordt bedreigd door mensen met een verstandelijke handicap die zelfstandig gaan wonen! Dat is misleidende informatie, waar ik ernstig bezwaar tegen maak.
 Nederland is sinds mensenheugenis het land met relatief gezien de meeste instellingsplaatsen in de zorg. Meer dan in enig ander land hebben we de neiging mensen met functiebeperkingen, ernstige psychiatrische stoornissen of verstandelijke handicaps in een instelling te plaatsen. En de zorg die in instellingen geboden wordt, is, in tegenstelling tot veel andere landen, van hoge kwaliteit. Dat past bij de Nederlandse volksaard: opgeruimd staat netjes en netjes opgeruimd staat nog beter.
 Langzaam maar zeker, onder invloed van zorgvernieuwers die ook eens buiten de grenzen keken en goed luisterden naar wat mensen werkelijk nodig hebben, begint het intramurale ideaal te tanen. Want hoe gezond is een samenleving waar mensen die afwijken van de 'norm' welhaast per

definitie in instellingen worden gestopt?
 Voor verreweg de meeste bewoners van instellingen geldt dat zij heel goed zelfstandig kunnen wonen, alleen vraagt dit de nodige voorbereiding, ondersteuning en begeleiding. Daar waar dat allemaal goed voor elkaar is, gaat het in de regel ook prima!
 Nu gaat het om een artikel naar aanleiding van één rapport van één instelling (de Borg) over één specifieke doelgroep, namelijk mensen met ernstige gedragsproblemen en een lichte verstandelijke handicap. Ook als het gaat om die doelgroep is er andere literatuur met andere bevindingen, zoals een recent rapport van het gezaghebbende Nederlandse Instituut voor Zorg en Welzijn (Ervaringen met kleinschalige woonvormen voor mensen met een verstandelijke handicap en ernstige gedragsproblemen).
 Mijn eerste bezwaar tegen het artikel is dat er op grond van een te beperkte literatuurkeuze een ongenueanceerd beeld van de betreffende groep wordt geschetst. Dat is onzorgvuldig. Mijn tweede bezwaar is dat de veronderstelde problemen van een kleine groep worden veralgemeniseerd op een ernstig misleidende en vooroordeel bevestigende manier.
Annie Kamp
 De auteur is gedeputeerde Zorg van de provincie Utrecht.

Hoe moeten instellingen, politie en justitie omgaan met verstandelijk gehandicapten die worden verdacht van seksueel misbruik? Hoe laat je de dader weten dat hij fout zit, hoe kan het slachtoffer zich weer veilig voelen en hoe kan herhaling worden voorkomen? Een werkgroep onder leiding van de Arnhemse officier van justitie A. Brughuis buigt zich over dit probleem.

door Berend van de Sande
APELDOORN - Verstandelijk gehandicapten die andere gehandicapten seksueel misbruiken gaan te vaak vrijuit. Politie en justitie weten niet goed hoe zij de daders moeten aanpakken, waardoor de ongewenste situatie kan blijven bestaan of zelfs kan verergeren. Een werkgroep van justitie, politie en zorgverleners gaat onderzoeken hoe het probleem kan worden aangepakt.

GELB. D. 12/6
 Volgens de Arnhemse officier van justitie Brughuis, voorzitter van de werkgroep, is het niet de bedoeling alle verstandelijk gehandicapte aanraders in de cel te stoppen. "We gaan niet achter verstandelijk gehandicapten aanjagen." Maar het is volgens haar ook niet goed om alle zaken op voorhand te seponeren omdat ze toch niet bewijsbaar zijn.
 "Ook al is iemand verstandelijk gehandicapt, we kunnen best iets doen, bijvoorbeeld alleen al door ze naar het politiebureau te brengen en te laten praten met een agent die een uniform aan heeft. Moet je eens kijken wat dat helpt."
 Daders weten meestal best dat het fout is wat ze hebben gedaan. Door de zaak serieus op te pakken kan herhaling worden voorkomen. Bovendien voelt het slachtoffer zich serieus genomen en kan hij zich weer veilig voelen.
 Het verhoren van verstandelijk gehandicapten is lastig voor justitie en politie, ze geven graag antwoorden die de agent wil horen. Brughuis: "Advocaten beweren dat je een verstandelijk gehandicapte kan laten zeggen wat hij wil."
 De verhoormethode moet daarom verbeteren. Voor het verhoren van verstandelijk gehandi-

capte slachtoffers kan de politie een beroep doen op een landelijk team van deskundigen, dat vier jaar geleden is opgericht. Volgens Brughuis gebeurt dat nog te weinig omdat lang niet alle politiekorpsen van het bestaan af weten. Het is juridisch niet toegestaan dat deze deskundigen ook verdachten ondervragen. Ze mogen de opsporingsambtenaren alleen adviseren en het verhoor volgen via een one-wayscreen. Het is volgens Brughuis mogelijk dat de werkgroep zal adviseren politiemensen te trainen in het verhoren van verstandelijk gehandicapte verdachten, net zoals dat met het ondervragen van kinderen is gebeurd.
 De Vereniging van Ouders en Verwanten van mensen met een verstandelijk handicap is blij dat het onderwerp de belangstelling heeft van justitie en politie, maar vindt het tegelijk heel triest dat dat nu pas gebeurt.
 "In 1995 hebben wij al gezegd dat er wat gedaan moest worden", zegt woordvoerder Ter Haar. "Gelukkig is er sindsdien binnen instellingen wel meer openheid gekomen over seksueel misbruik."
 De VGN, de overkoepelende organisatie van instellingen, vindt het positief dat de sector meer openheid biedt op dit terrein.

"Verstandelijk gehandicapten zijn te lang gezien als a-seksuele wezens. Nog steeds zie je heel vaak 'nvt' staan in een zorgplan achter seksualiteit. Het is ook het eerste onderwerp dat binnen een instelling onder de tafel verdwijnt als het druk is, en dat is het vaak."
 Seksualiteit is een lastig onderwerp bij verstandelijk gehandicapten. De behoefte aan seksueel contact is er, hoewel veel ou-

GELB. D. 12/6
door Berend van de Sande
APELDOORN - Ach, Henk is toch verstandelijk gehandicapt. Is het nou zo erg dat hij Sofie bij haar borsten heeft gepakt, hij weet niet beter. Natuurlijk moet Henk wel bij de leiding komen. Hij hoort 'Henkie niet meer doen', krijgt een beetje seksuele voorlichting en het probleem is opgelost.
 Vaak gaat het nog zo als een verstandelijk gehandicapte een medebewoner seksueel heeft lastiggevallend. Maar een standje is niet voldoende om Henk bij Sofie vandaan te houden. Blijft adequaat optreden uit dan kan Henks gedrag veel verder gaan. Hij moet grenzen leren kennen en omdat zijn verstandelijke vermogens beperkt zijn moet de boodschap regelmatig worden herhaald.
 Maar seksualiteit is nog vaak een miskend aspect in het leven van een verstandelijk gehandicapte, weet Marijke Lammers van Somma, een koepelorganisatie van sociaal-pedagogische diensten.

Zorg + Welzijn

Redactioneel

Gehandicapte zedendelinquenten

Een werkgroep van medewerkers van politie, Justitie en gehandicaptenorganisaties gaat voorstellen maken hoe politie en Justitie moeten omgaan met verstandelijk gehandicapten die worden verdacht van seksueel misbruik. Te lang zijn gehandicapten die een delict hebben gepleegd, of daarvan verdacht werden, uit handen gebleven van Justitie. Zowel voor slachtoffers als voor daders is het tijd dat dat verandert. "Begeleiders en directeurs van gehandicapteninstellingen houden veel grensoverschrijdend gedrag nog steeds onder de pet", zei Mirjam Geesink onlangs in Markant, het maandblad voor de gehandicaptensector. Geesink is projectleider bij de Borg, het landelijke expertisecentrum geestelijke gezondheidszorg voor mensen met een verstandelijke handicap.
De Borg heeft onlangs een beleidsplan ontwikkeld voor een samenhangende aanpak van forensische verstandelijk gehandicapten. Dat lijkt nodig, want forensische verstandelijk gehandicapten als groep worden nog niet erkend, laat staan behandeld. Er is slechts één gespecialiseerd behandelcentrum in Nederland, Hoeve Boschoord in Drenthe. Terwijl uit onderzoek blijkt dat steeds meer licht verstandelijk gehandicapten of zwakbegaafden criminele feiten plegen, waaronder seksueel misbruik. "Er wordt te vaak nog gedacht "ach, ze kunnen er niets aan doen". Daarmee wordt het probleem ontkend", zegt Geesink. Bij mensen met een verstandelijke handicap wordt steeds meer een beroep gedaan op hun eigen verantwoordelijkheden. Met de invoering van de vermaatschappelijking van de zorg moeten ze hun eigen keuzes maken en een zo normaal moge-

lijk leven kunnen leiden, in de wijk tussen mensen zonder handicap. Maar het is vreemd dat als de gehandicapte gedrag vertoont dat niet door de beugel kan, die eigen verantwoordelijkheid ineens wegvalt. Het is aan de maatschappij mensen die grensoverschrijdend gedrag vertonen te corrigeren. Een mens met een verstandelijke handicap is ook een mens. Een dader van een zedendelict moet worden gestraft. Hij moet voelen dat hij fout zit, óók als hij een verstandelijke beperking heeft.
Het is wel belangrijk dat de specifieke opvang van forensische verstandelijk gehandicapten fors wordt uitgebreid. De meeste gehandicapten die een delict hebben begaan en daar wel voor worden berecht, belanden nu in de gevangenis. Dat is geen goede plek voor ze. Door hun handicap zijn ze een makkelijk doelwit voor medegevangenen.
Niet alleen bij opvang, maar ook bij het ondervragen van de verdachten, dient rekening te worden gehouden met de beperkingen van de (mogelijke) dader. Sommige gehandicapten zijn zeer vatbaar voor suggestie en geven dikwijls sociaal wenselijke antwoorden. Hoe moeilijk het ook is om een passende manier te vinden van ondervraging, het loont hoe dan ook de moeite dat de werkgroep op zoek gaat naar een goede methode. Berechting betekent erkenning van het slachtoffer en kan mogelijke herhaling van crimineel gedrag voorkomen. Officier van Justitie Burghuis uit Arnhem, voorzitter van de werkgroep, zei het al. "Het is te simpel om te roepen: "daar kunnen we niets mee"."
 ZTW 27/6
 Jeannine Westenberg

1 procent is slachtoffer

Ongeveer één procent van de verstandelijk gehandicapten is jaarlijks slachtoffer van seksueel geweld. Die schatting valt op te maken uit een in 1995 uitgevoerd onderzoek van het NISSO (Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek).
 Recentere cijfers over seksueel misbruik door verstandelijk gehandicapten zijn er niet. De onderzoekers raamden zes jaar geleden het aantal slachtoffers op ruim 500 per jaar, plus nog eens 600 ernstige vermoedens. Nederland telt tus-

sen de 100.000 en 120.000 verstandelijk gehandicapten. De daders zijn in drie groepen in te delen: begeleiders, andere verstandelijk gehandicapten en mensen in de thuissituatie. Het aandeel van de drie groepen is ongeveer even groot.
 Mogelijk dat het misbruik is toegenomen doordat verstandelijk gehandicapten meer in woonwijken zijn gaan wonen. Ook de toegenomen seks op de televisie zou 'een slecht voorbeeld' zijn volgens sommige deskundigen.

sualiteit van verstandelijk gehandicapten. Lammers juicht die groeiende openheid toe, want "als je het verzwijgt vergroot je het risico van misbruik. Door er regelmatig over te praten leren de meeste verstandelijk gehandicapten wat normaal is."
 Mocht het toch mis gaan dan is het volgens Lammers goed om een externe deskundige in te schakelen. Deze moet een diagnose stellen en een behandelplan maken. "Het is belangrijk om te weten wat voor soort pleger het is. Het kan om kinderlijk gedrag gaan, maar ook om een perverse pleger à la Marc Dutroux. Die kun je amper beïnvloeden."
 Tegenwoordig leven steeds meer verstandelijk gehandicapten in gewone woonwijken in plaats van in de bossen. Dat maakt kennis op het gebied van seksualiteit nog belangrijker. Lammers: "Verstandelijk gehandicapten zijn net zo beïnvloedbaar als kinderen. Ze zijn kwetsbaar en hebben een grotere kans slachtoffer te worden."

Lammers is lid van de werkgroep die onderzoekt wat de rol van instellingen, politie en justitie moet zijn bij zedenmisdrijven door verstandelijk gehandicapten.
 "We moeten deze zaken niet met de mantel der liefde bedekken, dat is al teveel gebeurd. Het kan zijn dat je een juridische weg moet bewandelen om behandeling af te dwingen, mensen kunnen dan niet meer weigeren. Probleem is alleen dat er te weinig behandel mogelijkheden zijn voor daders zijn. Justitie moet wel wat te bieden hebben als ze wil dat instellingen aangifte doen."
 Volgens Lammers zal voor een kleine groep verstandelijk gehandicapten opsluiten de enige mogelijkheid zijn om anderen te beschermen. Een gevangenis of een tbs-kliniek moet daar dan wel op ingesteld zijn. Instellingen hebben als taak te zorgen voor een goede, herhaalde seksuele voorlichting. Want Henk moet wel leren wat een ander prettig vindt. Als er niet over wordt gepraat weet hij immers nooit wat normaal is.

Schaamte over escapade of mysterieuze verkrachting?

"Absurd, wij leven toch in de eenentwintigste eeuw?" Advocaat mr. J. Singh uit Hoofddorp kan maar nauwelijks geloven dat justitie de aangifte van verkrachting van de Surinaamse tiener serieus neemt.

MEERU 22/6
Zijn cliënt, de 19-jarige verdachte, zou op 16 maart dit jaar een hypnotiserend steentje bij de jonge vrouw, die bij een stoplicht in Den Haag stond te wachten, in haar tasje hebben geworpen. Vervolgens zou hij de betoverde dame hebben meegevoerd en verkracht. Het enige dat zij zich nog kan herinneren is dat ze wakker werd op een matras in zijn woning.

Maandag moet de verdachte, die al drie maanden in voorarrest zit, bij de Haagse rechtbank voorkomen. Singh zegt dat de verdachte het meisje alleen maar heeft versierd. Achteraf zou zij spijt hebben gekregen van het avontuur-tje. "In haar kringen wordt seks voor het huwelijk niet geaccepteerd. Ik denk dat zij daarom dit verhaal heeft bedacht."

Wat tegen zijn cliënt pleit, is dat hij werkt in een winkeltje waar allerlei mysterieuze attributen uit zijn moederland India worden verkocht. Volgens Singh gelooft zijn cliënt zelf echter niet in de toverkracht daarvan. "Hij is gewoon

blij er een centje mee te kunnen verdienen."

Voor het Openbaar Ministerie is het toch ook nog geen uitgemaakte zaak dat toverkracht in de verkrachtingszaak werkelijk een rol heeft gespeeld.

Justitie laat maandag bij de rechtbank twee getuigedeskundigen van een Surinaamse stichting opdraven, die mogen uitleggen welke waarde toverkracht voor deze gemeenschap heeft. Het is vervolgens aan de rechters om te bepalen of de verdachte zich inderdaad hiervan heeft bediend, zegt een woordvoerder van justitie.

MAARTEN BAKKER

In cel na 'zwarte magie'

Door een onzer redacteurs **NAL**
ROTTERDAM, 10 JULI. De rechtbank te Den Haag legde gisteren negen maanden celstraf op aan een Indiase man wegens seksueel misbruik van een weerloos meisje. Tijdens de rechtszaak twee weken geleden had het slachtoffer aangevoerd te zijn behekst door een steentje dat ze van de man had gekregen. De rechter riep daarop de hulp in van twee magiedeskundigen en vroeg of het mogelijk was iemand buiten bewustzijn te brengen met behulp van zwarte magie. Dat kon volgens beide deskundigen. In het vonnis van gisteren noemt de rechter de mogelijkheid van zwarte magie echter niet.

De rechtbank achtte wel overtuigend bewezen dat het Suri-

naamse meisje weerloos was toen de man haar misbruikte. De rechter spreekt van omstandigheden, waardoor het slachtoffer zich niet kon verzetten. Daarmee is niet gezegd dat de rechter gelooft in zwarte magie, aldus een woordvoerder van de rechtbank. Volgens J. Singh, de advocaat van de verdachte, kan de uitspraak toch maar één ding betekenen: de rechtbank gelooft in zwarte magie, want van een andere vorm van dwang is in de rechtszaak geen sprake geweest. Singh: "De rechtbank durft er niet expliciet voor uit te komen, maar kan niets anders met omstandigheden bedoelen." Singh heeft nog nooit zo'n vage uitspraak meegemaakt, hij overweegt namens zijn cliënt in hoger beroep te gaan.

Bestaat zwarte magie, wil de rechter weten

Door **NAL**
NELLEKE VAN DER HEIDEN
DEN HAAG, 26 JUNI. "Ik wil graag van u weten of zwarte magie bestaat", vraagt de rechter. "Het bestaat", zegt de getuige-deskundige. De rechter: "En is het aanneemelijk dat magie iemand buiten bewustzijn brengt?" De getuige: "Als een magiër mantra's prevelt, kan iemand buiten bewustzijn raken, als diegene erin gelooft."
Twee getuige-deskundigen had de Haagse rechtbank gisteren opgeroepen om de werking van zwarte magie uit te leggen. Drs. A Manraj-Abdoel en drs. K. Sardjoe, werkzaam voor de stichting Surinaams Regionaal Steunpunt in Den Haag, gaven als bron van hun deskundigheid culturele studies

op. Maar hun kennis van zwarte magie en de Hindoeïstische cultuur was vooral gebaseerd op ervaringen om hen heen, familie en mensen op het werk en op een opvoeding in de Surinaams-Hindoeïstische cultuur.

Voor de rechter stond een Surinaams tienermeisje dat een negentienjarige Indiase man ervan beschuldigt haar te hebben betoverd, meegevoerd en seksueel misbruikt. De officier van justitie achtte deze feiten naar aanleiding van de verklaringen voldoende bevestigd en eiste één jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

"Magie speelt een belangrijke rol binnen de Hindoeïstische gemeenschap in Den Haag, al zullen Hindoeïstanen dat niet vaak toege-

ven tegenover witte nuchtere westerlingen en er wordt ook misbruik van gemaakt", zegt Manraj. Of er dan ook seksueel misbruik onder het mom van hulp kon voorkomen, vroeg de officier van justitie. Dat sloot de deskundige niet uit, "Een gebedsgenezer vraagt vaak veel geld of seksuele handelingen als vergoeding."

Het meisje liep 15 maart van dit jaar alleen over straat en voelde zich opeens loom worden. Het volgende dat ze zich herinnerde was dat ze in een vreemd huis wakker werd op een matras, terwijl de verdachte zijn vingers in haar vagina had. Ze pakte snel haar spullen en is weggegaan. Later vond ze een groen steentje in haar tas. Het meisje denkt dat de man het steen-

tje op straat in haar tas heeft gooid en haar zo heeft betoverd. Bedwelmd en willoos moet ze vervolgens met hem mee zijn gegaan en seksueel zijn misbruikt.

De verdachte zei dat hij op het gezicht van het meisje kon lezen dat ze ongelukkig was en dat hij daarom zijn hulp had aangeboden. Bij hem thuis had zij hem dwingend verzoekt haar aan te raken. Zijn eigen gevoelens heeft hij toen uitgeschakeld en toverkracht heeft hij zeker niet gebruikt.

"Kan een jongen van 18, want zo oud was hij toen, al een magiër zijn?" vraagt J. Singh, de advocaat van de verdachte. Dat denkt deskundige Manraj niet. Daar gaan jaren van training aan vooraf. Deskundige Sardjoe denkt dat het mo-

gelijk is, mits iemand zich vanaf zijn tiende volledig toelegt op magie. De advocaat wijst naar de verdachte en vraagt Sardjoe of hij denkt dat deze daartoe in staat is. De rechter grijpt in. Het moet gaan om algemene toepassingen van zwarte magie, de deskundigen hoeven geen oordeel te geven over dit specifieke geval.

De verdachte is aanhanger van het Sikh-geloof en dat is tegen elke vorm van bijgeloof. De kettingen, kleedjes en stenen die hij verkoopt, noemden de deskundigen hulpmiddelen voor de beoefening van magie. Voor hem zijn het religieuze attributen. De groene steen die het meisje in haar tas vond, had zij van hem gekregen, omdat zij daarom had gevraagd.

Magic rapist jailed

Blantyre — A man convicted of raping a nine-year-old girl, for belief it would magically bring him riches, has been jailed for three and a half years after the girl died of a sexually transmitted disease, Malawi court officials said yesterday. Juma Mulenga, 36, was convicted of raping the girl, who was his in-law, the court officials said. The disease that killed her two months after her rape was not known, they said. Mulenga had been released on bail after pleading not guilty to the rape charge, but the court ordered his re-arrest after hearing that the girl had died. — AFP

Haagse rechtbank gelooft ook in zwarte magie

De Haagse rechtbank gelooft nu ook dat een 18-jarige Indiase man met behulp van zwarte magie een Surinaamse tiener uit Den Haag heeft weten te verleiden en misbruiken. De verdachte kreeg gisteren een celstraf van negen maanden opgelegd. **METRO 10/7**

Volgens het slachtoffer zou de verdachte, die zij in Den Haag op straat tegenkwam, een magisch blauw steentje in haar tasje hebben gegooid. Zij werd heel loom

en vervolgens herinnerde zij alleen nog dat zij halfnaakt wakker werd op een matras in de woning van de verdachte.

Het openbaar ministerie noemde de verklaring van het slachtoffer tijdens de strafzitting twee weken geleden "gelooftwaardig" en eiste een celstraf van twaalf maanden tegen de man. De officier van justitie wees erop dat de verdachte tijdens het politieverhoor zelf gezegd had over "bijzondere gaven" te beschikken. De ver-

dachte herriep tijdens de zitting die verklaring. De Haagse rechtbank vindt nu echter toch wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte de tiener in een situatie van "lichamelijke onmacht" heeft gebracht. Mr. K. Singh, advocaat van de man, reageerde vol ongelooft op de uitspraak. Volgens hem is niet aangetoond dat de tiener is 'betoverd'. Laat staan dat duidelijk is geworden hoe dat is gebeurd. De raadsman tekent hoger beroep aan. **MAARTEN BAKKER**

OM gaat uit van zwarte magie in zedenzaak

Een jaar cel is gisteren geëist tegen een Indiase man die met zwarte magie een Surinaamse tiener seksueel misbruikt zou hebben. **METRO 26/6**

Op 16 maart dit jaar kwam zij de negentienjarige verdachte in Den Haag op straat tegen. Zij herinnerde zich vervolgens alleen maar dat zij op een matras in de woning van de man bijkwam. De man zou een magisch steentje in haar tas hebben gestopt, waarna zij willoos en betoverd met hem was meegegaan.

Tijdens de rechtszitting gisteren verklaarden twee deskundigen uit Surinaamse kring dat bijgeloof een grote rol speelt in het leven van veel Hindoeïstanen in Nederland. Er was echter wel twijfel of iemand op de jonge leeftijd van verdachte al over magische krachten kan beschikken. Daarvoor zijn immers lange jaren van training nodig.

De officier van justitie achtte het verhaal van het slachtoffer bevestigend, omdat de verdachte aanvankelijk bij de politie zelf had beweerd dat hij over magische krachten beschikte. De verdachte nam die verklaring gisteren bij de Haagse rechtbank echter terug. Hij vertelde dat de tiener uit vrije wil met hem was meegegaan. Volgens zijn advocaat had zij naderhand het toververhaal verzonnen uit schaamte over het avontuur-tje. Uitspraak volgt over twee weken. **MAARTEN BAKKER**

Rape charges filed against 2 teachers

■ The Nation (THAILAND) 15-7

CHILDREN'S RIGHTS OFFICIALS in Chiang Rai's Mae Sai district yesterday filed charges against a border-police teacher and a trainee teacher, accusing them of raping two of their students who belong to the ethnic Akha hilltribe.

Officials from the Child Rights Network yesterday took the girls to file a complaint with Mae Fah Luang police.

According to the 12-year-old girls, they were raped by the two accused on June 22. They said that after their class at a school run by the border-patrol police, Corporal Sathian Sriyaem and student teacher Anuwat Muangket had asked three of them to meet them at the Therd Thai market and had then taken them to a karaoke restaurant.

The girls said the two teachers

had kept them at the restaurant until midnight. After sending one girl home, the drunken teachers raped the two other girls on the way to their homes, they said.

The teachers had allegedly tried to compromise the case by offering the girls' parents Bt15,000 in compensation the following day. The girls' families said they had accepted the money because one accused teacher had brought the village headman with him to negotiate.

The girls' families decided to file a complaint with police after finding their daughters were very depressed day after day, the families told the police.

Mae Fah Luang Police Station's deputy superintendent Lt-General Somsa-nga Charinthara said he would seek permission to arrest the two teachers soon and the girls would be given protection by local police and child activists.

Beroepsverbod en cel voor pedo-orgelleraar

TEL 11/7

Orgelstemmer en -leraar J.V. moet een jaar de cel in en mag vier jaar zijn beroep niet uitoefenen. De rechtbank in Alkmaar legde hem de straf op wegens seksueel misbruik van drie jongens.

Volgens de rechtbank gebruikte V. zijn vak om in contact te komen met jonge jongens, met wie hij seksuele handelingen pleegde. Justitie had twee jaar cel en vijf jaar beroepsverbod geëist.

Met twee jongens uit Bolsward kwam V. vorig jaar zomer tijdens zijn werk in contact. Zij logeerden later bij hem. De derde jongen was een leerling uit het Noord-Hollandse Schagerbrug, die hij begin jaren negentig in de plaatselijke kerk orgellessen gaf.

Al snel na aanvang van de lessen ging er een deken mee naar de kerk. Daarop vlijde de nu 61-jarige V. zich met de toen 15-jarige leerling uit Schagerbrug neer. De leerling, in-

middels in de twintig, deed aangifte nadat de ontucht met de Friese jongens eind 2000 bekend was geworden.

Justitie verwijt V. dat hij zijn slachtoffers heeft gedwongen tot seksuele handelingen en daarbij misbruik maakte van hun voorliefde voor het kerkorgel. V. heeft bekend, al bestrijdt de orgelstemmer dat hij dwang heeft uitgeoefend. De man werd in 1997 voor een vergelijkbaar vergrijp al veroordeeld tot een voorwaardelijke celstraf. (ANP)

Kerkradenaar verdacht van misbruik vijf jongens

KERKRADE - De politie heeft een 47-jarige inwoner van Kerkrade opgepakt op verdenking van seksueel misbruik van een aantal jongens. Vijf slachtoffers hebben inmiddels aangifte gedaan tegen

de man. De arrestatie volgde op 12 juli na een aangifte van een 21-jarige Kerkradenaar. Die zegt sinds 1993 langere tijd door de verdachte te zijn misbruikt. Tijdens politieonderzoek bleek dat meer jongens door de verdachte zijn misbruikt. (ANP) **14/7**

Celstraf geëist voor verkrachting meisje

HILVERSUM - Officier van justitie mr. H. van der Werff heeft voor de Amsterdamse rechtbank 21 maanden cel, waarvan een derde voorwaardelijk, geëist tegen een negentienjarige Hilversummer wegens verkrachting van een indertijd vijftienjarige meisje uit zijn woonplaats.

Een half jaar geleden is een 30-jarige vriend van de verdachte tot twee jaar cel veroordeeld voor hetzelfde vergrijp. Volgens de verdachte probeert het meisje op deze manier wraak te nemen omdat hij niet inging op haar avances. Voor het meisje moet het een verschrikkelijke avond zijn ge-

weest, 9 mei vorig jaar in de woning van de verdachte aan de Ehrlichstraat. Zijn was daar gekomen met de 30-jarige vage kennis die haar had opgepikt op het station. Ze was van huis weggelopen en zocht onderdak. Haar was een feest beloofd, maar het werd een avondje voetbal kijken, blowen en drinken. Naar eigen zeggen was ze in bedwelmd toestand toen de 30-jarige haar in het begin van de nacht drie maal verkrachtte. Tussen de bedrijven door zou ze zijn verkracht door de gastheer, op wie ze een oogje zou hebben gehad. Seks wilde ze niet met hem.

De verdachte ontkennt alle beschuldigingen. Hij zou slechts zijn hand op haar knie hebben gelegd terwijl 'Duitsland tegen Real Madrid' speelde. In tegenstelling tot dat van de 30-jarige, werd zijn DNA niet bij het slachtoffer aangetroffen. Volgens de officier omdat deze verdachte wél een condoom had gebruikt. Vijf dagen na haar aangifte trok de meid een deel van haar beschuldigingen weer in. De negentienjarige alleen maar aanstalten gemaakt om seks met haar te hebben. Toen ze zei dat ze dat niet wilde, zou hij weer naar de woonkamer zijn gegaan. Kort voor deze tweede verkla-

ring zou ze door zowel de verdachte als door diens neef met de dood zijn bedreigd. De aanklager matigde zijn eis omdat de jongste verdachte geen strafblad heeft en omdat zijn relatie met het slachtoffer anders is dan van de hoofdverdachte. Zijn verzoek om de negentienjarige meer in hechtenis te nemen, werd door de rechtbank afgewezen. Advocaat mr. M. Hartog vindt vrijspraak op zijn plaats. "Uit dit rommelige dossier kan iedereen zijn eigen verhaal verzinnen." Het hoger beroep van de 30-jarige dient eind deze maand bij het gerechtshof. Uitspraak: 17 juli.

Gepakt in zedenzaak door vijf camera's

DOOR ONZE CORRESPONDENT LEEUWARDEN, 6 JULI. Waar hingen die vijf camera's eigenlijk? Aan een lantaarnpaal, achter een raam van een woning? Advocaat T. van der Goot vroeg het de Leeuwarder officier van justitie O. Brouwer tijdens de rechtbankzitting van zijn 38-jarige cliënt. De Leeuwarder wordt verdacht van ontucht en schennis van de openbare eerbearheid. De officier antwoordde dat het er niet toe doet. Als hij het zou onthullen, zouden toekomstige cameraobservaties geen resultaat hebben.

Dat had het wel begin dit jaar in de Leeuwarder wijk Westeinde. Daar heerste grote onrust, omdat een man kleine meisjes zou meelokken en betasten. Drie maanden intensief surveilleren leverde niets op. Daarom besloot justitie vijf veiligheidscamera's te plaatsen bij de toegangswegen naar de wijk. Na elk nieuw zedenincident werden de beelden bekeken. In combinatie met verklaringen van kinderen werd H. aangehouden. Volgens zijn raadsman echter maakte justitie gebruik van een onrechtmatig opsporingsmiddel. "Dit is stelselmatige observatie, die niet valt onder de Politiewet en waarvoor een wettelijke basis ontbreekt", aldus Van der Goot. "Een heel gebied werd 24 uur lang per dag een paar maanden door camera's geobserveerd, terwijl er geen verdenking tegen mijn cliënt bestond." Het OM heeft inbreuk gemaakt op de privacy van burgers, zo waarschuwde hij.

De aanklager beklemtoonde dat de inzet van camera's niet gericht was op het vergaren van bewijs, maar op identificatie van de verdachte. "Ik geef toe, het is niet allemaal, maar het gebeurt wel vaker. We hadden er ook een agent neer kunnen zetten, maar dan was de pakkans minder groot geweest."

Wegens ontucht eiste hij tegen de verdachte dertig maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk.

Agent (22) verdacht van zedenmisdrif

DEN BOSCH Een 22-jarige agent van de politie Brabant-Noord wordt verdacht van betrokkenheid bij een zedenmisdrif. De man, werkzaam in het district Den Bosch, is door de korpsleiding geschorst. De politie wil niet zeggen wat de agent precies wordt verweten. (ANP)

Man (61) pleegt ontucht met kleuters

HILLEGOM - Een 61-jarige man uit Hillegom is woensdagmiddag door de politie op heterdaad betrap bij ontucht met drie jonge meisjes. De man had de kleuters van vier, vijf en zes jaar oud in zijn huis gelokt. Buurtbewoners waarschuwden de politie toen ze de man naakt in huis zagen rondlopen. De ouders van de drie meisjes hebben aangifte gedaan. De man zit vast.

Man betrapt bij betasten kleuters

HILLEGOM, 27 JULI. Een 61-jarige man uit Hillegom is woensdagmiddag op heterdaad betrap bij het onzedelijk betasten van drie jonge meisjes. Dat maakte de politie gisteren bekend. De man had de kleuters van vier, vijf en zes jaar oud in zijn huis gelokt. Buurtbewoners waarschuwden de politie toen ze de man naakt in huis zagen rondlopen. De ouders van de drie meisjes hebben inmiddels aangifte gedaan. De man zit in de gevangenis. (ANP)

Werkstraf voor ontucht met meisje

HILVERSUM, AMSTERDAM - De Amsterdamse rechtbank heeft een 19-jarige Hilversummer gisteren veroordeeld tot een werkstraf van 190 uur wegens ontucht met een 15-jarig meisje. Tevens kreeg hij vijf maanden voorwaardelijk.

Wegens verkrachting was door de officier van justitie een hogere straf geëist: veertien maanden onvoorwaardelijk.

Een 30-jarige maat was een half jaar geleden wél voor verkrachting van het bewuste meisje veroordeeld. Hij zit nu een straf van twee jaar uit, maar is in hoger beroep gegaan.

Met nog een andere vriend, die zich afzijdig had gehouden van de seksuele misdrijven, brachten de twee de avond van 9 mei 2000 door in een woning aan de Hilversumse Ehrlichstraat. Het meisje had geen dak boven

het hoofd en was met de 30-jarige meegekomen om een feestje te bouwen. Daar kwam weinig van terecht. Wel werd er gedronken en geblowd, waarna het meisje door de twee mannen werd misbruikt. Beiden hebben ontkend en de schuld naar elkaar toegeschoven.

Spermasporen

Tegen de oudste van de twee mannen was hard bewijs aanwezig in de vorm van spermasporen. Dat ontbrak bij de 19-jarige. Wel achtte de rechtbank bij de jongste de ontuchtelijke handelingen bewezen. Hij hoeft (voorlopig) geen schadevergoeding te betalen.

Het meisje zou nu geen recht meer hebben op een bruidsschat, maar de rechtbank kan dit niet goed beoordelen. Zowel het OM als de advocaat overwegen beroep aan te tekenen.

Duitser opgepakt wegens ontvoering van kinderen

Justitie in België heeft een Duitse inwoner van Cadzand aangehouden die zou hebben geprobeerd schoolkinderen te ontvoeren.

De 69-jarige man wordt ervan verdacht begin dit jaar bij bushaltes en scholen in de omgeving van leper in België meerdere malen geprobeerd te hebben kinderen in een bestelbusje te krijgen. Volgens een woordvoerder van het parket in leper hebben vijf slachtoffers de man inmiddels herkend.

De Zeeuwse politie heeft op verzoek van België huiszoeking

verricht in de woning van de man in Cadzand. Daarbij is volgens de woordvoerder van het parket in leper belastend materiaal aangehouden. Het parket wil in het belang van het onderzoek niet zeggen om wat voor zaken het gaat. De verdachte werd begin juli aangehouden omdat hij aankopen bij antiquairs had betaald met vervalste bankdocumenten. Hij werd aan de hand van compositietekeningen vervolgens herkend als de gezochte kinderlokker. De man wordt op 10 augustus in leper voorgeleid. (ANP)

KINDERLOKKER - Justitie in België heeft een Duitse inwoner van Cadzand aangehouden die wordt verdacht van poging tot ontvoering. De 69-jarige man zou begin dit jaar bij bushaltes en scholen in de omgeving van het Belgische leper meermalen geprobeerd hebben kinderen in een bestelbusje te krijgen.

Vijf kinderen die ontkwamen

hebben hem herkend. De Zeeuwse politie heeft huiszoeking verricht in zijn woning in Cadzand, waar belastend materiaal is gevonden.

De verdachte werd begin juli aangehouden omdat hij aankopen bij antiquairs had betaald met valsc bankdocumenten. Hij werd aan de hand van compositietekeningen herkend als de gezochte kinderlokker. (ANP)

ROB ROMBOUTS

AMSTERDAM - Hij had een bezoek aan een prostituee op zijn agenda staan, maar het kwam er maar niet van. Jan G. (24) uit Noord wist niet om te gaan met vrouwen. Toen potloodventen geen bevrediging meer bood - hij toonde zich zelfs voor het raam van zijn ouderlijk huis - dwong hij, dreigend met een luchtdrukpistool, meisjes van acht en negen jaar in een lift toe te kijken hoe hij zich aftrok.

Officier van justitie J. Smilde eiste gisteren achttien maanden cel plus tbs met dwangverpleging. Het dossier ademde volgens Smilde een 'huiiveringwekkende atmosfeer'. Ten tijde van zijn arrestatie werd ex-autosloper G. signaleerd terwijl hij met latexhandschoenen meisjes naliep.

Gelukkig was G. juli vorig jaar gepakt voor hij zijn 'destructieve pad' had vervolgd, aldus de officier. "De kans was groot geweest dat we anders een strafzaak hadden waarin mogelijk een meisje om het leven was gebracht."

Een slachtoffer ging, nadat ze maart vorig jaar buiten had gespeeld, om een uur of vijf naar huis. Ze stond samen met Jan G. in de lift. Zij drukte op zeven, hij op vijf. Toen duwde hij op de

Voor Jan G. was potloodventen niet meer genoeg

stopknop. Zij deed de knop omhoog en zei dat ze eruit wilde, hij deed de knop weer omlaag. Toen sloeg hij de hand aan zichzelf.

Het tweede meisje had enkele weken later een voetbal hoog gehouden toen Jan G., die al langer in de buurt rondstruinde, bij de galerijdeur een pistool op haar hoofd richtte. Ze moest mee de lift in. Hij drukte op de noodrem en het meisje moest toekijken hoe hij zichzelf bevlekte.

Jan G. - spijkerbroek, sportshoenen, zwarte trui met gekleurde bies en gemillimeterd haar - bekende gisteren en toonde de berouw. Vier gedragsdeskundigen achten Jan G. verminderd toerekeningsvatbaar en adviseerden tbs met dwangverpleging voor de catamaranzeiler en liefhebber van modeltreintjes.

De deskundigen repten over een onrijpe, machteloze en iden-

titeitsarme man die zwaar aan zijn moeder hangt. Op relationeel gebied was Jan G. ernstig gehandicapt, terwijl zijn seksuele drift toenam. Zo had hij meesondergoed weggenomen. Hij verstopt zijn onmacht achter Amsterdamse bravoure. De kans op herhaling wordt groot geacht.

Hoewel er geen fysiek contact was geweest, achtte officier Smilde aanranding bewezen vanwege 'de psychologische impact van een masturberende man op twee meter afstand die eerst de lift heeft stilgezet'. Volgens advocaat S. van der Woude kon aanranding niet worden bewezen omdat er geen fysiek contact was.

Van der Woude vond dat de tijdsspanne in de lift te kort was om van vrijheidsberoving te spreken. Bovendien was de aanhouding van Jan G. onrechtmatig omdat de politie geen vermoede

Werkstraf Almeerder na ontucht

ALMERE - Wegens ontucht met zijn stiefdochter en dochter is een 56-jarige Almeerder gisteren door het gerechtshof in Amsterdam in hoger beroep veroordeeld tot 240 uur dienstverlening en drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf. De taakstraf komt in de plaats van zes maanden cel.

De nu 32 en 25 jaar oude dochters van de man beschuldigen hun vader ervan dat hij hen in hun jeugd jarenlang seksueel heeft misbruikt. De man wees die beschuldiging in hoger beroep van de hand. Volgens hem verwarren de vrouwen hun niet-preutse opvoeding met seksueel misbruik. Het was in het gezin

heel normaal naakt rond te lopen en naakt met elkaar te stoeien, stelde hij.

De Amsterdamse rechtbank achtte eerder al bewezen dat er wel degelijk sprake was van misbruik en veroordeelde de Almeerder tot een taakstraf van 140 uur.

Gerechtspsychiater ontslagen

DEN HAAG - De in opspraak gekomen Maastrichtse gerechtspsychiater A. van Leeuwen heeft voorwaardelijk strafontslag gekregen. Omdat Van Leeuwen met vervroegd pensioen is gegaan, zijn er geen voorwaarden aan zijn ontslag verbonden.

De gerechtspsychiater is gevallen over zijn declaratiegedrag. Eerder kwam hij in opspraak vanwege geruchten over seksuele intimidatie van gevangenen, maar dat is nooit bewezen. Het ministerie gaf vorig jaar opdracht tot een accountantsonderzoek naar het declaratiegedrag van de psychiater, die geldt als een autoriteit op het gebied van zware criminelen. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek begon het ministerie een ontslagprocedure tegen Van Leeuwen. Over Van Leeuwen werd € 120.000

gefluisterd dat hij gedetineerden om seksuele gunsten zou vragen. De gerechtspsychiater werd op non-actief gezet, maar de inspectie voor de gezondheidszorg vond geen bewijzen. Van Leeuwen eiste daarop 7 miljoen gulden schadevergoeding.

De advocaat-generaal eiste een hogere straf dan de rechtbank B. oplegde: vijftien jaar en tbs. Hij noemde B., die in 1983 ook al tot acht maanden cel en tbs was veroordeeld wegens verkrachting, een „gevaarlijk en zieke man“, die de „meest afschuwelijke en walgelijke“ verkrachtingen had gepleegd. De kans op herhaling acht hij groot.

Eis in een 'kopje koffie'-DNA-zaak

Advocaat Visser betwijfelt of justitie hier de waarheid spreekt. „Mijn cliënt zou volgens het OM na een tip van een anonieme informant die door de politie zou zijn gerund, als verdachte zijn aangemerkt. Maar omdat over dergelijke informatie geen mededelingen worden gedaan, kan ik niet bewijzen of dat wel klopt.“

De zaak toont volgens Visser verdacht veel overeenkomsten met een zaak die in maart van dit jaar veel ophef veroorzaakte, nadat de advocaat van de DPA een artikel in het magazine M van deze maand over het DNA-onderzoek op het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) in Rijswijk. DNA-onderzoek verricht.

Het OM in Den Haag hield vorig jaar een uitgebreid DNA-onderzoek in deze moordzaak. Van circa 100 mensen uit de omgeving van het slachtoffer werd op vrijwillige basis wangslijm afgenomen. Van H. was hiervoor niet uitgenodigd. Zijn DNA-sporen zijn door de politie van een kopje koffie gehaald dat hem op het politiebureau is aangeboden, zegt zijn raadsman A. Visser op basis van het dossier.

DNA mag alleen zonder toestemming worden afgenomen, als een persoon aangemerkt is als verdachte. Volgens justitie was dit al het geval op het moment dat de politie H. het kopje koffie aanbod.

Door een onzer redacteuren DEN HAAG, 11 JULI. Voor de rechtbank in Den Haag heeft het openbaar ministerie gisteren veertien jaar celstraf geëist tegen de 35-jarige Edwin van H., wegens moord op de 42-jarige Marianne van der Graaf uit Leiden, op 13 februari 1998.

Spermasporen die bij het slachtoffer zijn gevonden vertonen overeenkomsten met het DNA-profiel van H. Edwin H. verklaarde aanvankelijk dat hij het slachtoffer helemaal niet kende, maar stelde zijn verhaal later bij. De bewuste dag was hij bij Van der Graaf op bezoek geweest. De man heeft verklaard die dag seks met haar te hebben gehad.

Groningen/Hoogezand-Sappemeer - Het onderzoek naar mogelijke ontucht met kinderen in een gezin in Hoogezand-Sappemeer moet worden overgedaan. Dit heeft de Groninger rechtbank gisteren bepaald in de strafzaak tegen de vader, de 36-jarige B.M.W.H. Vooral de betrouwbaarheid van het uiterst gedetailleerde verhoor van diens tienjarige stiefdochtertje moet volgens rechtbankvoorzitter mr. B. Kuizenga nog eens tegen het licht worden gehouden. Officier van justitie mr. J.L. van den Broek kondigde aan dat het vierjarige zontje van H. mogelijk ook ontuchtsslachtoffer is. De (stief)vader ontkent de beschuldigingen.

Mr. J. Klopstra, advocaat van H., beschuldigt de politie ervan onzorgvuldig onderzoek te hebben gedaan, dat te zeer was gericht op het 'rondmaken' van de zaak. Ook hekelde hij het verhoor van het meisje. Dit gebeurde in een speciale verhoorstudio, maar werd uitgevoerd door gewone politiemensen. "Met alle respect, maar die mensen hebben een mavo- of havo-achtergrond. Bij deze uiterst gevoelige verhoeren moeten gespecialiseerde gedragsdeskundigen worden ingezet," aldus Klopstra.

Officier Van den Broek gaf toe dat het politieonderzoek geen schoonheidsprijs verdient. De zaak wordt voor drie maanden uitgesteld. Bij de volgende behandeling worden ook de meest recente bevindingen van de politie betrokken. Daaruit zou blijken of ook het zontje van H. seksuele handelingen heeft ondergaan.

Exhibitionist bij Asser plas

Assen - Kinderen uit de Asser woonwijk Baggelhuizen zijn gisteren op de vlucht geslagen voor een blote man. De man dook plotseling op toen de kinderen zaten vissen op het bruggetje over de Baggelhuizerplas. Hij droeg slechts een tangaslip. Hij

Kinderbeschermveroordeeld voor seksueel misbruik

Luxemburg - De oprichter van een vereniging voor de bescherming van kinderen in Luxemburg is gisteren wegens seksueel misbruik van minderjarigen tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld. De rechtbank achtte bewezen dat de 44-jarige man zich jarenlang aan zeker vijf jongens en twee meisjes tussen elf en achttien jaar heeft vergrepen.

De slachtoffers krijgen samen 120.000 gulden smartengeld. De man heeft het grootste deel van de beschuldigingen van de hand gewezen. Tijdens het onderzoek bleek dat hij kinderporno in zijn bezit had en dat hij ook op Taiwan kinderen heeft misbruikt.

De advocaten van de man wierpen in mei de handdoek in de ring. Zij achtten zich niet meer in staat hem te verdedigen. De man was al eerder veroordeeld. Hij kreeg in februari 1991 vijf jaar cel voor seksueel misbruik van zeven jongeren. (DPA)

Schooldirecteur, verdachte ontucht, vrij voor concert

FIJNAART - De van het plegen van seksuele misdrijven verdachte directeur van de Muziekschool Fijnaart en Heijningen is gisteren vrijgelaten. Het gerechtshof in Den Bosch schortte zijn gevangenhouding voor dertien dagen op om een optreden van het Schoolorkest in Oostenrijk mogelijk te maken. Het schoolorkest vertrekt morgen naar Oostenrijk. De directeur, die grote faam geniet als uitvoerder en begeleider van verschillende orkesten, zat sinds 20 juni gevangen op verdenking van het plegen van ontucht met twee minderjarige meisjes. De verdachte moet zich na het optreden in Oostenrijk bij Justitie melden en gaat dan weer de cel in.

Girl guilty of 'soliciting for senator'

The Nation

A 15-YEAR-OLD GIRL, pleading guilty to soliciting other minors to have sex with former Senate speaker Chalmers Promlert, was sentenced yesterday to two years' probation after having her jail term suspended for two years.

In its verdict, the Pathum Thani Provincial Court told the girl to reform and return to her studies, saying she has to submit her school records every three months to her probation officer.

The court said the girl must achieve a satisfactory school performance as a condition of her probation. The girl is a key witness at a separate trial on Chalmers' statutory sexual violations against three minors. Two of his three victims had already testified in court and the remaining victim would take the witness stand on Monday.

Britse politie zoekt vrouwelijke pedofiel

LONDEN - De Britse politie zoekt een vrouwelijke pedofiel die mogelijk meer dan zestig misdrijven heeft gepleegd over een periode van tien jaar. Dat meldde de BBC gisteren. Volgens de politie heeft de vrouw mogelijk tientallen kinderen misbruikt. De meeste slachtoffers waren jonger dan vier jaar oud.

De eerste keer dat de vrouw een kind zou hebben aangerand, was in 1992, aldus de politie. Sindsdien zijn er uit het hele land meldingen gekomen van kinderen die door de vrouw zouden zijn misbruikt. De dader, ongeveer 40 jaar, doet zich veelal voor als maatschappelijk werker. (ANP)

Kinderlokker in Eindhoven actief

Eindhoven - De Eindhovense politie is aan het onderzoeken of er een verband bestaat tussen een aantal zedendelicten die de afgelopen week in Eindhoven-noord zijn gepleegd. Sinds vorige week vrijdag is bij de politie aangifte gedaan door zeven kinderen die op vier verschillende plekken zijn lastig gevallen. In maart werd een 49-jarige man uit Eindhoven opgepakt wegens verkrachting en aanranding van een tiental jonge meisjes in Eindhoven-noord. (GPD)

'Officier misbruikte de DNA-databank'

bank, meent Van der Velde. Veenstra bestrijdt dit. Gezien het identieke patroon van de verkrachtingen en het onderzoek dat nog liep was hij wel degelijk verdachte in de vijf zaken en daarmee geen onbekende verdachte. Om die reden mocht zijn DNA niet naar de databank. Tenzij de rechter dit zou vorderen en dat is hier niet gebeurd. Omdat de wettelijke bevoegdheid ontbrak kan het DNA niet als bewijs dienen.

De advocaat-generaal eiste een hogere straf dan de rechtbank B. oplegde: vijftien jaar en tbs. Hij noemde B., die in 1983 ook al tot acht maanden cel en tbs was veroordeeld wegens verkrachting, een „gevaarlijk en zieke man“, die de „meest afschuwelijke en walgelijke“ verkrachtingen had gepleegd. De kans op herhaling acht hij groot.

Uitspraak op 19 juli.

en stond gisteren terecht. Zijn advocaat M.A.F. Veenstra voerde een verweer dat niet eerder is gevoerd in een dergelijke zaak. Alleen een rechter-commissaris mag opdracht geven tot het 'matchen' van DNA-materiaal van een bekende verdachte met sporen in de databank. Een officier van justitie, die dat in deze zaak deed, is daartoe wettelijk niet bevoegd, vindt zij. Dus is het bewijsmateriaal niet wettig. Veenstra: „Een DNA-profiel is een privacygevoelig persoonsgegeven en volgens het Europees recht mag je alleen inbreuk maken op de privacy als de wet dit expliciet toestaat. Een wettelijke basis ontbrak hier.“

Het opslaan van het materiaal van de vijf vroegere verkrachttingszaken was wettelijk evenmin toegestaan, betoogde ze, omdat ook hier alleen de rechter-commissaris toe bevoegd is bij bekende verdachten.

Voor het Leeuwarder Hof speelde gisteren de vraag wanneer precies het DNA-materiaal van een verdachte in een zedenzaak mag worden vergeleken met dat uit de DNA-databank.

LEEUWARDEN, 6 JULI. Doet het er toe wie opdracht geeft tot een vergelijkend DNA-onderzoek in een verkrachttingszaak? Ja, meent de raadvrouw van een Groningse verdachte. Nee, vindt de advocaat-generaal. Hoe duidelijk is de wet op dit punt? Impliceert het bestaan van een databank niet dat er vergeleken móét worden? Of is de privacy in het geding?

Deze vragen speelden gisteren voor het

Leeuwarder gerechtshof, waar de 47-jarige D.B. terecht stond voor zes verkrachtingen. In maart vorig jaar gaf hij na zijn aanhouding toestemming voor bloedafname voor een DNA-onderzoek in opdracht van de rechter-commissaris. Hieruit bleek dat zijn genetisch materiaal overeenkwam met het sperma in de uitstrijkjes van het slachtoffer. B. bekende de verkrachting van zijn vroegere buurvrouw in Groningen. De Groninger officier van justitie gaf hierna opdracht het DNA van B. te vergelijken met DNA-profielen in de landelijke sporendatabank. Dat leidde tot vijf „hits“. Vijf oudere verkrachttingszaken leken daarmee opgelost. B. zou vrouwen hebben verkracht in september en december 1995, in juli 1996 en in mei en juli 1997. De rechtbank van Groningen veroordeelde B. daarvoor tot twaalf jaar cel en tbs met dwangverpleging. B. ging in hoger beroep

Deze vragen speelden gisteren voor het

Deze vragen speelden gisteren voor het

Onderzoek naar ontucht in gezin moet over

NVH 22/8

Justitie tikt politie op de vingers

Korps Gooi- en Vechtstreek ontraadt moeder aangifte van aanranding dochtertje G+E
9/7

door Bart Siebelink

HILVERSUM - De politie Gooi- en Vechtstreek heeft een vrouw uit Alblasterdam ontmoedigd om aangifte te doen van aanranding van haar zesjarige dochtertje door een 21-jarige, licht gehandicapte Hilversummer. Volgens de politie zou de zaak niet ernstig genoeg zijn voor vervolging. Justitie spreekt daarentegen van een vorm van verkrachting en zou de kwestie zeker hoog opnemen.

Dit blijkt uit een onderzoek van de Ombudsredactie van deze krant naar aanleiding van een brief van de verontruste moeder. Op een onbewaakt moment is haar zesjarige dochtertje vorig jaar november aangerand door de Hilversummer. Tegenover haar ouders heeft het meisje verklaard dat hij zijn tong in

haar mond had geduwd en haar billen heeft ontbloot, waarna hij erin zou hebben gebeten.

Toen de moeder hiervan aangifte wilde doen, zijn daartegen vanuit de afdeling Jeugd- en Zedenzaken van de politie Gooi- en Vechtstreek zoveel bezwaren aangevoerd. Volgens de Alblasterdamse werd het doen van aangifte 'zwaar afgeraden'. Zo zou het kind aan een ingrijpend verhoor worden onderworpen. Terwijl volgens de politie al vaststond dat de gepleegde feiten voor Justitie toch niet erg genoeg zouden zijn voor vervolging. Bovendien zou de Hilversummer op grond van zijn handicap waarschijnlijk vrijuit gaan. De moeder kon zich hierbij neerleggen, omdat de politie de ouders van de Hilversummer had laten beloven hun zoon op vrijwillige basis onder behande-

ling te laten stellen. Maar latere signalen dat deze belofte niet zou zijn waargemaakt en dat de man opnieuw de fout in zou zijn gegaan, hebben de moeder verontrust.

Volgens voorlichter R. Meulenbroek van Justitie zijn twee van de drie bezwaren van de politie tegen de aangifte ten onrechte gehanteerd. „De voorgelegde feiten behelzen een vorm van seksueel binnendringen en zullen derhalve wel degelijk worden vervolgd als verkrachting en de mentale toestand van de verdachte mag nooit reden zijn om op voorhand af te zien van een aangifte”, aldus Meulenbroek.

De politie zegt vanwege de privacy van betrokkenen geen inhoudelijke reactie te kunnen geven. Maar plaatsvervangend hoofd Justitiële Dienst T. Rensel ontkent dat de vrouw zou zijn

afgeraden aangifte te doen. „Die beslissing is niet aan ons, maar aan de cliënt. Wij geven wel een beoordeling van de vervolgbaarheid, zodat deze zo goed mogelijk kan worden afgewogen tegen het belang van de cliënt. Want dat staat altijd centraal. Maar mocht er later alsnog behoefte bestaan om aangifte te doen, dan blijft dat altijd mogelijk”, aldus Rensel.

Pagina Ombudsman:
'Mijn dochtertje is aangerand'

'Mijn dochtertje is aangerand'

'Politie ontraadt aangifte tegen gehandicapte vader'

Petra Meier* uit Alblasterdam is diep verontwaardigd over 'het justitiële falen in dit land'. „Een gehandicapte Hilversummer heeft aan mijn zesjarige dochtertje gezeten. De politie heeft ons het doen van aangifte zwaar afgeraden, omdat het niet ernstig genoeg was. Daar hebben we vrede mee, maar nu we horen dat de dader elders opnieuw de fout is ingegaan, kan het toch niet zo zijn dat hij onder het mom van zijn handicap maar ongestraft zijn gang kan blijven gaan!” Of ik iets voor haar kan betekenen.

Het ontuchtgeval doet zich voor tijdens een verjaardagsfeestje bij haar zus Monique* in Hilversum, waar de Zuid-Hollandse afgelopen november met haar man, dochtertje van zes en zoontje van drie heen gaat. Terwijl de volwassen bezoekers beneden praten, gaan de twee kinderen boven een video kijken. Samen met de 21-jarige, licht gehandicapte Eric*; zoon van een van de andere gasten. Als ze boven even komt kijken, voelt de moeder dat er iets niet in de haak is. „Mijn dochtertje zei 'Mam, je komt net op tijd binnen, want hij duwde zijn tong in mijn mond'.

Vanaf dat moment wordt het een uiterst pijnlijke toestand in het huis. De jongen verlaat met zijn moeder het pand en beneden brengt het dochtertje met horten en stoten uit dat hij ook haar achterwerk heeft ontbloot en er met zijn mond ondermeer in heeft gebeten. Het driejarige broertje heeft zich al stompen uitdelend op zijn hoofd geworpen, maar het was tevergeefs. Meier: „Mijn man is doorgaans de rust zelve, maar toen hij dit allemaal hoorde was het maar goed dat die knul al vertrokken was. En mijn zus - die bevriend is met zijn ouders - vond het natuurlijk verschrikkelijk.”

De volgende dag is Petra gebeld door Eric's moeder. „Hij had alles opgebiecht en toegegeven dat het niet door de beugel kon. Maar ze had liever niet dat wij aangifte zouden doen, want het was bedoeld als een spelletje. Ook moesten wij ons realiseren hoe blij ze waren dat Eric enkele jaren geleden een ernstig verkeersongeval en een maandenlange periode van coma heeft overleefd, al hield hij er zowel motorisch als verstandelijk een handicap aan over. Het was een redelijk gesprek, maar ik bleef erbij dat wij naar de politie in mijn woonplaats zouden gaan”, aldus de moeder.

De zaak wordt doorgespeeld naar de afdeling jeugd en zedenzaken van de politie in Hilversum. „Zij hebben contact met ons opgenomen”, schrijft Petra daarover. „Al gauw bleek dat het doen van aangifte altijd mogelijk is, maar ons zwaar afgeraden werd.

Niet ernstig

In de eerste plaats omdat wat hij gedaan had, toch niet ernstig genoeg zou zijn voor een rechtszaak, terwijl ons dochtertje dan wel eerst intensief zou moeten worden verhoord. Bovendien zou de dader op grond van zijn handicap ontoerekeningsvatbaar worden verklaard en zo zijn straf ontlopen. Een advocaat die wij kennen gaf ons ook geen schijn van kans. Daarom hebben we het maar bij een melding gelaten”, aldus Petra. De politie heeft daarna Eric en zijn moeder nog gesproken, waarbij is beloofd dat Eric in therapie zou gaan. „Maar dat is nooit gebeurd, vanwege wachtlijsten bij de Riagg”, hoort Petra later van zus Monique die nog contact hield met Eric's moeder. „Maar het ergste”, vervolgt Petra in haar schrijven „is dat Eric opnieuw de fout in is ingegaan. Afgelopen carnaval heeft hij meis-

jes (dansmariekjes van een jaar of twaalf, red.) lastig gevallen, betast en geïntimideerd in het damestoilet. Toen hij daarbij werd betrapt is hij met z'n ouders verontwaardigd vertrokken. Het was toch vooral een spelletje. Niemand heeft melding of aangifte gedaan, want ja... die handicap. Je ziet, niemand doet iets. En de lachende derde is die knul die maar ongestraft zijn gang kan gaan! Justitie staat aan de kant te wachten op de eerste verkrachting, want dan pas hebben ze wat!”

Meier staat niet alleen in haar frustratie. De internetsite van de werkgroep Hokim, (Help ons kind is misbruikt, te vinden op: <http://home-hetnet.nl/hulpzoekers/>) staat vol met vergelijkbare verhalen. „Zeker, het lucht op”, aldus Meier. Maar het is niet genoeg. Ik durf mijn dochtertje amper alleen naar school te laten gaan. De eerste maanden was ze heel erg teruggetrokken. En op enkele recente sterfgevallen heeft ze buitenproportioneel gereageerd. Ik weet zeker dat het verband houdt met die Eric.”

Tot zover het relaas van Petra Meier. Ik vraag me af of de politie ook controleert of Eric daadwerkelijk in therapie gaat. „Nee, voor ons is het hiermee af”, zegt

politiewoordvoerder M. van Weel, die overigens bevestigt dat er vanuit jeugd- en zedenzaken de nodige bedenkingen waren aangevoerd tegen het doen van aangifte. „Zo'n kind moet toch eerst worden verhoord. Dat gebeurt weliswaar in een speciale omgeving waar kinderen zich op hun gemak voelen, maar het blijft heel intensief en je weet nooit wat voor schade een verhoor aanricht bij het slachtoffer. Dat moet je afwegen tegen het resultaat. Want het soort onzedelijke betastingen waar hier mogelijk sprake van is, valt toch in een categorie waarvan mijn collega's zeggen dat de kans op vervolging niet zo groot is”, aldus Van Weel.

Van een nieuw vergrijp door Eric tijdens carnaval is hem niets bekend. Maar volgens Petra's zus Monique is dat wel degelijk een feit. „Achteraf hoorde ik van nog drie andere vrouwen dat ze Eric van het damestoilet hadden afgestuurd.” Geconfronteerd met deze aantijging, barst Eric's moeder in snikken uit. „Het is puur gelogen. Ik zeg u, afgelopen carnaval is er helemaal niets gebeurd. En dat van dat feestje is al lang opgelost. Als die zeurpriet van een zus er geen vrede mee heeft, moet ze aangifte doen! Maar daar is ze te laf voor en nu dur-

ven ze ook nog de krant op ons af te sturen. Wat intens gemeen. Dit maakt zo vreselijk veel los!” Verder wenst ze er niet over te praten.

Nogal kief

Wat is er afgelopen carnaval precies gebeurd? Heeft Eric wel of niet opnieuw vergrepen? Monique geeft mij vijf namen van mensen die in de organisatie van het carnavalsbal zaten en die mij er wel over te woord willen staan. Ik heb ze allemaal gesproken. Wat blijkt? Niemand van hen heeft Eric daadwerkelijk iets strafbaars zien doen. Al zat het een paar keer op het randje. Zo vertelt een grootvader dat Eric nogal kief was met zijn kleindochtertje van zeven en over haar buik aaide. Dit werd echter in de kiem gesmoord door de moeder van het kind die zei 'doe maar niet, want ze heeft pijn in haar buik'. Voorts is Eric niet van het damestoilet afgestuurd maar er - staande in de deuropening - van afgehouden toen hij een paar kleine meisjes na joeg die zich op het toilet voor hem hadden verstopt. Vanaf dat moment verloor Monique's echtgenoot John* Eric geen moment meer uit het oog. Toen John hem wat later met zijn armen richting twee minderjarige meisjes zag reiken, was hij er dan ook als de als de kippen bij om Eric toe te sissen: 'als je daarmee doorgaat ben je een lijk!'. Waarna iemand Eric moest tegenhouden anders was hij John aangevlogen. Naar aanleiding van deze bedreiging (waar John overigens meteen spijt van had, hij heeft het zelf later schriftelijk bij de politie gemeld), is de relatie tussen de familie van Eric en de anderen grondig verstoord.

Een vergeefse bemiddelingspoging van eerdergenoemde grootvader ten spijt. „Het is een rotsituatie met alleen maar verliezers”, constateert een vrouwelijke ingewijde. „Later kwam ik Eric tegen, hij zei 'ik vind het heel erg voor papa. Door mij verliest hij al zijn vrienden.’”

*Gefingeerde naam

Justitie fungeert de afgelopen weken als kop van Jut, met de Clickfondszaak, IRT en de Puttense moordzaak als voorwerpen van spot. Wat is er mis bij politie en justitie? Ybo Buruma, hoogleraar én rechter, over het Nederlandse onvermogen 'zaken af te maken'. Te veel overleg, te weinig handhaving.

Door Marc van den Eerenbeemt

VK 7/7

HET GOEDE nieuws is dat de IRT-affaire niet zo enorm-verschrikkelijk uit de hand is gelopen als twee jaar geleden werd beweerd door een commissie van parlementariërs, de commissie-Kalsbeek. Zegt een commissie van criminologen. Het is alleen maar gewoon-verschrikkelijk uit de hand gelopen, zoals vijf jaar geleden al werd vastgesteld door de parlementaire IRT-enquête.

De criminologen Van de Bunt, Fijnaut en Nelen stellen vast dat het onderzoek naar de affaire de laatste jaren is gedwaarsboemd door twisten en gebrek aan leiding binnen het Openbaar Ministerie. Dat stond er de laatste weken toch al gekleurd op. De Amsterdamse rechtbank veegde de aanklacht in de beurs-fraudezaak van tafel, omdat het OM 'zeer onzorgvuldig' te werk was gegaan. Een officier van justitie zorgde voor opschudding met zijn uitspraak dat een asielzoeker tegen wie geen serieuze verdenking meer bestond in de moordzaak-Vaatstra, toch maar was aangehouden - onder druk van de publieke opinie. Minister Korthals liet daarop snel weten dat de man nog wel degelijk verdachte was. En tot slot besloot de Hoge Raad de zogenoemde Puttense moordzaak terug te verwijzen naar een lagere rechter. De twee verdachten zijn inmiddels vrij, maar hebben wel al zes jaar achter de tralies gezeten.

- Wat is er loos met de rechtshandhaving in Nederland?

'Niets, als je beseft dat het Openbaar Ministerie in meer dan negentig procent van de zaken die zij voor de rechter brengt succesvol is. Maar je vraagt je wel af hoe het kan dat er regelmatig van die zeer opvallende zaken zijn die je zouden kunnen doen denken dat het grondig mis zit met de rechtshandhaving.

Al is het OM wel erg vaak de kop van Jut. In sommige kranten heb ik gelezen dat de beslissing van de Hoge Raad in de Puttense moordzaak een verlies was voor het OM. Daar begrijp ik niets van, want als er al iemand heeft verloren, dan is het de Nederlandse rechtspraak. De implicatie van die uitspraak van de Hoge Raad is dat rechtbank, hof en Hoge Raad het eerder mogelijk verkeerd hebben gedaan. Niet het OM.'

- Voormalig hoofdcommissaris Blaauw heeft het over de grootste dwaling in de Nederlandse strafrechtsgeschiedenis. Treft de aanklager volgens u geen blaam?

'Het hangt er vanaf hoe die dwaling post heeft gevat. Als er onjuistheden zouden zijn in de sfeer van verkeerde verhoren, dan zou het OM moeten worden aangesproken. Maar het punt in de Puttense zaak is de overtuiging van de rechters. Die hebben zij gestoeld op een heleboel bewijsmiddelen. En daarvan kun je nu ook nog niet zeggen dat dat ten onrechte was. Dat is maar zeer de vraag.

Juridisch gezien is het een heel bijzondere uitspraak van de Hoge Raad. Echt verrassend. De kernoverweging om de zaak terug te sturen raakt namelijk iets dat niet behoort tot de bewijsmiddelen, de sleeptheorie. (In de Puttense zaak werden twee mannen tot in hoogste instantie veroordeeld wegens verkrachting en moord. Hun DNA stemt echter niet overeen met dat in het sperma dat bij het slachtoffer werd aangetroffen. De rechters gingen daaraan voorbij. Een deskundige had hen de opmerkelijke theorie voorgelegd dat het sperma betrof uit een eerder seksueel contact van het slachtoffer en dat dit na de verkrachting uit de vagina was 'gesleept',

red.)

Naar mijn oordeel heeft de Hoge Raad nadrukkelijk laten meespelen dat het publiek de indruk kon krijgen dat de rechterlijke macht nóóit tot rede te bewerken zou zijn. De Raad liet zich dus leiden door de publieke opinie. En dat past niet in de vaste lijn van uitspraken over herzieningsverzoeken.

Dat de Hoge Raad luistert naar de publieke opinie keur ik overigens niet af. Ik denk dat je ook als hoogste rechter soms moet kiezen voor het algemeen belang. Dat kan wijs zijn. Maar in dit geval vind ik het een moeilijk te begrijpen revolutie. Een revolutie die mogelijkheden biedt voor advocaten om ook andere zaken weer te openen.'

- De publieke opinie lijkt ook een beslissing in de zaak Vaatstra te hebben gedictieerd. In dat geval was het de roep om bloed die werd gevolgd.

'De verklaringen van de officier van justitie en de minister zijn met elkaar te verenigen. Het probleem is: wat is verdenking? Op het moment van de aanhouding lagen er verklaringen die voldoende waren voor een verdenking. Als er ontlastende omstandigheden zijn, betekent dat dan dat de verdenking weg is? Nee. Betekent het voor de betrokken officier dat zijn verdenking minder hard is geworden? Waarschijnlijk.

Maar je kunt niet zeggen dat de officier oneerlijk bezig is als hij zo'n man toch laat aanhouden. Hij opereerde absoluut binnen de grenzen van de wet. De formele verdenking was evident en dan kun je iemand gewoon binnenhalen. Heeft de verdachte een goed verhaal, dan streep je hem van het verdachtenlijstje. Zo gaat dat in zoveel zaken.

Stel trouwens dat het OM zich niets meer zou aantrekken van de publieke opinie. Dat zou schandelijk zijn. Iets anders is iemand aanhouden zonder dat hij formeel verdachte is. Dat zou pas erg zijn. En uit het verweer van de minister blijkt dat hij dat ook vindt.'

- In de Clickfonds-zaak stonden al vroeg alle signalen op rood. Het werd duidelijk dat de officier van justitie zonder veel ondersteuning een zeer gecompliceerde klus moest klaren. En dat op een terrein, financiële fraude, waarop het OM toch al niet veel kennis bezit. Had daar de leiding moeten ingrijpen?

'Ze hadden veel problemen kunnen voorkomen als ze eerder hadden gezegd: hier stoppen we. De zaak is een paar jaar geleden te zwaar aangezet.

Die zaak laat zien dat financieel onderzoek echt moeilijk is. En ook dat het OM daar een groot probleem heeft. Terwijl er al zoveel is weggeduwd. Bij een bedrijf dat fraudeert tot vijftigduizend gulden komt justitie echt niet kijken. Dat doet de fiscus al met een boete. Terwijl een bijstandsmoeder die voor zesduizend gulden aan steun fraudeert, gewoon de taakstraf in gaat.

De theoretische optie is: niet meer doen, dat financiële onderzoek. Bij effectenfraude bijvoorbeeld kan een instantie als de Stichting Toezicht Effectenverkeer een boete opleggen. Van zo'n gespecialiseerde instantie kan, net als in de Verenigde Staten en Engeland, veel dreiging uitgaan. Dat krijgt het OM onmogelijk voor elkaar.

Je houdt natuurlijk een niveau van fraude dat zo enorm is, dat je zegt: dat moet echt strafrecht zijn. Je moet toch kunnen garanderen dat je als justitie dat soort zaken ook kan doen. Ze willen nu binnen het OM een centrale plek oprichten waar officieren van justitie coaching kunnen krijgen voor dat soort gevallen. Dat is een goed idee.

Maar verder moet je zeggen: niet meer doen en niet meer willen ook. Iedereen wil tegenwoordig ook alles door het strafrecht laten oplossen. Dat is stom. Dan verspilt het OM zijn energie op terreinen waar ze nooit goed zal zijn. En dat zal ze alleen maar meer nare krantenkoppen opleveren.'

- Het Amsterdamse politiekorps heeft gepleit

voor een Nederlandse maffiawet. Een crimineel met onroerend goed of een mooie boot zal moeten aantonen dat hij die eerlijk heeft verdiend. Kan hij dat niet, dan wordt de boel afgepakt. Met een omgekeerde bewijslast worden die financiële zaken veel eenvoudiger.

Nederland heeft internationaal gezien al de meest vergaande wetten als het gaat om confisqueren van onrechtmatig verkregen vermogen. Het probleem is dat vaak wordt gezegd dat de wet niet deugt, terwijl ze bedoelen: onze mensen kunnen het niet. En met het wetsartikel over lidmaatschap van een criminele organisatie hebben we al een Nederlandse maffiawet.

Het probleem is eerder dat we waanzinnig goed zijn in ons inlichtingenwerk, alles weten over de georganiseerde misdaad, maar dat we de zaken niet afmaken. In andere landen wordt aan criminelen veel sneller een klap uitgedeeld.

Op andere terreinen hebben we vergelijkbare problemen. We hebben in Nederland veertigduizend politiemensen. Drieduizend daarvan zijn rechercheur. De rest is geitenwollensokken-politie. Die doet goed werk. Maar als er door het huidige voornemen van de ministers van Justitie en Binnenlandse zaken achtduizend mensen extra bij politie en justitie komen, laat die laatste categorie dan niet groeien. Meer blauw op straat hebben we niet nodig, wel meer recherche. Bij veel politiefchefs en burgemeesters leeft het misverstand dat het allemaal gaat om preventie. Je moet ook klappen uittelen. Oplossen, die inbraken! Dat ontzettend lage ophelderingspercentage moet gewoon omhoog. Maar daar hebben ze nu gewoon geen goede rechercheurs voor.'

- Volgens Fijnaut, een van de criminologen die de IRT-affaire weer heeft onderzocht, heeft Nederland geen talent voor handhaving.

'Hij heeft gelijk. We zijn goed in onderhandelen. En dat gaat goed, zolang de tegenpartij daar ook belang bij heeft. Als die partij niet mee wil doen, dan loopt handhaving op de poldermanier mis. Of het nou gaat om brandpreventie, milieuregels of respecteren van andermans eigendom. We hebben geen talent om met mensen om te gaan die niet van goede wil zijn. Of dat nou Jan Veerman in Volendam is of een Marokkaantje die een grote bek geeft tegen zo'n polderaar van de politie.

Er zullen altijd domeinen die op eenzelfde manier als de brandpreventie worden verwaarloosd. Net zolang tot het vreselijk mis gaat. Wanneer krijgen we de eerste gruwelijke rel over handel in organen via privé-kliniekjes? Of de bio-genetische industrie? Zal wel goed zitten allemaal, toch?'

- Wat maken de conclusies van Fijnaut en zijn collega-criminologen over de IRT-affaire bij u los, als voormalig adviseur van de commissie-Kalsbeek?

'De les is: politici, blij controleren, maar kijk uit met detectieve spelen, wat voor bevoegdheden je ook worden toegekend. Daarnaast heb ik groot respect voor de opvatting van de procureurs-generaal dat het OM zich ten onrechte heeft laten verleiden tot het doen van historisch onderzoek in plaats van strafrechtelijk onderzoek. De kans is ongelukkig klein dat hier nog ooit een sterke zaak uit voortvloeit. Dan moet je stoppen als OM en niet doorgaan op verzoek van politici.

Stoppen zou ook getuigen van fair gedrag tegenover mensen die voorwerp van onderzoek kunnen zijn. We zullen allemaal ons verlies moeten pakken. We zullen nooit zeker weten wat er allemaal is gebeurd. Maar als we elkaar blijven wantrouwen en onderzoeken, zal alleen de verkeerde kant daarvan profiteren: de boeven. We moeten weer een gesloten front vormen.'

Ybo Buruma (45) heeft een moeilijke week achter de rug. Als voormalig 'participierend adviseur' van de parlementaire commissie-Kalsbeek, die onderzoek deed naar de erfenis van de IRT-affaire, is hij ten prooi gevallen aan 'gevoelens van grote verwarring'. Dinsdag concludeerden drie criminologen in vermoedelijk het laatste grote onderzoek naar het opsporingschandaal uit begin jaren negentig dat er geen bewijs is voor de parallel-import van vijftigduizend kilo cocaïne, zoals de commissie-Kalsbeek in 1999 stelling had beweerd.

Als hoogleraar strafrecht aan de Katholieke Universiteit Nijmegen is Buruma min of meer vergroeid met het IRT-schan-

daal. Hij was 'kernstafflid' van de parlementaire onderzoekscommissie-Van Traa, die als eerste uitzocht hoe opsporingsambtenaren door het doorlaten van drugs hadden geprobeerd zicht te krijgen op de top van de drugshandel. Hij geeft mensen van politie en Openbaar Ministerie onderwijs over de wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden, die werd opgesteld naar aanleiding van de IRT-affaire. Alleen als rechter bij het hof in Arnhem had hij nog niet met de zaak te maken.

Onder 'Kalsbeek' raakte Buruma ervan overtuigd dat tijdens de IRT-affaire niet alleen honderdduizenden kilo's softdrugs ongehinderd op de vrije markt konden komen, maar ook een fenomenale hoe-

veelheid harddrugs. Niet omdat hij zelf het materiaal zag waarop de commissie haar conclusies baseerde, maar omdat hij geloof ging hechten aan de 'werkelijk oprechte overtuiging' van de commissie.

'Voor een hoogleraar is het moeilijk ongelijk te krijgen', zegt Buruma. 'Want dat is hij niet gewend. Voor een politicus is het nog veel moeilijker. Die draagt immers als volksvertegenwoordiger een zekere verantwoordelijkheid. Voor politie en Openbaar Ministerie daarentegen is het iets makkelijker. Zij zijn het wel gewend. Zij moeten vaker onderzoeken stoppen, waar ze eigenlijk op hadden willen doorbreken. Of dat nu terecht is of niet.'

Puinhoop bij het OM

VK 4/7

POLITIE en justitie hebben kneiwerk geleverd in het onderzoek naar de ware toedracht van de IRT-affaire. Dit blijkt uit het rapport van de wetenschappers Van de Bunt, Fijnaut en Nelen dat gisteren is uitgebracht aan minister Korthals van Justitie.

De IRT-zaak begon in 1993 toen de Amsterdamse driehoek (hoofdofficier van justitie, burgemeester en korpschef) het Interregionaal Rechercheteam Noord-Holland/Utrecht opblies. Reden hiervoor was dat onder supervisie van het team partijen softdrugs werden doorgelaten in een poging zicht te krijgen op de top van de drugscriminaliteit.

De affaire werd door de commissie-Van Traa onderzocht. Die constateerde een crisis in de opsporing en bij het Openbaar Ministerie (OM). In vervolg op Van Traa kwamen er recherche-onderzoeken naar de vraag welke strafbare feiten in de IRT-tijd zijn gepleegd.

Die onderzoeken zijn jammerlijk mislukt. De ondersteen is niet boven gekomen, oordeelt de commissie-Van de Bunt. Het enige dat volgens de commissie is komen vast te staan, is dat de commissie-Kalsbeek, vernoemd naar de huidige staatssecretaris van Justitie, zich op de mouw heeft laten spelden dat corrupte ambtenaren 'ten minste' 15 duizend kilo cocaïne hebben doorgelaten. Over die onthulling ontstond destijds veel ophef, maar volgens de commissie-Van de Bunt bestaat er geen enkel bewijs voor.

De onderzoeken zijn allerminst vastgelopen door gebrek aan inzet van de researcheteams en de betrokken officieren van justitie, maar doordat het bij het OM ondanks jarenlange reorganisatieprocessen nog steeds een puinhoop is. De commissie-Van de Bunt constateert dat de hoofdrolspelers met elkaar in conflict lagen door verschillen in visie op de gewenste aanpak. 'Die woekerden voort als een splijtzwam in de relaties tussen de betrokkenen', aldus de commissie.

In alle echelons van het OM werd gefaald. Eigenzinnige officieren van justitie trokken verschillende sporen in het onderzoek, kregen de ruimte om veel te individualistisch te opereren en kwamen herhaaldelijk met elkaar in aanvaring. Hoofdofficieren stelden zich op belangrijke momenten altijd achter 'hun' officier op. Het hoogste orgaan van het OM, het college van procureurs-generaal, was op cruciale momenten onvoldoende rolvast en resoluut.

Het rapport van het drietal hoogleraren maakt pijnlijk duidelijk dat de beoogde cultuuromslag en verdere professionalisering bij het OM grotendeels zijn mislukt. Korthals mag niet berusten in deze vaststelling. Met nog meer creativiteit en energie zal moeten worden voortgewerkt aan verbetering van de kwaliteit van het justitiële apparaat.

Kamer: persstilte bij strafdossiers

Van onze verslaggever **VK 6/7**
DEN HAAG

De Tweede Kamer zint op een publicatieverbod van uitgelekte strafdossiers in lopende rechtszaken. Dit bleek donderdag tijdens een debat met minister Korthals van Justitie.

De bewindsman voert hierover al gesprekken met vertegenwoordigers van pers en advocatuur, maar sprak de vrees uit dat zo'n verbod onhaalbaar en bo-

vendien moeilijk te handhaven is.

Hij zei dat het lekken naar de pers van gevoelige informatie erg schadelijk is voor strafzaken die nog onder de rechter zijn. Het blijkt in de praktijk echter moeilijk aan te tonen wie uit het dossier heeft gelekt: de officier van justitie of de advocaat van de verdachte. Volgens Korthals spelen sommige advocaten in het belang van de verdachte informatie door.

PvdA, VVD en CDA zeiden de zorgen van de minister te delen. D66 zei te vrezen voor muilkorving van de pers. De Nederlandse Vereniging van Journalisten noemde het voorstel in strijd met de vrijheid van meningsuiting.

Korthals zal de Tweede Kamer na de zomer nader informeren over zijn gedachten. Hij noemde als meest verregaande voorbeeld Engeland, waar helemaal niet over lopende strafzaken mag worden gepubliceerd.

OM gaat pers minder informeren

Van onze verslaggever **VK 9/11**
DEN HAAG

Het Openbaar Ministerie wordt terughoudender in de omgang met de pers. Arrestaties in grote strafzaken zullen op z'n vroegst tien dagen na dato worden gemeld, nadat de rechter heeft geoordeeld dat de verdachte voor langere tijd wordt vastgehouden. Arrestaties met televisiecamera's erbij zullen niet meer voorkomen.

Dat verklaart de baas van het OM, J. de Wijkerslooth, in een zaterdag gepubliceerd interview met *De Telegraaf*. Hij zegt lering te

hebben getrokken uit de afgang van het OM in de Clickfondszaak. Daarin werd het vervolgingsapparaat door de rechter niet-ontvankelijk verklaard. De van financiële fraude verdachte personen gingen vrijuit, mede vanwege de schade die hun berokkend was als gevolg van voortijdige publiciteit.

'Het publicitaire optreden van het OM in de Clickfondszaak is ongelukkig geweest', meent De Wijkerslooth. 'Het OM moet in dit soort onderzoeken veel terughoudender opereren. Er moet meer rekening worden gehouden met de privacy van verdachten.'

Volgens De Wijkerslooth heeft het OM zich laten meeslepen in

de 'wapenwedloop' met de tegenpartij, de advocatuur. Deze maakt volop gebruik van de pers om haar verdachte cliënten in een beter daglicht te stellen.

Vorige week zei ook minister Korthals van Justitie, onder wie het OM ressorteert, zich te ergeren aan de publiciteit over lopende strafzaken. Aanleiding voor de uitspraken van Korthals was de zaak-Vaatstra. De officier van justitie in deze zaak suggereerde vorige maand dat een onschuldige asielzoeker onder druk van de publieke opinie was aangehouden voor de moord. Korthals had liever gezien dat de officier zijn mond had gehouden.

Strafdossier op internet niet verboden

Advocaat Plasman gaat uit boosheid over uitlatingen van justitie het strafdossier van zijn cliënt, S.E. Fireworks-directeur R. Bakker, publiceren op internet. Het OM kan er weinig tegen ondernemen, verwachten deskundigen.

Van onze verslaggever **VK 2/7**
Mark van Driel
AMSTERDAM

Begin dit jaar toonde het Openbaar Ministerie (OM) in Almelo zich zeer verguld met de nieuwste digitale technieken. Vol trots werd het eerste complete strafdossier op *digital video disc* (dvd) gepresenteerd. Voor de bezitters van het begeerde schijfje, een uiterst select gezelschap, kende het strafrechtelijke onderzoek naar de Enschedese vuurwerkkramp geen geheimen meer.

Van die blijdschap over de moderne technologie zal bij het Almelo OM weinig over zijn nu de advocaat van S.E. Fireworks-directeur R. Bakker een tegenactie heeft aangekondigd.

De advocaat van S.E. Fireworks-directeur wil een deel van het strafdossier van zijn cliënt op internet zetten. Een nieuwe fase in de slag om de publiciteit tussen OM en advocatuur, of gewoon een uitvloeisel van het rechtssysteem?

Door onze redacteur **JOOST ORANJE**
ROTTERDAM, 27 JULI. Een advocaat geeft mondeling enkele voor zijn cliënt ontlastende gegevens door aan een journalist. Een andere raadsman speelt een paar proces-verbalen door aan de media. En een derde advocaat zet zelfs delen van een strafdossier op het internet.

Het zijn allemaal variaties op een thema dat al zo oud is als de weg naar Rome, zegt M. Wladimiroff, raadsman in Den Haag en voorzitter van de adviescommissie strafrecht van de Orde van Advocaten. 'Alles wat in het belang van je cliënt is, moet je overwegen. En daar horen dit soort zaken ook bij'. Hij begrijpt dan ook niet de opwinding bij het openbaar ministerie over de aankondiging van advocaat Plasman, raadsman van S.E. Fireworks-directeur Bakker, dat hij delen van het strafdossier van

Advocaat J. Plasman gaat vanaf 1 augustus delen van het vertrouwelijke dossier op een internetsite zetten. Plasman heeft uit woede besloten tot deze onorthodoxe stap. Hij vindt dat het OM belastende uitspraken over zijn cliënt Bakker heeft gedaan in zijn jaarverslag. Vooral een uitspraak van onderzoeksleider H. Stam heeft kwaad bloed gezet.

'Waar ik moeite mee heb, is dat we dertien maanden lang geconfronteerd zijn met betrokkenen die niet volledig de waarheid wilden verklaren', zei Stam. 'Ik realiseer me dat iedere verdachte het recht heeft om te zwijgen en niet aan zijn eigen veroordeling hoeft te werken. Maar bij zo'n ramp als deze heb ik er wel moeite mee.'

Het OM zegt dat deze uitspraak niet specifiek op de Fireworks-directeur slaat, maar Plasman en Bakker zijn daarvan niet overtuigd. Zij vrezen dat iedereen die de tekst leest aan de directeur van de ontplofte vuurwerkfabriek zal denken. Om nieuwsgierigen de kans te geven een gefundeerd oordeel te vellen over de S.E. Fireworks-baas, zullen onder meer zijn verklaringen op de site worden geplaatst. Het OM wil deze

stap verhinderen, maar heeft volgens deskundigen weinig mogelijkheden om publicatie tegen te gaan. Zodra een strafdossier ter beschikking is gesteld aan de advocaat kan deze ermee doen wat hij wil, mits hij handelt in het belang van zijn cliënt. Het OM onderzoekt niettemin de mogelijkheden, aldus de Almelo persofficier P. van Kesteren.

Advocaat zit OM dwars met openbaarmaking

Advocaat M. Wladimiroff, voorzitter van de adviescommissie strafrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten, vermoedt dat de inspanningen tevergeefs zullen zijn. Het OM kan alleen proberen de rechter ervan kan overtuigen dat het onderzoeksbelang op 'onaanvaardbare wijze' wordt geschaad door de publicatie.

Bij wijze van straf zouden de advocaat dan eventuele verdere stukken kunnen worden onthouden. 'Dat zou een zeer uitzonderlijke toestand zijn', aldus Wladimiroff.

zijn cliënt op internet wil gaan zetten.

Natuurlijk, er moet altijd een zorgvuldige afweging worden gemaakt, het liefst per document, aldus Wladimiroff. Weegt bij openbaarmaking van informatie het belang van de cliënt bijvoorbeeld op tegen onnodige schade die je derden aandoet? Kan het laten lekken van informatie in de rechtszaak zich tegen je keren? 'Maar we kennen in Nederland geen geheime processen en advocaten hebben het wettelijk recht op informatie. Met die informatie in de hand zijn ze geen privé-personen, maar belangenbehartigers van hun cliënt en dus mogen ze daar ook naar handelen. Dat zijn de regels van het spel', aldus Wladimiroff.

Advocaat Plasman overweegt zijn stap omdat hij vindt dat het OM in het deze week verschenen jaarverslag van het parket in Almelo uitlatingen doet die suggereren dat zijn cliënt niet volledig de waarheid heeft gesproken. Om die suggestie te weerleggen moeten de mensen maar zelf de verhalen kunnen lezen, is de redenering van Plasman. Wladimiroff weet niet of de afweging in dit geval zorgvuldig genoeg is geweest. 'Maar als het OM zaken naar buiten brengt, kan het in het belang zijn van de cliënt om het tegendeel te bewijzen.'

De Almelo persofficier P. van Kesteren liet gisteren tegenover het persbureau ANP weten dat het OM gaat bekijken of de publi-

De NVJ maakt zich ernstige zorgen over de wens tot een publicatieverbod voor de media bij lopende strafzaken. Minister Benk Korthals van Justitie heeft in de Tweede Kamer aangekondigd over een dergelijk publicatieverbod na te denken. Hij deed dit ook al een jaar eerder, maar in tegenstelling tot vorig jaar was er dit maal 'begrip' bij een meerderheid van de parlementsleden.

De NVJ is ongerust over deze ontwikkeling, omdat zij vindt dat het de taak is van journalisten om kritisch te berichten, dus ook over strafzaken en zeker als daarin fouten worden gemaakt. Een preventief verbod van publicaties en uitzendingen is strijdig met het grondwettelijk recht op vrijheid van meningsuiting. De NVJ zal zich dan ook met kracht verzetten tegen een publicatieverbod voor de media, omdat dat een aantasting van de persvrijheid is.

'LEKPROOF'

In het najaar van 2000 ergerde Korthals zich eraan dat gegevens van justitie en politie uitlekten. Ook toen zocht hij de oplossing in een mogelijk verbod om uitgelekte gevoelige informatie te publiceren. 'Kennelijk was hij onmachtig om zijn eigen kringen 'lekproof' te maken'.

'Advocaat mag lekken naar media als cliënt dat wil'

ANP
AMSTERDAM

Als een cliënt het wil, als het in belang is van een goede verdediging en - vooral - als het algemeen belang het vraagt, mag een advocaat in strafzaken stukken aan de media verstrekken. Zeker als die stukken al op een openbare terechtzitting zijn besproken of, zoals in dit geval, vertoond.

Dat betoogde strafpleiter J. Boone maandag ten overstaan van de Raad van Discipline, het tuchtcollege voor advocaten. Boone was daar beland na een klacht van de Haagse advocaat-generaal J. Wittop Koning. De aanklager vindt dat de raadsman zich onbehoorlijk heeft gedragen door, tegen uitdrukkelijke afspraken in, een videoband van politieverhoren in een moordzaak aan misdaadjournalist Peter R. de

Vries te geven. De Vries zond delen daarvan uit in zijn SBS6-programma, in november vorig jaar, tussen behandeling en uitspraak van de zaak door het gerechtshof in Den Haag.

Wat Boone tv-kijkend Nederland wilde laten zien, is dat zijn cliënt P.V. door verhorende agenten is mishandeld. 'Dat kan niet in Nederland', aldus de raadsman maandag. V. werd tot 17,5 jaar cel veroordeeld wegens de moord op Viola Schilte en Ronald van Hunnik in een woonhuis in Spijkenisse, in 1997.

Boone had het beeldmateriaal ontvangen uit handen van aanklager Wittop Koning. Deze zegt dat hij de advocaat uitdrukkelijk heeft verzocht discreet met het materiaal om te springen, gezien de gevoelige inhoud ervan en uit respect voor de privacy van de betrokken politiemensen.

raat zelf, inclusief ondersteunende diensten, weet zo af en toe de weg naar de pers te vinden. Volgens Wladimiroff moet de discussie over de dossiers op internet dan ook worden gezien als het zoveelste incident in korte tijd in het spanningsveld tussen OM, advocatuur en media. Voorbeelden te over: de ongelukkige uitspraak van een officier van justitie in de Vaatstra-zaak, het lekken van het dossier rond het Amsterdamse taxi-bedrijf TCA en als climax de rechterlijke uitspraak in een van de processen van de beursfraudezaak, beter bekend als Operatie Clickfonds. Daarin werden onder meer persberichten van het OM door de rechter beoordeeld als 'zoal niet in sommige opzichten onjuist, dan toch in ieder geval ongenueanceerd, voorbarig en te sterk aangezet'. De handelwijze werd zelfs 'in het al-

VLKVDLG NRC 27/7

gemeen schadelijk voor de strafrechtspleging" genocmd. Voor de hoogste baas van het OM, de voorzitter van het college van procureurs-generaal, J. de Wijkerslooth de Weerdesteijn, was dat reden om publicitair in actie te komen. In een interview met De Telegraaf zei hij eerder deze maand dat het OM terughoudender met de pers moet communiceren. Volgens Wladimiroff heeft het mediabeleid van het OM te maken met „de onvolwassenheid van omgangsvormen. Het OM moet daar op een professionele manier mee om kunnen gaan.”

huidige ophef: „Met name in Operatie Clickfonds zien we een heel ander patroon. Daar heeft het OM niet alleen de pers verkeerd voorgelicht, maar heeft justitie de verdediging ettelijke malen stukken onthouden. Die handelwijze is evident te verklaren uit eigen belangenbehartiging. Maar als het gaat om het weigeren van dossierstukken kan en mag dat nooit een afwijking voor een openbaar ministerie zijn. Als het OM documenten niet wil geven, moet het naar de rechter lopen. Maar als er een ander criterium wordt aangehouden, moeten we de regels van het spel veranderen.”

Van onze verslaggever
Iñaki Oñorbe Genovesi
ROTTERDAM

Als Ton zijn broekspijp omhoog schuift, wordt een zwarte band om zijn enkel zichtbaar. Aan de band hangt een kastje, ongeveer zo groot als een pakje sigaretten. 'Mijn bewaker', grijnst de 38-jarige Rotterdammer.

Ton neemt deel aan een project van justitie waarbij langgestraften sinds 1999 het laatste deel van hun detentie thuis mogen uitzitten. Die periode varieert afhankelijk van de opgelegde straf van zes weken tot zes maanden. De gedetineerden volgen een resocialisatieprogramma dat is gericht op scholing, werk of therapie. Gedurende dit programma staan zij onder elektronisch toezicht. Een kastje om de enkel registreert of de deelnemers zich houden aan het strikte dagschema.

Op papier een redelijk alternatief voor de tralies, maar in de praktijk blijkt de belangstelling voor elektronisch toezicht erg klein. 'Continu voel je de druk om ergens op tijd te zijn', verklaart Ton. 'Je raakt in paniek als de metro vertraging heeft, omdat je weet dat ze dan aan de telefoon hangen.' 'Ze' zijn de mensen van het beveiligingsbedrijf ADT in Capelle aan den IJssel, die controleren wanneer Ton thuis mag zijn,

of juist weg moet naar zijn werk. Als hij niet ergens op het afgesproken tijdstip is, gaat een signaal af bij ADT en wordt hij door zijn reclasseringsambtenaar gebeld. 'Gelukkig is dat pas één keer gebeurd. Hij zag het door de vingers.'

Drie maanden staat Ton, die tot zeven jaar werd veroordeeld, nu onder elektronisch toezicht. Hij zit in een opgelegd ritme van werken, naar huis gaan en de volgende dag weer werken. 'Soms voel je het knagen. Als vrienden bellen om te gaan stappen, maar je moet thuisblijven. Ook naar de bussen lopen of even een boodschap halen zit er niet in. Toch hoor je mij niet klagen. Ik ben weer bij de kinderen en de koelkast en kan bellen wanneer ik wil.'

Rina (drie jaar cel) is het met Ton eens. De voordelen van het project zijn groot. Je bouwt weer aan je relaties en aan je toekomst. Toch kijkt de 44-jarige met gemengde gevoelens terug op de vijf maanden die zij onder elektronisch toezicht stond. 'Natuurlijk ben je blij als je weer naar je gezin toe mag. Ook zij juichen je thuiskomst toe. Totdat blijkt dat je aan tijden bent gebonden. Plotseling zit het hele gezin gevangen.'

Ze verhaalt over de diploma-uitreiking van haar zoon. Van haar reclasseringsambtenaar mocht zij tot negen uur 's avonds bij de uitreiking zijn. De avond liep echter uit tot half elf. 'Dus vertrekt het hele gezin hals over kop om te zorgen dat je op tijd terug bent. Zit je in de gevangenis, dan kunnen ze ongestoord blijven zitten. Nu leveren zij ook een deel van hun vrijheid in. Dat heeft vaak tot irritaties geleid.'

Ook de onverwachte telefoontjes van het beveiligingsbedrijf leiden tot spanningen. Een paar keer per dag wordt de telefoonverbinding onderbroken door een door-dringende piep waarmee de computer de aanwezigheid van de enkelband controleert. 'Mijn moeder moet altijd smoezen verzinnen om de storing te verklaren', zegt Ton. 'Heb je wel je rekeningen betaald jongen?', zegt ze dan.

Al deze ongemakken verklaren wellicht het geringe animo voor het project. De verwachting was dat dagelijks 372 gedetineerden zouden deelnemen aan het project, maar uit een onderzoek van de Katholieke Universiteit Nijmegen blijkt dat slechts 165 mensen mee te doen. Bovendien haakt 10 procent vroegtijdig af.

De cijfers geven een vertekend beeld, meent reclasseringsambtenaar J. Betist. 'De geringe deelname is te wijten aan de strenge selectie van justitie. Die zijn bang dat deelnemers aan het project strafbare feiten plegen of de benen nemen.' Het gevolg is dat gedetineerden vaak op goed gedrag worden geselecteerd. Maar ook die slijten liever het laatste deel van hun straf in een open inrichting, een systeem waarbij de gedetineerde in de gevangenis slaapt en buiten de muren werkt. In het weekeinde mag hij naar huis. Zonder op de tijd te hoeven letten.

Rina kan dit begrijpen. 'Elektronisch toezicht vergt een grote dosis verantwoordelijkheid en zelfdiscipline. Niet alleen van de deelnemers maar, ook van de huisgenoten. Je moet er tegen kunnen om zeven dagen per week op je klokje te kijken.' Volgens haar is het toezicht slechts zinvol voor gestraften die een redelijk geregeld leven leiden. 'Anderen weten er amper raad mee. Ze hebben zo'n hekel aan de band dat ze nauwelijks kunnen wachten tot hij wordt verwijderd.'

Ton is nog niet zover. Pas over drie maanden zit zijn toezicht erop. Bang dat de mensen met het warme weer zijn kastje zullen zien, is hij niet. 'Gelukkig denken de meesten dat het een hartslagmeter of een semafoon is.'

Politie mag burger eerder fouilleren

Van onze verslaggever
DEN HAAG

Met de stemmen van D66, Groen-Links en SP tegen, is de Tweede Kamer donderdag akkoord gegaan met een wet die preventief fouilleren mogelijk maakt. Burgemeesters mogen gedurende twaalf uur wijk waken laten afgrenzen, waar de politie alle passanten op wapenbezit mag controleren.

Nu mag de politie een burger alleen fouilleren als er sprake is van een ernstige verdenking van wapenbezit. Bij preventief fouilleren mag elke burger worden aangehouden.

Ook buiten het aangewezen gebied wordt het makkelijker om te fouilleren. Daarvoor is volgens de wet geen ernstige verdenking meer nodig, maar alleen een redelijk vermoeden.

Minister Korthals had bedreigd zijn handtekening te onthouden aan het initiatief-wetsvoorstel van CDA-Kamerlid Van de Camp. De minister was bang dat de politie te veel vrijheid kreeg. Hij wilde meer controlemechanismen. Korthals hechtte vooral aan de voorwaarde dat de rechter toestemming zou geven voor elke fouilleringsactie. Ook zou de gemeenteraad moeten instemmen met de nieuwe bevoegdheid van de burgemeester. De Tweede Kamer vond beide voorwaarden overbodig. Maar gisteravond bleek er alsnog een meerderheid te bestaan om de gemeenteraad een rol te geven. Deze

mag vooraf regels opstellen voor de bevoegdheid van de burgemeester om onveilige wijken aan te wijzen.

Een wel heel ongelukkig moment beleefde Korthals later op de avond toen een wetsvoorstel van hemzelf in stemming kwam. Deze wet maakt het mogelijk dat justitie deals sluit met criminelen die willen getuigen tegen andere criminelen. Zij kunnen dan voor strafbare feiten die zijzelf hebben gepleegd eerder strafvermindering krijgen.

De PvdA had bezwaar tegen een element in de wet, dat de criminele getuige strafbaar stelt als hij zich niet houdt aan zijn belofte een belastende verklaring af te leggen. Volgens PvdA-Kamerlid Van Oven kan dat juridisch niet. Iedere getuige heeft namelijk een wettelijk verschoningsrecht. Hij hoeft geen informatie te verstrekken die mogelijk ook belastend is voor hemzelf.

Gisteravond bleek een meerderheid van de Kamer hem in die opvatting te steunen. Dit onderdeel van de wet werd er via een amendement uitgehaald.

Toen Korthals na de stemming liet weten dat hij de wet dan liever intrekt, moest Kamervoorzitter Van Nieuwenhoven hem erop wijzen dat dit niet meer kon. De Kamer had de wet immers al aangenomen. Daarop dreigde Korthals de wet niet meer te zullen verdedigen in de Eerste Kamer, die er nog over moet stemmen.

Preventief fouilleren

WAAROM MOET ER toch zo moeilijk worden gedaan over preventief fouilleren? De doorsnee-passagier op Schiphol kijkt er niet van op. Menig discobezoeker weet niet beter. Het toenemend wapenbezit is een zorg die iedereen aangaat. Toch is het begrijpelijk dat het debat over dit thema hoog oploopt in de Tweede Kamer: aan preventief fouilleren zijn grote risico's verbonden. Om te beginnen maakt het principieel verschil of iemand wordt gefouilleerd door een medeburger - zoals een particuliere bewaker - of door een vertegenwoordiger van de overheid zoals een politiefunctionaris. In het eerste geval is sprake van een zekere vrijwilligheid. Men hoeft niet naar de disco of het stadion en kan in plaats van het vliegtuig de trein nemen.

Preventief fouilleren door de politie is een onontkoombare ingreep van overheidswege in de burgerlijke vrijheden. Dat vraagt om extra omzichtigheid. En niet alleen wegens de kans dat onschuldige mensen worden lastig gevallen. Het is bezwaarlijk om een bepaalde buurt aan te wijzen tot risicogebied, zoals het initiatief wetsvoorstel van de CDA'er Van de Camp voorziet. Het gevaar bestaat dat zo'n gebied alleen nog maar een slechtere naam krijgt en meer ellende aantrekt dan het al deed.

OOK ONDER DE formule-Van de Camp kan de politie praktisch gesproken niet iedereen fouilleren die een 'sperzone' in- of uitgaat. Het risico bestaat dat de nieuwe bevoegdheid selectief wordt toegepast tegen minderheden. Onlangs nog vertelde een gekleurde politiecommissaris dat hij vaker dan blanke collega's met z'n auto aan de kant wordt gezet als hij laat na zijn werk naar huis gaat. De politie-officier beschouwde dat als een compliment aan zijn dienders. Duidelijk is dat dit gevoel niet wordt gedeeld door leden van etnische minderheden. De politie heeft zelf belang bij een werkzame relatie met deze groepen. De controle op de toepassing van een riskant dwangmiddel als preventief fouilleren kan daarom niet precies genoeg zijn.

Maatregel creëert volgens Tweede-Kamerlid Femke Halsema (GroenLinks) de illusie van veiligheid

'Je ziet steeds meer dat de politie gezien wordt als mantra voor alle sociale problemen. Er moeten meer agenten op straat en ze moeten ten meer bevoegdheden krijgen. De politie wordt het vulnisvat voor de sociale problemen.'

- Er is natuurlijk ook een nieuwe onderklasse bijgekomen door de grootscheepse immigratie.

'En het dramatische is dat die onderklasse te herkennen is aan de kleur. Maar criminaliteit is niet cultureel bepaald. De eerste generatie gastarbeiders gedroeg zich keurig.'

'Ook de immigratie vond plaats in de periode van afbraak van welzijnsvoorzieningen. Neem de jeugdvoogdij. Een voogd hoort niet meer dan vijftien pupillen te hebben, maar heeft nu het dubbele onder zich. Ook scholen laten de meest kwetsbare jongeren als eerste eruit vallen.'

'Marokkaanse en Antilliaanse jongeren die in de fout gaan, moeten natuurlijk worden gestraft. Maar alleen politie en justitie inzetten, helpt niet. Bovendien is het dan al te laat.'

gaande bevoegdheden heeft. Het gaat om de meest kwetsbare wijken, waar mensen met een andere huidskleur er als eerste worden uitgepikt. Het leidt tot discriminatie en stigmatisering van hele stadswijken. De middenstand trekt er weg en bezoekers mijden het gebied.'

- Dat gebeurt al als een wijk verloedert, ook als er geen agent te zien is.

'Ja, maar dat is dan ook het moment om er iets aan te doen. Alle controlemechanismen zijn de afgelopen twintig jaar weggezuigd. De kaartjescontrole op de tram, het toezicht van welzijns- en straathoekwerk, alles wat kan bijdragen aan de veiligheid is inmiddels onder grote financiële druk afgebroken.'

'De criminaliteit is in die periode onmiskenbaar toegenomen. Daar maak ik me grote zorgen over. Maar dan moet je wel de juiste middelen in het leven roepen om er wat aan te doen. De sociale controle is weggevallen, en we krijgen er repressie voor in de plaats.'

Femke Halsema

dien kan de politie als er ergens iets gebeurt ook met de huidige noodbevoegdheden al een straat afzetten en controleren. 'Laten we een les trekken uit wat er in de Verenigde Staten gebeurt, waar de politie ook ver-

vert. Tien jaar verharding van het straatklimaat heeft niet geleid tot vermindering van de criminaliteit. Die dominante betelidsideologie mag wel eens failliet worden verklaard.'

- GroenLinks is tegen de wet die het mogelijk maakt wijken af te zetten en alle passanten te fouilleren op wapens. Veel burgers in onveilige wijken zullen het er graag voor over hebben.

'Dat betwijfel ik. Laat ik voorop stellen dat ook GroenLinks vindt dat wapenbezit hard aangepakt moet worden. Maar preventief fouilleren is niets meer dan een paardenmiddel. Het is een zware inbreuk op de persoonlijke levenssfeer, en staat in geen verhouding tot het resultaat dat wordt bereikt.'

'Je creëert alleen de illusie van veiligheid. Zie wat er twee jaar geleden gebeurde bij het experiment in de Rotterdamse Millinksbuurt. Er werden duizenden mensen gefouilleerd, maar slechts vier wapens werden gevonden. Mensen laten bij zo'n actie hun wapen thuis of mijden de wijk. Bovendien

Van onze verslaggever
Frits van Veen
DEN HAAG

Zwaardere straffen, ruimere bevoegdheden voor justitie om DNA af te nemen bij verdachten, en een wijk uit te klammien op wapenbezit. Het klimaat in Nederland wordt repressiever. In debatten in de Tweede Kamer hierover staat GroenLinks vaak alleen. Fractie-specialiste en criminologe Femke Halsema speelt 'een prominente, maar tegelijkertijd een eenzame rol.'

- De standpunten van GroenLinks over criminaliteit zullen bij verkiezingen weinig stemmen opleveren.

'Het dominante politieke geluid is inderdaad anders. Zwaardere straffen klinkt goed. Maar je krijgt er geen veiliger samenleving mee. Daarvoor zul je de sociale infrastructuur moeten verbeteren. 'Het is een moeilijke boodschap, maar als politicus moet je je standpunt niet altijd laten afhangen van het aantal stemmen dat het ople-

Meer blauw achter de computer

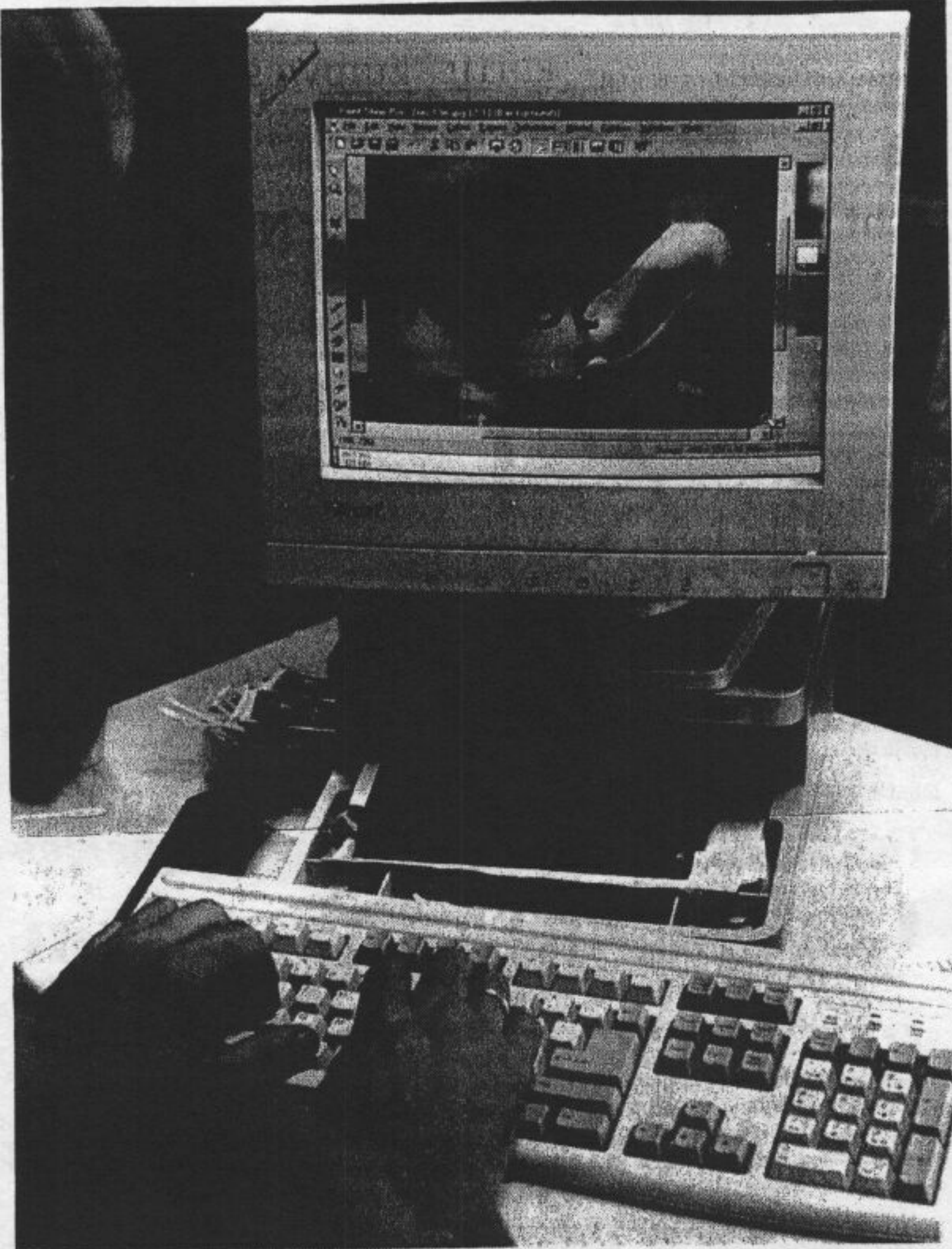
De Nederlandse politie gaat de bestrijding van cybercriminaliteit tot een speerpunt maken. Op termijn moeten alle agenten computercriminelen kunnen opsporen.

Door de explosieve groei van het aantal computers in Nederland neemt ook de criminaliteit via de digitale snelweg hand over hand toe. "We doen al veel, maar om boeven via de computer op te kunnen sporen, moeten we een inhaalslag maken," aldus Cees den Bakker namens de Nederlandse politiecommissarissen.

De plannen zijn ambitieus. Zo snel mogelijk moeten alle agenten in Nederland in staat zijn om hun werk ook via de computer te kunnen uitvoeren. Zeventig procent van de huishoudens in Nederland heeft nu een computer. En dat betekent dat criminelen steeds vaker proberen om via de digitale snelweg hun slag te slaan. De criminaliteit via computers neemt vele gezichten aan. "Het gaat natuurlijk om fraude met creditcards, we weten dat er netwerken actief zijn met kinderporno. Actiegroepen probeerden via de computer manifestaties op te zetten tijdens het Europese voetbalkampioenschap van 2000," somt Den Bakker enkele van de verschijningsvormen van cybercriminaliteit op. Daarnaast zijn er mensen die discrimineren via internet, pogen hackers bij bedrijven of instellingen binnen te dringen, worden drugs verhandeld en zijn er actievoerders die hun plannen voor komend weekeinde rond de top van de grootste acht industrielanden in Genua voorbereiden.

"Ten tijde van de Kosovo-crisis heerste een ware oorlog via internet," stelt Den Bakker vast. "De politie moet in staat zijn in te grijpen. We vinden het doodnormaal dat de politie optreedt als iemand inbreekt of een roofoverval pleegt. Nu vindt zulke misdaad niet alleen meer in de gewone samenleving plaats, maar ook in de digitale. Internet ziet er onschuldig uit, maar is in de handen van criminelen één geducht wapen... Duizenden mensen dachten keurig netjes met een creditcard af te rekenen, maar zaten in feite op een ghostsite, waar criminelen hun gegevens stalen." En, om aan te geven dat de bestrijding van cybercriminaliteit niet voor iedereen een hoofdpunt is: "Elk welkend mens veroordeelt auto-inbraken, maar de hackers werden tot nu toe vooral als moderne Robin Hoods gezien."

De politie moet zich het nieuwe middel dus meer eigen maken. Er is al een landelijk team actief. Dat komt vooral in

Door nieuwe vormen van criminaliteit, zoals kinderporno op het internet, is de politie gedwongen de agenten vertrouwd te maken met computers. © GPD

het nieuws wanneer bij voorbeeld een kinderporno-netwerk wordt opgerold. Nu komen ook de 25 regiokorpsen aan bod. Want er zijn tientallen minder spectaculaire toepassingen voor de toekomstige cyberagenten te bedenken, die aangeven waarom op termijn alle 43.000 Nederlandse agenten op z'n minst een klein beetje onderzocht hebben genoten in de digitale recherche. Het aantal zeer gespecialiseerde 'cybercops' zal de komende jaren fors groeien, maar de gewone straatagent mag geen 'digibeet' blijven. "Onze maatschappij is volkomen afhankelijk geworden van moderne technologie. Bij moordzaken doet de politie natuurlijk een normaal sporenonderzoek. Toch zijn er ook andere, minder voor de hand liggende zaken die kunnen helpen

bij het oplossen van een misdrijf. Zo moet de rechercheur niet vergeten om het mobieltje van het slachtoffer gelijk op de lader te zetten. Want via de mobiele telefoon vinden we soms een aanwijzing. Of moet hij ook bij zo'n moderne koelkast bekijken hoe laat de deur voor het laatst is geopend. Want ook in dat soort apparaten wordt steeds meer moderne technologie geïnstalleerd. Het is dat soort details dat later van belang kan zijn. En wat te denken van digitale buurtonderzoeken. Of dat agenten, bij verdwijningen, hun onderzoek ook verrichten via het sturen van een mededeling in een chatbox op internet."

Meer blauw dus achter het scherm. De nieuwe taak vraagt volgens woordvoerder Den Bakker veel energie van de 43.000 agenten die Nederland telt. Die

agenten al onder druk van de publieke opinie. Steeds meer mensen vinden dat de dienders zich onvoldoende op straat vertonen, waardoor het gevoel van onveiligheid alleen maar toeneemt. "De Nederlandse hoofdcommissarissen hebben om extra mensen gevraagd. We krijgen er 8000, maar als je deze nieuwe criminaliteit doeltreffend wilt aanpakken, dan hebben we er zeken nog 3000 meer nodig." Want, en dat benadrukt Den Bakker, het is beslist niet de bedoeling dat de andere politietaken verwaarloosd worden. "De politie krijgt er steeds taken bij. We lopen van oudsher, net als bij iedere vorm van crimineel gedrag, achter de feiten aan. Maar wanneer je je daar bij neerlegt, verlies je de strijd helemaal." (GPD)

Politie stopt miljoenen in aanpak 'cybercrime'

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

De Nederlandse politie investeert de komende jaren miljoenen gulden om computercriminaliteit effectiever aan te pakken. In alle 25 politiekorpsen zullen agenten worden opgeleid in het 'digitaal rechercheren' om zo cybercrime beter op te sporen en te bestrijden. Dat heeft de raad van hoofdcommissarissen woensdag bekendgemaakt.

Het Korps Landelijke Politie Diensten is al bezig met digitaal

rechercheurwerk en het 'surveilleren' op internet. Volgens de politietop is echter een nationale aanpak hard nodig.

De politie gaat ook deskundige digitaal-rechercheurs en computer- en informatiespecialisten aantrekken. Daarnaast willen de hoofdcommissarissen meer gebruik laten maken van deskundigheid buiten de politie. Het Openbaar Ministerie en het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), dat al veel ervaring heeft met onderzoek met digitale technieken, doen mee aan het project.

Criminelen maken steeds meer gebruik van computers en de modernste communicatiemiddelen. Bendes communiceren via e-mail. Gestolen spullen worden steeds meer op internet verhandeld.

De politie verwacht dat vormen van criminaliteit met computers veel meer zullen voorkomen. Daaronder vallen ook (para)militaire of terroristische activiteiten, waarvoor internet een uitstekend nieuw middel is, aldus de hoofdcommissarissen. Andere risico's zijn inbraken in computersystemen, het verspreiden van virus-

***** Waar legt de politie straks haar prioriteiten tijdens het opsporen van computercriminaliteit? Op internet dwaalt genoeg rommel rond, zoals kinderporno, virussen en hackers. „Lang niet alle opsporingen zijn zinvol”, zegt M. Wessling van Bits of Freedom, een privacy- en burgerrechtenorganisatie voor internet. „Het heeft weinig zin om hackers en virusschrijvers strafrechtelijk te vervolgen. Dan veroordelen ze een 17-jarige jongen uit Sneek omdat hij een effectief virus heeft gemaakt. Het virusprobleem los je er niet mee op. En de politie wil echt niet dat iedereen wiens computer gekraakt is dat komt melden. Dat is hetzelfde als aangifte doen van een gestolen fiets.”

Wessling is vooral nieuwsgierig wat de politie wil doen aan encryptie, ofwel het coderen van gevoelige informatie. Criminelen zouden voordeel hebben van deze techniek. „Gestolen goederen kunnen gemakkelijk met behulp van geheime boodschappen worden verhandeld op het net”, schrijven ze. Wessling is kritisch: „Het biedt de internetter juist bescherming”.

redactie internet

DE HAAG - De Nederlandse politie gaat fors investeren in de aanpak van criminaliteit op de digitale snelweg. Daarmee hoopt zij de sterk toenemende 'cybercrime' in de toekomst beter te kunnen bestrijden.

De raad van hoofdcommissarissen heeft hiertoe een landelijke aanpak aangekondigd. In elk van de 25 regiokorpsen worden politiemensen geschoold in digitaal rechercheren. Ook gaat de politie deskundige digitaal-rechercheurs en computer- en informatiespecialisten aantrekken.

Uit een nog vertrouwelijke discussienota die twee deskundigen in opdracht van het ministerie van justitie hebben geschreven, blijkt dat de overheid de flink toegenomen criminele activiteiten op internet tot nu toe onvoldoende aanpakt. De kritiek van de onderzoekers is vooral dat er nationaal wel iets wordt ondernomen, maar niet internationaal.

De politie probeert aan deze kritiek gehoor te geven. De komende jaren wordt de inmiddels opgedane kennis zoveel mogelijk overgedragen aan teams die specifieke misdrijven opsporen, zoals kinderporno, drugshandel, fraude en het witwassen van geld. Hierin gaan digitaal-rechercheurs samenwerken met nationale en internationale partners.

Volgens de hoofdcommissarissen vormen informatienetwerken de ruggengraat van de hedendaagse informatiesamenleving. Dat brengt nieuwe risico's met zich mee, concludeert de raad. Te denken valt aan inbraken in computersystemen, het verspreiden van virussen en nieuwe vormen van fraude, stalken en vernielen.

„Criminelen hebben veel voordeel van het gebruik van de modernste communicatiemiddelen en computersystemen bij hun illegale activiteiten”, menen de hoofdcommissarissen. „Gestolen goederen kunnen gemakkelijk via het internet worden aangeboden of verhandeld. Geheime boodschappen kunnen door criminele groeperingen makkelijk via internet worden uitgewisseld.” Internet is wegens de anonimiteit ook voor (para)militaire of terroristische activiteiten een uitstekend middel, aldus de raad.

www.trouw.nl/nieuwemedia

Internet krijgt wereldwijde rechtspraak

ADDIE SCHULTE

DEN HAAG - Bij de bestrijding van computercriminaliteit moet Nederland op termijn meewerken aan het onderzoek van daden die hier niet, maar in het buitenland wel strafbaar zijn. Andere landen moeten dan meewerken aan onderzoek naar daden die Nederland wil vervolgen, maar daar niet strafbaar zijn.

Daarmee wordt het principe van de landen van de Raad van Europa, de Verenigde Staten, Canada en Japan de tekst van een verdrag over misdaad in cyberspace afgerond. Later dit jaar

wordt het verdrag door minister Benk Korthals van Justitie en zijn collega's ondertekend. Hoewel het verdrag op diverse punten een doorbraak betekent in de internationale samenwerking bij de bestrijding van de computercriminaliteit, wordt ook al nagedacht over onderwerpen die daarin niet geregeld zijn.

Het huidige verdrag houdt het principe van de 'dubbele strafbaarheid' in stand. Dat houdt in dat een land alleen meewerkt aan een rechtshulpverzoek als

het feit ook in dat land strafbaar is.

In de praktijk kan dit een probleem vormen bij vergrijpen als racisme op internet. In de Verenigde Staten vallen veel racistische uitlatingen onder de vrijheid van meningsuiting. De Amerikaanse justitie geeft geen medewerking aan verzoeken van bijvoorbeeld de Nederlandse autoriteiten om informatie over racistische websites.

Omgekeerd kennen de Verenigde Staten strengere wetten die de overheid de flink toe-

geving op het gebied van pornografie.

Het opgeven van het principe ligt gevoelig. Het betekent dat Nederland de normen van andere landen min of meer moet overnemen. Maar het wordt als logisch gevolg gezien vanwege de inbreuk die internet en andere netwerken maken op het uitgangspunt dat misdrijven in één land worden gepleegd.

Aan het verdrag *Crime in cyberspace* gaan de Europese landen een protocol toevoegen over de

bestrijding van racisme. De VS zullen dit niet ondertekenen.

Er is wel overeenstemming met de Amerikanen bereikt op het punt van de uitwisseling van persoonsgegevens. In Europese landen bestond daarover terughoudendheid, omdat de Amerikaanse privacy-bescherming zwakker is. De Amerikanen kunnen wel informatie krijgen over specifieke zaken, maar mogen die alleen daarvoor gebruiken. Als ze de informatie voor andere doelen willen gebruiken, moeten

Politie start offensief tegen cybercriminelen

DEN HAAG - De Nederlandse politie gaat fors investeren in het aanpakken van criminaliteit op de digitale snelweg, de cybercrime. Daardoor kan zij deze sterk toenemende vorm van moderne criminaliteit in de toekomst beter bestrijden.

De raad van hoofdcommissarissen heeft aangekondigd met een landelijke aanpak de kennis voor het opsporen van computercriminaliteit op regionaal en lokaal niveau de komende jaren fors uit te breiden. In elk van de 25 regiokorpsen worden politiemensen opgeleid om algemene basiskennis over digitaal rechercheren op te doen.

Ook gaat de politie deskundige digitaal-rechercheurs en computer- en informatiespecialisten aantrekken. Tenslotte willen de hoofdcommissarissen meer gebruik gaan laten maken van deskundigheid buiten de politie.

Uit een nog vertrouwelijke discussienota die twee deskundigen in opdracht van het ministerie van Justitie hebben geschreven, blijkt dat de overheid de flink toe-

genomen criminele activiteiten op internet tot nu toe onvoldoende aanpakt. De kritiek van de onderzoekers is vooral dat er op nationaal gebied wel iets wordt ondernomen, maar niet op internationaal terrein: „Een adequate strategie kan alleen in internationaal verband worden ontwikkeld. Internet is wereldwijd.”

De komende jaren wordt de kennis die inmiddels is opgedaan zoveel mogelijk overgedragen aan teams die specifieke misdrijven opsporen, zoals bijvoorbeeld kinderporno, drugshandel, fraude en het witwassen van geld. Digitaal-rechercheurs gaan samenwerken met andere partners in de opsporing, zowel nationaal als internationaal.

Volgens de hoofdcommissarissen vormen informatienetwerken tegenwoordig de ruggengraat van de hedendaagse informatiesamenleving. Die ontwikkeling brengt nieuwe maatschappelijke risico's met zich mee, concludeert de raad. Te denken valt aan inbraken in computersystemen, het versprei-

den van virussen en nieuwe vormen van fraude, stalken en vernielen.

Internet is wegens de anonimiteit ook voor (para)militaire of terroristische activiteiten een uitstekend nieuw middel, constateert de raad tenslotte. De politie verwacht een zeer sterke groei van deze vormen van criminaliteit. (ANP)

Tientallen miljoenen voor digitale recherche

Offensief politie tegen computercriminaliteit

door Johan van den Dongen

DEN HAAG, donderdag

Computercriminaliteit bedreigt onze samenleving dusdanig, dat de politie tientallen miljoenen gulden gaat investeren in digitale recherche. De politie verwacht dat cyber-criminaliteit steeds meer zal voorkomen, vooral via internet.

„Vanwege de anonimiteit is internet een uitstekend middel om (para)militaire of terroristische activiteiten uit te voeren, wat kan leiden tot een ware informatie-oorlog”, waarschuwt de raad van hoofdcommissarissen in zijn aankondiging van een landelijke aanpak van computercriminaliteit.

Netwerken

Maar niet alleen internet, ook allerhande digitale apparatuur herbergt een schat aan informatie waarmee de speurneuzen moeten leren omgaan.

Richtte de politie zich voorheen op sporen als dna en vingerafdrukken, tegenwoordig gaat het ook om 'digitale vingerafdrukken': van de recent gekozen nummers op een telefoon tot de laatste handelingen op een computer, van adresbestanden in een elektronische agenda tot de hypermoderne koelkast die 'weet' wanneer je honger hebt.

Vrijwel elk apparaat waar een chip in zit herbergt informatie. „Vandaag de dag wordt er door de politie geen boekhouding meer in beslag genomen of er komen computers en informatienetwerken aan te pas”, aldus de raad.

Basiskennis

„Iedere politiemann en -vrouw moet een meer dan nor-

male basiskennis hebben van de omgang met digitale apparatuur”, zegt woordvoerder Cees den Bakker van de raad van hoofdcommissarissen.

Daartoe krijgen de politiemensen in alle 25 regio's een opleiding digitaal-rechercheren. Daarnaast trekt de politie digitaal-rechercheurs en computer- en informatiespecialisten van buitenaf aan. Volgens de nota Criminaliteitsbeheersing van het ministerie van Justitie gaat het om 300 banen.

En wie kan de politie beter voorlichten over cybercriminaliteit dan gelouterde computerkrakers? „Met hackers doen we geen zaken. Dat zijn criminelen”, beklemtoont Den Bakker. „Wij maken alleen gebruik van legale kennis.”

„Daarnaast moet de wetgeving worden aangepast”, vervolgt Den Bakker. „Tegenwoordig is het mogelijk om op straat naar iemands persoonlijke gegevens te vragen. Dat moet op internet ook kunnen. De internetaanbieder moet het ip-nummer — het unieke computeradres — van een klant leveren als de politie daar om vraagt.”

De hoofdcommissarissen waarschuwen dat informatienetwerken — 'de ruggengraat van de hedendaagse informatiesamenleving' — nieuwe maatschappelijke risico's met zich meebrengen: „Inbraken in computersystemen, het verspreiden van virussen en nieuwe vormen van fraude, stalken en vernielen.”

logische gevolg van de oprichting van een Europese interventiemacht eind 1999. Bij een eigen leger hoort een eigen inlichtingendienst. Voorwaarde was wel dat zo'n dienst goed gecontroleerd wordt door het Europees Parlement. Dan is zo'n dienst ook voor Groen Links-afgevaardigde Kathelijne Buitenweg aanvaardbaar. Zij erkende dat de Europese groene fractie diep verdeeld is over de kwestie. „We hebben er net geen grote ruzie over gekregen.”

Ook de vraag of geheime diensten massaal en ongericht telecommunicatie uit de lucht mogen plukken en die via computers op

Geheime dienst voor EU Echelon aanleiding voor pleidooi Europees Parlement door Frank Kools 2001-07-04, Trouw

steekwoorden zoals 'bom' of 'Hitler' mogen onderzoeken, verdeelde de Commissie. Het Echelon-netwerk werkt onder meer op die manier. Volgens de Commissie zouden ook de Nederlandse, Deense en Duitse geheime diensten zich van zulke computers bedienen.

Maar een meerderheid voelde wel voor het idee. Het PvdA-lid Jan Marinus Wiersma zei 'het gewoon niet meer dan normaal' te vinden dat de EU aan een eigen inlichtingendienst ging werken. Dat was het

STRAATSBURG - De grote fracties in het Europees Parlement hebben de bezorgdheid voor het wereldwijde spionagenetwerk Echelon misbruikt om te pleiten voor een gemeenschappelijke Europese geheime dienst.

Die praktijken kunnen niet door de beugel, vond een minderheid. Maar Wiersma vond zulke middelen geoorloofd om de misdaad te bestrijden. Hij wilde dan ook niets weten van een amendement van Groen Links waarin Nederland werd aangeduid als een van de landen die ongericht

Die mening vertolkte de Duitse groene afgevaardigde Ilka Schröder gisteren tijdens de laatste bijeenkomst van de onderzoekscommissie van het Europees Parlement naar het

afliusterde.

De PvdA-afgevaardigde zei er trots op te zijn dat de socialistische 'voorzichtige, verstandige conclusies' uit het rapport overeind hadden weten te houden. Onder meer door hun verzet sneuvelde een amendement waarin Groot-Brittannië werd gemaand opheldering te geven over zijn rol in Echelon.

Die praktijken kunnen niet door de beugel, vond een minderheid. Maar Wiersma vond zulke middelen geoorloofd om de misdaad te bestrijden. Hij wilde dan ook niets weten van een amendement van Groen Links waarin Nederland werd aangeduid als een van de landen die ongericht

steekwoorden zoals 'bom' of 'Hitler' mogen onderzoeken, verdeelde de Commissie. Het Echelon-netwerk werkt onder meer op die manier. Volgens de Commissie zouden ook de Nederlandse, Deense en Duitse geheime diensten zich van zulke computers bedienen.

Maar een meerderheid voelde wel voor het idee. Het PvdA-lid Jan Marinus Wiersma zei 'het gewoon niet meer dan normaal' te vinden dat de EU aan een eigen inlichtingendienst ging werken. Dat was het

Die mening vertolkte de Duitse groene afgevaardigde Ilka Schröder gisteren tijdens de laatste bijeenkomst van de onderzoekscommissie van het Europees Parlement naar het

STRAATSBURG - De grote fracties in het Europees Parlement hebben de bezorgdheid voor het wereldwijde spionagenetwerk Echelon misbruikt om te pleiten voor een gemeenschappelijke Europese geheime dienst.

Kwesties / Agent moet weten wat een harde schijf is

van onze redactie internet 2001-07-20, Trouw

Pestmailtjes zijn aan de orde van de dag en on line bankieren laat aan veiligheid veelal te wensen over. Reden voor justitie om te pleiten voor meer blauw op de digitale snelweg om de toenemende criminaliteit op het internet aan banden te leggen. De raad van hoofdcommissarissen wil daarom investeren in het uitbreiden van de on line recherche-werkzaamheden.

„Vorig jaar, tijdens de rellen in Den Bosch na het overlijden van Pierre Bouleij, screende de politie verschillende chat- en nieuwsgroepen met het oog op mogelijke opruiing en het aanzetten tot rellen. Met redelijk succes”, zegt Cees den Bakker van het Nederlands Politie Instituut (NPI). „De onruststokers zijn veroordeeld.” Digitaal-rechercheurs en informatiespecialisten gaan in de toekomst een enorm scala aan criminele activiteiten aanpakken. Veilingsites en nieuwsgroepen bijvoorbeeld zijn een vrijplaats voor helters.

„Daar is momenteel geen enkele controle op”, meent Den Bakker. „Hetzelfde geldt voor het sturen van pestmailtjes en sms-berichten.” Uit een peiling onder ruim honderd kinderen bleek onlangs dat één op de vijf kinderen onder de dertien jaar wel eens is gepest via internet of mobiele telefoon. Hoe zit dat met fraude en het uitwisselen van gecodeerde berichten door criminele organisaties? Den Bakker van het NPI meent dat het on line bankieren wordt gebruikt om grote bedragen door te sluisen naar rekeningen wereldwijd. Creditcardnummers zijn nog zo'n gewild goedje. Het persen van een plastic kaartje is een koud kunstje. Wie echter de hand weet te leggen op de juiste nummers door een databank van een financiële instelling te kraken, kan zich wentelen in rijkdom.

„Wat gecodeerd is kan ook weer worden gedecodeerd”, beweert Den Bakker over het versturen van geheime boodschappen. De vraag is waarom criminelen of terroristische organisaties naar dergelijke middelen zouden grijpen. Een gecodeerde e-mail wekt nu eenmaal sneller de aandacht van justitie dan een niet-versleutelde boodschap. Den Bakker: „Het gaat erom dat wij de techniek achter

dergelijke vergrijpen leren kennen. Dat een agent weet wat een harde schijf is, weet hoe hij sms-stalkers kan traceren. Een digitaal sporenonderzoek, zeg maar.”

De ontwikkelkosten en de grensoverschrijdende mogelijkheden van internet gaan de mogelijkheden van justitie in Nederland te boven. Veel toekomstige opsporingsmethoden hangen daarom af van internationale samenwerking, bijvoorbeeld met Interpol of Europol. Den Bakker: „Een kinderpornonetwerk strekt zich veelal niet alleen over Nederland uit.”

> Net Terrors
> Victim's mother: Parents must be wary of Internet
>
> By Kenneth Hart
> Of The Daily Independent
>
> GRAYSON - "Annie" says her family has been ripped apart over the
> past eight months and she doesn't want to see the same thing happen to
> others.
>
> For that reason, she has decided to speak out to warn other parents
> about the dangers of child-porn predators lurking on the Internet.
>
> Annie is the mother of the 15-year-old boy at the center of a Carter
> County Internet child-pornography case.
>
> Sexually explicit photos of the boy that were posted on the Internet
> prompted a seven-month Kentucky State Police investigation that
> culminated in the indictment of a former social worker.
>
> Annie isn't the woman's real name. The Daily Independent does not
> identify victims of alleged sex crimes and publishing the woman's real
> name could serve to identify her son.
>
> Thousands of photos of Annie's son have been posted in various
> Internet newsgroups, pedophile clubs and pay Web sites offering child
> pornography. In fact, she said her son has been transformed into
> something of a celebrity in child-porn circles.
>
> It was attention that he never sought and never wanted, she said.
>
> What happened to Annie's son is hardly unique. According to the
> National Center for Missing & Exploited Children, the Internet has
> been a major force behind

a recent resurgence in child pornography.

>
> The use of cyberspace as a conduit for such materials has drastically
> complicated law enforcement capabilities because the Internet is a
> worldwide medium.
>
> Additionally, molesters and pedophiles can use encryption techniques
> to move information and photos with little chance of being detected.
>
> Annie, a recent college graduate who described herself as a former
> battered wife, said her son is now living in another state.
>
> She said she was forced to send him to live with his father after he
> began receiving death threats.
>
> The threats occurred, she said, after someone distributed the address
> of a Web site containing pictures of her son at his school.
>
> Annie said the photos made it appear as though her son was homosexual,
> and she said she believed the threats may have come from anti-gay
> classmates. She said her son is not gay.
>
> Some of the pictures were printed out and hung on her son's locker at
> school, she said.
>
> The harassment didn't end with her son leaving the state, Annie said.
> She said his father had received mysterious phone calls from men
> asking to speak to the boy and inquiring if there were other children
> under 18 living in the house.
>
> She said she is convinced that "someone is after my son."
>
> Annie said many of the photos of her son that have turned up on the
> Internet appear to have been digitally manipulated. In some cases, it
> looked as though her son's face was superimposed on other bodies.
>
> She said she believed her son may have met some of the people involved
> in the copying and distribution of his photos in an Internet chat
> room.
>
> For that reason, she said, parents need to monitor their children's
> Internet usage and make sure they know to never give out their real
> names or other personal information to people they meet on the
> Internet.

Internetaanbieders weren ultrarechts

ANP
AMERSFOORT

Internetaanbieder Het Net van KPN heeft donderdag een discussiegroep van de ultrarechtse organisatie Voorpost verwijderd. Ook heeft provider Planet Internet een website van de extreemrechtse Nieuwe Nationale Partij gesloten. Volgens een woordvoerder van KPN-dochter Planet Media Group, waar Het Net en Planet Internet onder vallen, is de discussiegroep van Voorpost verwijderd omdat de uitgedragen ideeën te controversieel waren.

De drie dagen geleden opgerichte club is verwijderd na een tip. We hebben een meldpunt waar gebruikers kunnen waarschuwen. We proberen nieuwe clubs zelf ook te monitoren, maar gezien het enorme aantal gaan daar soms een paar dagen overheen. Het Net telt 25 duizend clubs en ruim 450 duizend gebruikers.

Planet Internet heeft ook de website van de Nieuwe Nationale Partij (NNP) van ex-CP'86-voorzitter H. Ruitenbergs gesloten. Ook hier stonden zaken die te controversieel zijn, vond de internetaan-

> Christopher Neal Sologic, 30, of Ashland, was indicted in April in
> connection with the case involving Annie's son.
>
> Sologic is charged with one felony count of using a minor under the
> age of 16 in a sexual performance. He faces 10 to 20 years in prison
> if convicted.
>
> Sologic is currently free on bond. He has pleaded not guilty to the
> charge and his trial is scheduled for Sept. 13, according to the
> Carter County Circuit Clerk's office.
>
> Sologic is a former social worker with Kentucky SAFE, a private agency
> that the state Cabinet for Families and Children contracts with to
> provide foster care in several area counties.
>
> Annie said Sologic was never her son's case worker, and in fact, her
> son had never been enrolled in any state social program. Sologic was a
> family friend, she said.
>
> The case involving Annie's son is believed to be the first of its kind
> in Northeastern Kentucky. But Trooper Gary Kistner, spokesman for the
> Ashland KSP post, said he doesn't expect it to be the last.
>
> "We know it's becoming a growing problem," he said.
> "There are
> definitely pedophiles out there, and we expect that this sort of thing
> will escalate over time."
>
> KSP Detective Paul Cales, the lead investigator in the Carter County
> case, said he also believes

bieder. De extreemrechtse partij is inmiddels uitgeweken naar een buitenlandse internetaanbieder.

Voorpost presenteerde zich op Het Net als een groot-Nederlandse vereniging met afdelingen in Nederland, Vlaanderen, Frans-Vlaanderen en Zuid-Afrika. De vereniging heeft een duidelijk extreemrechtse karakter. Zo is Voorpost in België nauw verbonden met het Vlaams Blok. Voorpost fungeert daar vaak als ordedienst.

De Nederlandse afdeling is in 1996 nieuw leven ingeblazen door 'gematigde' leden van de inmiddels verboden partij CP'86. Voorpost Nederland is een verzamelplaats van nieuw rechts geworden.

Deze stroming wijt het gebrek aan succes van extreemrechtse partijen aan het gebrek aan kennis en ideologie bij de leden. Om hierin verandering te brengen, organiseert Voorpost regelmatig zogenoemde scholingsbijeenkomsten.

Ook treedt Voorpost de laatste jaren steeds vaker op als actiegroep. Opvallend is dat de organisatie typisch 'linkse' thema's als de strijd tegen de bio-industrie en de globalisering heeft omarmd.

that this case is the proverbial tip of the iceberg.

>
> "This is going to be a huge problem," he said. "The Internet is the
> modern-day telephone for teen-agers. It will only continue to grow."

>
> The key to preventing the exploitation of children via the Internet
> lies with parents keeping tabs on their children's computer usage,
> including checking history folders to see what sites they've visited.

> "Is this an invasion of your child's privacy? This is your child."

> You have a right and an obligation to protect them, even from
> themselves," he said.

>
> The KSP established an Electronic Crimes Section last year to help
> combat child pornography and other cyber-crimes.

>
> The ECS is part of the KSP's Drug Enforcement/Special Investigations
> Branch. Presently, its main focus is forensic examination of computers
> believed to have been used in the exploitation of children, said Capt.

> Rick Yetter, ECS commander.

>
> In its first three months of operation, the ECS opened 20 cases,
> Yetter said.

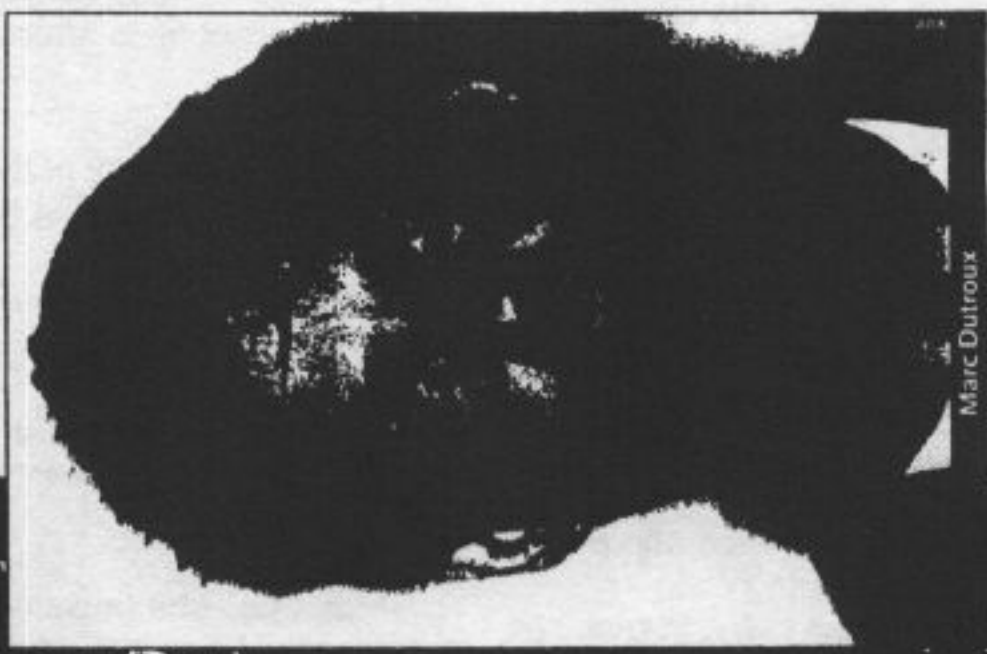
>
> TAMIIE HETZER-WOMACK, Independent news writer, also contributed
> information to this story.

>
>
>
> KENNETH HART can be reached by phone at (606) 326-2654 or by e-mail at

khart@dailyindependent.com

Van België

België stevent af op een herdenking – in augustus is het vijf jaar geleden dat de zaak-Dutroux losbarstte. Desalniettemin is het proces nog niet begonnen, blijven veel vragen onbeantwoord en lijken andere vragen zelfs helemaal niet te (mogen) worden gesteld. Aflevering 1 van een reconstructie in drie bedrijven.

Marc Dutroux

Politie in het huis van Dutroux in Jumet

marc dutroux

Op 24 juni verzamelden zich, zoals zes keer eerder op diezelfde datum, enkele honderden mensen op de brug die bij het Waalse Grèce-Hollogne bij Luik de E42 overspant. Op die datum in 1995 werden daar twee meisjes van acht, Julie Lejeune en Mélissa Russo, voor het laatst levend gezien. Tenminste door hun ouders. Die verkeerden vervolgens ruim een jaar lang tussen hoop en vrees. Tot 16 augustus 1996, de dag dat ze zekerheid kregen over het lot van hun kinderen. Een verdachte had bevestigd dat ze dood waren en wees de plek aan waar hij ze had begraven.

Het zal in augustus dus vijf jaar geleden zijn dat de wereld kennismaakte met Marc Dutroux. Waarna de ene gruwel de andere opvolgde. Het begon nog hoopvol. De twee tienermeisjes Laetitia Delhez en Sabine Dardenne werden, voor hun leven getekend, maar levend, bevrijd uit de kelder van hun ontvoerder. Daarna werden Julie en Mélissa gevonden. Dood. In september 1996 was het de beurt aan de ouders Marchal en Lambrechts om hun dochters An en Eefje te begraven. En inmiddels had een hele reeks meisjesnamen landelijke bekendheid gekregen. Van kinderen wier verdwijning tot op de dag van heden nooit werd opgelost. Behalve die van Loubna Benaïssa, die het slachtoffer bleek te zijn geworden van een zwaar ontorekeningsvatbaar verklaarde Brusselse garagehouder. Maar even leefde de verwachting dat Marc Dutroux in z'n eenzje al die raadselachtige verdwijningen zou kunnen verklaren.

Het 'Monster van Charleroi' was geboren. Een in kogelvrij vest gehulde man met naar binnen gekeerde blik die in ijtempo langs een tot lynchen bereide menigte werd afgevoerd. Met hem werden vier medeverdachten gearresteerd. Wat Dutroux ook samen met Michèle Martin, Michel Lelièvre, Michel Nihoul en de Griek Mikhael Diakostavrianos mag hebben uitgevoerd, ieders aandeel zal in elk geval de verzwarende omstandigheid 'bendevoorming' meekrijgen. Twee van de verdachten, Nihoul en Diakostavrianos, werden vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. De Griek is overigens inmiddels weer opgepakt voor andere zedenfeiten. De advocaat van Michèle Martin, Dutroux' vrouw, liet ons weten dat hij namens zijn cliënte binnenkort de opheffing gaat eisen van haar voorlopige hechtenis. Hij meent dat de wettelijke 'redelijke termijn' waarbinnen een verdachte afhandeling van zijn/haar zaak mag verwachten, ruimschoots is overschreden.

Waarom duurt het zo lang voordat het proces tegen Dutroux begint? De verdachten zijn bekend en de voorlopige aanklachten ook. En die zijn al niet mis. In dossier 86/96 moet Dutroux zich verantwoorden voor ontvoering en opsluiting van Laetitia en Sabine. Voor ontvoering, opsluiting en moord op Julie, Mélissa, An en Eefje. En *en passant* ook nog voor verkrachting van twee minderjarige Slowaakse meisjes. Het dossier 87/96 gaat over de moord op Bernard Weinstein. Dutroux bekende dat hij zijn handlanger verdoofde en levend begruofte in zijn tuin in Jumet. Datzelfde dossier behelst zijn zwendel in auto's en de eventuele politiebescerming die hij daarbij genoot. Voor zijn hoofdverdiger, Julien Pierre, is een procedure tot voorlopige vrijlating echter geen optie. Dutroux pleegde de feiten waarvan sprake is in die beide dossiers, tijdens de opschorting wegens goed gedrag van een gevangenisstraf van dertien jaar wegens zedendelicten. De rest van die straf zit hij momenteel uit. En op 13 maart 2002 mag hij dan gaan beginnen aan de vijf jaar die hij kreeg voor zijn opzienbarende vluchtproef in 1998. In principe kan de Belgische justitie de voorbereiding van het proces dus nog tot 2007 rekken. Gezien de laatste berichten gaat het ook aardig die kant uit. "Vol-

gens mijn inschatting zal het zeker niet voor september 2003 gebeuren. En dat zou dan al een mirakel zijn. Er moet nog zoveel ontdoet worden." zegt advocaat Philippe Darge.

Maar onder anderen de ouders van Mélissa Russo blijven hardnekkig de hamvraag stellen: "Waarom moet het zo lang duren om te bewijzen dat Marc Dutroux en consorten niks meer zijn dan een stelletje perverse marginales, die op eigen houtje handelden?"

Het ernstige vermoeden dat er meer aan de hand is dan dat, werd mede gevoeld door de verbijsterende serie blunders van justitie en politie tijdens het onderzoek naar de verdwenen kinderen. Zo onbegrijpelijk waren die blunders dat ze leidden tot een parlementaire onderzoekscommissie, die met veel vertoon van transparantie alle betrokkenen van hoog tot laag op het matje riep. Dat leverde beelden op die op zich ook weer ontstellend waren. Die van een onderzoeksrechter en een rijkswachtercommandant die zij aan zij gezeten

Michel Nihoul na zijn vrijlating

en met strakke kaken van woede publiekelijk door commissievoorzitter Marc Verwilghen te kijk werden gezet: "Eén van u beiden spreekt niet de waarheid." Dergelijke scènes konden de twijfel alleen maar aanwakkeren. Het hele land weet nu tot in de details op wat voor klunzige manier het onderzoek werd gevoerd. Dat er verschillende kansen werden gemist om de slachtoffers misschien nog levend te kunnen vinden. Dat er vitale onderdelen aan de bewijsvoering ontbreken. En dat er materiële bewijzen voorgoed verloren zijn. De conclusies van deze onderzoekscommissie, al dan niet resultaat van een politiek compromis, waren ook niet bijster overtuigend. Vooral waar zij het vermoeden wilde ontcrachten dat er kwade opzet stak achter dat falen van politiediensten en justitie, wordt het nodige voorbehoud ingebouwd: "Op basis van de gegevens waarover zij momenteel beschikt en onder voorbehoud van latere ontwikkelingen van de gerechtelijke onderzoeken heeft de commissie geen aanwijzingen gevonden die erop duiden dat de bewuste criminele activiteiten binnen de politiediensten, de magistratuur, de administratie of de politieke wereld op een zodanige bescherming konden rekenen dat die op zichzelf genomen het falen, de vertragingen, de anomalieën in de onderzoeken zou kunnen verklaren."

Dat Marc Dutroux België het trauma kon bezorgen dat bij lange na nog niet genezen is, bewijst dat er veel meer aan de hand is dan alleen een zware strafzaak. Het eindeloos voortstroompen van het onderzoek was ook geen primeur voor België. Voor de moord op de socialistische politicus André Cools, die tien jaar geleden werd doodgeschoten, zijn tot nu toe alleen de uitvoerders

berecht, niet de opdrachtgevers. Hoewel iedereen denkt te weten wie het zijn. Maar zelfs die zaak verbleekte tegenover de zaak-Dutroux, waarvoor in 1996 in Brussel 300.000 Walen, Vlamingen en Brusselaars de straat op gingen. Met deze 'Witte Woede' riep de in het wit geklede menigte de politiek verantwoordelijken op het matje. Cynisch genoeg was die voor België vrij zeldzame communautaire eenparigheid deels het werk van Dutroux zelf. Zijn slachtoffers koos hij zowel in Vlaanderen als in Wallonië.

Al met al kostte Dutroux de kop aan drie federale ministers. In het eerste stadium namen de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken ontslag. Na Dutroux' geruchtmakende ontsnapping in 1998 kon de nieuwe minister van Justitie weinig anders dan het voorbeeld van zijn voorganger volgen.

Al die gebeurtenissen veroorzaakten een schokgolf, die voelbaar was tot aan de algemene verkiezingen van 1999. Die zorgden voor een politieke aardverschuiving. Na vijftig jaar werd een einde gemaakt aan de quasi-monopoliepositie van de katholieke Vlaamse partij, CVP. Die moest zich terugtrekken in de oppositiebanken, die ze sindsdien ongemakkelijk deelt met het versterkte Vlaams Blok. De federale links-liberale coalitie van Guy Verhofstadt probeert nu uit alle macht de kater weg te werken die de Belgen al zo lang voelen. Aan de vooravond van het Belgisch Europees voorzitterschap werd er zelfs een TV-commercial ingezet, waarin het land door een Amerikaan uitbundig wordt aangeprezen als 'a great country'. Alsof de communicatiedeskundigen zelf wel aanvoelden dat zoiets raar zou klinken uit de mond van een Belg zelf, die zijn land nu al vijf jaar lang gebukt ziet gaan onder het predicaat 'land van Dutroux'.

Om de coalitie van De Gie Verhofstadt in het zadel te helpen besloten ook een aantal BV's, Bekende Vlamingen, om bij de verkiezingen hun populariteit om te zetten in stemmenwinst. Het leverde de voormalige bondsjudocoach Jean-Marie Dedecker een

Instructierechter Jean-Marie Dedecker

senatorzetel op. Zijn kersverse politieke engagement had alles te maken met de zaak-Dutroux. "Mijn besluit was een reactie op de tactloosheid waarmee toenmalig premier Dehaene de ouders van die kinderen tegemoet trad."

Dedecker stelt sinds zijn aantreden als senator regelmatig de politieke invloed ter discussie van 'Het Hof'. Of liever gezegd van het hele stelsel van permanente, erfelijke en onzichtbare macht dat schuilgaat achter die term. Dedecker oogst met zijn acties weinig bijval onder zijn collega's. "Als je achter de schermen beluistert is zo'n zeventig procent republikein," schat hij. "Maar in het openbaar houden ze dat liever voor zich, uit angst voor hun politieke carrière. Zonder goedkeuring van de koning word je in dit land geen minister. Mijn voorstel is ook bij voorbaat kansloos, maar zo

hou je het debat levend." Dedecker doet daarmee op het voorstel dat hij op 18 juli indiende. "Drie dagen voor de nationale feestdag," grinnikt hij. Met zijn voorstel wil hij de macht van de koning beperken om mensen in de adelstand te verheffen. Vooral koning Boudewijn heeft volgens Dedecker van zijn 'exclusief prerogatief' uitbundig gebruik gemaakt. Onder diens impuls is het sterk teruglopende adelsbestand weer flink toegenomen. Zo'n twintig-duizend mensen mogen zich tegenwoordig tot de noblesse rekenen. De hoekeige senator-judoka ziet ze als des konings vazallen. Hij beschouwt het systeem van adelsverheffing als een versterken van de geleerden van een elite ter controle van het sociaal-economisch weefsel van het land.

's Lands grootste privé-stichting en sponsor van sociale en culturele projecten werd opgericht door koning Boudewijn. Met zijn miljardenbudget heeft de Koning Boudewijnstichting grote invloed op het socio-culturele klimaat van België. Dedecker heeft het jaarverslag voor zich liggen en gaat met de vinger langs de nobele namen die de raad van bestuur vormen. "Kijk maar eens naar zo'n nomenclatuur. Ik noem dit eerder een politiebureau." Wat hij erop tegen heeft is de volgens zijn zeggen door en door verzuilde benoemingspolitiek waarmee het stelsel zichzelf in stand houdt en de afhankelijkheid die zo'n systeem creëert. De onderlinge bevoordeling en het cliëntelisme. "En vooral van de omerta, het grote zwijgen, die daar onvermijdelijk het gevolg van is."

Als Belgen nog ergens in verenigd zijn, dan is het in het gevoel dat boven de hoofden van de modale mens zich iets ongreepbaars afspeelt. Dat er onverklaarbare dingen gebeuren die het onderwerp zijn van omerta. Dat onbehagen kreeg een sterke impuls in de jaren zeventig van de vorige eeuw. Toen begon het decentralisatieproces dat Vlaanderen de zo felbegeerde vrijheid moest brengen. Maar die vrijheid had een prijs en het Dutroux-complex is daarvan een onderdeel.

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog sleutelen Walen en Vlamingen al aan een oplossing voor de zich wijzigende krachtsverhouding tussen beide gemeenschappen. Vlamingen waren niet langer bereid zich te schikken in de bijrol die hun door het Waalse establishment al zo lang was toebedeeld. Want wat doorgaans wordt betiteld als de 'taalstrijd', was in de eerste plaats een sociaal-economische kwestie, die van het Frans de taal van de heren maakte en van de lappendeken van Vlaamse dialecten de expressie van de knechten. Wie in het leven hogerop wilde had maar Frans te leren.

Dat veranderde in de jaren zestig. De economische bloei van die periode wakkerde het Vlaamse verlangen naar zelfbeschikking aan. De *new economy* maakte dat Vlaanderen goed boerde, terwijl Wallonië hard achterruit tuinde. Vlaanderen haalde de schone

spitstechnologieën binnen; Wallonië bleef zitten met de verouderde staalindustrie en in onbruik rakende mijnen. Het leidde tot sociale ellende en verpaupering in de streken waar later ene Marc Dutroux zijn stiel zou uitoefenen.

Het proces van staatsvorming dat toen van start ging, bracht de ongehooorde compromiscultuur met zich mee die de bijnaam 'wafelijzerpolitiek' kreeg. Het komt erop neer dat een wafel pas goed is gebakken als beide zijden evenveel warmte krijgen. Dus elke kilometer snelweg die werd aangelegd in Vlaanderen, moest worden gecompenseerd in Wallonië. Antwerpen kreeg een metro, dus ook de sneltram van Charleroi moest ondergronds. De wafelijzerpolitiek bezorgde België een schitterend snelwegnet en een torenhoge staatschuld. Het inspireerde de Franstalige RTBF tot het veelbekeken televisieprogramma *Les grands travaux inuitiles*. Geamuseerd en gaandeweg gescandaliseerd kon de kijker kennisnemen van de resultaten van de bouw-boom. Die produceerde meer ziekenhuizen dan er patiënten waren. Klaverbladen, aangelegd vanuit een wel zeer lange termijnvisie, dienden voorname als racebaan voor cartingclubs. In Brussel moest een knusse volkswijk, het Noordkwartier, plat om plaats te maken voor een megalomaan kantorenproject. Het vak van projectontwikkelaar kwam tot grote bloei. En het toucheren van commissielonen werd door politici tot nationale folkore verheven.

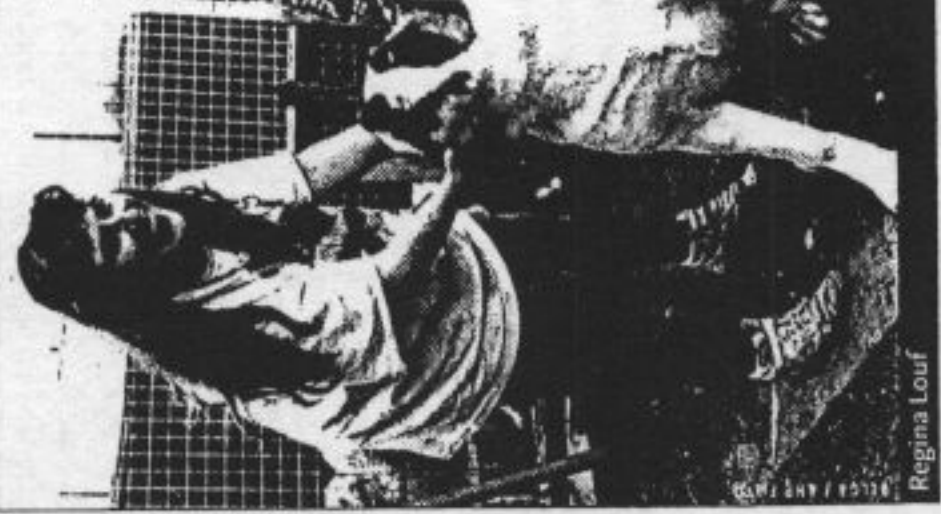
De burger leerde zo de politiek te zien als een gebruiksvoorwerp dat dient om zaakjes te ritselen. En de politieke klasse was te zeer verdiept in de communautaire evenwichtsoefeningen om het openbaar bestuur aan te passen aan de eisen van de nieuwe tijd. Dat verklaart hoe Marc Dutroux zijn vervoegde vrijlating te danken kon hebben aan een wetsartikel uit 1830. En dat de bestaande structuur van politie en justitie nog werd uitgedacht in de tijd van Napoleon. In het begin van de jaren zeventig werd het publiek voor het eerst geconfronteerd met de gevolgen hiervan. Het land werd opgeschrikt door een aantal keiharde misdaden, die bekend kwamen te staan als het werk van een mysterieuze en officieel nooit geïdentificeerde 'Bende van Nijvel'. Die moordde met grof geschut met wapens die afkomstig bleken uit Rijkswachtkazernes. Onschuldige passanten werden bruut afgeemaakt bij een reeks overvallen op supermarkten, waarbij de buit in geen enkele verhouding stond tot het dodental. Er waren geheimzinnige zelfmoorden en afrekeningen. Er werd gesproken van seksschanda-len met minderjarigen, waarbij hoge, wat heet, de hoogste per-soonlijkheden van het land betrokken zouden zijn. Twee parlementaire onderzoekscommissies, in 1988 en in 1996, konden niet verklaren waarom de opsporingsdiensten zoveel fouten maakten. Er waren trouwens te veel dossierstukken weggeraakt en te veel getuigen overleden om nog een juist beeld te kunnen krijgen. Het vermoeden van hoge bescherming was geboren. Om dat geen van die zaken ooit op bevredigende wijze is opgelost, blijft de geruchtenmolen draaien. Over de jaren zeventig en tachtig als een *Satyricon* van hoog, rijk en onaantastbaar. Dat schiept het beeld van een grote, onheilspellende samenzwering, omgeven door een kille omerta. Toen kwam Dutroux.

De emotie die na Dutroux' arrestatie losbarstte, lag rechtstreeks aanleiding van de jarenlang opgekropte frustratie. De iets heilzaams uit van dat gezamenlijk rouwen. Het medeleven vouwde zich als een warme mantel om de getroffen ouders. Uitvergrote bidprentjes voor 'Julie et Mélissa - n'oubliez pas' tooiden auto's en huizen. En boven dit alles uit torenden de helden van het parket van Neufchâteau, die nu toch eens recht zouden doen we-dervaren. Procureur Michel Bourlet en instructierechter Jean-

Marc Connerotte die de zaak-Dutroux op hun bord hadden gekregen, voedden dat optimisme met hun energieke optreden. De openheid van zaken die Bourlet, voor zover mogelijk, gaf op zijn persconferenties was een verademing. Het mocht niet duren. Op 14 oktober 1996 moest Jean-Marc Connerotte het onderzoek op last van het Hof van Cassatie alweer overdragen aan een andere onderzoeksrechter. De verdediger van Dutroux had geprotesteerd dat de instructierechter partijdig was geworden door zich even te vertonen op een feestje voor de bevrijding van Laetitia en Sabine. Binnenskamers was de sfeer al langer om te snijden. Hoofdverdachte Dutroux speelde een kat-en-muisspelletje met de speurders. Natuurlijk stonden die onder zware druk om de kin-

deren misschien nog levend te kunnen vinden. Niet alleen probeerde Dutroux uiteraard om zoveel mogelijk van de schuld van zich af te schuiven. Hij lijdt bovendien aan een totaal gebrek aan schuld-besef, waardoor zijn reacties maar moeilijk te volgen zijn. "Een gek?" zeggen de mensen die hem kennen. "Vergeet het maar. Het is een koele manipulator. En zeer intelligent." Intussen hadden zich ook oude spoken in het onderzoek gesteld. Via Dutroux' medeverdachte, Michel Lelièvre, kwam men terecht bij de Brusselse zakenman Michel Nihoul. En die bleek in de periode van de ontvoeringen weer opmerkelijk vaak telefonisch contact te hebben gehad met Marc Dutroux.

"Ik moest direct denken aan het dossier-Pinon," zegt de psychiater Marc Reisinger. Als expert was hij betrokken bij de beoordeling van de bruikbaarheid van een van de Dutroux-getuigen. Maar als burger is hij de oprichter van de stichting 'Pour la vérité', een collectief dat zich beijvert om de dekzels van de eventuele doofpotten te houden. Het dossier-Pinon was een rode draad in het Bende van Nijvel-verhaal. In 1979 raakte de Brusselse psychiater Pinon in een onfrisse echtscheidingsoorlog verwikkeld, waarbij hij en zijn ex vochten om het voogdijschap over de kinderen. In een onbewaakt ogenblik gaf de vrouw haar rivaal een gedroomd wapen in handen. Ze vertelde hem dat ze had meegedaan aan seksfeestjes van een zekere beau monde in en rondom Brussel. Ze besefte niet dat dokter Pinon haar verhaal had opgenomen, waarin ook sprake was van kinderen, die zouden zijn geleverd door een jeugdrecht. Twee van die jongens waren verliefd geworden op hun meesters en zouden zelfmoord hebben gepleegd. "Geen zorgen, ik dek je wel," zou een invloedrijke deelne-mer hebben gezegd tegen de radeloze jeugdrecht. Die cassette, waarop de namen voorkwamen van ministers, bankiers, industriëlen en aristocraten, zou de reden worden van een brand op de redactie van het tijdschrift Pour dat erover zou berichten. Van de (zelf)moord van een omstrede ultrarechte dubbelagent. De supermarktmoorden zouden weer een cover-up geweest zijn om te voorkomen dat die cassette aan het gerecht werd overhandigd. De politie van Nijvel onderzocht het verhaal van dokter Pinon en kwam tot de conclusie dat er niet veel meer aan de hand was dan

Regina Lour

partnerruiffeestjes in het artsennieuw. Alle getuigen hadden hun verklaringen over die belangrijke en bekende namen ingetrokken. Het dossier-Pinon werd als afgedaan beschouwd.

Niet alleen Marc Reisinger moest er in 1996 aan terugdenken. Ook speurders die het aandeel van Michel Nihoul in de zaak-Dutroux moesten beoordelen. Nihoul was sinds de jaren tachtig bekend als organisator van seksfeesten voor een chique clientèle en hij snoefde vaak en graag over zijn belangrijke contacten. "Alleen justitie kan een 'feit' in een 'bewijs' veranderen," schrijft Reisinger ergens. "Het volstaat dus dat justitie iets niet onderzoekt om geen bewijzen te hebben." En het vermoeden dat dit onderzoek met opzet niet gebeurt, is precies wat de partijen in de zaak-Dutroux en in alle andere onopgeloste dossiers verdeeld houdt.

Instructierechter Connerotte was al eens eerder van een onderzoek afgehaald, dat van de vermoorde Luikse politicus André Cools. Op 16 januari 1996, enkele maanden voor de zaak-Dutroux losbarste, schreef Connerotte daarover in een brief naar 's lands hoogste instantie, koning Albert zelf: "De dysfunctie van het gerecht heeft zich feitelijk 'geinstitutionaliseerd'. Dat werkt zo goed dat de legitimiteit verzekerd wordt van bepaalde criminele activiteiten, waarvan de daders vrijuit gaan. (-) Dat is de 'knoop' waartegen mijn hele instructie is opgebotst." Connerotte kreeg nooit een antwoord.

Terwijl Marc Dutroux in de gevangenis van Aarlen zijn cijfers het bloed onder de nagels weg treiter, werkt Connerotte's opvolger Jacques Langlois verder aan de instructie van het proces.

Aanslag van de bande van Nijvel op een Delhaize-supermarkt

De man staat onder zware druk, niet alleen omdat het dossier zou bestaan uit zo'n half miljoen pagina's, maar ook vanwege het schisma dat het gerecht zelf en de publieke opinie verdeeld houdt. De controverse is nog opgelaaid sinds zich een aantal nogal lastige getuigen hebben gemeld. Het zijn de zogenaamde X-en, waarvan de bekendste een naam heeft gekregen en nu openlijk als Regina Louf haar verhaal doet. Het zijn vrouwen die vertellen als kind te zijn 'uitgeleend' aan pedonetwerken en te zijn misbruikt op de beruchte jetsfeestjes waarvan sprake is in het dossier-Pinon. Experts hebben inmiddels vastgesteld dat enkelen van die getuigen wel degelijk slachtoffers van ernstig seksueel misbruik waren. Maar hun verhalen gaan het voorstellingsvermogen dermate te boven dat ze ernstig in twijfel getrokken worden. Er is sprake van foltering van kinderen en zelfs van jachtpartijen met naakte kinderen als het wild. De vraag is niet alleen hoe beschadigd vrouwen moeten zijn om zo iets te kunnen verzinnen (dat is de ene strekking), maar ook of het denkbaar is dat volwas-

senen met een eerbare maatschappelijke positie in staat zijn tot zulke daden.

"Absoluut," zegt psychiater Reisinger. "Er is een categorie van mensen die kicken op dingen die verder gaan dan een ander voor mogelijk houdt. Die hun onaanstaarbaarheid bevestigd willen zien door almaar grenzen te verleggen. Het is een uiterst gevaarlijke cocktail van macht en seksuele perversie die de basis is voor wat je de jetspedofilie kunt noemen." Reisinger gelooft ook onvoorwaardelijk in de getuigenis van Regina Louf.

In al die verhalen speelt Michel Nihoul een grote rol, en ook Marc Dutroux komt erin voor. Dat zou, volgens de ene partij (met procureur Bourlet) het bewijs kunnen zijn dat ze al lang samenwerkten. Dat er sprake is van een netwerk dat kinderen leverde onder meer aan de jetset. De andere opvatting (die instructierechter Langlois aanhangt) houdt het liever wat dicht bij huis, bij de misdrijven die Dutroux volgens de dossiers 86/96 en 87/96 ten laste gelegd kunnen worden.

Dat de instructie van rechter Langlois zo lang aansleept, is volgens velen het overduidelijke bewijs dat justitie uit alle macht pro-

De Witte Mars in Brussel

beert uit het vaarwater van het Pinon-dossier te blijven. "Waarom," luidt de vraag, "zijn toen en nu geen van die politici, bankiers, ondernemers en aristocraten en politiemensen tenminste aan de tand gevoeld?" Onder druk van al die onbeantwoorde vragen en al die vermoedens is de sfeer rond het onderzoek volledig verziekt.

Een indrukwekkende hoeveelheid 'vertrouwelijke' documenten doet de ronde om de verschillende overtuigingen te staven en wordt zelfs al te koop aangeboden. De hertie liep zo hoog op, dat de Luikse Kamer van Inbeschuldigingstelling het hele dossier naar Luik heeft laten komen. Naar verwachting moet daar over enkele weken (of maanden) over de toekomst van het onderzoek worden beslist. Zou ook rechter Langlois op zijn beurt worden vervangen, dan dreigt het proces weer uitgesteld te worden.

Op de trappen van het Brusselse Justitiepaleis staat al vijf jaar lang een getimproviseerd monumentje dat niemand durft te verwijderen. Het bestaat uit kunstbloemen en gedichtjes onder fotocollages van verdwenen, vermoorde kinderen. Vele van hen hebben minder landelijke bekendheid dan Julie en Mélissa. De zesde van elke maand serveren hun ouders er koffie en broodjes. Om in herinnering te houden waar het eigenlijk allemaal over gaat.

Volgende week: Marc Dutroux - Het profiel van een dader.

Het ijselijke zwijgen van Laetitia

Vijf jaar na de mishandelingen door Marc Dutroux

Laetitia Delhez was veertien jaar toen ze, samen met de twaalfjarige Sabine Dardenne, werd gedrogeerd en seksueel misbruikt door Marc Dutroux. Vijf jaar na de bevrijding uit zijn gruwelkelder kan ze zich weinig herinneren van wat haar overkwam. Zegt ze. Maar haar nagels zijn afgebeten en ze slaapt elke nacht met de gordijnen open. 'Netwerk'-verslaggever Ingeborg Beugel sprak met haar. door Ingeborg Beugel

'Ik lach de hele tijd', gniffelt Laetitia. Waarom?

'Dat doe ik altijd,' zegt ze. Zomaar?

'Ja, zomaar.' Huij je ook wel eens?

'Ja, best wel,' giechelt ze. Wanneer dan?

'Als ik ergens van heb,' lacht Laetitia.

Ze is net vijftien. Een psycholoog of psychiater

wil ze niet. Ze hoeft toch niet met zo'n persoon

te praten die ze niet kent? En ze lacht toch de

hele tijd? Dus gaat het goed met haar.

Dat was in oktober 1997.

Laetitia staat op me te wachten aan de rand van het dorp. Het is vier jaar later, juni dit jaar. Ze is negentien, blond en draagt een strakke spijkerbroek met een klein topje waar - duidelijk zichtbaar - gebloemde bh-bandjes uitsteken. 'Ik slaap nu al drie jaar bijna niet,' zegt ze luchtig. En ze vertelt de hele tijd van alles. Verjaardagen, belangrijke afspraken, het valt allemaal door haar heen. Nee, een dokter die zich om haar bekommert heeft ze niet. En een psycholoog wil ze nog steeds niet.

Er is veel veranderd sinds Laetitia samen met Sabine bevrijd werd uit de kelder van Dutroux. Laetitia is weggegaan bij haar moeder, met wie ze geen goed contact had. 'Ze heeft alweer een nieuwe vriend. Van deze krijgt ze nu een baby. Haar vijfde. Het wordt daar te vol. En ik kan die man niet uitslaan, hij plaagt me de hele tijd.' Sinds enkele maanden woont ze bij haar vader, iets verderop. Die dronk al voordat ze werd ont-

voerd en dat is daarna alleen maar erger geworden. 'Papa slaat niet,' zegt ze. 'Maar hij is wel snel kwaad. En hij schreeuwt zo.' Laetitia heeft geen geld voor een eigen woning. Ze werkt af en toe als caissière in een supermarkt.

We lopen door de straten van Bertrix. Laetitia's geboortedorp. Zoals de meeste stadjes in Wallonië is ook Bertrix geteisterd door vele generaties werkloosheid en alcoholisme. We komen langs haar oude huis waar ik haar de eerste keer ontmoette. Ze wijst naar de overkant: 'Weet ik nog?

Daar woonde die familie waar we ruzie mee hadden. Toen ik weer thuis was, nadat ze me hadden gevonden, scholden die kinderen me uit voor hoer. Dat gaat nu veel beter,' lacht ze.

Ze wordt stil als we onder haar oude raam, langs de voordeur van toen, door lopen. De bekende tv-beelden schieten voorbij: hoe ze diep in de nacht van 15 augustus 1996, vlak na haar bevrijding, door de politie werd thuisgebracht. Die hele straat was uitgegloeid. De overburen die haar later uitscholden, stonden waarschijnlijk ook in de rij applaudisserende toeschouwers.

Sommigen pakt en kusten haar hand, toen haar moeder haar stevig omarmde, door het gedrang naar binnen bracht. En dan die volgende dag, toen het onder haar raam zwart zag van de persmuskieten. Niemand kon erdoor. Zelfs de politie die kwam om haar te verhoren - dat moest zo snel mogelijk gebeuren, toen alles nog pas een paar dagen later terugkomen.

'We willen Laetitia!' riepen de journalisten en fotografen. Even verscheen ze in het open veld, bleek, met grauwe kringen onder haar ogen, ze droeg een roze T-shirt. 'Laetitia, alsjeblieft, lach even voor ons,' klonk het van beneden.

En Laetitia gehoorzaamde. Ze lachte. Met haar mond. Niet met haar ogen. De camera's klikten als mitrailleurshoeten. 'Merci!' riep iemand nog.

Onze weg voert langs het Centre Sportif, niet ver van de kerk op het dorpsplein. Op 9 augustus 1996, om een uur of acht 's avonds, komt Laetitia hier uit het zwembad. Haar moeder zou haar die avond meenemen naar de film, maar daar is geen geld voor, dus is ze maar gaan zwemmen. Ze loopt alleen - met nog natte haren - want haar zusjes staan in de sporthal nog wat te kleisen. Laetitia komt langs een parkeerplaats, waar in een witte bestelwagen Marc Dutroux zit te wachten. Samen met zijn aan hem toe verslaafde chauffeur Michel Lelièvre. Ze weten precies wat ze doen, want ze hebben het ter

rein al een paar dagen van tevoren verkend.

Op het moment dat Laetitia voorbijloopt, grijpt Dutroux haar van achteren en duwt haar in het busje, waar ze wordt verdood. Op hun gemak rijden ze naar een van de huizen van Marc Dutroux aan de Route de Philippeville 128, in Marcinelle. Daar stopt Dutroux haar zes dagen lang vol met het slaapmiddel Rohypnol. Af en toe haalt hij haar naar boven om in zijn huis met haar in bad te gaan, waarna hij haar stevast, geketend aan een bed, meerdere keren verkracht.

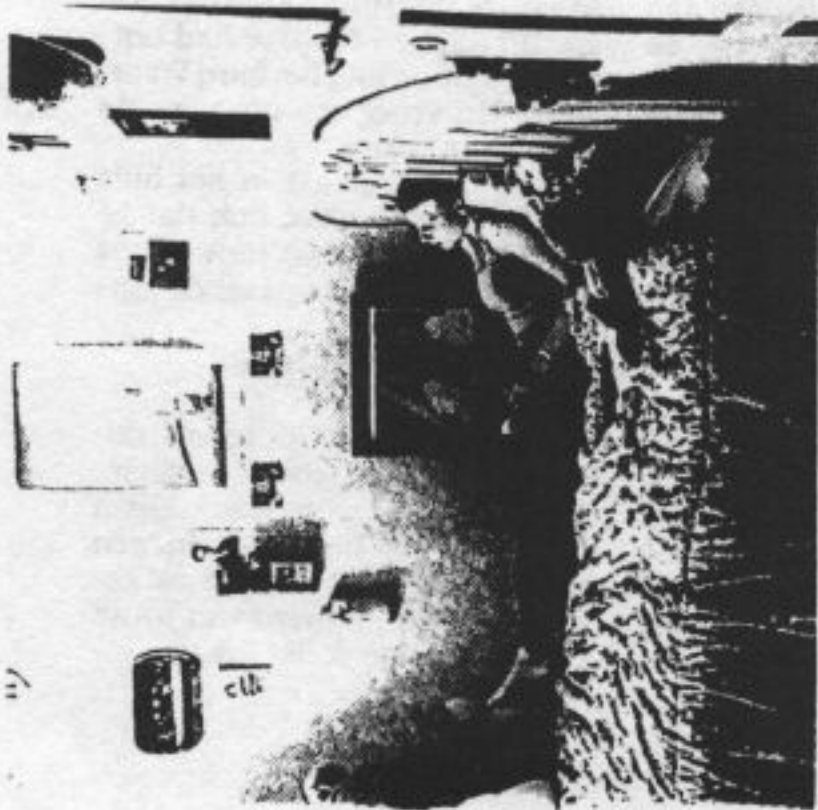
Dat gebeurt in weer een andere kamer. Waarschijnlijk dezelfde kamer waar hij An (17) en Eefje (19) misbruikte.

Als Dutroux klaar is met Laetitia, brengt hij haar weer terug. Terug naar dezelfde kelder waar in december 1996 en januari 1997 Julie en Mélissa - beiden acht jaar - langzaam doodhongerden. Laetitia is niet alleen in de kelder. Sabine Dardenne, twaalf, zit er dan al twee en een halve maand.

De rijkswacht zoekt met de aanwijzingen van een student, die de nummerplaat van Dutroux' witte bestelwagen bij het zwembad heeft onthouden, in eerste instantie alleen naar Laetitia. De agenten zijn stomverbaasd als ze ook Sabine Laetitia wil er niet over praten. Doet het haar dan niets om langs het zwembad te komen? Nee. En ze gaat ook gewoon weer zwemmen.

Heeft haar familie moeite met deze plek? 'Dat moet je aan hen vragen,' grinnikt ze onecht. En heel even zie ik in de Laetitia van nu een glimp van het meisje van toen.

Bij haar vader doet een zwarte vrouw de deur open: Jacqueline. Het is de nieuwe stiefmoeder van Laetitia. Na de scheiding met haar moeder - een maand voor haar ontvoering - wilde papa niets meer van Belgische vrouwen weten. Dus liet hij via een huwelijksbureau een vrouw uit Madagascar komen, met haar elfjarige zoonje Juvence. Ze is lief, vindt Laetitia. Ze kan

Laetitia in haar kamer

best goed met haar praten. Beter dan ooit met haar eigen moeder. 'Maar ja, ik ben niet haar echte kind, hè? Dus Juvenice is veel belangrijker voor haar. Dat begrijp ik wel,' zegt ze op de trap naar haar kamer.

In die kamer herinnert alles aan wat haar vijf jaar geleden overkwam: een schildertje van een vriendelijke agent die haar tekende als een engel uit een ontluikende witte bloem met witte ballonnen in haar hand, foto's van Julie en Melissa. Onder haar bed brieven van Belgen die haar ooit uit compassie schreven. 'In het begin kreeg ik heel veel post, maar nu hoor ik nooit meer wat van iemand,' mompelt ze. Vindt ze dat niet erg? 'Zo gaat dat,' zegt ze, terwijl ze haar knuffelbeesten rangschikt.

Daar zit ze dan, ooit de mascotte van België. Alleen op haar bed, bovenop een zak met gedateerde fanmail. Ze beweert dat het haar allemaal niets meer doet, maar ze luistert nog wel iedere dag naar haar lievelings-cd van Céline Dion. Nummer twee, 'La petite hirondelle', werd gespeeld op de begrafenis van Julie en Melissa. En ook tijdens de Witte Mars. Daar wil ze nu, vier jaar later, wel over praten.

'Mon Dieu, wat waren we bang,' weet ze nog. Laetitia en Sabine waren nauwelijks drie maanden gered. Als trofeeën werden ze op een podium in Brussel aan een zee van demonstrerende Belgen getoond. 'We stonden te trillen, maar we moesten van iedereen en ook van onze familie wat zeggen. Toen hebben we maar dat ene klein zinnenetje gezegd: *merci beaucoup*. Maar daarna, terug in de massa, herkende bijna niemand ons. We werden platgedrukt, ik kon niet meer ademen.'

Ze frunnikt aan een teddybeer, zijn halshandje knapt. Nee, er is niets meer over van die volkswoede, van de beweging achter de Witte Mars. België is Dutroux mee. 'Vandaag zou je niet meer dan duizend mensen op de been krijgen.'

weet ze zeker. Toen waren het er driehonderd-duizend.

Beneden is haar vader Bruno thuisgekomen. Hij is al een beetje dronken, zoals meestal aan het einde van de middag. Hij haat de pers. En hij haat de ouders van al die andere kinderen die Dutroux heeft ontvoerd. Die zijn allemaal steenrijk geworden van alle interviews die ze hebben gegeven. Kijk maar naar de auto's waar ze nu in rondrijden. Hij is boos. Op de politie, die hem die eerste dagen van Laetitia's ontvoering als hoofdverdachte beschouwde. Op zijn ex-vrouw. Op Laetitia die hem na de scheiding zelden opzocht, maar die, nu ze bij haar moeder weg is, wel weer bij hem woont.

'Eigenlijk ben ik boos op iedereen,' zegt Bruno. En: 'La Belgique, c'est de la merde!' Sinds de ontvoering van Laetitia is het met hem alleen maar bergafwaarts gegaan. Hij werd ziek en verloor zijn baan als metselaar. Voorgoed afgekeurd vanwege een kapotte rug moet hij nu van een uitkering rondkomen. Hij vertelt niet, hij klaagt. Hij had gesolliciteerd als concierge, het enige werk dat hij nog kan doen. Maar ja, het was wel bij het justitiegerecht van Neufchâteau. Dutroux werd daar regelmatig naar toe gebracht om zijn dossier in te kijken. Woedend zegt Bruno: 'Ze hebben me geweigerd omdat ik de vader

'Ik herinner me weinig. Dat is toch het beste, dat ik me weinig herinner?'

van Laetitia ben. Terwijl hij toch juist als Laetitia's vader recht heeft op een aanstelling. Dutroux spookt altijd door zijn kop. Maar hij praat met niemand over wat er met zijn dochter is gebeurd. Nooit. Ook niet met Laetitia zelf, want hij wil haar er niet mee lastig vallen. Bovendien is hij geen man van woorden. Dan zwijgt hij. Machteloos neemt hij nog en slok bier en veegt onhandig iets weg bij zijn oog.

Het is bloedheet, ook al om zes uur 's ochtends. Laetitia moet met de trein naar haar werk in Libramont, een naburig stadje. 'Het is pas sinds kort dat ik alleen over straat durf. En ik hoop altijd dat er niemand naast me komt zitten,' hijgt ze, terwijl ze met flinke pas door de lege straten loopt. 'Sabine kon er veel eerder en veel beter mee omgaan dan ik, die durfde al na een paar maanden weer alleen over straat. Terwijl ze daar veel langer was. Maar ik weet dat ook Sabine niet slaapt, dat wel.'

In de supermarkt staat Laetitia achter de kassa. Vriendelijk en opgeruimd helpt ze de klanten. De meeste mensen herkennen haar niet. Totdat een tienermeisje haar moeder aanstoot: 'Kijk mam, dat is dat meisje van Dutroux.' Laetitia

leerlingen kwamen in opstand, vertelden hem wie ze was. 'Toen heeft hij zijn excuses aangeboden, maar die heb ik niet geaccepteerd.'

Soms, als Laetitia 's nachts moet huilen, kruipst haar stiefmoeder bij haar in bed. Dan praten ze wat, vertelt Jacqueline. Waarover dan? Jacqueline: 'Soms wil ze erover praten, maar dat is te moeilijk voor mij, dan leg ik mijn hand over haar mond en hebben we het over leuke dingen, zoals over haar vriendje. Dat kalmeert haar.' Want hoezeer ze ook is geschonden, Laetitia is wel weer in staat om lief te hebben. Sinds één jaar en vier maanden is Laetitia met Sébastien, haar enige échte steun en toeverlaat. Is dat geen grote persoonlijke overwinning? Want als je hebt meegemaakt wat Laetitia heeft doormaakt, dan kun je je toch goed voorstellen dat je nooit meer verliefd kunt worden, nooit meer een man wilt aanraken? Laetitia knikt.

'We zijn dol op elkaar,' zegt ze blij. Maar Sébastien is, net als zij, pas negentien. En ook hij wil liever niets over Dutroux horen. 'Mischien is er ook een beetje jaloers,' grapt Jacqueline. Laetitia schaterlt.

Eens in de drie maanden belt Laetitia met Sabine. Sinds de Witte Mars hebben ze elkaar niet meer gezien. 'Geen geld, te veel gedoe,' legt Laetitia uit. Over de telefoon wordt Laetitia boos op de Belgische politie, die twee maanden geleden weer op de stoep stond en wel vijftienderd haartjes van Laetitia's hoofd wilde, voor het nieuwe DNA-onderzoek. 'Het was heel naar,' vertelt Laetitia. Even zijn de beide meisjes stil. Dan zegt Laetitia: 'Toen kreeg ik bericht dat ze van mij geen overeenkomstige haartjes in de kelder van Dutroux hebben gevonden. Je zult zien dat ze zo meteen gaan zeggen dat ik er dus nooit geweest ben.'

Als het proces tegen Dutroux er ooit van komt, gaan Laetitia en Sabine er niet naar toe. Toen ze net gered waren, hadden ze dat samen zo afgesproken. Omdat ze zijn aanblik niet kunnen verdragen. Maar volgens Laetitia denkt Sabine er nu anders over. Ze gaat toch.

'Sabine wil Dutroux laten zien dat het hem niet is gelukt haar leven te verwoesten, dat ze sterker is dan hij,' legt Laetitia uit. Wil ze dat zelf ook niet? 'Ik kan dat niet, dan zou ik liegen,' zegt Laetitia vol vuur. 'Want bij mij heeft hij wel dingen verwoest. Hij heeft me het allerbelangrijkste in mijn leven afgenomen.' Even zoekt ze naar het woord dat ze niet kan vinden. Dan zegt ze: 'Hij heeft me afgenomen wat je als meisje als eerste aan een jongen wil geven.'

Ingeborg Beugel is verslaggever van KRO's 'Netwerk'. Woensdag 25 en vrijdag 27 juli zendt 'Netwerk' de documentaire 'De kelder van Laetitia' uit, beide dagen om 20.15 uur op Nederland 1. De beelden op deze pagina's zijn afkomstig uit die documentaire.

Betrokkenen over Laetitia Delhez

Bernard Parmentier, Laetitia's advocaat:

'Laetitia voelt zich in de steek gelaten, ook door mij. Achteraf begrijp ik dat wel. Ik bel een cliënt als er voortgang is in zijn of haar zaak, maar die is er al heel lang niet. Zij verwachtte dat ik af en toe contact met haar zou opnemen. Gewoon, uit menselijke overwegingen. Ik ben daarin tekortgeschoten, ik had er meer moeten zijn voor haar. Ik heb Laetitia onlangs voor het eerst na lange tijd weer gezien. Het gaat niet zo goed met haar. De manier waarop de politie haar heeft overvallen omdat ze vijftienderd haren van haar wilden hebben, heeft het er niet beter op gemaakt. Ik heb pas achteraf gehoord dat de politie bij haar geweest is. Bovendien, met het onderzoek van al die haren laat het proces tegen Dutroux nog weer langer op zich wachten. Dat is ook niet goed voor Laetitia. Het proces zou therapeutisch kunnen werken. Een veroordeling van Dutroux zou betekenen dat er naar Laetitia geluisterd is. En dan kunnen we eindelijk ook de procedure starten voor het krijgen van smartegeld. Dat kan pas als er iemand verantwoordelijk is gesteld voor wat Laetitia is aangedaan. We hebben intussen wel een voorschot gevraagd bij een speciaal verzekeringsfonds dat smartegelduitkeringen verstrekt als daders geen geld hebben.'

Liliane Dodeigne van de stichting Marc et Corine die zich sinds 1992 inzet voor de families van verdwenen kinderen en nu voor vermiste volwassenen: 'We hebben al zeker drie jaar geen contact meer met Laetitia en haar familie. Als er iemand vermist is, weet iedereen ons te vinden. Maar zodra ze terecht zijn, hoor je niets meer. Je mag al blij zijn als ze niet vergeeten zijn. Onze stichting heeft onmiddellijk na het verdwijnen van Laetitia duizenden affiches opgehangen om haar op te sporen. We hebben ervoor gezorgd dat ze is teruggevonden. Daarna hebben we meteen een rekening geopend voor Laetitia, waar mensen giften op konden storten. Die was tot haar achttiende verjaardag geblokkeerd.

Laetitia is in zekere zin tussen wal en schip gevallen. We hadden een feestje georganiseerd voor haar in Bertrix, waar we de overgebleven affiches zouden verbranden in een vreugdevuur. Maar dat is er nooit van gekomen; diezelfde dag werden de stoffelijke overschotten van Julie en Melissa opgegraven. Prompt richtte iedereen aandacht, ook die van ons, zich

vooral op hun ouders. Laetitia, Sabine en hun families schoten er daardoor een beetje bij in. Je moet niet vergeten dat slachtofferhulp destijds iets nieuws was. Er bestond nog niet veel op dat gebied. Bij de Rijkswacht had je een paar maatschappelijk werkers en je had onze stichting. Die was in 1992 opgericht door de ouders van Marc en Corine omdat ze zelf nergens terecht konden voor hulp na de moord op hun kinderen.'

Stefaan de Clerck, minister van Justitie toen Laetitia werd gevonden: 'Toen ik aantrad als minister was het strafrechtelijk stelsel volledig gericht op het straffen. Nazorg aan slachtoffers bestaat eigenlijk niet. Dus ook niet toen Laetitia werd bevrijd. Na de affaire-Dutroux hebben we honderden maatschappelijk werkers aangesteld. De filosofie is dat vanaf het moment van het misdrijf slachtofferhulp mogelijk moet zijn. Daarnaast zou er een wetenschappelijk onderzoek komen om slachtofferhulp te onderbouwen. Voor zover ik weet is daar heel weinig van terechtgekomen.'

Marc Van Knippenberg, psychotherapeut: 'De vrijwilligers van de stichting Marc et Corine hebben mij met Laetitia in contact gebracht. Ze zeiden dat het in die familie niet goed ging. Ik heb gezegd dat ik zou kijken wat ik kon doen. Zonder daar geld voor te vragen, overigens.'

Uit de gesprekken kon ik concluderen dat bij haar de 'basic trust' (het basale vertrouwen dat elk mens als baby moet opbouwen door interactie met de moeder - HEB/RvdB) verbeurd moest worden. Dat hing samen met de gezinssituatie en de rol van haar moeder; meer kan ik niet zeggen zonder mijn beroepsgeheim te schenden.

Door de gesprekken was ik een vertrouwenspersoon geworden voor de familie. Toen er anderhalf jaar geleden een korte crisis uitbrak, ben ik opnieuw met hen gaan praten. Sindsdien ging het goed. Volgens informatie van Marc et Corine ging Laetitia weer naar school en ook haar moeder had nieuwe sociale contacten. Ze hebben nadien geen contact meer met mij opgenomen.

De mediabelangstelling doet Laetitia geen goed, het zou voor haar het beste zijn als ze gewoon kon opgaan in haar leven. De belangstelling die Laetitia op het podium tijdens de Witte Mars kreeg van driehonderdduizend mensen, is volgens mij niet helend geweest. Sommige mensen kunnen dat gewoon niet aan. Nu lijkt ze met haar negentien jaar misschien volwassen en zou ze daar beter mee om moeten kunnen gaan. Maar in veel opzichten denk ik dat ze nog kwetsbaar kan zijn.'

Harm Ede Botje, Rinke van den Brink

De affaire-Dutroux

De verdwijning van Laetitia Delhez op 9 augustus 1996 zorgt voor een doorbraak in het onderzoek naar een lange reeks verdwenen meisjes. Onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte uit Neufchâteau laat op 13 augustus Marc Dutroux en zijn vrouw Michèle Martin arresteren. Dutroux was al in 1989 tot dertien jaar veroordeeld voor ontvoering en een serie verkrachtingen, Martin wegens medeplichtigheid daaraan. Beiden werden in 1992 vrijgelaten wegens goed gedrag. Op 15 augustus 1996 bevrijdt de politie Laetitia en haar lotgenote Sabine Dardenne uit de kelder van een huis in Marcinelle, bij Charleroi. Sabine werd al op 28 mei 1996 ontvoerd. Op 21 augustus 1996 worden de stoffelijke resten van Julie Lejeune en Melissa Russo opgegraven in de tuin van Michelle Martin in het bij Charleroi gelegen Sars-la-Buissière. De toen achtjarige meisjes waren op 24 juni 1995 ontvoerd. Op 2 oktober 1993 heeft een informant verteld dat Dutroux in een huis bij Charleroi kelders verbouwt om er kinderen in te kunnen vasthouden.

Er gebeurt niets met de informatie. Op 3 september 1996 vindt de politie in Jumelet bij Charleroi de lijken van An Marchal en Eefje Lambrechts. Dutroux ontvoerde hen op 23 augustus 1995. Ze waren toen respectievelijk zeventien en negentien jaar oud. Dutroux moeder belde op 4 september 1995 naar justitie om te zeggen dat er twee meisjes van ongeveer die leeftijd een tijdje in haar zoons huis in Marcinelle hadden gewoond. Op 13 december 1995 vond daar eindelijk een huiszoekings plaats. Zonder resultaat. Er werden wel kinderstemmen gehoord, maar Julie en Melissa, die daar toen werden vastgehouden, zijn niet gevonden. Op 14 oktober 1996 haalt het Hof van Cassatie de gevierde onderzoeksrechter Connerotte van de zaak-Dutroux af. Connerotte heeft een bordje spaghetti gegeten en een vulpen in ontvangst genomen op een fundraising-avond van de stichting *Marc et Corine*. Daardoor is zijn onpartijdigheid volgens het Hof niet langer gegarandeerd. Het zogenoemde spaghetti-arrest doet een schok door België gaan. Minder dan een week later, op 20 oktober, houden ruim driehonderd-duizend Belgen de grootste demonstratie ooit in

hun land. Daarna gaat een kamerbrede parlementaire onderzoekscommissie uitzoeken wat er allemaal mis is gegaan in het onderzoek van politie en justitie naar de verdwenen meisjes. De commissie komt met aanbevelingen om politie en justitie beter te laten presteren. Inmiddels wordt er nu serieus aan slachtofferhulp gedaan. *Child Focus* is opgericht, een instantie die zich bezighoudt met verdwenen kinderen. Daarbij was de ontsnapping van Marc Dutroux op 23 april 1998 een katalysator. Die duurde weliswaar maar vier uur, maar leidde wel tot het aftreden van de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie en tot het vertrek van de hoogste baas van de Rijkswacht. Hun ambtsopvolgers zorgden onder druk van de publieke opinie voor enig nieuw elan. Maar de oude concurrentie en tegenwerking tussen Gerechtelijke Politie en Rijkswacht is na hun samenvoeging tot één federale politie niet verdwenen. Bij Justitie is het beeld niet anders. De reorganisatie verloopt traag, de samenwerking tussen de parketten is nog altijd slecht.

naar de Makro, de ouderavond van zijn zoon en de bank. Procureur Michel Bourlet ligt niet wakker van de nieuwe lekken uit zijn onderzoek. „Ik ga ook niet onmiddellijk op zoek naar de dader.”

Gino Russo, de vader van de vermoorde Melissa, zegt in *Het Laatste Nieuws* op de vraag of dit het onderzoek schade toebrengt: „Ik ben daar al lang niet meer bezorgd over. De hoop dat we de volledige waarheid ooit te weten komen, heb ik toch al opgegeven.”

me seksueel niet meer beziggehouden met Sabine.”

De dood van Julie en Melissa heeft hij naar eigen zeggen niet op zijn geweten. Zijn vrouw laat hen verhoorgeren als hij een korte gevangenisstraf uitzit. Dutroux zegt ze half dood teruggevonden en dag en nacht bij ze gewaakt te hebben. Teveergeefs. „Toen ik wakker werd, was Melissa dood. Ik heb haar in een plastic zak gestopt. Daarna haalde ik Julie uit de ijskast.”

Maar de politie vond dat Dutroux meteen na zijn vrijlating zeker niet de hele tijd bij hen gewaakt kan hebben. Hij ging

Frank Kools

De brandende kaars

NRC 26/7
Yves Desmet

Na honderd ben ik de tel wat kwijtgeraakt, maar de camera-ploeg van Ingeborg Beugel van KRO-Netwerk, die net zoals al die andere op onze redactie antwoorden kwam zoeken op het Belgische surrealisme van de affaire Dutroux, herinner ik me nog wel. Dat lag aan twee dingen. Vooreerst was het een superwaanzinnige dag. De hoogste Belgische parketmagistraat had die ochtend om opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van toenmalig PS-minister Elio Di Rupo gevraagd. De machtigste Waalse politicus, zoon van Italiaanse migranten en openlijk homo, werd beschuldigd van zedenfeiten met een minderjarige jongen. Het Belgische staatsbestel leek plots helemaal op instorten te staan. Terwijl Ingeborg een van

hysterie te stoppen. Di Rupo raakte ongeschonden door de zaak en Ingeborg hield er een mooie reportage aan over. De Netwerkploeg viel om nog een andere reden op. Waar een normale tv-ploeg uit een cameraman en een microfoonhoudend jongmens met een journalistiek diploma en zeer weinig tijd bestaat, was Ingeborg er met een camera- en een geluidsman en met een regisseur. En dan nog iemand die geheel onduidelijke taken deed. Geld zat hebben ze bij de publieke omroep in Nederland, maar het resultaat was er naar: het leek een minithriller in pure *film noir*-stijl geworden. Vakwerk, zei ik dan ook toen ze me belde om te vragen wat ik ervan vond. Alleen hoefde die brandende kaars die ze bovenop het computerscherm van onze journalist had gezet, kwestie van het nachtelijke sluitbeeld wat extra sfeer geven, van mij niet echt wegens iets *over the top*.

HP/De Tijd en *Vrij Nederland* schenken beide aandacht aan Marc Dutroux, de Belgische kinderonvoerder die al vijf jaar op zijn proces wacht. *Vrij Nederland* heeft een aangrijpend interview met een van zijn slachtoffers, terwijl HP/De Tijd alle feiten nog eens op een rijtje zet en zich de

vraag stelt of Dutroux niet toch seksfeesten organiseerde voor de Belgische elite. „Er is een categorie van mensen die kicken op dingen die verder gaan dan een ander voor mogelijk houdt”, zegt psychiater Marc Reisinger, die indertijd als expert bij het onderzoek betrokken was.

Rinke van den Brink

horen dateren van 1996 en 1997. Dutroux schuift in de stukken de schuld op zijn compaan Weinstein, die hij later zelf heeft vermoord, en op Lelièvre, die wordt omschreven als minder stabiel. Ook de verhoren van Lelièvre zijn op straat komen te liggen. Volgens Humo heeft hij aan de politie verklaard: „Toen we met het meisje (Laetitia) naar Marcinelle reden, vertelde Dutroux dat hij niet de enige was die dit soort dingen deed, en dat hij altijd op bestelling werkte.”

De politieverhoren van Marc Dutroux en zijn handlangers zijn dinsdag gelekt naar Belgische media. Uit de verhoren rijst het beeld op van een uiterst koelbloedig optreden van de man, die in de zomer van 1996 is gearresteerd. Hij wordt verdacht van gijzeling van zes en moord op vier meisjes. Er is gelekt naar de *Gazet van Antwerpen*, *La Dernière Heure* en naar het weekblad *Humo*. De ver-

FEITEN / De verhoren van Marc Dutroux en zijn handlangers

Camembert en Nutella-chocopasta. Verder poogt hij de andere verdachten te manipuleren, hun een groot deel van de schuld in schoenen te schuiven en liegt hij aantoonbaar.

Over Sabine en Laetitia, twee meisjes die door de politie werden bevrijd uit zijn kelder: „Sabine? Ze was geen goede keus, ze liet zich nooit doen. Ze had een moeilijke karakter, een kleine gedarmde zoals haar vader. Ik vertrouwde haar niet, ze was in staat me een toer te lappen (een strek te flikken). Laetitia was echt mooi. Vanaf het moment dat Laetitia bij mij was, heb ik

„Ik heb An en Eefje daar nog gezien. Ze waren naakt. Zo kunnen ze niet ontsnappen”, zei Dutroux. [Het was] de dag voordat ik vertrok naar Slowakije [...]. Dutroux stelde voor dat ik een van hen zou verkrachten. „Want”, zei hij, „als je terugkomt, zullen ze er waarschijnlijk niet meer zijn.”

Michel Lelièvre aan het woord tijdens een politieverhoor. Hij is de drugsverslaafde handlanger van Marc Dutroux, de Belg die vijf jaar geleden gearresteerd werd op verdenking van ontvoering, verkrachting en moord op meerdere meisjes, onder wie An,

Verhoren Dutroux gelekt naar Belgische media

ANP BRUSSEL

Schokkend verhoor Dutroux lekt uit

ANTWERPEN - Het Belgische weekblad *Humo* heeft gisteren uitgepakt met uitgelekte verhoren van Marc Dutroux, zijn vrouw Michelle Martin en Michel Lelièvre, één van zijn handlangers.

Uit de verhoren rijst het beeld op van een uiterst koelbloedig optreden van de man, die in de zomer van 1996 is gearresteerd. Hij wordt verdacht van gijzeling van zes meisjes en moord op vier van hen. De uitgelekte verhoren dateren van 1996 en 1997. Dutroux schuift in de stukken de schuld op zijn compaan Weinstein, die hij later zelf heeft vermoord, en op Lelièvre. Hoofdredacteur G. Mortier van *Humo* werpt de kritiek op de publicatie. Volgens hem wordt de correcte rechtsgang niet belemmerd. „De verdiediging heeft haar rechten, maar dat geldt ook voor *Humo*. Wat wij publiceren, is de waarheid of wat de betrokkenen zelf daarover kwijt wilden. Niemand heeft geprobeerd publicatie tegen te houden”, aldus de hoofdredac-

teur. Hij wijst erop dat een deel van de inhoud al is verschenen in het boek *De X-dossiers*. De bedoeling van de publicatie was om de essentie van de zaak-Dutroux nog eens naar buiten te brengen, zegt Mortier. „De affaire sleept al zo lang aan dat allerlei nevenkwesties de zaak dreigen te banaliseren.” De kritiek dat *Humo* door het afdrukken van gruwelijke details uit het dossier een kaakslag uitdeelt aan de ouders van de vermoorde en mishandelde kinderen, wijst Mortier af. „Voor de ouders staat hier niets nieuws in. En de ergste zaken hebben we geschrappt. Een greep uit de publicatie: **Over de ontvoering An en Eefje** Michel Lelièvre: „Kort na de ontvoering van An en Eefje arriveerde er een man met een Mercedes 190 in Sars-la-Buissière. Dutroux heeft me toen gezegd dat hij de meisjes was komen bekijken, maar dat ze hem niet interesseerden. Ik heb An en Eefje nog gezien na het bezoek van die man. Ze waren naakt. Zo kunnen ze niet ontsnappen, zei Dutroux.”

Over de dood van An en Eefje Michelle Martin: „Op een avond in september 1995 kwam Marc me opzoeken en vertelde dat An en Eefje dood waren. Hij had tranen in zijn ogen. Hij deed alsof het hem pijn deed, maar voor mij was het duidelijk dat hij ze samen met Bernard Weinstein had vermoord.”

Over de ontvoering van Julie en Melissa Michelle Martin: „Dutroux zei dat hij Julie en Melissa had ontvoerd, samen met Bernard Weinstein. Hij vroeg me om voor de meisjes te koken. Hij zei dat ze naakt in het huis rondliepen. Ik weet ook dat ze dikwijls samen naar pornofilms keken: Marc, Bernard en de kinderen.”

Over de dood van Julie en Melissa Marc Dutroux: „Op zeker moment ben ik in slaap gevallen. Toen ik wakker werd was Melissa overleden. Ik heb haar in een plastic zak gestopt. Ik heb dat gedaan na een moment van rouw. Daarna haalde ik het lijk van Julie uit de ijskast.”

ZOMERKIJKERS

onze politieke journalisten volgde, die in het parlement de torenhoge paniekaanvallen registreerde, kreeg ik een telefoontje van mijn 'deep throat' in regeringskringen. Op een bankje in het park mocht ik het bezwarend dossier lezen, dat uit één verhoor bleek te bestaan van een inmiddels meerderjarige kerel, die aan de speurders verklaard had als vijftienjarige seks te hebben bedreven met de PS-politicus. Het is de enige keer dat ik, terug op de redactie, bovenop een tafel ben gaan staan, iedereen beval alles te laten vallen om binnen het uur de volledige levensloop van een zekere Olivier Trusnach samen te stellen. Dat lukte ook, niet het minst dankzij de talrijke contacten van onze eigen homoreddacteurs. De man in kwestie bleek de grootste blaaskaak van de Brusselse homoscene te zijn, een mythomaan die ieder weekende aan de bar vertelde met welke hoge ome van de zakenwereld, het parlement of zelfs het koninklijk paleis hij dat weekend weer in de koffer gedoken was. Die onthulling bleek daags nadien op het nippertje voldoende om de

en tot een schandaal. Dutroux is nog altijd niet berecht, onder meer omdat autoriteiten hun vingers niet durven te branden aan het dossier dat nu zo'n half miljoen pagina's beslaat. 'Als Belgen nog ergens in verenigd zijn, dan is het in het gevoel dat boven de hoofden van de gewone mens zich iets ongrijpbaars afspeelt.' VK 26/7

De stilte rond Dutroux

HILVERSUM - „Onze dochter is vijf jaar geleden dood in een tuin gevonden, samen met haar vriendin Julie. Maar nog steeds weten we niet wie hen heeft ontvoerd, waaraan ze zijn overleden en wie hen seksueel heeft misbruikt.” Dat zegt Carine Russo, moeder van Melissa Russo, een van de slachtoffers van de Belgische misdadiger Marc Dutroux.

Dutroux wees de plaats aan waar de meisjes werden begraven, maar ontkent voor de ontvoering en de moorden verantwoordelijk te zijn. Intussen is een aantal van zijn medeverdachten vrijgelaten en laat het proces tegen Dutroux al vijf jaar op zich wachten. Zembla ging naar België en zocht antwoord op de vraag waarom nog steeds niemand is gestraft voor de wandaden die in 1996 iedereen in beroering brachten. De stilte rond Dutroux is donderdag 23 augustus om 21.15 uur te zien bij de VARA/NPS op Ned. 3.

De zaak: Dutroux begint in Bertrix, een dorpje in de Ardennen. Daar verdwijnt de 14-jarige Laetitia na een bezoek aan een zwembad. Onderzoeksrechter Conorotte stuurt een team op pad en observeert Dutroux. Vijf dagen na de ontvoering van Laetitia worden Marc Dutroux, zijn vrouw en vijf medeverdachten gearresteerd. Op aanwijzing van Dutroux worden in een geheime bergplaats in een kelder van zijn huis de 12-jarige Sabine en Laetitia aangetroffen. De meisjes zijn nog in leven, maar blijken maandenlang te zijn opgesloten. Ze zijn sterk vermagerd en seksueel

misbruikt. Daarna worden de lichamen van Melissa en Julie gevonden. An Marchal en Eefje Lambrechts verdwijnen spoorloos tijdens een schoolvakantie in augustus 1995. Een maand na hun ontvoering zijn ze dood. In 1996 worden ze opgegraven in de tuin van een huis in Charleroi.

Aanvankelijk pakt onderzoeksrechter Conorotte de zaak voortvarend aan. Maar hij wordt van de zaak gehaald als hij is gesignaleerd op een benefietavond voor de slachtoffers. Volgens de verdediging van de verdachten is hij daardoor partijdig. Er komt een nieuwe, onervaren, onderzoeksrechter die in de periode die volgt een reeks arrestanten vrij laat. Alleen Dutroux, zijn vrouw Michelle Martin en de verdachte Michel Lelièvre zitten nog vast.

Uit een onderzoek, ingesteld door een parlementaire onderzoekscommissie blijkt dat politie en justitie tijdens het onderzoek naar de ontvoeringen slecht hebben gefunctioneerd. Eén van de leden van de onderzoekscommissie was de parlementariër Verwiltgen. Inmiddels is hij minister van Justitie. In Zembla zegt hij: „Heel wat mensen zijn niet gestraft of hebben een symbolische straf gekregen. Sommigen hebben zelfs een bevordering gekregen. Het is allemaal zeer eigenaardig.” En Carine Russo, moeder van de vermoorde Melissa, zegt: „Dutroux is de boom die het bos verbergt.”

Verbazing wekte bijvoorbeeld de vrijlating van Dutroux' zakelijke kennis Nihoul. Toch zijn er veel aanwijzingen dat Nihoul bij de zaak betrokken was. De fractievoorzitter van Agalev (de Vlaamse Groenen) F. Lozie zegt in Zembla: „Nihoul was een man met bijzonder veel relaties in politieke kringen in Brussel. En het is voor veel mensen bijzonder vervelend als al die relaties bekend zouden worden.”

In België is het nu al jaren stil rond de zaak Dutroux. Als Dutroux in het nieuws is, dan heeft hij de publiciteit zelf gezocht omdat hij te lijden zou hebben onder het strenge gevangenisregime. De ouders van de ontvoerde en vermoorde meisjes lijken inmiddels steeds meer alleen te staan in hun strijd. De aandacht van het Belgische volk dat een paar jaar geleden nog massaal meeliep in witte marsen, is verstomd.

Volgens justitie zal de zaak Dutroux in de tweede helft van 2002 beginnen. Maar die datum is al verschillende keren gewijzigd. Probleem lijkt dat Dutroux moord en ontvoering ontkent en dat er ondanks het jarenlange onderzoek nauwelijks bewijzen zijn gevonden. Dutroux zit in elk geval nog vijf jaar achter slot en grendel wegens het plegen van geweld tijdens een ontsnappingspoging.

Hoogeveense
Courant 22-08

PAR 27-7 Onderzoek dode seksfeest gestopt

HAARLEM - Het openbaar ministerie in Haarlem staakt het onderzoek naar de beweringen van Haarlemmer R. Warmerdam dat hij heeft gezien hoe begin jaren negentig tijdens een seksfeest een dertienjarige jongen is omgebracht. Volgens justitie zijn er geen aanknopingspunten voor verdere naspeuringen. (ANP)

Justitie zet punt achter onderzoek kindermoord

Geen aanwijzingen voor moord

NVHN 27/7 op seksfeest.

Haarlem - Het Openbaar Ministerie in Haarlem staakt het onderzoek naar de beweringen van Haarlemmer R. Warmerdam dat hij heeft gezien hoe begin jaren negentig tijdens een seksfeest een 13-jarige jongen om het leven is gebracht. Volgens justitie zijn er geen aanknopingspunten voor verdere naspeuringen.

De Haarlemmer beweerde dat hij aanwezig was bij de moord op een 13-jarige jongen tijdens een seksfeest in de omgeving van Amsterdam. Volgens de man zijn er tussen 1987 en 1993 tijdens seksfeesten nog zeker twee andere kinderen vermoord. In een geval zou het gaan om een Chinees meisje.

Ook claimde Warmerdam dat hij de Belgische kinderverkrachter Marc Dutroux tussen 1986 en begin jaren negentig verschillende keren heeft gezien in een Amsterdamse smclub. De Haarlemmer vertelde ook dat hij wist wie achter de moord op het verdwenen Duitse jongetje Manuel Schawald zat.

Het OM in Haarlem liet na de beweringen van de Haarlemmer de regiopolitie Kennemerland een oriënterend onderzoek doen. Warmerdam is en-

kele keren gehoord. Ook zijn rechercheurs met hem op pad geweest om de villa te vinden waar de seksfeesten zouden hebben plaatsgevonden.

Volgens persofficier van justitie J. Hartjes zijn de verklaringen van de Haarlemmer soms tegenstrijdig en ook niet concreet genoeg om nader onderzoek te kunnen doen. Justitie in Haarlem sluit daarom het dossier.

De Haarlemmer heeft wel een locatie in de regio Gooi- en Vechtstreek aangewezen als de plek waar het seksfeest zou hebben plaatsgevonden. Het OM in Haarlem speelt daarom de resultaten van het onderzoek voor de zekerheid door naar de politie in deze regio, maar zegt tegelijkertijd dat er eigenlijk geen concrete aanknopingspunten zijn. (ANP)

Nederlands onderzoek Dutroux leidt tot niets

HAARLEM - Het onderzoek van het Haarlems openbaar ministerie naar vermeende activiteiten van Marc Dutroux in Amsterdam, heeft niets opgeleverd. De verklaringen van een Haarlemmer die zei betrokken te zijn geweest bij seksfeesten van Dutroux, zijn volgens het OM inconsistent en bieden geen verdere aanknopingspunten. De omstrede Belgische werkgroep Morkhoven had aangifte gedaan tegen de man, die interviews gaf over kindermoorden aan onder meer het ANP.

BINNENLAND

MEIKO 27/7 ‘Geen aanwijzingen voor kindermoorden’

HAARLEM Het Openbaar Ministerie in Haarlem staakt het onderzoek naar de beweringen van een man uit Haarlem die zegt dat hij heeft gezien hoe begin jaren negentig tijdens een seksfeest een 13-jarige jongen is omgebracht. Volgens justitie zijn er geen aanknopingspunten voor verdere naspeuringen. Volgens de man zijn er tussen 1987 en 1993 tijdens seksfeesten nog zeker twee andere kinderen om het leven gebracht. In één geval zou het gaan om een Chinees meisje. (ANP)

oorspronkelijk bericht gewoet op de OpC voorpagina

Vrijdag 27 juli 2001

Politie stopt met kindermoordzaak

HAARLEM - Het verhaal van een 28-jarige man uit Haarlem die beweert getuige te zijn geweest van kindermoorden tijdens seksfeesten, klopt niet. Dat blijkt uit het recent afgeronde politieonderzoek. Volgens justitie zijn de verklaringen van de Haarlemmer 'deels tegenstrijdig' en 'te weinig concreet'. Het dossier wordt door het openbaar ministerie (OM) daarom gesloten.

De man kwam begin maart met zijn verhaal. Hij zou als schandknaap aanwezig zijn geweest bij seksfeesten. Deze hadden jaren eerder plaats gehad in een boerderij onder de rook van Amsterdam. Bij één van de deze feesten zou een 13-jarige jongen zijn gewurgd. Zijn lichaam werd volgens de getuige daarna in een nabijgelegen plas gedumpt. De zaak deed stof opwaaien omdat de Belgische kindermoordenaar Dutroux als betrokkene bij de affaire werd genoemd.

Vlucht familie in Bulger-drama

PAR 2-1

LONDEN - De familie van de jonge Brit Robert Thompson, een van de jongens die in 1993 de tweejarige James Bulger vermoordden, is vorige week voor de negende maal gevlucht na een aanval op hun woning. "Na elke verhuizing zijn we doodsbang dat mensen ontdekken wie we zijn," aldus gisteren Thompsons moeder tot het BBC-programma *Panorama*. Thompson en mededader Jon Venables kwamen onlangs vrij en kregen een nieuwe identiteit. (Ind.)

Nicky Verstappen

NRC

MAASTRICHT, 3 JULI. Het politiekorps Limburg-Zuid heeft het onderzoek naar de dood van Nicky Verstappen voorlopig stopgezet. De 11-jarige jongen werd op 10 augustus 1998 dood aangetroffen op de Brunsummerheide. Het wordt volgens de politie nooit duidelijk waaraan de jongen is gestorven. Ook is niet zeker of hij seksueel is misbruikt. In totaal heeft de politie Limburg-Zuid 48.000 onderzoeksuren besteed aan het dossier, het grootste politieonderzoek in het district ooit. (ANP)

TEL Ouders vermoord jongetje wanhopig na 4-7 opnieuw stopzetten politieonderzoek

'Nicky heeft nog dag geleefd'

door JOAN VAN DEN DUNGEN

HEIBLOEM, woensdag
„We blijven hopen en zullen strijden totdat we er bij neervallen”, zeggen de wanhopige ouders van Nicky Verstappen uit Heibloem drie jaar na de laffe moord op hun kind. Gisteren maakte de hoofdofficier van justitie Maastricht bekend dat ook het nieuwe onderzoek naar het geruchtmaakte misdrijf is gestopt. „Voor ons is het onverteerbaar dat de dader nog vrij rondloopt”, verzucht moeder Bertie Verstappen (38).

„We waren er eerlijk gezegd al een beetje bang voor. Maar toch doet het vreselijk veel pijn. Het lijkt nu allemaal zo definitief, alsof we hiermee maar moeten leren leven.”

De 11-jarige Nicky verdween in de vroege ochtend van maandag 10 augustus 1998 op blote voetjes uit een zomerkamp op de Brunsummerheide in Zuid-Limburg. De kampleiding dacht eerst nog dat het jongetje het niet naar zijn zin zou hebben gehad en boos naar huis was gelopen. Om die reden werd pas enkele uren later groot alarm geslagen. Een dag later deed de politie, die het hele bos uitkamde een gruwel vondst. In een dennenbosje, op amper enkele honderden meters van het jeugdkamp werd het kinderlijkje ontdekt.

Vorig jaar werd het politieonderzoek, tot grote woede van de ouders, stilgelegd omdat er niks meer te onderzoeken zou zijn. Peter en Bertie Verstappen weigerden daar mee te nemen. Zij smeekten in advertenties in plaatselijke dagbladen eenieder, die klaarheid kon brengen in het misdrijf, van zich te laten horen. Maar niemand reageerde.

De beide ouders kregen in november vorig jaar weer alle hoop toen justitie besloot om op hun dringende verzoek het dossier opnieuw te openen. Het was de allereerste second opinion in ons land die toegevoerd werd. Een commissie 'Tweede Beoordeling' onder leiding van hoofdadvocaat-generaal Cremers uit Arnhem vond dat er wel degelijk genoeg aanknopingspunten waren om klaarheid te kunnen brengen in het misdrijf.

Opnieuw werden 15 rechercheurs op het onderzoek gezet en medische en forensische

De moeder van Nicky reageerde teleurgesteld op het nieuws. „We moeten nu even rusten voordat we weten wie Nicky heeft omgebracht.” De ouders van Nicky zijn kritisch over het onderzoek door de politie. Zij blijven zich erover verbazen dat de man die de jeugdkampen in Heibloem organiseert, nooit verdachte in de zaak is geweest. „Hij is wel ondervraagd, stevig ook, maar nooit door een specialist”, zegt ze. Het dossier-Verstappen is een van de zaken waar misdaadverslaggever Peter R. de Vries zich van meet af aan in heeft vastgebeten. In 1999 blies een uitzending van zijn tv-programma het in het slop geraakte politieonderzoek nieuw leven in. Het stopzetten van het onderzoek vindt hij 'buitengewoon jammer'. De Vries meent dat de politie in de beginfase 'ernstige fouten' heeft gemaakt, dat zij onvoldoende middelen heeft ingezet en onderzoeksmogelijkheden heeft laten liggen. Hij kondigt aan aandacht te blijven geven aan de zaak. ANP

Onderzoek dood Nicky Verstappen gestaakt

MAASTRICHT - De politie heeft het onderzoek naar de dood van Nicky Verstappen gestaakt. De 11-jarige Nicky werd 10 augustus 1998 dood gevonden op de Brunsummerheide, waar hij twee dagen eerder tijdens een jeugdkamp verdween. De politie Limburg-Zuid heeft 48.000 onderzoeksuren besteed aan het dossier, het grootste onderzoek in het district ooit. In augustus 1999 zette de politie het onderzoek ook al stop, maar ze heropende het op verzoek van de ouders in november vorig jaar.

Hoewel 375 mensen zijn verhoord en drie huiszoekingen verricht, denken de ouders van Nicky dat het onderzoek niet grondig genoeg is geweest. Het is nooit gelukt vast te stellen hoe Nicky om het leven is gekomen. Ook is niet zeker of hij seksueel is misbruikt. Maar dat hij is omgebracht, staat voor de ouders vast. „Nicky zou nooit in zijn eentje zijn gaan rondzwerven over de

lichaam aan. Niet duidelijk is of het meisje seksueel is misbruikt.

Julia's dood versterkt de vrees dat de 10-jarige Adelina uit Bremen, die sinds vorige week donderdag spoorloos is, eveneens het slachtoffer is geworden van een misdrijf. De dochter uit een Russisch-Duits gezin was 's middags bij haar overgrootvader op bezoek ge-

weest in diens flat, slechts tweehonderd meter van haar ouderlijk huis. Zij keerde 's avonds niet terug. Evenals in Hessen zette de politie in Bremen veel manschappen in, maar ook het gebruik van helikopters leverde tot nu toe niets op.

Het lot van de twee meisjes heeft opnieuw de aandacht gevestigd op de verdwijning van

■ Nicky Verstappen werd 11 augustus 1998 op honderden meters van het jeugdkamp gevonden.

■ De ouders van de vermoorde Nicky Verstappen zullen zich ook ditmaal niet neerleggen bij het stopzetten van het politieonderzoek. „We blijven voor hem vechten, net zolang er iets te vechten valt.”

FOTO: JOHN CLAESSENS

deskundigen uit de hele wereld opgetrommeld. „We hebben 375 min of meer verdachte personen aan de tand gevoeld”, meldt politiewoordvoerder Math Dereij. „En daarvan een groot aantal meerdere malen. Vorige week hebben we nog een 58-jarige verdachte uit Kerkrade aangehouden, maar ook die moesten we weer laten lopen wegens gebrek aan bewijs.”

Raadsels

Justitie zocht de dader onder de leiders van het zomerkamp, de deelnemers van een kamp dat even verderop tegelijkertijd plaatsvond en verder alle pedofielen die ervoor in aanmerking kwamen. Een deskundige ontdekte echter, dat Nicky niet kort na zijn verdwijning om het leven moet

zijn gebracht maar zo'n dag later. „Zoets roept natuurlijk veel raadsels op”, zegt SBS-misdaadverslaggever Peter R. de Vries die een beloning van een 500.000 gulden uitloofde voor de gouden tip in deze zaak. „Dat betekent dat Nicky nog geleefd moet hebben toen men hem aan het zoeken was.”

Moeder Bertie Verstappen: „Ik geloof echt wel dat de politie zijn best heeft gedaan. Maar de blunders die er vooral in het begin zijn gemaakt en belangrijke sporen hebben uitgewist, die blijven aan ons knagen. We kunnen het er ook niet bij laten zitten. We blijven vechten voor onze Nicky, net zolang er iets te vechten valt. Ik hoop nog steeds dat de gene die meer weet zich zal melden. Pas dan kunnen we de dood van onze Nicky een plaatsje geven.”

Vermiste kinderen via gsm gezocht

TEL 24/7 Van onze correspondent

BERLIJN, dinsdag

De Duitse politie gaat bezitters van een mobiele telefoon inschakelen bij de opsporing van vermiste kinderen en gestolen auto's.

De oplettende burger kan bij het geven van een waardevolle tip rekenen op een beloning van 500 mark. Deelnemers zullen per dag maximaal twee keer worden lastiggevalen met een 'zoekopdracht'.

Het idee om voor een vermist kind of voertuig snel alarm te kunnen slaan, zodat talloze extra ogen worden ingeschakeld, is afkomstig van oud-politieman Peter Schmid, die in München het bedrijf Safecity heeft opgericht.

De noodsignalen via Short Message Service (sms) worden niet door de politie uitgezonden, maar door het bedrijf van Schmid. Zijn bedrijf heeft al meer dan 4500 gsm-bezitters geregistreerd. Dagelijks wordt de lijst met zo'n 100 nieuwe namen aangevuld. De directeur van Safecity is zo overtuigd van zijn systeem, dat hij volgend jaar in Groot-Brittannië een kantoor wil openen en ook al het oog heeft gericht op andere Europese landen.

De politie in Karlsruhe is enthousiast over het nieuwe systeem. „Waarom zouden wij bij opsporingen geen gebruik maken van de nieuwe

media?” Er klinken echter ook kritische geluiden, omdat de politie opsporingsgegevens gaat doorspelen aan een commercieel bedrijf. Schmid zegt daarover: „Niemand hoeft bang te zijn. Wij geven alleen informatie door die de politie sowieso naar buiten zou hebben gebracht.”

Ook door een limiet te stellen aan het dagelijks aantal meldingen wil de initiatiefnemer critici die mond snoeren die bang zijn dat opsporingsberichten binnenkort aan inflatie onderhevig zullen zijn.

de 9-jarige Peggy uit Lichtenberg in Noord-Beieren. Het meisje is sinds 7 mei van dit jaar niet meer gezien.. (GPD)

MAASTRICHT - De politie van het district Limburg-Zuid heeft het onderzoek naar de dood van Nicky Verstappen voorlopig stopgezet. Dat heeft de politie gisteren bekendgemaakt. Het wordt volgens de politie nooit duidelijk waaraan de jongen is gestorven. Ook is niet zeker of hij seksueel is misbruikt. De 11-jarige Nicky Verstappen uit het Noord-Limburgse Heibloem verdween op 8 augustus 1998 tijdens een jeugdkamp op de Brunsummerheide.

● Nicky Verstappen

Van onze correspondent WIERD DUK

Berlijn - Duitsland is in de ban van de verdwijning van enkele jonge meisjes en de moord op de 8-jarige Julia uit Hessen. Sinds enige tijd sieren de gezichten van de spoorloos verdwenen Julia, Adelina en Peggy, afkomstig uit verschillende delen van Duitsland, de pagina's van zowel de boulevardbladen als de serieuze kranten. Gisteren werd het land geschokt door het bericht dat een van de meisjes is vermoord. Het verkoelde lijkje van Julia uit Biebertal, in de westelijke deelstaat Hessen, werd woensdag in een bos aangetroffen. DNA-onderzoek wees de identiteit van het slachtoffer uit. Een man die in verband met de moord was aangehouden, werd later op de dag vrijgelaten. Julia werd sinds vorige week vrijdag vermist. Zij was voor het laatst gezien rond half zes 's middags op een speelplaats. Het meisje blijkt aan zwaar hoofdletsel te zijn bezweken.

Terwijl de vertwijfelde ouders via de media de mogelijke ontvoerders opriepen om hun kind terug te brengen, zetten de autoriteiten een groot-scheepse zoekactie op gang, waaraan meer dan 1.000 politieagenten deelnamen. De speurders doorzochten minutieus 30 vierkante kilometer terrein. Maar zonder resultaat.

Het was een voorbijkomende fietser die de politie woensdagavond attendeerde op een metershoog vuur in een bos op zo'n 60 kilometer van Julia's woonplaats. Daar troffen agenten onder een brandstapel Julia's verkoelde

Slaan van kinderen anoniem melden

Door Othon Zimmermann
DEN HAAG - Buren, kennissen of familieleden die kindermishandeling melden, blijven als zij dat willen anoniem voor het betrokken gezin en anderen. Het kabinet wil zo voorkomen dat mensen uit vrees voor narigheid maar liever hun mond houden.

De melder moet zich wel bekend maken bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). De instelling zal die naam niet doorgeven. Houden mensen hun naam geheim, dan worden hun klachten niet in behandeling genomen.

Jaarlijks sterven in Nederland zeker 50 kinderen aan verwaarlozing of mishandeling. Van hen zijn er ruim 20 in de leeftijd van nul tot twee jaar. Naar schatting 50.000 tot 80.000 kinderen zijn slachtoffer van geweld in de huiselijke kring.

Er komt geen meldingsplicht. Het kabinet vreest voor een stroom aan valse meldingen. Bovendien kan een meldingsplicht een drempel zijn voor mensen om naar een arts te gaan.

Op pagina 4
Beroepsgeheim geen obstakel

Beroepsgeheim geen obstakel

Vervolg van pagina 1

Kindermishandeling

In het wetsvoorstel dat de staatssecretarissen Vliegthart (Welzijn) en Kalsbeek (Justitie) vandaag naar de Tweede Kamer sturen, wordt een actievere opstelling geëist van hulpverleners en artsen. Als zij direct met het gezin te maken hebben, moeten zij een vermoeden van lichamelijk, psychisch of seksueel geweld zelf aan de orde stellen bij ouders of verzorgers van het slachtoffer.

Een open vizier kan er toe bijdragen dat het gezin gemakkelijker instemt met vrijwillige hulpverlening. Mocht deze aanpak niet helpen, dan kan het AMK worden ingelicht. Het beroepsgeheim staat de melding dan niet in de weg.

Hulpverleners die een melding doen, zijn in principe niet anoniem voor de ouders van het betrokken kind. Het AMK kan van deze regel afwijken als het slachtoffer extra in gevaar komt of als een vertrouwensrelatie tussen gezin en hulpverlener onherstelbare schade oploopt.

De AMK's geven voorlichting en nemen meldingen over kindermishandeling in ontvangst. Zij schakelen zonnodig de Raad voor de Kinderbescherming in of waarschuwen de politie.

Wat moet ik doen, kan ik wel iets doen? Dat is een vraag die me al vier weken bezighoudt. Ik heb een oppasadresje waar ik 4 x in de week heenga. Dan haal ik na schooltijd de kinderen (5 en 7) op en ga naar hun huis. Het probleem is als ik wegga: dan laten de kinderen me niet los en schreeuwen dat ik moet blijven. De jongste gaat dan altijd in een hoekje zitten huilen. Ze zijn BANG voor hun MOEDER! Hun moeder is zwaar alcoholiste en roker (ongeveer 4 pakjes per dag). Als die moeder dan thuis komt van haar werk, heeft ze meestal al wat teveel op (ze drinkt ook op haar werk). De kinderen hebben mij ongeveer verteld wat er allemaal gebeurt als ik al weg ben: hun moeder gaat schreeuwen en begint (meestal de jongste) te slaan. Het was me al eerder opgevallen dat de kinderen ontzettend veel blauwe plekken hebben. Nu vraag ik je: dit is toch niet normaal?

Het oudste meisje heeft psychologische problemen doordat haar vader en moeder uit elkaar zijn gegaan en de vader slechts één weekend in de twee weken thuis is (pilot bij KLM). Mijn moeder vindt dat ik door de kinderen op te vangen een veel te grote verantwoordelijkheid op me neem. Maar ik kan die twee meiden toch niet weer laten zitten? Ze smeken me altijd te blijven. Wat moet ik doen?

Ik hoop dat ik reacties zal krijgen van mensen die ook zoiets meemaken of hebben gemaakt of van iemand die er iets vanaf weet.

VPPO 30/16
Een meisje van 15

Kinderlokker gebruikte dochtertje als lokaas

Van onze correspondent LEEUWARDEN, zaterdag Tegen een kinderlokker (38) uit Leeuwarden is voor de rechtbank Leeuwarden een celstraf geëist van twee jaar, plus zes maanden voorwaardelijk.

De ontuchtpleger zorgde maandenlang voor enorm veel angst onder kinderen en hun ouders in de wijk Westeinde in Leeuwarden, waar de man geregeld toesloeg. De man gebruikte bij een gelegenheid

zijn eigen dochtertje als lokaas om twee spelende meisjes te benaderen en te betasten. Bij andere gelegenheden lokte de man zijn slachtoffer met de belofte van snoepgoed.

Justitie pakte hem met de inzet van vijf permanent opgestelde camera's in de wijk. Maandenlang snorden de camera's bij de toegangswegen tot de wijk, totdat de man op de filmbeelden werd herkend door de slachtoffers.

Uitspraak 17 juli.

Banger voor ouders dan voor heksen

LONDEN — Britse kinderen zijn banger voor hun ouders, broers en zussen dan voor buitenaardse wezens, heksen, dinosauriërs en Lord Voldemort, de booswicht uit de boeken over Harry Potter. Alleen eenogige cyclopen, draken, Dracula en Frankenstein boezemen hun meer angst in dan hun familieleden.

Dat blijkt volgens het Britse boulevardblad Daily Express uit een onderzoek onder 1300 kinderen van het museum voor natuurlijke historie in Londen. Volgens een woordvoerder van het museum is elk kind wel voor iets bang.

„Voor volwassenen is het heel interessant om te zien hoe de dingen veranderd zijn. Het is heel duidelijk dat het veel moeilijker dan vroeger is om kinderen bang te maken.”

(ANP)

Van onze verslaggeefster
Mirjam Schöttelndreier
AMSTERDAM

Wilmy Geurtjens zet haar twee kinderen, van 8 en 11 jaar, binnenkort op het vliegtuig naar Griekenland. In München moeten ze overstappen. Hun vader, die met zijn nieuwe vrouw in Griekenland op vakantie is, wacht het tweetal op.

Geurtjens: 'Ik vind het nog steeds niet leuk dat ze zonder hun vader reizen, maar vorig jaar ging het ook prima. Toch sta ik straks op Schiphol te zweten met angstfantasieën over mijn twee parels die in handen vallen van enge kerels. Ze kunnen wel goed vloeken in het Engels en Grieks, maar nog niet in het Duits.'

'Soms denk ik: was er maar een graf'

Duitse Peggy (9) is al twee maanden spoorloos

door onze correspondent
Wierd Duk

LICHTENBERG - Het leven in Lichtenberg zal, sinds die fatale dag in mei, nooit meer hetzelfde zijn. Symbool voor het verlies van de dorps onschuld is Marktplatz 8. Hier woonden Susanne Knobloch (28) en haar dochtertje Peggy van negen.

Kruidentier Jürgen Langheinrich zit achter z'n kassa en wacht op de eerste klanten. Een jonge vrouw steekt op haar fiets het marktplein over. Ze groet vriendelijk. Het is zomer, de zon schijnt, de klokken van de Johanneskerk van dominee Markus Broska slaan negen uur. Het is een Beierse idylle. En het is schijn. Kruidentier Langheinrich, wiens volle buik zit ingeklemd tussen stoel en toonbank, had Peggy die morgen nog gezien. Bijna dagelijks kocht het meisje met de heblauwe ogen in zijn winkel snoep voordat ze naar school ging. En anders zwaaide ze wel naar hem, want Peggy was - of 'is', de Lichtenbergers weten al niet meer in welke tijd zij over Peggy moeten spreken - een opgewekte, spontane meid. Eigenlijk was Peggy, die als 'sleutelkind' veel alleen op straat ronddoelde, in Lichtenberg geliefder dan haar moeder. Susanne Knobloch kwam twee jaar geleden vanuit Halle aan de Saale, in Oost-Duitsland, naar Lichtenberg. Tien kilometer verderop, in Langenbach, vond ze werk als bejaardenverzorgster. Susanne leefde geïsoleerd, deed geen pogingen om te integreren in de dorpsgemeenschap, kwam nooit op schoolavonden en was geen lid van de dorpsverenigingen. „Dat is ongebruikelijk”, beweren de Lichtenbergers. Wanneer Susanne zich al in het

openbaar vertoonde, zag ze er soms 'vreemd' uit. „Dan had ze zich uitgedost als een Turkse”, herinnert Langheinrich zich. „Met hoofddoek en lange jurk”. Susannes nieuwe vriend kwam uit Turkije. Vandaar. Sinds twee maanden is er geen spoor van Peggy Knobloch. Na schooltijd was ze met vriendinnetjes opgelopen, vlakbij de Marktplatz hadden ze afscheid genomen. Dat was op 7 mei, 's middags. Sindsdien: niets. De hele omgeving is minutieus uitgekamd, Tornado's met warmtezoekende camera's van de Bundeswehr hebben het heuvelachtige gebied in kaart gebracht. Meer dan tweeduizend tips zijn nagetrokken, de familie is ondervraagd, net als de Turkse vriend. Verlaten mijnschachten zijn doorzocht, zelfs de plaatselijke afvalstort is doorploegd. Zonder resultaat. Geen kledingstuk, geen schooitas, geen fiets, zelfs geen haar. Niks. Burgemeester Köhler wordt er gek van. „Aan de andere kant: Peggy is in ieder geval niet verongelukt, want dan zou het lijk zeker zijn gevonden.” De beminnelijke, bebaarde sociaal-democraat heeft altijd het gevoel behouden dat Peggy nog in leven is. „Maar waar is ze?” Per jaar komen in Duitsland 80 tot 90 kinderen door geweld om het leven. Meer dan 900 kinderen, jonger dan veertien jaar, worden vermist. Nadat deze maand het verkoelde lijk van de 8-jarige Julia Hose uit de deelstaat Hessen in een woud was aangetroffen, deed bondskanselier Schröder in Bild een boude uitspraak: „Kinderkrachters en -moordenaars moeten voor altijd achter slot en grendel verdwijnen. Therapie helpt niet.” Geschokt door de recente verdwijningen en kindermoorden - dit voorjaar werd de 12-jarige Ulrike Brandt uit Eberswalde ontvoerd, misbruikt en gedood,

de 10-jarige Adelina uit Bremen verdween deze maand spoorloos - sterft bijna 80 procent van de bevolking in met Schröders voorstel. De grens met Tsjechië ligt op een half uur rijden van Lichtenberg. Aan de overkant, in Bohemen, is het Sodom en Gomorra, zeggen de Duitsers. En inderdaad: een eindeloze hoeveelheid bordelen en seksclubs wacht hier op Duitse klanten, er is veel straatprostitutie: de armoede trekt een treurig spoor. Peggy, een knap meisje, zou het laatst zijn signaleerd in een rode Mercedes met Tsjechisch nummerbord. „Ontvoerd door de kinderporno-maffia”, schreeuwden de boulevardbladen. Een Tsjechische bende, de Russische maffia: vanzelfsprekend doen in de regio, na zoveel weken van vertwijfeling, allerlei speculaties de ronde. Uit het voormalige communistische Oostblok is de afgelopen jaren wel vaker raar spul gekomen, weten ze hier. Politiewoordvoerder Klaus Bernhardt gelooft er niets van. „In Tsjechië kun je voor honderd mark een kind kopen”, weet hij. „Waarom zou je dan het risico lopen om een Duits meisje de grens over te smokkelen?” Het komt wel vaker voor dat er in dit bosrijke gebied vol rotsen en dalen iemand wordt vermist. „Maar dat zijn meestal ouderen, die in het woud verdwalen en omkomen”, aldus de flegmatieke Bernhardt. Het 'geval Peggy' is de meest geruchtmakende zaak waarmee de politiemann ooit te maken heeft gehad. Een Soko (Sonderkommission) van vijfenzeventig man is er permanent mee bezig. 'Warme sporen' zijn er niet meer. Inmiddels zijn helderzienden ingeschakeld. De beloning voor de gouden tip was aanvankelijk 5000 mark, maar

bedraagt nu al 50.000 mark. Hoewel de Knoblochs geen 'voorbeeldfamilie' vormen, is het medeleven van de bevolking groot, beweert Bernhardt. „De mensen proberen enorm te helpen. Op veertig kilometer van Lichtenberg rook iemand een lijk en belde ons. Wij erheen: bleek het om een auto met slachtoffer te gaan. Elders hetzelfde: vonden we in een bos een begraven herdershond.” Overigens, weet Bernhardt, is de Turkse vriend intussen van het toneel verdwenen. Dat hadden de klanten van kapper Heinz Köcher in Lichtenberg al voorspeld. 'Die Turk', vertelden de dames, sloeg Peggy. Hadden ze gehoord. En hij was door de moeder al eens eerder op straat gezet. Conclusie: de man neemt wraak. Wie weet zit Peggy allang in Turkije. Dominee Markus Broska heeft zojuist de godsdienstles in klas 3B van de Volksschule - Peggy's klas - achter de rug. Peggy was geliefd, zegt ook Broska. En toch hangt rond het 'sleutelkind' een waas van eenzaamheid. Broska: „Peggy sprak op straat veel mensen aan, zocht misschien naar contact. Wellicht heeft ze net de foute getroffen.” Broska weet het niet, de Lichtenbergers weten het niet. Niemand weet het. De dorpsbewoners zijn moe en willen verder. „Op dorpsfeesten waar Peggy bij had moeten zijn, wordt er nog wel over haar gepraat”, vertelt burgemeester Köhler. „Maar het leven gaat door.” Wel wil hij nog kwijt het vreemd te vinden dat Susanne Knobloch Lichtenberg heeft verlaten. „Ik hoor de mensen zeggen: Als Peggy nog leeft en naar huis belt, wat dan?” Ja, als Peggy nog leeft. Dominee Broska vreest het ergste. „Soms denk ik: het zou voor de moeder beter zijn als er een graf was. Nu is er niets. Zelfs geen einde.”

Het zwaar gehavende gezin woont ergens in de provincie Groningen. De moeder doet anoniem haar verhaal. Het is zo al zwaar genoeg om van de brokstukken nog iets van een leven op te bouwen. „Er zijn maar weinig mensen, die begrijpen dat het nog steeds heel slecht met ons gaat.”

Hoewel haar wereld als een kaartenhuis ineens stortte, kon ze het zich niet veroorloven bij de pakken neer te zitten. Er kwam van alles op haar af. En hoe onmachtig ook, de zorg voor haar kind stond en staat voorop. „Aids, we gaan allemaal dood, want met wie zou hij het nog meer hebben gedaan? Nu slachtoffer, straks dader? Dat gebeurt vaak. Hoe moet je iemand bijbrengen dat hij respect voor een ander moet hebben, als zijn vader, degene die hem heeft verwekt, geen enkel respect voor hem kon opbrengen?” Uit een - gedwongen - test bleek dat vader niet met HIV-virus was besmet.

Een zorg minder, maar er bleven nog zoveel andere over. „Hij wilde niet meer naar school. Werd heel snel boos. De ene ruzie volgde de andere op. Ik wilde met hem praten, zocht contact. Hoe meer, hoe beter, dacht ik. Maar hij begon zich steeds vaker en steeds heftiger tegen mij af te zetten. Op school was hij meestal heel aardig en vriendelijk, maar thuis niet te genieten. Puberaal gedrag? Dat zal er heus mee hebben te maken, maar het was veel erger. Hij wilde niet meer in z'n eigen bed slapen, want dáár was het gebeurd. Mijn zoon was volledig de kluts kwijt. Hij kreeg verkeerde vrienden en dreigde crimineel te worden. Door toedoen van mijn ex was de sfeer thuis totaal verziekt. Op een gegeven moment was m'n zoon echt overspannen, maar medicijnen kreeg hij niet. Daar was hij nog te jong voor. Met de hulp van verschillende hulpverleners proberen we beetje bij beetje uit het diepe dal te klimmen. Het gaat moeizaam. Er hoeft maar 'dit' te gebeuren en we donderen weer in dat

NVHN
2/6

De verwoestende kracht van ontucht in het gezin

Seksueel misbruik, zeker binnen een gezin, slaat diepe wonden. Zo diep, dat het zeer de vraag is of het ooit nog goed komt. De moeder die hieronder haar verhaal doet, was getrouwd met een man die zich vergreep aan een kind. Háár kind. De banden met vader zijn inmiddels verbroken. Hem staat een veroordeling te wachten. De straf kan wat haar betreft niet zwaar genoeg zijn, maar daarmee zijn de problemen niet de wereld uit. "Toen mijn zoon begon te praten en mijn ex werd aangehouden door de politie, zeiden mensen in mijn directe omgeving: Nu is het voorbij. Niets is minder waar. Toen begon het pas.

Onze levens waren in één klap verwoest."

VERVOLG AVIEN 2/6

grote zwarte gat."

De echtscheiding werd vrijwel onmiddellijk in gang gezet en daarmee belandde de moeder in de wereld van de advocatuur. Boedelscheiding, huis verkopen. Nog meer kopzorgen. Tranen vloeien. "Is het nu mijn schuld dat jullie gaan scheiden, vroeg m'n kind. Daar had m'n ex namelijk altijd mee gedreigd. Als het bekend zou worden, zouden papa en mama gaan scheiden en dan was het zijn schuld. Gelukkig heb ik hem duidelijk kunnen maken dat alle schuld bij m'n ex ligt en bij niemand anders."

De woede en het verdriet zijn van het gezicht van de moeder af te lezen. Ze heeft serieus overwogen een einde aan haar leven te maken. Een overdosis pillen en alles is voorbij. "Ik heb het niet gedaan, want we móeten verder."

De zelfverwijten blijven: "Ik vind mezelf een heel slechte moeder. Ik heb altijd gezegd: Wat zijn dat voor moeders in wier gezinnen ontucht wordt gepleegd? Zoiets merk je toch. Niet dus. Het is ons leven binnengeslopen en steeds erger geworden, maar ik heb er niets van gemerkt. Pas toen ik door de politie werd ondervraagd, werd ik gedwongen heel diep in mijn geheugen te spitten en viel alles op z'n plaats. Toen kon ik bepaalde opmerkingen en gedragingen, die normaal gesproken geen belletje doen rinkelen, pas plaatsen. Ik neem het mezelf zeer kwalijk dat het mij niet eerder is opgevallen." Voor alle duidelijkheid: het seksueel misbruik vond plaats als moeder naar haar werk was.

Direct nadat de ontucht aan het licht was gekomen, lichtte de moeder de naaste familie in. Anderen, die verder van het gezin stonden, kregen slechts te horen dat ze gingen scheiden. "Het gevolg was dat ik de zwartepiet kreeg toegeschoven. Ik was degene die hem eruit had gegooid en die hem verbood ons huis nog te betreden. Mensen begrepen het niet."

Niet onlogisch, want haar ex kwam voor de buitenwacht over als een modelvader en een zeer aimabel mens. "Hij wilde altijd die leuke, behulpzame man zijn. Stond voor iedereen klaar. En ging er toch iets mis, dan lag het nooit aan hem. Manipuleren, zo zie ik het achteraf. Nu wel, maar toen dacht ik dat hij gewoon gelijk had."

Dat hij veel met zijn zoon optrok, dat ze samen leuke dingen deden, dat heeft moeder nu ook een plaats kunnen geven: "Omkoping. Het geven van cadeautjes en het doen van leuke dingen waren bedoeld als zwijggeld. Iets anders kan ik er niet van maken. Toen hij uit voorar-

rest kwam, kreeg m'n zoon een mobiel telefoontje van hem. Mama mocht er niet van weten, zo had hij gezegd. Op die manier sloeg hij twee vliegen in één klap: m'n zoon was zeer verguld met het apparaatje, want welk kind wil niet zo'n ding hebben, en hij had een manier om stiekem met hem in contact te komen."

Hoe vreemd het ook mag klinken, een poging de vader uit de ouderlijke macht te zetten, mislukte. Moeder had al de voorgedij toegewezen gekregen en haar ex woonde niet meer thuis. "Ik overweeg beroep in te stellen tegen deze beslissing. Mijn ex mag nooit meer iets te zeggen krijgen over mijn kind. Volgens m'n advocaat kan ik beter de strafzaak afwachten. Wordt m'n ex veroordeeld, dan sta ik veel sterker."

Tijdens het gesprek lacht de moeder één keer en wel bij de vraag hoe de verslaggever haar moet noemen. Zonder aarzeling zegt ze: "Noem mij maar Máxima. Waarom weet ik niet, het is de eerste naam die bij me opkomt." Het is in elk geval iemand, die een vader met een dubieus verleden heeft.

JON VAN SCHILT

Wachtlijsten bij hulpverlening

Slachtoffers van seksueel misbruik zijn beschadigd, zowel geestelijk als lichamelijk. Herstel vraagt veel tijd, aandacht en toewijding. Het probleem is dat ook in deze tak van de hulpverlening wordt gewerkt met wachtlijsten, die niet in de laatste plaats worden veroorzaakt door een sterke toename van het aantal slachtoffers, dat zich bij de hulpverleners meldt. "Als samenleving zijn we veel alerter geworden op signalen van kinderen dat er weleens iets mis kan zijn", zegt Ans van Dijk, maatschappelijk werker bij het Jongeren Advies- en Begeleidingscentrum (JABC) in Groningen.

Via Slachtofferhulp worden kinderen, die als gevolg van seksueel misbruik zwaar getraumatiseerd zijn, veelal doorverwezen naar het JABC. "Onderzoek heeft uitgewezen dat ook heel jonge kinderen die misbruikt zijn, daar op de langere termijn negatieve gevolgen van ondervinden. Dit kunnen concentratieproblemen zijn, maar bijvoorbeeld ook relatieproblemen, als ze zelf een vriend of vriendin krijgen. Vrijen kan pijn doen, vanwege inwendige beschadiging, en het komt voor dat ze zelf geen grenzen kennen op seksueel gebied. Daarin schuilt het gevaar dat een slachtoffer later dader wordt."

Jonge kinderen, die 'in lichte mate' zijn misbruikt, worden vooral goed ondersteund. "We leggen bij deze kinderen niet heel erg de nadruk op het misbruik. Het is meer een kwestie van schouders eronder en verder gaan. Deze kinderen zitten vaak met schuldgevoelens en dilem-

ma's zoals geheimhouding. Kinderen worden vaak gedwongen hun mond te houden om het bekend worden van het misbruik te voorkomen. Als vader of moeder degene is die het kind heeft misbruikt, raakt het slachtoffer ook nog eens in een loyaliteitsconflict verwickeld. Ouders zijn immers mensen die geborgenheid en veiligheid moeten bieden. Ineens zet het kind vader of moeder in het verdachtenbankje. Dat is heel dubbel en verwarrend. Wordt er niets aan deze problemen gedaan, is er een kans dat het kind later depressief en eenzaam wordt."

Het JABC kent zowel individuele hulpverlening als een groepsgerichte aanpak. "Samen met het kind stellen we een plan op. De duur van het traject hangt ook af van de ouders: in hoe verre pakken zij het op. Soms kan een kind na een half jaar weer redelijk goed functioneren en soms duurt het jaren", aldus Ans van Dijk.

'Nu worden wij gedwongen ons dorp te verlaten...'

Een familie uit het Groninger Overschild gaat elders in de provincie trachten een nieuw leven op te bouwen. Niet zonder reden. Dorpsgenoot R.V. (63), die ervan werd verdacht over een periode van twee jaar hun zoontje seksueel te hebben misbruikt, is onlangs in hoger beroep door het gerechtshof in Leeuwarden vrijgesproken. Eerder werd hij door de rechtbank in Groningen veroordeeld tot 210 uur dienstverlening. De andere, destijds minderjarige dader J.B.N. (18) heeft zijn straf er inmiddels op zitten. Omdat Overschild zo'n klein dorp is, is de kans heel groot dat daders en slachtoffer elkaar regelmatig tegenkomen. "We moeten zelfs moeite doen om ze niet tegen te komen en dat is geen leven. Het is niet eerlijk. Nu worden

wij gedwongen ons dorp te verlaten voor deze mensen, terwijl zij weg hadden gemoeten. Er komen geheid/nieuwe slachtoffers", zegt de moeder.

Het is vooral de angst dat hun kind nogmaals ten prooi valt aan de pedofielen die de ouders heeft doen besluiten te verhuizen. Van zijn zesde tot achtste jaar is het jongetje misbruikt. Hij is nu tien jaar, maar kampt nog dagelijks met de gevolgen van de ontucht. "Wij kunnen niet leven onder deze omstandigheden, maar ons kind helemaal niet. Hij heeft het idee dat hij wordt gestraft en dat is logisch, want de dader gaat vrijuit. Voor ons is en blijft deze man een pedofiel en veel anderen in het dorp denken er net zo over." Het doet haar pijn dat niet het hele dorp massaal achter haar gezin is gaan staan: "Er zijn altijd

mensen die partij kiezen voor de daders. Zij zien het leed niet dat ons wordt aangedaan."

Het is al voorgekomen dat het slachtoffertje oog in oog kwam te staan met de mannen die hem seksueel hebben misbruikt. "Als hij ze ziet, wordt hij kwaad en wil ze zelfs doodmaken. Dan is hij helemaal over z'n toeren. Als deze mensen langdurig waren opgesloten, was hetgeen er is gebeurd net zo erg geweest, maar dan hadden we in elk geval in ons eigen dorp een nieuwe start kunnen maken en het gevoel gehad dat er zoiets bestond als gerechtigheid. Nu niet. Je komt elkaar tegen en dan gaat het op een gegeven moment toch mis. Natuurlijk loop ik ook rond met het idee deze lieden iets aan te doen, maar dan word ik gestraft. Zo zit de

maatschappij in elkaar."

Door toedoen van het seksueel misbruik raakte het jongetje erg in zichzelf gekeerd. Daardoor liep hij op school een forse achterstand op. Hij moest naar een andere school, waar het leertempo wat lager

ligt, en is inmiddels weer redelijk bij. Sinds de vrijspraak is hij volgens zijn moeder heel opstandig geworden. "Hij is agressief en boos, heel begrijpelijk, maar dat moeten we er wel uit zien te krijgen. En dat lukt niet als we hier blijven."

Schrikbewind vader: kinderen jarenlang seksueel misbruikt

Justitie verdenkt Assenaar van kinderverkrachting

'Aardige buurman' misbruikte jarenlang jonge knulletjes

Vader verdacht van misbruik dochtertje

Groningen/Harm - Voor seksueel misbruik van zijn 7-jarige dochtertje hoorde dat mocht ik van hem niet vertellen." Volger Wiersma is het hebben v

Allemaal op jacht naar een kindslaaf

Unicef vergaloppeert zich in strijd tegen kindslavernij

Van onze verslaggever
Wim Bossema

ABIDJAN

Het is niet moeilijk om in Ivoorkust een 'kindslaaf' te vinden. Melanie is twaalf en ze helpt 'een tante' bij het bedienen in een drukke markt met eetstalletjes in de metropool Abidjan. In het midden zitten honderden klanten aan kleine tafeltjes, om hen heen roosteren tientallen vrouwen vis, kip of vlees. De concurrentie is groot. Melanie rent zich rot.

Zo worden grote aantallen kinderen in West-Afrika uitgebuit volgens Unicef, het VN-kinderfonds. Unicef noemt hen 'de moderne slaven' en voert campagne tegen de handel in kinderen, die moeten werken voor 'tantes', op de plantages met cacao, katoen of ananas en in de mijnen. Maar is Melanie wel een slaaf?

Ze werkt hard: brengt het eten rond, doet de afwas, maakt tafeltjes schoon. En ze werkt tot laat in de avond. Waarom is ze dan zo opgewekt? Melanie lacht: ze is hier heel wat liever in deze drukte vol mensen en muziek dan in haar dorp, zegt ze. In het dorp viel niets te beleven. Nee, betaald krijgt ze kennis van haar ouders.

In Afrika groeit de ergernis over de Unicef-campagne. De Ivoorkustse regering beledigde vorige maand een persconferentie om haar naam te zuiveren. Volgens Unicef gaan de meeste kindsnaven naar Ivoorkust en andere landen aan de kust, die welvarender zijn dan de noorderburen in de Sahel (zoals Burkina Faso en Mali). Kinderarbeid komt voor, gaf Ivoorkust toe, maar niet op de schaal zoals Unicef beweert en bovendien treedt de politie er tegen op. Unicef verspreidt volgens de regering sensationele onzinverhalen, die werden opgepikt door Britse kranten en de tv-zender Channel Four. Dat schaaft de goede naam van Ivoorkust.

Wat zegt Unicef precies? Dr. Rima Salah, directeur voor West-Afrika, schetste in februari een verontrustend beeld in een artikel. 'Verborgen voor de buitenwereld, en buiten het bereik van de wet, worden deze kinderen mishandeld, onderworpen aan verschrikkelijke arbeidsomstandigheden, gevangen gehouden op de werk-

Het VN-kinderfonds Unicef voert campagne tegen de slavernij van kinderen in West-Afrika. Maar bestaan die kindsnaven wel? Verslag van een zoektocht.

NRC

Door PAULINE BAX DALOA, 5 JULI. Een kindslaaf? Geen probleem, Drissa Diarra heeft er in een handomdraai een geregeld. Het zijn er zelfs vijf, de jongens uit Mali die op de binnenplaats van zijn Association Amicale Maliens samendrommen in de schaduw van een boom. Ze zijn zuster van de plantage ontvlucht, zegt de Malinese Diarra in Daloa, een stad in het vruchtbare binnenland van Ivoorkust. De kindsnaven groeten met een flauw schudden van de hand. Hun palmen zijn hard van eelt.

De jongens dreunen naam en leeftijd op. Kinderen zijn het niet meer: drie van hen zijn 21 jaar, een is 19, de oudste 24. Met de slavernij arbeid valt het ook mee. "Het werkt op een plantage is zwaar, je krijgt niet genoeg te eten en het loon is te laag", zegt Issouf Malé, een lange jongen in een versleten Adidasbroek. Hoeveel verdienen ze? "Vijfhonderd franc CFA (twee gulden) per maand", zegt hij. "Nee, het was 7.500 CFA (23 gulden) per maand", corrigeert een ander. Ze zijn een maand in Ivoorkust.

Zijn organisatie kent alle plantagehouders in de regio, zegt Diarra. "We gaan bij de eigenaar langs en vragen hem de kinderen alsnog te betalen. Als hij dat niet wil, geven we hem aan bij de gendarmerie". Diarra zegt dat het lot van de kinderen hem pijn doet. "Kunt u ze gevoelloos in westerse ogen, zei ze ooit, maar in Afrika voelt dat anders aan. Afrikanen voelen zich beledigd omdat Unicef deze praktijk op een hoop gooit met het echte misbruik van kinderarbeid.

De campagne tegen de 'kinderlavernij' heeft nu zelfs een jacht op buitenlandse kinderen ontkeend. Begin deze maand pakte de Ivoorkustse politie honderden kinderen uit Burkina Faso op en leverde hen af bij consulaat van het buurland in Abidjan. Ze zouden slachtoffers van de kinderhandel zijn. De consul van Burkina Faso maakte kort daarop bekend dat bijna alle kinderen met hun ouders in Ivoorkust wonen of tijdens hun vakantie bij familie op bezoek waren.

Door dit soort gebeurtenissen en uit de lucht gegrepen cijfers dreigt Unicefs campagne tegen de kinderarbeid in West-Afrika te mislukken.

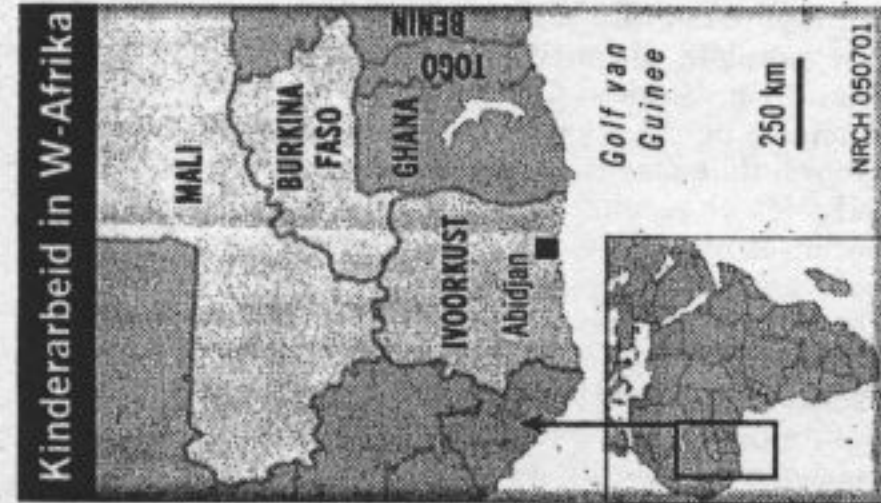
niet wat geven?" Kindsnaven staan sterk in de belangstelling sinds het VN-Kinderfonds Unicef in april alarm sloeg over een schip dat voor de kust van West-Afrika zwierf. Volgens Unicef had het schip 250 kindsnaven aan boord die het slachtoffer waren van handelaars. Zij zouden tot werken worden gedwongen in rijkke landen als Ivoorkust en Gabon, op plantages of als hulp in de huishouding. Het bericht bleek op niets gebaseerd. Toen het schip aanmeerde in Benin, stapte er een handvol kinderen van boord, bijna allemaal vergezeld door familieleden.

De Unicef-afdeling in West-Afrika had eerder dit jaar in een artikel ook al gewaarschuwd tegen de grootscheepse uitbuiting van kindsnaven. Het noodsignaal miste zijn uitwerking niet. Ivoorkust stond ineens bekend als land dat cacao produceert ter wereld; sinds de jaren dertig trekt het gastarbeiders aan. Dat et kinderen op plantages werken, en dat die soms slecht behandeld worden, heeft de regering al twee jaar geleden erkend. In september vorig jaar sloorden Ivoorkust en Mali een akkoord om kinderhandel tussen beide landen tegen te gaan.

Kinderarbeid is een reëel probleem in Afrika, waar elk nieuw gezinslid van jongs af aan zijn bijdrage aan het huishouden of de familieinkomsten moet leveren. Maar kinderarbeid is niet synoniem met slavernij. Niemand heeft tot nog toe hard kunnen maken dat er een crimineel netwerk van kindersmokkelaars actief is in West-Afrika, zoals Unicef beweert.

De overweldigende media-aandacht voor het onderwerp heeft hij bedoelt dat handel in kinderen, kinderarbeid, en kindslavernij drie verschillende vormen van uitbuiting zijn. Kinderarbeid is inderdaad geen synoniem van slavernij. Maar als een kind voor onbepaalde tijd wordt 'uitgeleend' aan een kennis of verkocht aan een handelaar en gedwongen wordt om te werken, wil Unicef inderdaad wel spreken van kindslavernij.

De precieze omvang van het probleem is onbekend. Er bestaan geen internationale onderzoeken naar de omvang van kinderhandel in Afrika. En uiteraard komen handelaren en families die meestal uit pure armoede - hun kinderen meegeven aan handelaren, hier niet graag voor uit. Iedereen - de regeringen in West- en Centraal Afrika, Unicef, andere hulporganisaties en journalisten - kan dus slechts een schatting maken van de omvang van het probleem. Unicef heeft medewerkers in alle betrokken landen in de regio en schat op basis van ervaringen van zijn medewerkers dat

Kinderarbeid in W-Afrika

Ivoorkust in het nauw gedreven. De regering is bang voor een cacao boycot en doet alles om haar imago te herstellen. Aan de grens worden bussen waarin veel kinderen zitten linea recta teruggevoerd. Begin juni organiseerde het ministerie van Binnenlandse Zaken een 'overhandigingsceremonie' waarbij 200 'kindsnaven' uit Burkina Faso aan hun ambassadeur werden overgedragen. Die sprak diplomatiek van "vervaring" toen uitkwam dat de kinderen in Ivoorkust woonden of naar familieleden op weg waren.

Het kantoor van Unicef in Abidjan kampt met een personeelsswisseling. Buitenlandse journalisten die een plantage in Ivoorkust willen bezoeken, worden naar de Malinese Diarra doorverwezen. Die kan een huurauto regelen, of

Volkskrant-verslaggever Wim Bossema vraagt zich af of Melanie uit Ivoorkust, een meisje van twaalf dat opgewekt is en lacht, wel een 'kindslaaf' is. Ze woont bij een kennis van haar ouders, werkt op de markt tot laat in de avond en nee, betaald krijgt ze niet. Toch stelt Bossema de vraag: is Melanie wel een slaaf?

In het Volkskrant-artikel worden verder de geruchten over het schip dat afgelopen april voor de kust van West-Afrika voer, ten onrechte toegeschreven aan Unicef. Op de Etireno zouden 250 kindsnaven zitten, slachtoffers van handelaren. De wereldpers verzamelde zich in Benin. Toen het schip na lang wachten aanmeerde, kwamen er 'slechts' 43 kinderen en jongeren van boord.

Echter, Unicef heeft nooit het getal van 250 kinderen de wereld in geholpen; deze schatting kwam van de regering van Benin. In ieder interview heeft het Kinderfonds benadrukt dat deze schatting niet kon worden bevestigd. De pers, min of meer teleurgesteld in het relatief kleine aantal kinderen, vertrok weer. Uit gesprekken met de jongeren zelf bleek dat de kinderen en jongeren wel degelijk alleen reizen op de boot, niet begeleid door volwassen familieleden. De meeste jongeren zitten nu nog steeds in een opvangcentrum in de hoofdstad Cotonou; voor hen heeft zich geen familie gemeld. Deze gang van zaken rechtvaardigt op zijn minst een vermoeden van handel in de kinderen op de boot.

De omzwerving van de Etireno heeft één goede uitkomst gehad: internationaal en in Afrika zelf bestaat nu grote aandacht voor het probleem van kinderhandel. Gevolg is dat de politie in diverse West-Afrikaanse landen zeer gespitst is op kinderen die alleen reizen en actie onderneemt; on-

hij gaat mee als gids, althans voor de journalist en sterfotograaf van de New York Times die gekomen zijn om een uitgebreide reportage over kinderhandel te maken. Morgen arriveert een documentairefilmmer uit Parijs, vorige week nog was er een Duits verslaggeversteam. Allemaal zijn ze op zoek naar dat ene beeld, een Afrikaans kind dat in slavernij op een plantage werkt.

Een van de Malinese jongens die gisteren van een plantage weglopen zou zijn, wijst de weg. In het gezelschap van een blanke journalist is hij niet bang de plantagehouder weer onder ogen te komen. Bovendien, hij moet nog wat spullen ophalen. De Mitsubishi-bestelbus raakt twee keer bijna vast in de modder als het pad langs een rijstveld voert.

Bij een splitsing in de weg slaat de twijfel toe. De jongen herkent de weg niet. Hij weet alleen dat zijn baas Ladjji heette. Hij springt de auto uit om de weg te vragen. Na tien minuten komt hij terug. "Missions moeten we toch de andere kant op."

Vier uur later, na vele splitsingen en een toevallige ontmoeting met de New York Times verslaggever die ongelukkig is omdat hij ook nog een kindslaaf heeft gevonden, lijkt het raadzam aan te kloppen bij een van de kleine plantages die het gebied domineren. Zo'n tropische boerderij is herkenbaar aan cacao bomen of het geluid van menselijke activiteiten.

In de beschutting van een hut staan twee meisjes, de oudste hooguit acht jaar, mais te stampen met een vijzel. Aan hun voeten zit een baby. Nergens een volwassene te zien.

Het meisje gaat desgevraagd voor om de eigenaar van de plantage te vertellen dat Unicef onderzoek naar kinderhandel in West-Afrika. "We weten dat het bestaat, maar niet op welke schaal. Zolang we dat niet weten, geven we ook geen aantallen", zegt de directrice. "Het is een fenomeen waar heel moeilijk de vinger op te leggen is."

De suggestie van de Volkskrant dat Unicef over kindslavernij in Afrika spreekt, waar eigenlijk sprake is van kinderarbeid, is niet terecht. Bovendien is de grens tussen beide vormen van uitbuiting van kinderen vaak moeilijk te trekken, betoogt Roy van der Ploeg.

'Unicef vergaloppeert zich in strijd tegen kindslavernij', kopt de Volkskrant op 5 juli. 'Allemaal op jacht naar een kindslaaf', aldus de titel van een bericht in NRC Handelsblad van diezelfde dag, waarin enige journalisten 'jacht' maken op kindsnaven die moeilijk zouden zijn te vinden. Vraagt Unicef aandacht voor een probleem dat helemaal niet bestaat? Op basis van de

ge te halen. Blootvoets stapt ze vijf minuten door de drassige velden om haar vader, Tidiane Yeo, aan te wijzen. Hij heeft ervan gehoord, van de kinderen die op plantages werken. "Je weet het nooit zeker, hé", zegt Yeo be-dachtzaam. "Geld is een probleem vandaag de dag. Als je niet veel geld hebt huur je jongere arbeidskrachten in."

Yeo is volledig zelfvoorzienend, zoals zoveel boeren in de omtrek. Zijn drie vrouwen helpen mee, zijn kinderen natuurlijk ook. Hoeveel zijn het er? "Gaat u ze zelf maar tellen", zegt hij lachend.

Kent hij Ladjji, de plantagehouder naar wie we op zoek zijn? "Ja", zegt Yeo. "Hij heeft een grotere plantage dan ik. Ik weet dat hij in januari een ploeg arbeiders had maar die heeft hij laten gaan toen hun contract was afgelopen. Zoals ik hem ken is hij in staat zijn vrouw te slaan als het eten voor de arbeiders niet goed genoeg is." Volgens Unicef worden jaarlijks 200.000 West-Afrikaanse kinderen het slachtoffer van kindersmokkelaars. In Ivoorkust zouden 15.000 kinderen uit Mali gedwongen op plantages werken. Het gaat om een schatting. De VN-organisatie voor arbeid ILO zegt ongelukkig te zijn met die cijfers. Onderstreept moet worden, zegt de directrice in Abidjan, "dat werk in de Afrikaanse context als vormend wordt beschouwd voor kinderen".

De ILO is bezig met een groot-schalig onderzoek naar kinderhandel in West-Afrika. "We weten dat het bestaat, maar niet op welke schaal. Zolang we dat niet weten, geven we ook geen aantallen", zegt de directrice. "Het is een fenomeen waar heel moeilijk de vinger op te leggen is."

De suggestie van de Volkskrant dat Unicef over kindslavernij in Afrika spreekt, waar eigenlijk sprake is van kinderarbeid, is niet terecht. Bovendien is de grens tussen beide vormen van uitbuiting van kinderen vaak moeilijk te trekken, betoogt Roy van der Ploeg.

'Unicef vergaloppeert zich in strijd tegen kindslavernij', kopt de Volkskrant op 5 juli. 'Allemaal op jacht naar een kindslaaf', aldus de titel van een bericht in NRC Handelsblad van diezelfde dag, waarin enige journalisten 'jacht' maken op kindsnaven die moeilijk zouden zijn te vinden. Vraagt Unicef aandacht voor een probleem dat helemaal niet bestaat? Op basis van de

gegevens die Unicef in West- en Centraal Afrika verzamelt, moeten we helaas constateren: kindslavernij is wijd verspreid en bestaat in vele vormen. Volkskrant-verslaggever Wim Bossema vraagt zich af of Melanie uit Ivoorkust, een meisje van twaalf dat opgewekt is en lacht, wel een 'kindslaaf' is. Ze woont bij een kennis van haar ouders, werkt op de markt tot laat in de avond en nee, betaald krijgt ze niet. Toch stelt Bossema de vraag: is Melanie wel een slaaf?

De verslaggever heeft gelijk als hij bedoelt dat handel in kinderen, kinderarbeid, en kindslavernij drie verschillende vormen van uitbuiting zijn. Kinderarbeid is inderdaad geen synoniem van slavernij. Maar als een kind voor onbepaalde tijd wordt 'uitgeleend' aan een kennis of verkocht aan een handelaar en gedwongen wordt om te werken, wil Unicef inderdaad wel spreken van kindslavernij.

VERVOLG VK 10/7
langs werd zelfs een groep kinderen onterecht teruggestuurd naar hun geboorteland. Maar om hieraan de conclusie te verbinden dat er geen grote groepen kindslaven bestaan, zoals het Volkskrantartikel op enige plaatsen suggereert, is op dit moment volledig onterecht.

Melanie (uit het begin van dit stuk) zou, in plaats van onbetaald te moeten sloven voor een kennis van haar ouders, volgens Unicef beter af zijn op school om haar kansen op een goede toekomst te vergroten. Niemand weet precies of dit meisje een kindslaaf is, of 'gewoon' slachtoffer van kinderarbeid of kinderhandel. Eigenlijk is dat ook niet zo van belang. Zo lang grote groepen kinderen worden verhandeld om te eindigen als kindslaaf op een plantage of als onbetaalde arbeidskracht in de huishouding, zal Unicef aandacht blijven vragen voor deze schending van rechten van kinderen.

Roy van der Ploeg is werkzaam bij Unicef Nederland.

Thaise seksbranche heeft eigen vakblad

Thailand - Ofschoon prostitutie in Thailand is verboden, verscheen er onlangs een apart tijdschrift op de markt voor het nog altijd uitdijende leger prostituees en andere werknemers in de seksindustrie. Het blad verschijnt om de twee

maanden, de titel luidt: Bad Girl. Uitgever Empower Foundation wil met het initiatief het sociaal aanzien van prostituees verbeteren. Het blad brengt nieuws en advies voor de 300.000 hoeren die het land rijk is.

Door een onzer redacteurs DEN HAAG, 11 JULI. De PvdA en GroenLinks willen dat grote internationale ondernemingen wettelijk worden verplicht te melden wat de invloed van hun activiteiten in ethisch, sociaal en ecologisch opzicht op het gastland is.

De Tweede-Kamerleden Koenders (PvdA) en Rabbae (GroenLinks) hebben hiertoe vanmorgen een initiatief-wetsontwerp gepresenteerd. Kleine bedrijven zouden overigens niet onder de regeling vallen. Als het aan de Kamerleden ligt, gaat de nieuwe wet op maatschappelijk verantwoord ondernemen op 1 januari 2003 in.

Wanneer buitenstaanders menen dat de bedrijven in hun verslagen geen correcte weergave van de feiten geven, kunnen ze een aanklacht in-

Bedrijven getoetst op goed gedrag

dienen bij de Ondernemerskamer. De consumenten van de producten van zo'n bedrijf kunnen daarna zelf bepalen wat voor conclusies ze hieraan verbinden. Koenders en Rabbae hopen dat hiervan een afschrikkende werking op de bedrijven uitgaat.

Volgens beide Kamerleden loopt Nederland achter op het buitenland, waar bedrijven al langer verantwoording moeten afleggen voor de maatschappelijke gevolgen van hun

daden in het buitenland. Wel hebben bedrijven als Shell en Unilever inmiddels op eigen initiatief een gedragscode ontwikkeld. Maar veel van zulke bedrijven zijn er nog niet, stellen Koenders en Rabbae.

De initiatiefnemers willen bedrijven niet in detail voorschrijven hoe ze zich moeten gedragen, maar uit de verplichte verslagen moet voor de buitenwereld duidelijk blijken wat de effecten van hun optreden zijn.

De bedrijven kunnen zich bij hun verslagen baseren op de richtlijnen die de OESO heeft opgesteld voor maatschappelijk ondernemen, bijvoorbeeld over respect voor vakbondsrechten, de bestrijding van kinderarbeid, het tegengaan van corruptie en het voorkomen van milieuschade aan de omgeving.

Reisbranche bindt strijd aan met kinderseksstoerisme

door Aase Kretzschmar

AMSTERDAM - Het aantal mensen dat over de grens seks heeft met kinderen neemt met de groei van het aantal reizen toe. Het Algemeen Nederlands Verbond van Reisondernemingen (ANVR) wil daarom feller strijden tegen het fenomeen kinderseksstoerisme. Vanaf vandaag moet in de reisbrochures van de aangesloten reisorganisatie een waarschuwend tekst komen te staan.

Volgens campagnemanager Theo Noten van ECPAT-NL is dat geen overbodige luxe. „Je maakt je al snel schuldig aan seksuele uitbuiting van kinderen”, legt Noten uit. „Als je al een borrel drinkt in een Red Light district in bijvoorbeeld Thailand, draag je vaak al bij aan het instand houden van kinder-

uitbuiting. Het komt namelijk voor dat daar op podia kinderen halfnaakt de toeristen vermaken.” Hij voegt daaraan toe dat de leeftijd vaak moeilijk te schatten is. „Het is zeker niet zo dat alleen pedofielen aan seksuele uitbuiting van kinderen doen. Sterker nog: het is het kleinste percentage die zich daaraan schuldig maakt.”

ECPAT-NL, dat al geruime tijd tegen kindermisbruik strijdt, stelde al samen met de ANVR een aantal gedragscodes op. „Reisleiders moeten voldoende informatie te geven over seksueel misbruik van kinderen op de plek van bestemming. En reizigers die gebruik maken van kinderseksstoerisme worden hierop aangesproken door de reisbegeleiding”, aldus Mirjam Dresme van de ANVR. Ook reisleiders in spe worden benaderd. „Voor-

heen wisten we amper wat over kinderseksstoerisme”, vertelt studente Ilse Verheul van de MTR-schoon voor toerisme in Apeldoorn. Volgens studente Chantal Quist hangt dit onderwerp nog in de taboesfeer. „Dat moet veranderen, maar dat kan niet van de ene op de andere dag.” Theo Noten erkent dat er nog veel gedaan moet worden om het onderwerp kinderseksstoerisme onder de aandacht te brengen. „Het moet op de politieke agenda.” Ook de landen waar de seksuele uitbuiting van kinderen plaatsvindt moeten volgens Noten meer doen. „Thailand treedt steeds harder op, maar het kan beter. Laatst zag een collega westerse mannen zich vermaken met een groepje Thaise meisjes. Als er duidelijke regels en wetten zijn, behoort dit tot het verleden.”

Steeds meer kinderen onder dwang geprostitueerd

Kinderseksstoeristen worden tot in eigen land vervolgd. Toch groeit het aantal jeugdige prostituees. Wereldwijd zijn het er ruim een miljoen. In Thailand kijken politiemannen nogal eens de andere kant op in ruil voor een deel van de winst.

Robert Giebels NRC 7/7

Als de politieauto op veilige afstand is, durven Nuth en Ae het wel weer aan om klanten te werven. „Hello”, zegt de vijftienjarige Nuth. „How are you”, vult Ae, achtien, aan. Samen met 'how much you pay?' is het al het Engels dat de twee Thaise jongens kennen. Ze lopen rond op een immens grasveld voor het Grote Paleis in Bangkok, een goudglimmende, toeristische topantractie. Het is twee uur 's nachts. Fel kunstlicht maakt het gras fluorescerend groen, maar het pad rondom het veld ligt in het donker. Hier en daar zijn vage schimmen van kinderen die naast het pad zitten. Ze draaien zich om als de patrouillerende politiejeep langzaam voorbij rijdt. De witte helmen van de agenten verdwijnen het laatst in het donker. Dat is het sein voor Nuth om de hand van zijn klant te pakken. Het moet wel een klant zijn, want geen blanke man gaat midden in de nacht naar deze plek voor iets anders dan betaalde seks met minderjarige jongens.

De klant blijkt geen klant en Nuth en Ae hebben een slechte nacht. Ze lopen al sinds negen uur rond het grasveld Sanaam Luang, maar niemand neemt ze mee. „Ik heb een spaarpot voor als ik een dag geen vriend heb”, zegt Nuth - hij zegt het woord 'klant' niet te kennen. Op zijn wang zit een litteken, een herinnering aan zijn inmiddels overleden vader. Nuth zat één jaar op school voordat hij op negenjarige leeftijd van huis wegliep, bang voor nog meer klap-

Een bordeel met minderjarige prostituees in het Thaise Pattaya Foto RBP/Gamma

Maagden te koop

pen. „Als ik de kans krijg, ga ik weer naar school”, zegt hij met overslaande stem. Nuth heeft de baard in de keel. Vijf jaar geleden hoorden hij en Ae van kinderen onder de brug dat je op Saham Luang duizend baht (bijna zestig gulden) op een dag kon verdienen – zes keer zoveel als in de fabriek.

Dat bleek maar heel zelden te kloppen. „Van Thaise mannen krijg ik driehonderd baht, van blanke mannen meestal vijfhonderd en heel soms duizend”, verklaart Nuth. „Hij koopt er allemaal stripboekjes van”, lacht Ae, „maar hij kan alleen maar plaatjes kijken.” Buitenlanders weten van het grasveld. Ze stuiten er vanzelf op als ze met internet en chatrooms thuis hun reis voorbereiden. Als ze er zijn, slenteren ze wat in het donker en nemen een jongen mee. Meestal doen Nuth en Ae hun werk in een auto, soms in een hotelkamer. „Ik denk er niets bij”, houdt Nuth af. Daarna wassen de jongens zich in de modderige Cha-ophraya-rivier. Ae ziet zijn werk niet als smerig of gevaarlijk. „Ik heb ervoor gekozen, dit is wat ik doe.” Nuth schudt zijn hoofd. „Nee, dit is verkeerd, want doordat ik mezelf verkoop, kan iedereen zien dat ik geen ouders heb.”

Sigaretten

Eenvijfde van de Thaise seksindustrie draait om kinderprostitutie – naar schatting dertigduizend kinderen. Velen zitten opgesloten in bordelen. Zoals Noi, een twaalfjarig meisje dat vastzat op het toeristeneiland Phuket, tot wat de politie haar bevrijdde. Acht klanten per dag had ze, jarenlang. Haar straatarme ouders verkochten het meisje voor een paar honderd gulden aan een mensenhandelaar. Ze wisten wat er met haar ging gebeuren; haar vader kwam een jaar later langs om meer geld van Noi's pooier te vragen.

Kinderen in bordelen zijn de kinderen waarop mannen hun sigaretten uitdrukken. Ze worden voortdurend geslagen, geschopt, verkracht en hebben meestal een seksueel overdraagbare ziekte. Nuth heeft dat vermoedelijk ook. Hij hoort tot de groep 'freelancers' onder de kinderprostituees. Hij wacht soms dagen op een klant, hij is kwetsbaar en een mensensmokkelaar kan hem makkelijk meenemen. Maar verder is hij vrij, want hij kan 'nee' zeggen tegen een klant.

Tussen Noi en Nuth zit een derde groep. Het zijn de kinderen die werken in massagehuizen, bars, sauna's, kapperszaken en restaurants. Officieel werken ze in de bediening of als danser, maar de eigenaar van de zaak is hun pooier. Deze groep kinderprostituees groeit, staat in de rapporten, want er zit een maas in de Thaise wet. De plek waar seks met minderjarige plaatsvindt moet daar specifiek voor bedoeld zijn, zoals een bordel. Anders is het niet strafbaar.

„En dan heeft Thailand van alle landen in Azië nog de beste wetten tegen kinderprostitutie”, zegt Nanda Krairiksh, van het Social Development Bureau van de Verenigde Naties in Bangkok. „Probleem is de implementatie van die wetten.” Politie mannen kijken nogal eens de andere kant op in ruil voor een deel van de winst. Sommigen helpen zelfs mensenhandelaars bij het kopen van nieuwe kinderen. Al met al ziet de Thaise politie prostitutie, en daarmee betaalde kinderseks, niet als een zwaar misdrijf. Bovendien zijn in de kleinere steden de eigenaren van bordelen en andere kindersekszaken vaak machtige lokale zakenlieden die ook de politie in hun zak hebben. De kinderen moeten wel heel jong zijn, wil die in actie komen. Of de regering moet de behoefte voelen het imago van Thailand wat op te vijzelen. Dan staan er plotseling foto's in alle kranten van krachtdadige politiemannen die een kinderbordel binnenvallen.

Kinderseksvoerders komen vooral uit Japan en zijn verder gelijk verdeeld over Europa, Australië en Amerika. Hoeveel er elk jaar komen weet niemand precies. Thailand heeft mannen kennelijk meer te bieden dan vrouwen: vorig jaar kwamen zo'n drie miljoen vrouwelijke toeristen en bijna vijf miljoen mannen. De Thaise economie kan inmiddels niet zonder de seksindustrie die goed is voor éénzesde van het nationale inkomen. En een florierende seks-

industrie camoufleert opkomende kinderprostitutie. In arme landen vinden kinderseksvoerders makkelijk en in anonimiteit wat ze zoeken.

Veroordeling

Nederlandse staatsburgers kunnen in Nederland ook voor betaalde kinderseks in het buitenland worden veroordeeld. Zo kreeg de Hagenaar L. van E. drie jaar geleden in Den Haag twee jaar gevangenisstraf voor seksueel misbruik in de Filippijnen van twee minderjarige meisjes. Dat land werkte mee aan de veroordeling van Van E. „Dan kun je een zaak maken”, legt jurist Matthias Bryneson uit, „maar de, zeg maar, kindersekslanden werken niet altijd mee aan vervolging. Ze zijn bang voor imagobeschadiging.”

Bryneson werkt voor ECPAT, een non-gouvernementele organisatie die strijdt tegen de commerciële seksuele exploitatie van kinderen. Hij ziet een zwakke plek in de Nederlandse wetgeving. „Jullie vervolgen alleen maar misdaden die ook een misdaad zijn in het land waar ze zijn gepleegd. Maar in wetten van arme landen zitten nogal eens gaten. Als kinderprostitutie in het internationale recht een misdaad is op het niveau van vliegtuigkapingen, heb je nooit problemen met het vervolgen van kinderseksvoerders.”

Cambodja is onder sekstoeristen de snelst groeiende bestemming. Zoals water het laagste punt zoekt, wijken kinderseksvoerders uit naar landen

Kinderen in bordelen zijn de kinderen waarop mannen hun sigaretten uitdrukken

waar de sociale ontwikkeling het minst is, de inkomens het laagst en de pak-kans het kleinst. In Cambodja stuurt de politie seksueel mishandelde kinderen nog lachend weg.

In Thailand is de politie verder. Supawan Ponark is één van de dertig vrouwelijke politie-inspecteurs van het land – op tienduizenden mannelijke. Alle dertig zijn met Nederlands ontwikkelingsgeld opgeleid om vrouwen en kinderen te verhoren bij sekszaken. „Want tegen een man in uniform zegt een kind niets.” Supawan draagt burgerkleding en werkt in Pattaya, 'the sex capital of Thailand'.

Alles aan deze strandplaats, twee uur rijden van Bangkok, schreeuwt seks. Overal lopen oude, dikbuikige, blanke, Japanse en Arabische mannen. Ze hebben jonge Thaise vrouwen en mannen aan hun hand, maar dat zijn geen kinderen. „Een kinderseksvoerder is niet zo dom om met een Thais kind op straat te gaan lopen”, zegt Supawan. „Maar er komen er wel steeds meer, vooral blanken. Vaak zijn die in eigen land onderwijzer. Ze geven speelgoed, pizza en de aandacht die de jongens nog nooit hebben gehad. Bij een rechtszaak houden de kinderen die pedofielen de hand boven het hoofd. Dan is het: weg zaak.”

Volgens de Verenigde Naties worden steeds meer kinderen onder de achttien onder dwang geprostitueerd. Wereldwijd zijn het er ruim een miljoen. Armoede en gebrek aan onderwijs zijn de drijvende krachten. In Azië werd dat er na de economische crisis van drie jaar terug niet beter op en kinderprostitutie nam toe. De kinderen zelf staan zwak. Veel landen beschouwen ze niet als slachtoffer, maar als wetsovertreders.

De werkelijke overtredders, de kinderseksvoerders, brengen enorme schade toe aan arme landen als Thailand, de Filippijnen, Cambodja en Laos. Hele dorpen hebben al hun kinderen verkocht, blijkt uit een rapport van ECPAT. Pooiers spuiten die kinderen drugs in, soms op vijfjarige leeftijd. Zo raken ze verslaafd en voor jaren afhankelijk. Druggebruik leidt bovendien tot onveilige seks waardoor kinderen hiv-positief raken.

Seropositieve mannen in Cambodja geloven dat ze genezen als ze seks met een maagd hebben. Mensenhandelaars verdienen goudgeld door in verafgelegen dorpen maagden voor een paar honderd dollar te kopen. De klanten – rijke legerofficieren, zakenlieden en politici – betalen 800 dollar. Meisjes die geen maagd meer zijn moeten heimelijk en op het juiste moment een capsule bloed kapot knijpen en het bloed in hun schaamstreek smeren.

Volwassen prostituees hebben aids, denken mannen die op zoek zijn naar betaalde seks, kinderen niet. Dus neemt kinderprostitutie verder toe. Kinderen zijn echter veel kwetsbaarder doordat hun weefsel makkelijker beschadigd raakt. Bovendien zitten ze niet in de positie om over veilige seks te onderhandelen. Zo heeft ten minste eenderde van de kinderen in de Aziatische seksindustrie seksueel overdraagbare ziektes zoals aids. In één provincie in Cambodja bleek vijf jaar geleden al dat meer dan de helft van de mannelijke en vrouwelijke hoertjes onder de achttien hiv-positief was.

Zelfmoord

„We hebben het hier over het wegvaan van een hele generatie”, zegt Krairiksh van het VN-bureau in Bangkok. „De besmette kinderen krijgen nauwelijks voedsel eten, hebben geen weerstand en zijn binnen een paar jaar dood. Anderen hebben geen opleiding, zijn depressief, verminken zichzelf en plegen soms zelfmoord. Maar het is onzin om uitsluitend buitenlandse kinderseksvoerders de schuld voor deze problemen te geven. We hebben onderzoek gedaan in Azië en wat blijkt: in elk land is de binnenlandse vraag naar seks met kinderen groter dan de vraag van buitenlanders. Op Sri Lanka na. Naar dat land komen sekstoeristen alleen voor jonge jongetjes. Elk land in Azië beschouwt de eigen kinderprostitutie als een probleem van buiten. En allemaal geven ze er elkaar de schuld van in plaats van dat ze toegeven dat het van binnenuit komt.”

Pattaya is daarop een uitzondering. Op het strand lacht Korn overdreven mee met drie spierwitte, getatoeëerde mannen van middelbare leeftijd. Ze vechten om de aandacht van de mooie jongen die in Pattaya begon als kind. Korn komt uit een dorp in Noord-Thailand, zoals zoveel kinderprostituees. „Thuis denken ze nog steeds dat ik in de schoenenfabriek werk.” Hij lacht aanstekelijk. Over twee jaar stopt hij. Dan hoeft hij geen geld meer naar huis te sturen, want dan is zijn broertje klaar met school. Het zit er ingebakken in Thailand: kinderen horen voor familie en ouders te zorgen. Het komt geen moment in Korn op om geld voor zichzelf te houden. „Duizend baht per klant, soms twee per dag”, lacht hij.

Een politiewagen passeert. Tegenover Korn staat het Royal Garden Plaza, een winkelcentrum. Op de tweede verdieping lopen jongetjes om bejaarde, blanke mannen die zitten te schaken. Het is dé ontmoetingsplaats, had politievrouw Su-pawan gezegd. „Je moet op de ogen letten.” Eén schaker doet of hij denkt en volgt een van de jongens vanuit zijn ooghoeken. Als hij oogcontact heeft, knipoogt hij. Het jongetje doet hetzelfde. Even gebeurt er niets. De oude man schaaft door en de jongen loopt weg zonder om te kijken. Maar even later, nog voor het eindspel, geeft de schaker op en loopt weg. Achter het gebouw, buiten in de schaduw, wacht het Thaise jongetje hem op.

Afschrikking

„We weten nooit of kinderprostitutie nu toeneemt of dat we er steeds meer over te weten komen”, zucht Olivier Perrais. Hij is in Bangkok directeur van de met Nederlands geld gesteunde organisatie tegen kinderprostitutie ECPAT. De organisatie probeert met afschrikking de vraag naar kinderseks te verminderen. Voordat toeristen landen in hun vakantie land, zien ze in het vliegtuig een ideëel reclamefilmje. „Dat wil zeggen: alleen Air France durft het”, zegt Perrais. „andere luchtvaartmaatschappijen willen, denk ik, het aangename vakantiegevoel van hun reizigers niet verstoren.”

De spots richten zich vooral op de

'situationele overtredders'. Want niet iedere man of vrouw die seks met kinderen heeft is een pedofiel. Integendeel: „In negentig procent van de gevallen gaat het niet om pedoseksuelen, maar om mannen die willen experimenteren met jongere partners dan ze gewend zijn. Het zijn meestal onzekere mannen uit lage economische klassen. Sommigen kiezen voor seks met kinderen, omdat dat daar makkelijker aan kunnen komen of omdat ze een volwassen prostituee bedreigend vinden. Ook kunnen ze bij vergissing seks hebben met een kind, doordat het er uitziet als een meerderjarige.”

Met Nuth, de prostituee op het veld bij het Grote Paleis in Bangkok, is vergissen uitgesloten. Met zijn Mickey Mouse T-shirt en zijn open gezicht ziet hij er zelfs jonger uit dan vijftien. Hij heeft het wachten op een klant opgegeven. Zijn surrogaatbroer Ae is weg, meegegaan met een Thaise man in een auto die rijp is voor de sloop. „Ae is homo, ik niet”, verklaart Nuth wat bozig. „Ik open mijn achterdeur nooit. Ae wel, soms doet hij het zonder condoom.”

Nuth voelt zich ellendig en alleen. „Ik wil huilen, maar ik huil niet want ik ben een man.” Als hij een maaltijd krijgt, klaart hij wat op en geeft hij iedereen aan tafel opdracht te vertellen hoe ieders ouders eruitzien. „Ik zoek mijn moeder”, biecht hij daarna op, „ik weet niet waar ze is. Ik ben teruggegaan naar het huis waar we samen woonden, maar daar was ze niet meer.” Dan staat hij op en doet alsof hij poseert. „Maar als dit voorbij is, word ik acteur of bokser. Want dan sta ik op posters die in de hele stad hangen. Dan zal mijn moeder me wel vinden.”

De Indiase pooier is blij als hij hoort dat Shanti (13) zwanger is. Dat betekent abortus, dat betekent extra geld. Want direct na de ingreep moet het Nepalese meisje weer aan het werk. Door de nabloedingen zullen de hoerenslopers denken dat ze nog maagd is, en een maagd levert meer op. In India denken ze dat vrijen met zo'n meisje je van allerlei geslachtsziekten afhelpt. Maar Shanti is geen maagd. Drie jaar geleden werd ze uit een arm dorp in Nepal ontvoerd en gedwongen zich te prostitueren in de achterbuurten van het Indiase Bombay. Het meisje verblijft in een smerig kamertje met andere kinderen, ziet nooit zonlicht, slaapt nauwelijks en krijgt eenmaal per dag een hapje eten. Maar dan moet ze wel haar best doen. Shanti moet minimaal zestien klanten per dag afwerken. Zo niet, dan geen eten. Of ze wordt mishandeld, voor de zoveelste maal. Want de pooier wil zijn investering terugzien. Shanti is niet de enige. Jaarlijks worden tussen de vijf- en zeventien Nepalese meisjes tussen de zeven en zeventien jaar onder valse voorwendsels naar India gelokt en geëxploiteerd in steden als Bombay, Delhi en Calcutta. Sommigen worden door hun eigen familie voor tweehonderd gulden verkocht omdat de armoede zo groot is. De ouders denken dat ze in het circus van Azië gaan werken of dat ze in een hotel aan de slag kunnen of als naaister. In de loop der jaren zijn tweehonderdduizend meisjes zo verkocht.

Mensonterend

Trafficking, zoals deze handel heet, vormt een groot probleem. „Het is de meest mensonterende en afgrijselijke handel die er bestaat”, zegt Dirk van de Wijngaard (44) triest. „Hier zie je hoe verrot de wereld kan zijn.” Van de Wijngaard is voorzitter van de Stichting People's Trust Nederland (PTN), een humanitaire vrijwilligersorganisatie met als werkgebied India en Nepal. PTN richt zich nu samen met de organisatie Maiti Nepal op het bevrijden van de meisjes uit de bordelen om ze vervolgens terug te brengen naar Nepal. Daar wordt onderdak en scholing geboden, krijgen de meisjes medische hulp en leren ze werken.

„Die traffickers gaan zo geraffineerd te werk”, vertelt Van de Wijngaard. „Ze weten exact wie ze moeten hebben: gezinnen uit de armste dorpen.

Jaarlijks verdwijnen honderden Nepalese meisjes uit hun straatarme

geboortedorp. Ze worden door

criminelen verleid naar India te komen,

waar ze kunnen 'werken en leren'. In

werkelijkheid volgt een pak slaag en een

tienereven lang van gedwongen

prostitutie. Dirk van de Wijngaard uit

Leiderdorp runt de Stichting People's

Trust Nederland (PTN). Zijn doel is de

meisjes naar huis terugbrengen.

GtE 28/7

door Loek Mool

Ze bieden bijvoorbeeld eerst de moeder werk als naaister en betalen haar heel goed. Na een tijdje komt dat vullis met de mededeling dat ze in India nog veel meer kunnen verdienen. Bovendien wordt beloofd dat de kinderen daar naar een goede school mogen. Nietsvermoedend trommelt de moeder dan haar dochters op en meisjes van andere gezinnen. Eenmaal in Bombay of een andere metropool wordt de moeder gratis weggegeven aan een pooier en worden de kinderen verkocht. De bedragen variëren van twee- tot twaalfhonderd gulden, afhankelijk van de schoonheid. Van de Wijngaard: „De meisjes gaan met 'een tante' mee. Eenmaal in het bordel worden ze door de bewaking verkracht, geschopt en geslagen. 'Tante' wil hen helpen, maar dan moeten ze wel doen wat zij zegt. Na enkele dagen misschien wel zestig keer te zijn verkracht zijn de kinderen, sommigen pas zeven jaar oud, volledig geprogrammeerd en apatisch.” Zelfs peuters van een jaar of drie worden verkocht. Daar kunnen de pooiers over vier jaar flink geld aan verdienen. „Of ze worden doorverkocht aan Arabieren die hen vastbinden op een kameel en tegen een ander laten racen”, vertelt Van de Wijngaard.

Arabieren bestellen vaak tien meisjes tegelijk. Ze worden verkracht tot de dood er op volgt en daarna gedumpt. „Maar het zijn niet alleen Arabieren. Behalve de Indiase mannen trekken die kinderen Europeanen aan, ook Nederlanders.”

Levensgevaarlijk

Inmiddels hebben PTN en Maiti Nepal al 865 kinderen bevrijd. Het zijn levensgevaarlijke operaties. „De politie in India is zelf ook corrupt. Aan de ene kant pakken ze smeergeld aan van de pooiers, aan de andere kant willen ze met ons meewerken. Maar dan moet er eerst keihard bevijs op tafel komen.” Vorig jaar is Van de Wijngaard geïnfilteerd in een bordel in Bombay met zestienhonderd meisjes van tussen de negen en twintig jaar. Voorzien van een verborgen camera in de vorm van een blouseknoop liep hij een sekshuis binnen waarvan hij wist dat er pas twee Nepalese zusjes waren aangekomen.

„Ik dronk een biertje met de pooier en vroeg om twee verse meisjes”, vertelt Van de Wijngaard terwijl we

VERVOLG Gil 24/7
de knoopopnamen van de bevrijding bekijken. „Dat had-je wel, antwoordde die vent. Maar dat waren niet de twee zusjes. Na lang aanhouden dat ik 'nog verser' meisjes wilde hebben en meer wilde betalen, kwam de pooier met het bange tweetal aangelopen. Ik ging met hen mee naar een stinkend kamertje en fluisterde dat ze de volgende dag zouden worden gered. Intussen registreerde ik de zusjes met de camera en ging weg. De pooier vroeg nog waarom ik zo snel klaar was. Waren ze soms niet goed? Ik antwoordde: 'Prima, maar ik kreeg het benauwd in dat kamertje'. Met het bewijs in de hand ben ik naar de politie gegaan. De avond daarop zijn we binnengevallen. De meisjes waren er

niet. Uiteindelijk bleken ze in een geheime ruimte boven het plafond te zitten. De pooier is opgepakt en heeft tien jaar cel gekregen. Als de kinderen zijn bevrijd, gaan ze met de auto terug naar Nepal. Dankzij PTN staat er sinds kort in Pastali, op drie uur rijden van de Nepalese hoofdstad Kathmandu, een splinternieuw opvanghuis met zeventig kamers. Het is gebouwd voor de huisvesting van alleenstaande arme bejaarden en minderjarige Nepalese meisjes die in India tot prostitutie werden gedwongen. „De totale kosten waren 290.000 gulden, maar in Nederland kost zo iets tien miljoen”, zegt Van de Wijngaard. „Dat geld hebben we bij elkaar kunnen krijgen dankzij een erfenis van een goede

Tegen pestkoppen, potloodventers en pedofielen CD-rom maakt kinderen weerbaar

TEL 11-7

Van onze correspondent

ASSEN — Om kinderen weerbaar te maken tegen pestkoppen, potloodventers en pedofielen hebben de 43-jarige illustrator Herman Vos en zijn vrouw Wenda Verkerk uit Assen een speciaal computerprogramma gemaakt. „Mijn vrouw geeft zelfverdedigingslessen op basisscholen. Zo zijn wij op het idee gekomen een cd-rom voor kinderen te ontwerpen om duidelijk te maken wat zij kunnen doen bij bedreigende situaties. Daarop geven wij uitleg over wat bijvoorbeeld incest of een potloodventer is”, zegt Vos.

Met kleurige en bewegende animaties wil de illustrator de tekst kracht bij zetten. „De cd-rom is bedoeld voor basisschoolleerlingen, maar is ook

zeer leerzaam voor ouders. Het computerprogramma gaat ook in op wat verliefdheid is, welke wetten en regels er zijn en heeft adressen en telefoon-

nummers van hulpverlenende instanties.”

Omdat pesten vaak voorkomt onder jongeren, wordt hieraan veel aandacht besteed. „Er wordt uitgelegd wat een pestkop is, wie de meelopers zijn en hoe je moet reageren op pesten.

Daarnaast verklaren wij ook waar ze op moeten letten als hun iets overkomt. Dat is bijvoorbeeld de haarkleur van de dader moeten onthouden”, aldus Vos.

Viezeriken verstoopt op kinder-cd-rom

Kinderen uit de hoogste klassen van het basisonderwijs kunnen door een speciale cd-rom leren hoe zij zich weerbaar moeten stellen in dreigende situaties.

De cd-rom biedt informatie over onder meer seksueel misbruik, pesten en machtsmisbruik. „Kinderen kunnen bijvoorbeeld het knopje 'viezeriken' aanklikken. Dan wordt hen uitgelegd hoe ze moeten reageren als ze oog in oog komen te staan met een potloodventer”, vertelt Herman Vos, bedenker van het programma.

De teksten zijn voorzien van gekleurde en bewegende animaties, waarbij geen intieme delen zijn te zien, benadrukt de maker.

Het programma geeft bovendien tips over hoe kinderen zich kunnen redden uit vervelende situaties. „We leren de kinderen dat ze in geval van nood geen 'help!', maar 'brand!' moeten roepen, omdat brand sensatie betekent. Dat trekt meer aandacht”, geeft Vos als voorbeeld.

Ook kinderen die slachtoffer zijn geweest van pesten of seksueel misbruik, kunnen baat hebben bij het programma. Vos: „Door de cd-rom wordt het gemakkelijker om over deze onderwerpen te praten en juist dat kan de slachtoffertjes enorm helpen.” De cd-rom is geschikt voor kinderen van acht jaar tot twaalf jaar.

MARIEKE BOS

LONDON THE NAT 18/7 Myths abound on pregnancy

Some British youngsters believe that if they close their eyes during sex they will not get pregnant, a survey of doctors said on Monday. Other teenagers believe that girls will be guarded against pregnancy if they stand on a telephone directory, drink milk during sex or jump up and down after it, the British medical magazine *Doctor* said. The worrying revelations follow a survey of 2,200 General Practitioner doctors (GPs) who were asked to list the old wives' tales about pregnancy cited by their young patients.

Almost three quarters of the GPs interviewed in the survey, published Tuesday in the *Daily Telegraph*, said that ignorance about contraception was to blame for the teenage pregnancy rate in Britain, the highest in western Europe. Many doctors said that teenagers were often too embarrassed to approach them or family planning experts for advice. — *Agence France-Presse*.

► Onder mijn T-shirt

Ik ben een meisje van 12 jaar en ik heb sinds twee weken een hele lieve vriend. Alleen is er een probleem: hij is 18 jaar, dus zes jaar ouder. Mijn ouders mogen er absoluut niet achter komen. Hij wil al verder dan kussen. Hij is al een keertje onder mijn T-shirt geweest, ik vond dat een heel fijn gevoel. Hij wil al met me naar bed, maar ik wil dat nog niet omdat ik vind dat ik daar te jong voor ben. Maar hij zei dat als ik niet met hem naar bed wou dat hij het dan uit zou maken en dat wil ik absoluut niet, want ik ben nog heel erg verliefd op hem. Wat moet ik nou doen? Ik wil heel graag reacties van mensen die dit ook hebben meegemaakt of van mensen die tips hebben.

VPA 7-7 Een meisje van 12

► Jezelf kwijtraken

Hoi meisje van 12 ('Onder mijn T-shirt', #27). Je schrijft dat je verliefd bent en ik weet hoe moeilijk het dan is om iemands mindere kanten te zien. Maar wat jouw vriend doet, is echt fout. Als jij nog

niet met hem naar bed wilt, moet hij dat respecteren en er niet over doorzeuren, en zeker niet dreigen het uit te maken. Je moet pas met iemand naar bed gaan als je eraan toe bent, en voor iedereen is dat op een ander moment.

Ik ben zelf 16 en nog nooit met iemand naar bed geweest, omdat ik dat gewoon nog niet wil. Jij bent pas 12 en dat lijkt me bijzonder jong om al met iemand naar bed te gaan. Jij bent dus zeker niet degene die zich abnormaal gedraagt, hij is degene die raar doet.

Als hij zo graag een vriendinnetje van 12 wil, moet hij daar ook de consequenties van dragen. En als hij daar niet volwassen genoeg voor is, ben je denk ik beter af zonder hem. Er zullen nog genoeg jongens voorbij komen die wel geduld kunnen opbrengen.

Blijf alsjeblieft altijd naar jezelf luisteren, en laat je niet in de war brengen door wat anderen van je willen. En als hij het dan echt uitmaakt, ben je in ieder geval jezelf niet kwijt raakt. Dat is het allerbelangrijkste.

VPA 21/7 Een meisje van 16

People's Trust Nederland
Postbus 809, 2300 AV Leiden

Duizenden Nepalese kinderen van vaak zeer jonge leeftijd worden het slachtoffer van mensenhandel.
Foto: People's Trust Nederland

vriend. Daarnaast heeft de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling een fors bedrag gestort en hebben De Wilde Ganzen en andere donateurs bijgedragen. Ik kan voor zeventig gulden per jaar zo'n kind naar school laten gaan, al het schoolmateriaal geven en van twee uniformen voorzien. We leren hen zelfstandig te werken. Oudere vrouwen geven we eenmalig vijftig gulden. Daarvan kunnen ze bijvoorbeeld mandarijnen kopen en die doorverkopen. Omdat we een vrijwilligersorganisatie zijn, gaat 95 procent van het geld direct naar de hulpverlening”, zegt Van de Wijngaard die zijn 'hoofdkantoor' houdt op de zolder van zijn woning in Leiderdorp.

Uitroepen

De stichting PTN wil dat haar projecten ook gezondheidszorg bieden. De Leidse tandartsen Thomas Holt en Jan van Veen zijn bereid gevonden over niet al te lange tijd voor enkele weken mee te gaan naar Nepal. Op eigen kosten. Zelfs een koffertje met alle tandartsbenodigdheden hebben ze uit eigen zak betaald. „Aanvankelijk dachten we een va-

kantie te kunnen combineren met controle en behandeling van gebitten”, zegt Thomas Holt. „Maar Dirk heeft ons al helemaal vol gepland. Ik heb, geloof ik, nog een paar dagen over om wat rond te kijken. Maar dat is niet erg. We zijn benieuwd.” Van de Wijngaard is blij met alle steun die hij kan krijgen. „Maar je stuit altijd weer op dat geld. Gelukkig schenkt Transavia Airlines me per jaar drie tickets naar Kathmandu. Geweldig. Ik heb heel hard geld nodig om het ronselen van die kinderen voor eens en voor altijd uit te roeien. Er moeten bewaakte grenshuizen komen. Ik heb nu een detective die in India het gevaarlijke infiltratiewerk doet, voor vijfhonderd gulden per maand. Maar meer detectives betekent natuurlijk meer bevrijdingen.”

Van de Wijngaard heeft geschreven naar de vier grote hulporganisaties in Nederland en naar het ministerie van ontwikkelingssamenwerking. Steeds krijgt hij hetzelfde antwoord: Nepal zit niet in hun programma. „Weet je dat ik zelfs een brief heb gestuurd aan Freddy Heineken? Ik dacht: als iemand weet hoe het is om ontvoerd te zijn, dan is hij het wel. Ik kreeg zo'n concernbriefje te-

rug met de mededeling dat ze niet wilden doneren. Tussen al die miljoeners in Nederland moet er toch iemand zijn die ons financieel wil steunen?” Maar dit moet geen jaren duren. Want dan is het leven van Shanti en al die andere duizenden kinderen al compleet verwoest. De pooier heeft zijn investering er na vijf jaar uit. De dan vijftienjarige Shanti, met hiv besmet, verrot en versleten, wordt op straat gegooid of gedrogeerd op de trein gezet. De bestemming zal de pooier een zorg zijn. Hij heeft weer verse meisjes. Shanti kan naar de sloop.

People's Trust Nederland (PTN) is een erkende humanitaire vrijwilligersorganisatie. Ze verleent in India en Nepal steun op het gebied van onderwijs, landbouw, ouderen- en gezondheidszorg, de bouw van scholen en huizen, watervoorzieningen, voeding en kleding. Alle projecten worden uitgevoerd door specialisten uit het land zelf, soms bijgestaan door Nederlanders. Meer informatie: PTN, Postbus 809, 2300 AV Leiden. Telefoon: 071 542 30 18. Bankrekening: 48.69.20.267 of Postbank: 36.41.550. Internet: www.peoplestrust.nl

Voorstel in VS: kids-domeinnaam

WASHINGTON - Twee Amerikaanse congresleden hebben een wetsvoorstel voor een kids-domeinnaam op internet ingediend. De internationale beheerder van internet, ICANN, is niet gelukkig met het voorstel. De 'dot-kids-domeinnaamwet' moet volgens de indieners een 'veilig speelveld op internet creëren'. De informatie op kids-websites mag alleen bestaan uit kindvriendelijk materiaal. Op dit moment zijn er alleen de landextenties en standaard uitgangen als .com, .net en .org. Die worden dit najaar uitgebreid met zeven achtervoegsels als .info en .biz. Een aanduiding voor kindvriendelijke websites is er nog niet.

Platenindustrie wil af van slecht imago

MUZIEK Grote platenmaatschappijen en muziekwinkels in de Verenigde Staten gaan samenwerken om het slechte imago van de muziekindustrie kwijt te raken. Met de vorming van een speciale werkgroep moet worden gegarandeerd dat kinderen geen cd's met agressieve of expliciet seksuele teksten kunnen kopen.

De komst van de werkgroep volgt op een vernietigend rapport van de federale handelscommissie. Daaruit blijkt dat de muziekindustrie ondanks de regels nog altijd agressieve en schunnige platen aan kinderen probeert te verkopen.

Van onze verslaggeefster **Greta Riemersma**

LEEUWARDEN

Een jaar geleden was Cyrina nog een 'normaal meisje': ze kwam uit een nette buurt met 'normale ouders' en volgde in een kleine provincie stad een studie sociaal pedagogisch werk. Nu heeft Cyrina een heel leven achter zich. Haar Marokkaanse vriend van 20 ontvoerde haar tot een sadist die haar sloeg, vastbond en bijna vermoordde. Hij dwong haar op de Wallen in Amsterdam de hoer te spelen.

Voorheen had Cyrina nooit gehoord van dit soort jongens, die bekendstaan als 'loverboys'. Ze laten een meisje verliefd op zich worden, en krijgen haar dan zo ver dat ze achter de ramen gaat zitten of in een seksclub gaat werken. Nu verblijft Cyrina in Asja, een opvangvoorziening voor jonge prostituees in Leeuwarden, en spreekt ze dagelijks met andere slachtoffers van deze Marokkaanse, Antilliaanse of Turkse loverboys.

Asja en Project 13 in Utrecht zijn de enige plekken in Nederland waar jonge prostituees worden opgevangen. In Project 13 komen vooral héél jonge meisjes die een vorm van gedwongen hulpverlening krijgen, in Asja kunnen alleen vrouwen tussen 16 en 23 jaar terecht die vrijwillig kiezen voor een ander leven. Zij moeten zelf inzicht krijgen in het waarom van hun levensloop.

Maar hoe lang kan Asja nog bestaan? Het opvangtehuis is opgezet als een experiment voor drie jaar, waarvan nu ruim twee jaar om zijn. De provincie Friesland en de gemeente Leeuwarden financieren het overgrote deel van de 6,5 ton die Asja per jaar kost. Zij vinden dat na de experimentele fase ook de rijksoverheid moet meebetalen, omdat in Asja vrouwen zitten uit heel Nederland. De rijksoverheid is er nog niet uit: welk departement betaalt?

In een tussentijds evaluatierapport, onlangs aangeboden aan minister Van Boxtel van Grotestedenbeleid, staat dat Asja in 'een grote behoefte voorziet'. Nadat het tehuis in in maart 1999 opening, kreeg het in anderhalf jaar tijd 92 aanmeldingen. Slechts 35 daarvan konden worden gehonoreerd. Asja heeft vier bedden voor

maximaal zes maanden per persoon, en een 'crisisbed' voor hooguit drie nachten.

Bijna alle vrouwen die er hebben gezeten, zijn in de prostitutie terechtgekomen via vrouwenhandelaren (37 procent) of loverboys (49 procent). Deze 'opereren doorgaans in een crimineel circuit en schuwen geweld en bedreiging niet', aldus het evaluatierapport. Vandaar dat Asja is gevestigd op een geheime plek, en de ontmoeting met Cyrina plaatsheeft in een restaurant.

Dat wil zeggen: de naam Cyrina is verzonden, omdat het meisje van 18 dat met sociaal pedagogisch medewerker A. Brugman meekomt, anoniem wil blijven. Op straat vertoont ze zich met zonnebril of petje op, nog altijd vanwege de loverboy die haar van midden vorig jaar tot maart dit jaar tot prostitutie dwong.

Vaak zei hij: 'Als je wegwilt, moet je het zeggen, want dan vermoord ik je liever. En als je stiekem weggaat, zeg dan maar tegen je ouders dat ze altijd achterom moeten kijken, en je zusje snijd ik in stukken.' Cyrina wist dat het geen bluf was: hij bedreigde haar met een stok waar stroom op staat, hij wilde haar van de trap afgooien terwijl ze een draad van de stereo om haar nek had, en één keer had hij haar bijna met zijn handen gewurgd.

In Asja praat ze erover, vragen de vrouwen aan elkaar: 'Hoe hard werd jij geslagen? Wat voor pakje had jij aan achter het raam?' In een opvangtehuis waar ze niet met soortgenoten zou zitten, zoals een Blijf van m'n Lijf-huis, zou ze die dingen niet kunnen uitwisselen. Hulpverleners zouden ook minder aandacht hebben voor de specifieke problemen van slachtoffers van loverboys, meent Cyrina: 'Ze kunnen je alles wijsmaken, omdat je gehersenspoeld bent.'

Ze was zo'n meisje dat veel werd gepest en in haar hele leven maar één vriendinnetje had. Toen deze jongen met zwart haar en groene ogen haar vriendje werd, vond ze dat geweldig. In zijn vriendenkring zag ze pistolen en drugs rondgaan: 'Maar ja, ik hoorde erbij, hartstikke stoer.'

Haar ouders zagen de jongen niet zitten. Ze kreeg steeds vaker ruzie over hem, waarop Cyrina besloot bij haar vriend in te trekken. Na een tijdje begon hij over geld: ze leefden van zijn 'uitkerinkje', als zij nu eens één avondje... als je je ogen dichtheid, merkte je er niets van en daarna zouden ze een goed leven hebben.

Cyrina reageerde lacherig: 'Prostituees vond ik altijd enge vieze vrouwen met een laag IQ.' Maar ook zijn vrienden drongen aan, en de Marokkaanse buurman had een Molukse vriendin die het deed. Cyrina liet zich overhalen, voor één avondje dan. Twee dagen nadat ze 18 was geworden, stond ze achter de ramen in Den Haag. 'Ik was vreselijk zenuwachtig, nou ja, eindelijk was het dan gebeurd.'

Toen hij meedeelde dat ze de volgende dag weer gingen, en Cyrina niet wilde, begon hij haar te slaan. Een maand later zaten ze op de Wallen: zij tussen acht uur 's avonds en vier uur 's nachts in een peeskamertje, hij in een hotelkamer ertegenover zodat hij haar in de gaten kon houden. Het geld dat ze verdiende, ongeveer 1400 gulden per nacht, droeg ze aan hem af. Wanneer ze niet werkte, sloot hij haar op in de hotelkamer of bond hij haar vast aan de verwarming met een doek over haar mond. Het slaan ging over in martelen: 'Elke keer hoop je: dit is de laatste klap en daarna komt het weer goed. Je denkt dat het aan jou ligt. De hele tijd zit je in angst: heb ik genoeg geld verdiend, zit m'n make-up goed. Het kon al beginnen als ik een pakje sigaretten liet vallen.'

Heel langzaam ontstond het besef dat het fout met haar zou aflopen. Op een dag zag ze haar ouders op de Wallen lopen. Ze waren erachter gekomen wat ze deed, en nu zochten ze haar: 'Dat vond ik zo lief.' Ze vluchtte een

Ophef seksversie Pippi Langkous

STOCKHOLM, 20 JULI. Schrijfster Astrid Lindgren irriteert zich mateloos aan een seksuele versie van haar populaire serie Pippi Langkous. 'Waarom doen ze dat mijn Pippi aan?', klaagde de 93-jarige Zweedse schrijfster woensdag in de Zweedse krant *Aftonbladet*.

Onlangs verschenen in Zweedse kranten foto's van scènes uit een film van regisseur Palle Thorsson. Daarin zou hij door het monteren van bepaalde beelden uit de beroemde televisieserie de avonturen van Pippi een seksueel tintje proberen te geven. De film is nog niet vertoond.

Ook Inger Nilsson, die in de zeventiger jaren verschillende keren de rol van Pippi speelde, noemt de film 'smerig, walgelijk en op het randje van pedofilie'.

De Zweedse filmmaatschappij SF heeft bedreigd met juridische stappen tegen Thorsson wegens schending van het auteursrecht. Lindgren schreef het eerste boek over Pippi Langkous in 1945.

In 1998 kreeg Lindgren al een schadevergoeding van een Amerikaans tijdschrift dat een naaktfoto had gepubliceerd van haar boekheldin. Op de foto in het blad *Interview* stond een als Pippi Langkous geschminkt fotomodel. (DPA/ANP)

paar dagen later toen haar loverboy een goed humeur had, en haar even aan zijn controle liet ontsnappen. Ze deed of ze aan het werk ging, rende weg naar het Centraal Station, en sprong in de eerste de beste trein naar Utrecht. Via de politie in haar woonplaats kwam ze in Asja terecht. Daar was alle reden voor, want de loverboy stond al de eerste avond na haar ontsnapping in de tuin van haar ouders, en dat zou zich

'Meer meisjes gedwongen tot prostitutie'

herhalen. Ze is in therapie, en bereidt zich voor op een zelfstandig leven. En ze heeft aangifte gedaan. 'Het wereldje van loverboys is heel georganiseerd, met wapens, drugs en vrouwenhandel.'

Het is precies de reden waarom de politie Leeuwarden betrokken was bij de oprichting van Asja. Vrouwen die in Asja komen, worden aangemoedigd aangifte te doen. Daardoor heeft de politie een instrument om de daders aan te pakken en ontstaat er een beter beeld van hun activiteiten. Het werpt zijn vruchten af: in 1999 en 2000 kwam het vijf keer tot een veroordeling.

'Dit is het topje van de ijsberg', zegt voorzitter M. Brandsma van de stichting Blijf van m'n Lijf in Leeuwarden, waaronder Asja valt. Het is onbekend hoeveel loverboys en vrouwenhandelaren in Nederland actief zijn, maar op grond van de verhalen in Asja heeft ze de indruk dat hun netwerk gestaag uitdijt. 'Er gebeurt veel meer dan we voor mogelijk houden. Het is bestiaal.'

Asja wil uitbreiden met vier à zes plaatsen, en vindt dat ook elders in Nederland opvangcentra moeten komen. Brandsma: 'Als je het over prostitutie hebt, zeggen mensen altijd: ze willen het toch zelf? Maar deze meisjes zitten in een cirkel van onmacht. De praktijken van die loverboys gaan je voorstellingsvermogen te boven. We moeten nu ook eens aannemen, zonder cijfers, dat dit zo is. En er iets aan doen.'

Lindgren treurt om seksueel misbruik Pippi

SF heeft bedreigd met juridische stappen tegen Thorsson wegens schending van het auteursrecht. Lindgren schreef het eerste boek over Pippi Langkous in 1945. In 1998 kreeg Lindgren al een schadevergoeding van het Amerikaanse tijdschrift *Interview* dat een naaktfoto had gepubliceerd van een fotomodel dat was geschminkt als Pippi Langkous.

ren de rol van Pippi speelde, noemt de film 'smerig, walgelijk en op het randje van pedofilie'. Thorsson zelf vindt dat hij niets fout doet met zijn film. Hij wil alleen maar de samenleving laten reageren op de manier waarop volwassenen tegenwoordig naar kinderen kijken, zo zegt hij in *Aftonbladet*.

De Zweedse filmmaatschappij SF heeft bedreigd met juridische stappen tegen Thorsson wegens schending van het auteursrecht. Lindgren schreef het eerste boek over Pippi Langkous in 1945. In 1998 kreeg Lindgren al een schadevergoeding van een Amerikaans tijdschrift dat een naaktfoto had gepubliceerd van haar boekheldin. Op de foto in het blad *Interview* stond een als Pippi Langkous geschminkt fotomodel. (DPA/ANP)

Onlangs verschenen in Zweedse kranten foto's van scènes uit een film van regisseur Palle Thorsson, waarop door montage van bepaalde beelden uit de beroemde televisieserie de avonturen van Pippi een seksueel tintje krijgen. De film is nog niet vertoond. Ook Inger Nilsson, die in de jaren zeventig verschillende keren de rol van Pippi speelde, noemt de film 'smerig, walgelijk en op het randje van pedofilie'.

Pippi Langkous als Lolita

STOCKHOLM, 18 JULI. De Zweedse kunstenaar Palle Thorsson heeft voor zijn film 'Pippi Examples' een aantal suggestieve scènes uit de televisieserie over de heldin van Astrid Lindgren achter elkaar gezet. De film bevat onder meer blikken op Pippi's dijen boven haar lange kousen, flitsen van haar groene onderbroekje als ze langs een ladder glijdt en close-ups van mannenarmen. Astrid Lindgren en een groot aantal Zweedse ouders hebben tegen de film, die nog moet worden uitgebracht, geprotesteerd. Volgens Thorsson heeft zijn film geen pedofiele ondertoon. (Reuters)

Schrijfster **ASTRID LINDGREN** ergert zich mateloos aan het gebruik van haar populaire boeken- en televisieheldin **PIPPI LANGKOUS** in een erotische getinte film. 'Waarom doen ze dat mijn Pippi aan?', klaagde de 93-jarige Zweedse schrijfster gisteren in de krant *Aftonbladet*. Onlangs verschenen foto's van scènes uit een film van regisseur Palle Thorsson. Daarin zou hij de avonturen van Pippi door het monteren van bepaalde beelden uit de beroemde tv-serie een seksueel tintje proberen te geven. De film is nog niet vertoond. Ook Inger Nilsson, die in de jaren zeventig de rol van Pippi speelde, noemt de film 'walgelijk en op het randje van pedofilie'.

Schrijfster **ASTRID LINDGREN** ergert zich mateloos aan het gebruik van haar populaire boeken- en televisieheldin **PIPPI LANGKOUS** in een erotische getinte film. 'Waarom doen ze dat mijn Pippi aan?', klaagde de 93-jarige Zweedse schrijfster gisteren in de krant *Aftonbladet*. Onlangs verschenen foto's van scènes uit een film van regisseur Palle Thorsson. Daarin zou hij de avonturen van Pippi door het monteren van bepaalde beelden uit de beroemde tv-serie een seksueel tintje proberen te geven. De film is nog niet vertoond. Ook Inger Nilsson, die in de jaren zeventig de rol van Pippi speelde, noemt de film 'walgelijk en op het randje van pedofilie'.

Seksversie Pippi stoort Lindgren
FILM Schrijfster Astrid Lindgren irriteert zich mateloos aan een seksuele versie van haar populaire serie Pippi Langkous. Onlangs verschenen in Zweedse kranten foto's van scènes uit een film van regisseur Palle Thorsson. Daarin zou hij door het monteren van bepaalde beelden uit de beroemde televisieserie de avonturen van Pippi een seksueel tintje proberen te geven. De film is nog niet vertoond. (DPA/ANP)

Satire over pedofilie gaat Britten te ver

(Van onze redactie buitenland) **AMSTERDAM** - Mag je grappen maken over pedofilie? Die vraag beheerst de Britse krantenkolommen sinds de commerciële televisiezender Channel 4 vorige week een programma uitzond waarin juist dat gebeurde.

Het boulevardblad *Daily Mail* noemde de gewraakte uitzending, een aflevering van de satirische serie *Brass Eye*, 'het ziekste tv-programma ooit vertoond'. En van diverse kanten klinkt de roep om de media aan strengere regels te onderwerpen. Maar andere kranten, zoals *The Independent*, vrezen voor censuur en wijzen erop dat niemand daarbij gebaat is, ook misbruikte kinderen niet.

De verantwoordelijke staatssecretaris, Tessa Jowell van Cultuur, onderbrak dit weekeinde haar vakantie om zich in het koor van verantwoordelijken te voegen. Hoewel ze het programma niet had gezien, was ze er stellig van overtuigd dat het de grenzen van de goede smaak had overschreden.

Scotland Yard heeft maar vast een videoband van het programma in beslag genomen, al is er nog geen gerechtelijk on-

derzoek ingesteld. Te midden van al het tumult zag Channel 4 zich gisteren genoodzaakt zijn excuses aan te bieden aan iedereen die zich door de uitzending gekwetst voelt.

De makers van *Brass Eye* legden intussen geduldig uit dat het niet hun bedoeling was de draak te steken met pedofilie, laat staan met misbruikte kinderen. Ze wilden alleen de sensatiezucht aan de kaak stellen waarmee bepaalde media het onderwerp behandelen, aldus Channel 4.

Brass Eye heeft de vorm van een nepdocumentaire. De aflevering van vorige week bevatte door acteurs gespeelde scènes van pedofielen die zich aan kinderen vergrepen. Ook werden diverse beroemdheden, onder wie Gary Lineker en Phil Collins, opgevoerd als deskundigen, die met een stalen gezicht de grootst mogelijk onzin over het thema in kwestie verkondigden.

De populaire diskjockey Neil Fox vertelde de kijkers: 'De genen van pedofielen lijken meer op die van een krab dan op die van een mens. Dat is misschien niet bewezen, maar het is wetenschappelijk vastgesteld.'

door onze correspondent **Harm Harkema**

LONDEN - Britten staan bekend om hun grote gevoel voor humor. Spijkerharde humor soms, waarvoor zelfs leden van het koningshuis niet veilig zijn. Maar er blijken grenzen te zijn. Het land is te klein als er grappen worden gemaakt over pedofilie, zo is de afgelopen dagen gebleken in een steeds verder uitdijende rel, waarmee zelfs leden van het kabinet zich gisteren gingen bemoeien.

VII 2/7

VX 19/7

PAR 31/7

GTE 31/7

Pedofilie markeert de grenzen van Britse humor

kans van opgeklopte woede. Na deze uiting van woede van de kant van de machtige boulevardpers kon de politiek niet achter blijven. Verschillende ministers en staatssecretarissen spraken hun afschuw over de documentaire uit. Minister Blumkett van binnenlandse zaken kwam tot zijn oordeel, hoewel hij het programma niet gezien kan hebben, want hij is blind. Staatssecretaris Beverley Hughes vond Brass Eye eveneens buiten de grenzen van wat 'nog betamelijk is', maar bleek de satire evenmin gezeten te hebben. En die politieke reacties leidden weer tot boosheid van al die politici en commentatoren die vinden dat de politiek zich niet als zedenmeester dient op te stellen. In de *Daily Telegraph* werden bovendien de boulevardbladen nog even aangepakt die enerzijds de pedofiele hysterie aanwakkeren en anderzijds vol staan met ranzige seksueel getinte schandaaltjes en nieuwtjes. "Bij de tabloïds verandert alles als bij magie rond het getal 16. Een man die met een meisje van 15,5 jaar naar bed gaat is een pedofiel, een die het doet met een meisje van 16 is een geluksvogel".

Uit libertijnse kringen klonken oordelen die varden van 'niets aan' tot 'heel grappig en erg goed'. Labour-parlementair Austin Morris zei: "Ik heb het gezien en ik moest erom lachen". Maar de Commissie voor de Televisie ontving nog voor het weekend zo'n 600 klachten en sluit een nieuw record, dat in handen is van de film 'The Last Temptation of Christ' (1500 klachten) niet uit. Ook de boulevardbladen deden een duits in het zakje. En hoe. News of the World publiceerde - in navolging van de lijst pedofielen vorig jaar - nu de namen met alle medewerkers van de show die zich dienen te schamen, eiste dat ze ontslagen zouden worden, en herdoopte Channel Four in *Channel Fifth* (Vuiligheid). Het blad beperkte zich overigens tot een stuk op de pagina's 6 en 7, de eerste vijf pagina's namelijk waren gevuld met alle seksuele details uit het leven van Big-Brother-ster Helen.

The Daily Mail pakte zaterdag breder uit: voluit over de voorpagina stond de kop: "De ziekste tv-show ooit". Gisteren deed het blad het nog eens dunnetjes over: "Onuitsprekbaar ziek". Elke zin die er in het blad over geschreven stond, trilde bij-

meest gelezen zondagsblad *News of the World* wegens de moord op een achttienjarige meisje een ware hietze ontstekende. Het blad ging foto's en adressen van pedofielen publiceren met als gevolg dat op verschillende plekken in het land pedofielen en onschuldigen (die gelijkjes vertoonden met gepubliceerde foto's) door boze burgers in elkaar werden geslagen. In Portsmouth braken zelfs rellen uit toen een woning van een door het blad geopenbaarde pedofiel avond na avond door een groep van 150 omwonenden werd belaagd met brandbommen en stenen.

'Brass Eye' - dat in de vorm van een documentaire was gegoten - was deels grappig. Zo kwam er een deskundige in voor die stelde dat pedofielen via het internet kwalijke gassen verzenden die de ontvangers beïnvloeden. Maar er kwamen ook ongemakkelijke scènes in voor: een 'pedofiel' die een kind krijgt aangeboden, eenje die achter jonge kinderen aanzit, een peuter met borstimplantaten die meedoet aan een Amerikaanse schoonheidsverkiezing. Vanwege het 'belang van het onderwerp' zond Channel Four het programma twee avonden achter elkaar uit.

COULEUR LOCALE

Vier generaties in één lichaam

De mens maakt en is maakbaar. *Crafting humanity* noemt Margi Geerlinks (1970) dat. In galerie Torch hangt een aantal mensgrote fotowerken, haarscherp en helder van kleur. Het zijn statische beelden van gebruikelijke menselijke handelingen waarin steeds iets onmogelijks gebeurt.

Een overgrootmoedergezicht, een moederborst, oma-handen en een baby worden verenigd door digitale manipulatie-technieken. Soms zijn er twee, soms vier generaties zichtbaar in één lichaam, waarvan de afzonderlijke delen zo subtiel in elkaar overvloeien dat ze je aanvankelijk zelfs niet eens verrassen, die jonge ogen boven een oude hals. Vrouwen kammen hun haren van witgrijs naar blond, of poederen een wang glanzend jong. Op andere foto's wordt kalm gehandwerkt aan lichaamsdelen, om de wensdroom werkelijkheid te laten worden: het lichaam zoals het was, of juist hoe het zal worden.

Op een kleed in de gang zit een klein meisje te haken aan een borst. *Young Lady I*, deel van een diptiek. Op deel II, dat in de catalogus bij de tentoonstelling is afgebeeld, houdt het meisje het voltooide lapje voor haar platte kinderborst: kijk, af!

De foto ontbreekt op de tentoonstelling, en zal in Nederland ook niet meer worden vertoond. Te beladen. Begin dit jaar draaide de NS een hele oplage van het gratis spoorblad *Rails* door de versnipperaar, vanwege twee 'mogelijk aanstootgevende' foto's: die met overgrootmoeder en baby, en *Young Lady II*.

Het is pijnlijk te zien hoe onschuldige beelden als die van Geerlinks en - recent - van de Nederlandse kunstenaar Kiki Lamers boeten voor het pornografische werk dat in schemergebieden circuleert en niet goed kan worden aangepakt. Elke sensatie, elke hetze rond iemands werk levert publiciteit op, maar leidt wel af van de vraag waar het werk over gaat en of het goed is. Uit verzet tegen de censuur, ter verdediging van de kunstenaar, wordt soms minder kritisch gekeken: 'Het is toch mooi?'

Het werk van Geerlinks is mooi, misschien iets te mooi, te duidelijk. Geerlinks wil iets verbeelden en oproepen, maar blijft steken in

Margi Geerlinks, Living Dolls, 2001.

nipuleren verrast je een paar keer, en daarna haal je je schouders op. Hoe gevoelig het thema van Geerlinks ook is, of hoe vreemd de ingrepen, ze bereikt niet het vervreemdende of schokkende effect dat Inez van Lamsweerde ooit te weegbracht met de baby's met volwassen monden, of de mannen met vrouwenhanden.

Crafting humanity. T/m 14 juli. Torch Gallery, Lauriergracht 94. Amsterdam. Do t/m za 14-18u.

Vooruitblik op nieuwe solo's

Annet Gelink sluit het seizoen af met een vooruitblik. In de groeps-tentoonstelling *En verder...* nam ze uitsluitend kunstenaars op met wie ze de komende jaren solotentoonstellingen gaat maken: Matt Collishaw, Alicia Framis, Anya Gallaccio, Kiki Lamers, Govinda Mens, David Shrigley, Georgina Starr en Barbara Visser.

Veel namen, maar de galerie ziet er overzichtelijk leeg uit, sober en ernstig. De geestige tekeningetjes, schrijfsels en foto's van Shrigley steken daarbij lekker rommelig af. Zonlicht kaatst op een gepolijste muur van Govinda Mens, weerkaatst verder en veroorzaakt uit-

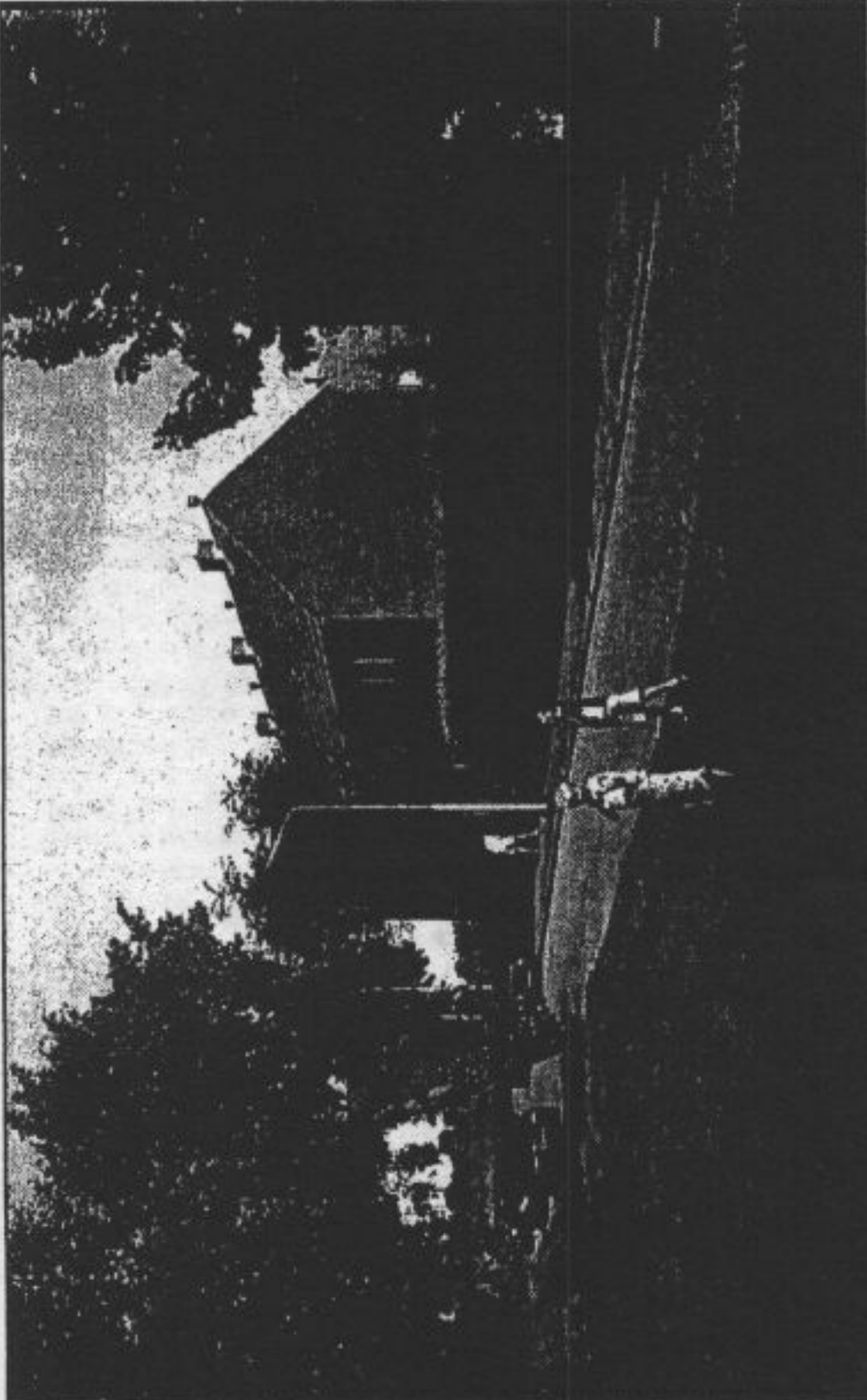
vrouw op een zijmuurtje. Of is het optische illusie? Op de documentaire architectuurfoto's van Barbara Visser bewegen een man en een vrouw zich door strakke, witte, hoge ruimtes. De serie maakte zij in *maison Gregoire*, ontworpen door Henry Van de Velde, een huis dat kleiner bleek dan gedacht. Framis ontwierp *Well-Matched-Houses*, in haar voortdurende strijd tegen 'loneliness in the city'. In de getoonde maquette is voor stellen die wel en niet samen willen wonen een luciferdozenconstructie bedacht van schuifbare huizen. Er kan gekozen worden voor af- of aansluiting.

Van Kiki Lamers hangen er twee schilderijen. Een groot, aangrijpend portret van een ongelukkig, boos jongetje met capuchon. En een, voor Lamers' doen heel los geschilderd portretje van een meisje dat schreeuwt. Een ander schilderij, een kindernaakt, is bij nader inzien niet opgehangen. Gelink wil het er eigenlijk niet eens over hebben. Ze houdt het erop dat dit doek te veel de aandacht zou trekken tussen het werk van anderen. Later, bij de solo, dan kan het.

Beneden in de Bakery wacht een verrassing: een installatie van de onbekende John Biesheuvel. Tekeningen, uitgescheurde tijdschriftfoto's, stukjes stof en voorwerpen steeds in priegelige combinaties met raadselachtige titels. Je kijkt je ogen uit.

En verder... T/m 29 juli. Annet Gelink Gallery, Laurierstraat 187-189, Amsterdam. Di t/m vr 11-18u, za 13-17u.

SURPLACE
tekst Johan de Vos / foto Ad Nuis
MAANDAG 16 JULI 2001
16.30 uur dag 185

Er zijn te weinig manschappen

Nederlanders zijn zo onopvallend-opvallend als de getuigen van Jehova, en alles gekocht voor een betaalbare prijs, vlot om dragen, van zuiver katoen. Maar net iets te echt om echt te zijn. Zelfs in de kleine wildernis tegenover hun huis verliezen de jongetjes de oorlog. Er zijn te weinig manschappen. Het hadden er minstens negen moeten zijn. Om de fotograaf een lesje te lezen, om hem er op te wijzen dat het verboden is militaire doelwitte te fotograferen, dat hun moeder het gezegd heeft, dat het gedaan moet zijn met spioneren in deze straat. De moeders zouden dan de kinderen terugroepen, maar niet voordat ze zeker weten dat het filmpje uit het toestel werd gerukt en de fotograaf - op zijn knieën - be-loofde nooit meer terug te komen.

De fotograaf staat boven hen. Hij overziet ons landschap aan het einde van de bewoning vanuit een lichtte verhevenheid. Het is het standpunt van de militair. De jongetjes mikken omhoog. Tegenover de fotograaf bevinden ze zich in een hachelijke positie, zonder dekking. Vooral de voorste, met zijn halflange broek en zijn blonde haren ziet er kwetsbaar uit. Zijn moeder heeft hem zo gekleed: sportief, vakantie-achtig. Overal ter wereld herkennen we op die manier de Nederlanders, ze hebben kleren voor elke gelegenheid. In Frankrijk dragen ze een baret, in de Verenigde Staten de pet van de plaatselijke universiteit en als het vakantie is dan zijn er de blitse vakantieklereen.

Dit is aflevering 10 van een serie.

EHAH

Op D.V. 2 mei aanstaande wordt vanuit EHAH een studiedag belegd onder het thema 'Angst of hoop' over het omgaan met mensen die pedofiele gevoelens hebben. Ter voorbereiding en voor degenen die niet kunnen komen, drukken we hieronder samenvattingen af van de levensverhalen van twee van de sprekers. Het eerste verhaal kunt u ook vinden in het boekje 'Uit de stilte', een bundel verhalen van mensen die te maken hebben met seksuele identiteitsproblemen. In deze bundel kunt u nader kennismaken met de werkwijze van EHAH. Het tweede verhaal, 'Uit de gevangenis', is in brochurevorm verschenen. Beide publicaties zijn verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van onze vereniging.

Uit de gevangenis

'Ik hoop dat je gevangenisstraf een waarschuwing zal zijn voor anderen, 'zei de rechter tegen mij. De samenleving moet beschermd worden tegen mensen zoals jij.'

De verschillende gevangeniscellen in Wisconsin waarin ik gedurende bijna drie jaar verbleef, waren vrijwel gelijk: een simpel bed, een kleine tafel of bureau, en een raam met tralies dat maar een paar centimeter open kon. Andere gevangenen om me heen zaten voor moord, verkrachting, gewapende overval en voor andere misdaden. Mijn vonnis luidde: eerste- en tweedegrads seksuele aanranding van jonge mannen.

Als klein kind vond ik het heerlijk om vastgehouden te worden. Op een avond, toen ik ongeveer zes jaar oud was, krom ik bij mijn vader op schoot om hem een kus te geven voor het slapen gaan. Mijn moeder zei tegen me: 'Vind je niet dat je daar een beetje te groot voor wordt?' Ik aarzelde, krom toen van zijn schoot af en zei toen alleen: 'Welterusten, papa.' Ik heb mijn vader daarna nooit meer vastgehouden of gekust. Een paar jaar later namen mijn twee oudere broers (11 en 13 jaar) het initiatief tot seksuele handelingen met mij. In het begin was ik bang maar na een tijdje begon ik te genieten van deze intieme momenten. In de jaren die volgden, ontmoette ik andere jongens van mijn leeftijd of iets jonger die ingingen op mijn voorstellen tot lichamelijke intimiteit. In die momenten kreeg ik even de liefde en aanraking waar ik zo'n behoefte aan had. Toen ik 16 was stierf mijn vader aan de complicaties van suikerziekte. Ik probeerde te huilen, maar de tranen kwamen maar moeilijk; het was alsof er iets in mij vastzat.

Op de universiteit raakte ik mijn heteroseksuele maagdelijkheid kwijt in een poging om mijzelf ervan te overtuigen dat ik normaal was. Hoewel het voor mij geen probleem was om lichamelijke plezier te hebben met vrouwen, waren voor mij de relaties met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht het belangrijkste.

Als eerstejaars student werd ik door een oudere man in een openbaar toilet benaderd en ik begon daarna dat soort plaatsen bewust op te zoeken. Een tijdje hield ik me vast aan het idee dat zulk gedrag slechts een experiment was. Maar als ik mensen om me heen hoorde praten over homoseksualiteit realiseerde ik me dat ze het soort activiteiten beschreven waar ik mee bezig was.

Na mijn afstuderen - ik was inmiddels leraar geworden - gebeurde er iets dat me tot grote wanhoop leidde. Na een middagje zwemmen op school stond ik mij te douchen. Behalve mij was er nog één jongen in die ruimte, die mij nauwelijks observeerde. Als ik mijn been aanraakte, raakte hij ook zijn been aan. Als ik lachte, deed hij dat ook. Ik stelde hem voor om met mij mee zou gaan naar mijn appartement waar we niet gestoord zouden worden. Hij stemde daarmee in. Later, nadat we seks hadden gehad, vroeg ik hem: 'Waarom liet je dit toe?' Ik zal zijn antwoord nooit vergeten. 'Vandaag ben ik 15 jaar geworden. Ik wilde weten hoe het is om van een man te houden.'

Ik raakte in paniek. 'Ik ben een leraar en ik heb net deze jongen aangeraand.' Ik dacht: 'God, geef alstublieft dat ze me niet te pakken krijgen, dan beloof ik U dat dit nooit meer zal gebeuren.'

Maar het gebeurde wel opnieuw.

Mijn meeste studenten noemden me 'papa' en ze deelden hun momenten en ook mooie gebeurtenissen

met mij. Sommige van deze jonge mannen waren uiterlijk volwassen, maar achter deze façade ging een kwetsbaar kind schuil dat op zoek was naar liefde en genegenheid. Een factor die hen vaak voor toendering vatbaar maakte, was de afwezigheid van hun eigen vader. Voor het einde van ieder schooljaar had ik met tenminste één mannelijke student een seksuele relatie. Aan het begin van mijn onderwijserloopbaan ontmoette ik Cathie.

Een jaar na mijn afstuderen trouwde ik in de hoop dat een heteroseksuele relatie mijn misvormde leven zou rechtzetten. Ik lag nachten wakker en bad en smeekte dat God me zou verlossen van de duisternis in mijn leven. Ik huilde bij de gedachte dat ik mijn vrouw en familie zou verliezen. Mijn gebed eindigde altijd met: 'Laat me alstublieft niet gepakt worden.'

In april 1985 kwam een student die ik veertien jaar daarvoor had leren kennen, weer terug naar de stad met het doel om mij te confronteren. Toen hij me vroeg hoeveel andere jongens ik seksueel misbruikt had zei ik 'geen één' en benadrukte dat onze relatie heel speciaal was. Maar hij voelde dat ik loog en ging naar de politie.

Een paar dagen later werd ik gearresteerd en ondervraagd. De volgende ochtend werd ik op borgtocht vrijgelaten. Mijn vrouw haalde mij op van het politiebureau. De media verspreidden informatie over mijn arrestatie. Ik schaamde me zo erg dat ik overwoog zelfmoord te plegen.

Er ging iets meer dan een jaar voorbij tussen de dag dat ik gearresteerd werd en mijn veroordeling. In die tijd werd ik me bewust van Gods genezende liefde doordat bepaalde mensen voor mij baden en mij leerden hoe ik Gods aanwezigheid kon zoeken. In het begin zocht ik *hurr* God en *hurr* ervaringen. Uiteinde-

EHAH studiedag pedofilië: 'Angst of hoop'

lijk leerde ik mijn eigen persoonlijkheidsrelatie met God op te bouwen. Ik had het vooral nodig te geloven dat Bob van Domelen het waard was om gered te worden.

Na een jaar werd ik opgeroepen en moest in de rechtszaal verschijnen. Het moeilijkste moment was toen de griffier, een volkomen vreemde voor mij, de gedetailleerde aanklacht tegen mij voorlas. Er was een heel jaar voorbij gegaan, een jaar zonder pornografie en zonder geheime seksuele contacten. Ik wilde wel schreeuwen: 'Ik ben niet meer degene waar u over rapporteert.'

Aan het einde van de zitting vroeg de rechter me of ik nog iets wilde zeggen. Ik gebruikte deze gelegenheid om mijn welgemeende excuses aan te bieden aan alle mensen die ik pijn gedaan had. De rechter veroordeelde me tot vijf jaar gevangenisstraf plus tien jaar voorwaardelijk.

Ik heb nu in Christus een vrijheid die ik niet wil verliezen

Kens als ik hem belde reageerde hij met hoop, bemoediging en gebed. Toen ik uit de gevangenis kwam ging ik iedere week naar Madison om de groepsbijeenkomsten bij te wonen. In 1990 begon ikzelf een Broken Yoke gespreksgroep in Milwaukee. Door Bills bewijs van liefde kreeg ik de moed om te geloven dat mijn getuigenis iets voor anderen zou kunnen betekenen.

Kwetsbaar

Mijn genezingsproces berust op de wetenschap dat God van me houdt. Iedere dag geef ik mijn leven aan Hem over. Naarmate ik geestelijk groeide werd het mij duidelijk dat ik keuzes moest maken in plaats van gewoon maar toegeven aan dwangmatig gedrag. Ik kijk nu heel anders naar jonge mannen dan jaren geleden. Ik maak geen misbruik meer van hun zwakheid en heb hen niet meer nodig om mijzelf compleet te voelen. Sommige dingen, zoals pornografie, hebben geen aantrekkingskracht meer voor me. Maar ik ben nog wel kwetsbaar op andere gebieden. Ik vermijd

sekschops en ik doe een schietgebiedje voordat ik een openbaar toilet in ga. Ik weet uit ervaring dat het ingaan op deze verleidingen geen voldoening geeft. Het zijn valse beloften. Ik heb nu in Christus een vrijheid die ik niet wil verliezen. Deze vrijheid berust zowel op de realisering van wat God voor mij heeft gedaan als ook op Zijn beloften voor de toekomst.

Vrij

Kortgeleden sprak ik in een gemeente en ik voelde dat God mij aanmoedigde om mijn zonden uit het verleden tegen jonge mannen te belijden. Na afloop kwam er een vrouw met open armen naar me toe om me te omhelzen. Ik strapte naar voren en stond vlak voor haar toen ze zei, 'Ik ben Sue, de moeder van Oscar.' Met een schok realiseerde ik me dat ik seksueel contact met haar zoon had gehad. Dankbaar accepteerde ik de omhelzing en vroeg haar om vergeving. Ze vertelde me dat Oscar nu voorganger is in een grote stad. 'Tot een paar maanden geleden haatte ik u,' zei ze. 'Op een dag deelde ik mijn pijn met de vrouw van mijn voorganger en zij wees mij op Broken Yoke.' Toen Sue met haar zoon over mij sprak, reageerde hij: 'Ik heb vanaf de tijd dat hij mijn leraar was altijd voor hem gebeden.' Ik heb daarna Oscar geschreven en hem om vergeving gevraagd. Tegenwoordig vertel ik overal over wat God in mijn leven heeft gedaan, want de meerderheid van de mensen, zelfs christenen, zeggen dat er geen hoop is voor mensen zoals ik. Maar ik weet dat ze ongelijk hebben. Naarmate Christus steeds meer in mijn leven gestalte krijgt, word ik steeds meer de man zoals God bedoeld heeft. Mijn gevangenisdeuren zijn opengegaan. Ik ben vrij.

Robert van Domelen

Exodus Europa Conferentie in Schotland

4 tot en met 8 juni 2001

Thema: 'Unity with God makes the difference' (De eenheid met God maakt alles anders)

Exodus is een internationaal samenwerkingsverband van christelijke organisaties die hulp verlenen aan mensen met homoseksuele problemen. De Europese afdeling, Exodus International Europe (EIE), organiseert jaarlijks een meerdaagse conferentie in één van de deelnemende landen, dit jaar in Schotland. Voor meer info: EHAH, Willemsstraat 33, 1015 HW Amsterdam, tel. 020-6256797.

Getuigenis

'Een regelrechte nachtmerrie!' Zo omschreef iemand de ontdekking van pedofiele gevoelens in zijn leven. Ik kreeg het artikel met deze kop onder ogen nadat ik zelf, nu drie jaar geleden, over mijn pedofiele gevoelens ben gaan praten.

Ik ben een man van 31 en werk in het onderwijs. Een nachtmerrie werd het voor mij toen ik mijn gevoelens ging benoemen en besefte dat er een moment zou komen dat ik hierover moest gaan praten. Dat leek een onmogelijke opgave. Ik was ervan overtuigd dat ik als christen niet naar deze gevoelens mocht leven. Maar aan wie vertel je nu zo iets en hoe reageert men dan? Als jongetje van twaalf merkte ik al snel dat ik me aangetrokken voelde tot enkele jongens uit mijn klas. In die periode heb ik dat nooit als iets erg gezien; het was wel een spannend en goed gevoel. Onder leef-tijdsgenoten heb ik mij in die tijd nooit geaccepteerd gevoeld, maar in mijn fantasie had ik een wereld waarin ik kon wegvluchten.

Naarmate ik ouder werd, merkte ik dat ik mij aangetrokken bleef voelen tot jongens van die specifieke leeftijd. Vanaf dat moment wist ik dat ik pedofiele gevoelens had, ook al benoemde ik dat toen nog niet zo. Ik durfde er met niemand over te praten, omdat ik me er erg voor schaamde. Een gevolg was dat ik me terugtrok in mijn eigen wereldje waarin de hunkering naar jongens, het erbij mogen horen, een grote rol speelde.

Het viel mensen uit mijn omgeving op dat ik goed met kinderen kon omgaan. Daarom koos ik een opleiding waarin ik veel met kinderen te maken had. Dat deed ik niet bewust om pedofiele gevoelens te camoufleren, maar meer uit overtuiging dat dit werk mijn sterke kant was. En dat was het ook. Ik had succes in dit werk en regelmatig werd ik gevraagd om projecten met kinderen te leiden. Ik vond het heerlijk om met jongens om te gaan. Eindelijk voelde ik me door hen geaccepteerd, terwijl ik inmiddels een volwassen man was geworden. Later heb ik tot tweemaal toe een vriendin gehad, omdat ik wilde zijn zoals andere mannen. Na korte tijd moest ik deze 'verkeringen' afbreken: ik hield het niet vol.

Internet

Hierna ging ik op zoek naar een mogelijkheid om mijn pedofiele gevoelens te uiten. Ik zag op straat overal jongens en wenste vriendschap met hen. Ik durfde geen contact te maken, omdat ik bang was dat het iemand op zou vallen. Ik haalde boeken uit de bibliotheek waarin geschreven werd over de goede ervaringen die jongens hadden in relatie met mannen. Natuurlijk waren deze boeken geschreven vanuit het oogpunt van een pedofiel en was er geen aandacht voor de gevolgen van dit misbruik. Ook vond ik een tijdschrift waarin ik adressen ontdekte waar ik beeldmateriaal kon kopen. In de jaren daarna raakte ik hieraan verslaafd. Ik reisde desnoods het hele land af om dit verslavende middel te kunnen kopen. Later ontdekte ik internet op dit gebied, en dat was voor mij een slecht medium. Ik kon op deze manier wegvluchten in mijn verslaving, zonder bang te zijn dat iemand me zag. Intrussen bleef mijn hemelse Vader me volgen en liet me, na acht jaar, langzaam maar zeker merken dat dit niet zo kon doorgaan. Ik moest erover praten. Ik ben erg dankbaar dat het nooit zover gekomen is dat ik een kind iets heb aangedaan.

Christus is naar de aarde gekomen voor gebroken mensen

Na de zomer van 1996, ik was toen 28, had ik het lang genoeg geheim gehouden. Hoe bang ik ook was voor afwijzing of onbegrip, ik moest erover praten. Op een avond heb ik de telefoon gepakt en goede vrienden opgebeld om te vragen of ze alleen thuis waren. Gelukkig kon ik direct langskomen en heb bij hen alles eruit gegooid. Wat een opluchting! Ik ben geweldig goed door hen opgevangen. Dit is het moment geweest waarop de weg naar herstel begon. Het was ook het moment waarop ik besefte dat vriendschap met volwassenen zoveel inhoud kan hebben. Kort daarna heb ik het nog een paar vrienden verteld, waardoor ik nu een kleine kring mensen om me heen heb die dit van me weten. Een half jaar later heb ik het ook mijn ouders verteld. Dat vond ik erg moeilijk. Ze hebben me in deze problematiek nooit goed begrepen,

mag brengen onder de geheimzaamheid aan Christus. Dat kun je lezen in 2 Korintiërs 10:5: 'Zodat wij de redeneringen en elke schans, die opgeworpen wordt tegen de kennis van God, slechten, elk denkbeeld als krijgsgevangene brengen onder de gehoorzaamheid aan Christus.' Ik mag alles van vroeger en alles wat daar nu nog van over is bij Christus brengen en van Hem verwachten dat Hij me de weg zal wijzen naar Zijn komend Koninkrijk, waar geen moeite en verdriet meer zal zijn.

Afgod

Vooral het onderwerp 'emotionele afhankelijkheid' dat in de gesprekken bij EHAH aan de orde kwam, heeft me aan het denken gezet. Ik ontdekte dat ik emotioneel afhankelijk was geworden van jongens. Het waren niet kinderen die mij als volwassen man nodig hadden, maar het was precies andersom. Ik had hen nodig om me waardevol te voelen. Ik ontdekte ook dat mijn beleving van seksualiteit een vlucht was uit de werkelijkheid, waarin ik me minder geaccepteerd voelde en last had van faalangst. Mijn seksuele beleving was op een kindlijk experimenteel niveau blijven steken, omdat ik barrières naar volwassenen had opgebouwd. Naar mannen toe had ik het gevoel dat ik altijd de mindere was; ik deed het nooit goed. In relaties met vrouwen genoot ik ervan als ze me serieuze relatie in zicht kwamen, klapte ik dicht. Ik probeerde me groot te houden, maar binnen in me zat een klein jongetje dat schreeuwde om aandacht. De 'liefde' die ik naar jongens voelde, was erg op mezelf gericht. Het was de invulling van de leegte die ik niet met de volwassenheid durfde te vullen, omdat ik daar niet aan kon voldoen.

In de beginperiode had ik bijna wekelijks een gesprek bij EHAH. Daar zag ik telkens weer naar uit. Het werden momenten waarop ik als volwassen man mijn gebrokenheid onder ogen kon zien. De wetenschap dat Christus ernaar verlangt dat ik bevrijd leef, geeft me uitzicht. Hij wil me de kracht geven om te herstellen, om de man te worden zoals Hij mij heeft bedoeld. En herstellen doe ik nog steeds. De pedofiele gevoelens zijn niet verdwenen, maar wel veranderd. De manier waarop ik me opstel naar jongens is volwassener geworden.

den doordat ik inziet dat ik hen niet nodig heb om me gelukkig of geaccepteerd te voelen. Ik zie jongens niet meer als een volmaakt product, een afgod, maar als een mens in ontwikkeling. Hierdoor heb ik geen last meer van het gemis dat ik in het verleden voelde wanneer een jongen de voor mij gevoelige leeftijd voorbij groeide. Ook heb ik geleerd bevriend te zijn met volwassenen en ben er achter gekomen dat ook bij anderen veel gebrokenheid kan zijn. Het doet goed ook iets voor hen te kunnen betekenen. Het komt echter nog wel regelmatig voor dat ik terugval. Ik voel me dan weer het zielelijke kleine jongetje dat hunkert naar aandacht omdat het zich niet geaccepteerd voelt. Ik zoek het dan weer op internet en raak zo weer verstrikt in het wereldje waar ik niet in vast wil zitten. Gelukkig weet ik dat ik dit bij God mag brengen en, door het bloed van Zijn Zoon witgewassen, verder mag. Op deze weg loop ik verder waarheen God mij leidt.

Taboe

Op dit moment heb ik af en toe nog een gesprek bij EHAH om even te praten. Het doet goed te weten dat je in zo'n gesprek samen afhankelijk bent van God en samen mag bidden om kracht. In het afgelopen jaar ben ik voor het eerst naar een nazorgbijeenkomst voor cliënten geweest. Tijdens zo'n avond ligt de nadruk op gebed en bemoediging. De gesprekken gingen specifiek over homofilie. Ik voelde me daar wel een vreemde eend in de bijt. Ik zou best eens met andere christenen met pedofiele gevoelens willen praten, maar daar is het nog niet van gekomen. Ik hoop dat dat nog eens georganiseerd kan worden.

Ik heb gekozen om naast EHAH ook gesprekken met een psychiater te hebben. Het geeft me meer inzicht in de oorsprong van gewoonten die ik in mezelf heb ontwikkeld.

Dan is daar nog het gewone, dagelijkse leven. Ik werk een paar maal per week met kinderen en dat vind ik niet altijd even makkelijk. De mogelijkheid om je afhankelijk van hen op te stellen, is dan zo binnen handbereik. Wel merk ik dat dit

afhankelijk opstellen steeds minder voorkomt, ik voel me sterker.

Ik denk dat het niet goed is dat een mens met pedofiele gevoelens werkt met kinderen, maar je werk kun je niet zomaar even aan de kant zetten. Wel heb ik het de afgelopen jaren zoveel mogelijk beperkt. Ook hierin wijst mijn Vader me de weg. Binnen de kerkelijke gemeente vind ik wel steun bij mijn vrienden, maar niet bij mijn predikant. Hij is weinig pastoraal ingesteld en nodig je niet uit om je verhaal te vertellen, dat vind ik jammer. In de kerkdiensten is een onderwerp als pedofilie dan ook taboe; men neemt het woord niet graag in de mond.

Het beeld dat mensen hebben over pedofiele gevoelens wordt ook niet bevorderd door de media. Dagelijks lees ik over de uitwassen op dit gebied in de kranten. Pedofielen worden op internet gezet en zo 'vogelvrij' verklaard. Natuurlijk zijn de misstappen die gebeuren niet goed te praten, maar mensen met pedofiele gevoelens leven - juist door dat benadrukken van deze uitwassen - niet in een klimaat waarin ze snel voor hun moeiten uit zullen komen.

Bevrijding van pedofiele gewoonten en gevoelens begint namelijk bij het vertellen van je problemen en het zoeken van mensen die je hierin kunnen begeleiden. De gesprekken bij EHAH hebben me sterker gemaakt. Ik ben weer lijn in mijn leven gaan zien, al is het een andere lijn dan ik had gewenst. Wel weet ik zeker dat het Gods weg is, en dat is de beste weg.

Ik weet dat Hij mij verder zal leiden en ik wil me daarom elke dag aan Hem overgeven. Ik mag, God zij dank, herstellen. Of mijn gevoelens ook helemaal zullen verdwijnen weet ik niet, net zo min als ik weet of ik in de toekomst in staat ben om een relatie met een vrouw aan te gaan. Maar dat vind ik niet meer zo belangrijk. Het doel dat ons door Christus wordt gewezen gaat veel verder: eeuwig en volmaakt leven om Hem groot te maken! Daarom vind ik het belangrijk om anderen ook die weg te wijzen. Ik heb bijvoorbeeld meegewerkt aan een brochure en een boekje over pedofilie voor EHAH. Het doet goed om mijn steentje bij te dragen om mensen te kunnen helpen.

Arthur